

*Oikeusministeriön säädöshankkeet*  
1.2.2009



TOIMINTA JA HALLINTO 2009:6

*Oikeusministeriön säädöshankkeet*  
1.2.2009



OIKEUSMINISTERIÖ

ISSN 1458-6436

ISBN 978-952-466-537-7 (nid.)

ISBN 978-952-466-538-4 (PDF)

Oikeusministeriö

Helsinki 2009

# KUVAILELEHTI

## OIKEUSMINISTERIÖ

Julkaisun päivämäärä  
1.2.2009

Tekijät (toimielimestä: toimielimen nimi, puheenjohtaja, sihteeri)		Julkaisun laji Tilanneraportti	
Oikeusministeriö Lainvalmisteluosasto		Toimeksiantaja Oikeusministeriö	
		Toimielimen asettamispäivä	
Julkaisun nimi Oikeusministeriön säädöshankkeet 1.2.2009			
Julkaisun osat			
Tiivistelmä  Katsaus vireillä olevista oikeusministeriön säädöshankkeista, niiden tavoitteista ja taustasta, keskeisestä sisällöstä ja arvioiduista vaikutuksista sekä toteutuksesta aikatauluineen. Perustuu tilanteeseen 1.2.2009.			
Avainsanat: (asiasanat) säädosvalmistelu, hankkeet			
Muut tiedot (Oskari- ja HARE-numero, muu viitenumero) OM 7/014/2009			
Sarjan nimi ja numero Oikeusministeriön toiminta ja hallinto 2009:6		ISSN 1458-6436	ISBN 978-952-466-537-7 (nid.) 978-952-466-538-4 (PDF)
Kokonaissivumäärä 180	Kieli suomi	Hinta	Luottamuksellisuus julkinen
Jakaja Oikeusministeriö		Kustantaja Oikeusministeriö	

# PRESENTATIONSBLAD

## JUSTITIEMINISTERIET

Utgivningsdatum  
1.2.2009

Författare (uppgifter om organet: organets namn, ordförande, sekreterare)  Justitieministeriet Lagberedningsavdelningen	Typ av publikation Lägesrapport		
	Uppdragsgivare Justitieministeriet		
	Datum då organet tillsattes		
Publikation (även den finska titeln) Justitieministeriets lagberedningsprojekt den 1 februari 2009 Oikeusministeriön säädöshankkeet 1.2.2009			
Publikationens delar			
Referat  En översikt över lagberedningsprojekt som är under arbete vid justitieministeriet samt information om deras mål, bakgrund, centrala innehåll och uppskattade verkningar samt projektplan med tidsplan för genomförande. Översikten är baserad på läget den 1 februari 2009.			
Nyckelord Lagstiftning, lagberedning, författning			
Övriga uppgifter (Oskari- och HARE-numren, andra referensnumren) JM 7/014/2009			
Seriens namn och nummer Justitieministeriet, Verksamhet och förvaltning 2009:6		ISSN 1458-6436	ISBN 978-952-466-537-7 (nid.) 978-952-466-538-4 (PDF)
Sidoantal 180	Språk finska	Pris	Sekretessgrad offentlig
Distribution Justitieministeriet		Förlag Justitieministeriet	

## JOHDANTO

Oikeusministeriön toiminnan tavoitteista merkittävä osa toteutetaan lainsäädäntöhankkeilla. Näiden valmistelu tapahtuu pääosin ministeriön lainvalmisteluosastolla. Osasto julkaisee kahdesti vuodessa katsauksen vireillä olevista ministeriön säädöshankkeista, niiden tavoitteista ja taustasta, keskeisestä sisällöstä ja arvioiduista vaikutuksista sekä toteutuksesta aikatauluineen. Säädöshankeluettelon tarkoituksena on antaa informaatiota vireillä olevasta lainvalmistelusta niin ministeriön omalle henkilöstölle ja muille ministeriöille kuin ulkopuolisille sidosryhmille ja kiinnostuneille.

Tämä hankekatsaus perustuu tilanteeseen 1.2.2009. Katsaukseen on sisällytetty ne hankkeet, joissa oikeusministeriö on valtioneuvoston vastuualuejaon perusteella valmisteleva ja esittelevä ministeriö. Hankkeet on jaksotettu oikeusaloitteisesti. EU:n piirissä vireillä olevat ja muut kansainväliset hankkeet on sisällytetty luetteloon siltä osin kuin niiden valmistelu on Suomen lainsäädännön kannalta riittävän konkreettisesti vaiheessa tai niitä koskevat toimenpiteet ovat muutoin ministeriössä vireillä. Hankkeet on yleensä poistettu katsauksesta siinä vaiheessa, kun niiden voimaantuloajankohta on päätetty edellyttäen, että välittömiä täytäntöönpanotoimia ei ole vireillä.

Lainvalmisteluhankkeet löytyvät myös oikeusministeriön internet-kotisivulta <http://www.om.fi>. Lähempiä tietoja hankkeista saa hankekuvausten yhteydessä mainituilta oikeusministeriön valmistelijoilta (ks. puhelinnumero ja sähköpostiosoite [etunimi.sukunimi@om.fi](mailto:etunimi.sukunimi@om.fi)).

Ylijohtaja

Pekka Nurmi





# SISÄLLYS

1. VALTIOSÄÄNTÖ .....	15
1.1 Perustuslain tarkistaminen .....	15
1.2 Yhdenvertaisuuslainsäädännön uudistaminen .....	17
1.3 Direktiivi yhdenvertaisen kohtelun periaatteen täytäntöönpanosta .....	19
1.4 Vaali- ja puoluerahoituslainsäädännön tarkistaminen .....	20
1.5 Eduskuntavaalijärjestelmän uudistaminen .....	23
1.6 Vaalilain tarkistaminen .....	24
1.7 Valmiuslainsäädännön uudistaminen .....	25
1.8 Euroopan parlamentin jäseniä koskevan lainsäädännön tarkistaminen .....	26
2. HALLINTOMENETTELY JA HALLINTOLAINKÄYTTÖ .....	28
2.1 Hallintolain täytäntöönpano .....	28
2.2 Julkisoikeudellisia saamia koskevan yleisen hallinto-oikeudellisen lainsäädännön kehittäminen .....	29
2.3 Uhkasakkolainsäädännön tarkistaminen .....	30
2.4 Hallintolainkäytön kehittäminen (Hallintolainkäyttötoimikunta ja sen alaiset työryhmät) .....	31
2.5 Maaseutuelinkeinojen valituslautakunnassa käsiteltävien asioiden siirtäminen hallinto-oikeuksiin .....	34
2.6 Oikaisuvaatimusjärjestelmän kehittäminen oikeusturvakeinona .....	36
2.7 Julkisten hankintojen oikeussuojajärjestelmän kehittäminen .....	37
2.8 Onnettomuustutkintaa koskevan lainsäädännön kehittäminen .....	40
3. INFORMAATIO-OIKEUS .....	42
3.1 Henkilötietolainsäädännön seuranta ja arviointi .....	42
3.2 Turvallisuusselvityksiä koskevan lain uudistaminen .....	43
3.3 Tietoturvallisuusasetus .....	44
3.4 EU:n ja Australian välisen PNR-sopimuksen hyväksyminen ja voimaansaattaminen .....	45
4. KIELELLISET JA KULTTUURISET OIKEUDET .....	47
4.1 Maahan ja perinteisiin elinkeinoihin liittyvien alkuperäiskansaoikeuksien järjestäminen saamelaisten kotiseutualueella .....	47
4.2 Arvio pohjoismaisen saamelaissopimusluonnoksen suhteesta kansalliseen lainsäädäntöön ja Suomen kansainvälisiin ihmisoikeusvelvoitteisiin .....	49
5. AHVENANMAA .....	51
5.1 Ahvenanmaan itsehallintolain 59 c §:n muuttaminen .....	51
5.2 Elatustukeen liittyvien hallintotehtävien hoitaminen Ahvenanmaan maakunnassa .....	52

6. HENKILÖ-, PERHE- JA PERINTÖOIKEUS .....	54
6.1 Perintökaaren uudistamistarpeiden selvittäminen .....	54
6.2 Avoliiton purkautumiseen liittyvät varallisuus oikeudelliset ongelmat .....	55
6.3 Suomen kansainvälisen perhelainsäädännön uudistaminen .....	56
6.4 Kansainväliset isyyskysymykset .....	57
6.5 Lapseksiottamista koskevan lainsäädännön uudistaminen .....	58
6.6 EU-asetus sovellettavasta laista ja tuomioistuimen toimivallasta avioeroasioissa (Rooma III) .....	59
6.7 EU-säädös perintö- ja testamenttioikeudesta .....	60
6.8 EU-säädös avioliiton varallisuussuhteisiin sovellettavasta laista mukaan lukien toimivalta ja vastavuoroinen tunnustaminen .....	61
6.9 Elatusapujen perintää koskeva yleissopimus ja lainvalintaa koskeva pöytäkirja .....	61
6.10 Lasten suojelua koskevan vuoden 1996 Haagin yleissopimuksen voimaansaattaminen .....	62
6.11 Aikuisten suojelua koskeva sopimus .....	63
6.12 Lasten oikeuksien käyttöä koskeva eurooppalainen yleissopimus .....	64
7. VELVOITEOIKEUS JA KULUTTAJANSUOJA .....	65
7.1 Sopimusvelvoitteisiin sovellettavaa lakia koskevan Rooman yleissopimuksen tarkistaminen ja muuntaminen EU-asetukseksi (Rooma I) .....	65
7.2 Yleissopimus liikuteltaviin laitteisiin kohdistuvista kansainvälisistä oikeuksista .....	66
7.3 Lentoyhtiöiden vahingonkorvausvastuuta koskevan yleissopimuksen uudistaminen .....	67
7.4 Rautatiekuljetuslain muuttaminen .....	68
7.5 Julkisyhteisön vahingonkorvausvastuu .....	69
7.6 Yleissopimus välittäjän hallinnassa olevia arvopapereita koskevista yhdenmukai sista aineellisoikeudellisista säännöistä .....	69
7.7 Välittäjän hallinnassa oleviin arvopapereihin liittyviin tiettyihin oikeuksiin sovellettavaa lakia koskeva yleissopimus .....	71
7.8 EU:n selvitysdirektiivin ja rahoitusvakuusdirektiivin muuttaminen .....	72
7.9 Maksupalvelut .....	73
7.10 Vakuutuslainsäädännön tarkistaminen .....	74
7.11 Kulutusluottoja koskevan lainsäädännön kokonaisuudistus .....	75
7.12 EU:n asuntoluottoja koskeva sääntely .....	76
7.13 EU:n direktiivi kuluttajien oikeuksista .....	77
7.14 Aikaosuusdirektiivin uudistaminen .....	79
7.15 Pikaluottoihin liittyvän lainsäädännön uudistaminen .....	80
7.16 Maanvuokralainsäädännön tarkistaminen .....	81
8. YHTIÖOIKEUS .....	82
8.1 Asunto-osakeyhtiölain uudistaminen .....	82
8.2 Yhdistyslainsäädännön tarkistaminen .....	83
8.3 Eurooppalainen yksityinen yhtiö .....	84
8.4 Säätiölain tarkistaminen .....	85
8.5 Osakkeenomistajan oikeudet .....	86

9. ESINE- JA YMPÄRISTÖOIKEUS .....	88
9.1 Kuljetusvälineitä koskevien kiinnitysjärjestelmien yhtenäistäminen .....	88
9.2 Sähköinen kiinteistön kauppa ja panttaus .....	89
9.3 Vesilainsäädännön uudistaminen .....	90
10. RIKOSOIKEUS .....	92
10.1 Rikoslain kokonaisuudistuksen loppuunsaattaminen .....	92
10.2 Ehdotus EU:n puitepäätökseksi rasismin ja muukalaisvihan vastaisesta toiminnasta .....	93
10.3 Kidutusrikos .....	94
10.4 Ehdotus EU:n puitepäätökseksi järjestäytyneen rikollisuuden torjunnasta .....	95
10.5 Ehdotus EU:n direktiiviksi yhteisön taloudellisten etujen rikosoikeudellisesta suojasta .....	96
10.6 Ihmiskaupan vastainen Euroopan Neuvoston yleissopimus .....	97
10.7 Euroopan Neuvoston yleissopimus lasten suojelemiseksi seksuaaliselta riistolta ja hyväksikäytöltä .....	98
10.8 Sikiön, alkion ja perimän rikosoikeudellinen suoja .....	99
10.9 Yhteisöpetossopimuksen toinen pöytäkirja .....	100
10.10 Tulliselvitysrikosta koskeva lainsäädäntötyö .....	101
10.11 Rahanpesua ja terrorismin rahoittamista koskeva Euroopan Neuvoston yleissopimus .....	102
10.12 Hallituksen esitys Eduskunnalle ympäristön suojelua rikosoikeudellisin keinoin koskevan Euroopan Neuvoston yleissopimuksen voimaansaattamisesta .....	103
10.13 EU:n direktiivi ympäristönsuojelusta rikosoikeudellisin keinoin .....	104
10.14 EU:n alusten aiheuttamasta ympäristön pilaantumisesta ja säännösten rikkomisesta määrättävistä seuraamuksista annetun direktiivin muutosehdotus .....	105
10.15 Ehdotus teollis- ja tekijänoikeuksien rikosoikeudellista suojaa koskevaksi EU:n direktiiviksi .....	106
10.16 Alkoholirikoksia koskevien säännöksiä uudistaminen .....	108
10.17 Eläinsuojelua koskevien rangaistussäännösten, eläintenpitokiellon sekä eläinten takavarikon ja huostaanoton tehostaminen .....	109
10.18 Kotirauhan rikkomista koskevan säännöksen muuttaminen .....	110
10.19 Parisuhde- ja työpaikkaväkivalta ja pahoinpitelysäännökset .....	111
10.20 Lahjusrikossäännösten muuttaminen .....	112
11. SEURAAMUSJÄRJESTELMÄ .....	114
11.1 Valvontarangaistus .....	114
11.2 Vanginkuljetusta koskeva lainsäädäntö .....	116
11.3 Vankeuslain jatkokintavankeuslain sekä rikoslain 2 c luvun säännösten täydentäminen .....	118
11.4 Nuorten seuraamusjärjestelmän kehittäminen .....	119
11.5 Syyttäjälaitoksen hallintoa koskevan lainsäädännön kehittäminen .....	120
11.6 Yhdyskuntapalvelusta annetun lain muuttaminen .....	121
11.7 Henkilötietojen käsittelystä rangaistusten täytäntöönpanossa annetun lain muuttaminen .....	122

11.8	Rikosseuraamusalan hallinnon uudistaminen .....	122
11.9	Kuntien osallistuminen automaattiseen liikennevalvontaan .....	124
11.10	Pysäköinninvalvontaa koskeva lainsäädäntö .....	125
12.	OIKEUDENKÄYNTI JA OIKEUSLAITOS .....	126
12.1	Immateriaaliasioiden tuomioistuinkäsittelyn kehittäminen .....	126
12.2	Muutoksenhakulupa hovioikeudessa .....	127
12.3	Rikesakko- ja rangaistusmääräysmenettelyn kehittäminen .....	128
12.4	Esitutkinta-, poliisi- ja pakkokeinolain uudistaminen .....	130
12.5	Tehokkaiden oikeussuojakeinojen selvittäminen oikeudenkäynnin viipymistä vastaan .....	131
12.6	Tuomarin vastuun toteuttaminen .....	133
12.7	Riita-asioiden oikeuspaikka .....	134
12.8	Oikeudenkäyntiasiamiehiä ja -avustajia koskevan sääntelyn tarkistaminen .....	135
12.9	Tiedoksiannon tehostaminen oikeudenkäynnissä .....	136
12.10	Riidattomien velkomusasioiden käsittelyn kehittäminen .....	138
12.11	Oikeushallinnon valtakunnallisia tietojärjestelmiä koskevan lainsäädännön kehittäminen .....	139
12.12	Vakuutus oikeuden toiminnan kehittäminen .....	141
12.13	Ulosoton hallintoviraston (Valtakunnanvoudinviraston) perustaminen .....	143
12.14	Käräjäoikeusverkoston kehittäminen .....	144
12.15	Tuomioistuinharjoittelun kehittäminen .....	145
12.16	Luottotietolainsäädännön tarkistaminen .....	146
12.17	Vapaudenmenetyksen korvaamista koskevien säännösten tarkistaminen .....	148
12.18	Tuomarit kansainvälisissä ja EU:n tuomioistuimissa – kansallisen valinta- ja nimeämismenettelyn kehittäminen .....	149
13.	KANSAINVÄLINEN PROSESSIOIKEUS .....	151
13.1	Luganon sopimuksen tarkistaminen (Lugano II) .....	151
13.2	Sovittelu siviiliasioissa, ehdotus direktiiviksi .....	152
13.3	Asiakirjojen tiedoksiantoa koskevan asetuksen muutos, ehdotus EU:n asetukseksi .....	153
13.4	Euroopan unionin ja Islannin tasavallan sekä Norjan kuningaskunnan välinen sopimus tiettyjen keskinäisestä oikeusavusta rikosasioissa Euroopan unionin jäsenvaltioiden välillä 29 päivänä toukokuuta 2000 tehdyn yleissopimuksen ja siihen vuonna 2001 liitetyn pöytäkirjan soveltamisesta .....	154
13.5	Menettämisseuraamusten täytäntöönpano EU:ssa .....	155
13.6	Ehdotus EU:n puitepäätökseksi eräistä rikosoikeudellisissa menettelyissä Euroopan unionin alueella noudatettavista oikeuksista .....	156
13.7	Ehdotus EU:n puitepäätökseksi ne bis in idem -periaatteen soveltamisesta .....	157
13.8	Ehdotus neuvoston puitepäätökseksi tuomioiden huomioon ottamisesta Euroopan unionin jäsenvaltioiden välillä uudessa rikosprosessissa .....	158
13.9	Keskinäistä oikeusapua rikosasioissa koskevan eurooppalaisen yleissopimuksen toinen lisäpöytäkirja .....	159
13.10	Pohjoismaiden välinen sopimus rikoksen johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta (Pohjoismaiden pidätysmääräys) .....	160
13.11	Sopimukset EU:n ja USA:n välillä rikoksen johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta ja keskinäisestä oikeusavusta rikosasioissa .....	161

13.12	Suomen ja Hongkongin välillä toukokuun 5 päivänä 2005 allekirjoitettu rikoksen johdosta tapahtuvaa luovuttamista koskeva sopimus sekä lokakuun 4 päivänä 2007 allekirjoitettu kansainvälistä rikosoikeusapua koskeva sopimus .....	162
13.13	Rikosrekisteritietojen sähköinen säilytys- ja vaihtojärjestelmä EU:ssa .....	163
13.14	Ehdotus EU:n puitepäätökseksi tuomittujen siirtämisestä EU:n jäsenvaltioiden välillä.....	164
13.15	Rikosperusteisten, tahdosta riippumattomien hoitoseuraamusten kansainvälistä täytäntöönpanoa koskeva lainsäädäntö .....	165
13.16	Eurooppalainen valvontamääräys jäsenvaltioiden välisissä esitutkintamenettelyissä .....	166
13.17	Ehdotus ehdollisten rangaistusten ja vaihtoehtoisten seuraamusten tunnustamista ja täytäntöönpanoa koskevaksi puitepäätökseksi.....	168
13.18	Ehdotus neuvoston puitepäätökseksi terrorismin torjumisesta tehdyn puitepäätöksen muuttamisesta .....	169
13.19	Eurooppalaisesta maksamismääräysmenettelystä ja vähäisistä vaatimuksista annettujen asetusten voimaantulo .....	170
13.20	Euroopan unionin sekä Islannin ja Norjan välistä luovuttamismenettelyä koskevan sopimuksen voimaansaattaminen .....	171
13.21	Eurojustin vahvistamista koskevan neuvoston päätöksen voimaansaattaminen .....	172
13.22	Eurooppalaista todisteiden luovuttamismääräystä koskevan puitepäätöksen täytäntöönpano.....	173
13.23	Ehdotus EU:n puitepäätökseksi rikosoikeudenkäyntejä koskevien toimivaltaristiriitojen ehkäisemisestä ja ratkaisemisesta .....	174
13.24	Haagin yleissopimus oikeuspaikkasopimuksista.....	175



## 1. VALTIOSÄÄNTÖ

### 1.1 PERUSTUSLAIN TARKISTAMINEN

#### 1. Tavoite ja tehtävät

Tavoitteena on valmistella tarpeelliset muutokset Suomen perustuslakiin Perustuslaki 2008 -työryhmän muistion pohjalta. Tarkoituksena on, että perustuslain muutokset tulisivat voimaan 1 päivänä maaliskuuta 2012.

#### 2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Perustuslakiuudistus 2000. Eripainos. LAVOn julkaisu 3/2000

Uuden perustuslain seurantaraportti I, 28.2.2001. Oikeusministeriö

Selvitys perustuslakiuudistuksen toimeenpanosta. Perustuslain

seurantatyöryhmän mietintö. Oikeusministeriön työryhmämietintö 2002:7

Perustuslakiuudistukseen liittyviä selvityksiä. Perustuslain seurantatyöryhmän

mietinnön liite. Oikeusministeriön työryhmämietintö 2002:8

Pääministerin ilmoitus 4/2002 vp

Hallituksen esitys laiksi Suomen perustuslain muuttamisesta sekä eräksi siihen liittyviksi laeiksi (HE 102/2003 vp, EV 111/2005 vp, EK 11/2007 vp ja SädK 802/2007)

Hallituksen esitys laiksi Suomen perustuslain 35 ja 90 §:n muuttamisesta sekä eräksi

siihen liittyviksi laeiksi (HE 71/2006 vp, EV 202/2006 vp, EK 9/2007 vp ja

SädK 596-612/2007)

Valtiollisen kansanäänestyksen kehittämistarpeet Suomessa – Arvioita ja kehittämislinoja (Oikeusministeriön julkaisu 2004:12)

Turvallisuuspoliisin parlamentaarinen valvonta. Oikeusvertaileva taustaselvitys (Oikeusministeriön julkaisu 2007:16)

Perustuslaki 2008 -työryhmän muistio. Oikeusministeriön työryhmämietintö 2008:8.

#### 3. Keskeinen sisältö

Pääministeri Matti Vanhasen II hallituksen hallitusohjelmassa todetaan seuraavasti: "Arvioidaan vuonna 2000 voimaan tulleen perustuslain toimivuutta. Perustuslain mahdollista muuttamista varten asetetaan parlamentaarinen ohjausryhmä".

Oikeusministeriö asetti 31.1.2008 työryhmän (Perustuslaki 2008 -työryhmä), jonka tehtävänä oli valmistella ja kartoittaa ennakolta perustuslain toimivuuteen ja mahdollisiin muutostarpeisiin liittyviä kysymyksiä myöhemmin asetettavaa parlamentaarista valmisteluelintä varten sekä arvioida hankkeen edellyttämien selvitysten tarve ja ohjata selvitysten laatimista. Perustuslaki 2008 -työryhmän muistio valmistui 3.10.2008.

Valtioneuvosto asetti 30.10.2008 parlamentaarisen komitean, jonka tehtävänä on valmistella tarpeelliset muutokset Suomen perustuslakiin Perustuslaki 2008 -työryhmän muistion pohjalta. Komitean tulee laatia ehdotuksensa hallituksen esityksen muotoon.

Komitean tulee kuulla eduskunnan, tasavallan presidentin kanslian, valtioneuvoston kanslian, ulkoasiainministeriön ja ylimpien tuomioistuinten edustajia. Komitean tulee työnsä aikana järjestää myös laaja asiantuntijaseminaari.

#### 4. Organisointi

Perustuslain tarkistamiskomitean kokoonpano on seuraava:

Puheenjohtaja:

Taxell, Christoffer, ministeri, kansleri

Jäsenet:

Suominen, Ilkka, ministeri, Kansallisen kokoomuksen eduskuntaryhmä

Tiilikainen, Teija, valtiosihteeri, Kansallisen kokoomuksen eduskuntaryhmä

Manninen, Hannes, kansanedustaja, Keskustan eduskuntaryhmä

Jääteenmäki, Anneli, europarlamentaarikko, Keskustan eduskuntaryhmä

Koskinen, Johannes, kansanedustaja, varapuhemies, Sosialidemokraattinen eduskuntaryhmä

Paasio, Heli, kansanedustaja, Sosialidemokraattinen eduskuntaryhmä

Lapintie, Annika, kansanedustaja, Vasemmistoliiton eduskuntaryhmä

Haavisto, Pekka, kansanedustaja, Vihreä eduskuntaryhmä

Nylander, Mikaela, kansanedustaja, Ruotsalainen eduskuntaryhmä

Kankaanniemi, Toimi, kansanedustaja, Kristillisdemokraattinen eduskuntaryhmä

Vistbacka, Raimo, kansanedustaja, Perussuomalaisten eduskuntaryhmä

Varajäsenet:

Ukkola, Tuulikki, kansanedustaja, Kansallisen kokoomuksen eduskuntaryhmä

Tölli, Tapani, kansanedustaja, Keskustan eduskuntaryhmä

Ojala-Niemelä, Johanna, kansanedustaja, Sosialidemokraattinen eduskuntaryhmä

Puhjo, Veijo, kansanedustaja, Vasemmistoliiton eduskuntaryhmä

Hautala, Heidi, kansanedustaja, Vihreä eduskuntaryhmä

Naucclér, Elisabeth, kansanedustaja, Ruotsalainen eduskuntaryhmä

Räsänen, Päivi, kansanedustaja, Kristillisdemokraattinen eduskuntaryhmä

Ruuhonen-Lerner, Pirkko, kansanedustaja, Perussuomalaisten eduskuntaryhmä

Pysyvät asiantuntijat:

Hidén, Mikael, emeritusprofessori

Manninen, Sami, lainsäädäntöjohtaja, oikeusministeriö

Nurminen, Pekka, Euroopan parlamentin Suomen tiedotustoimiston päällikkö

Ojanen, Hanna, ohjelmajohtaja, Ulkopoliittinen instituutti

Ojanen, Tuomas, professori, Helsingin yliopisto

Sakslin, Maija, vastaava tutkija, Kansaneläkelaitos

Setälä, Maija, akatemiatutkija

Sevón, Leif, presidentti

Tuori, Kaarlo, professori, Helsingin yliopisto

Viljanen, Veli-Pekka, professori, Turun yliopisto

Sihteerit:

Pääsihteeri

Majuri, Tuula, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, p. 1606 7697

Muut sihteerit

Kaukoranta, Päivi, yksikön päällikkö, lainsäädäntöneuvos, ulkoasiainministeriö



Salminen, Janne, assistentti, Turun yliopisto  
Hautamäki, Veli-Pekka, erityisasiantuntija, oikeusministeriö, p. 1606 7557

## **5. Taustatietoja**

Uusi Suomen perustuslaki tuli voimaan 1.3.2000. Oikeusministeriössä laadittiin keväällä 2001 ensimmäinen seurantaraportti perustuslakiuudistuksen toimeenpanosta. Marras-kuussa 2002 valmistui perustuslain seurantatyöryhmän mietintö perustuslakiuudistuksen toimeenpanosta, jonka jälkeen hallitus antoi asiasta eduskunnalle selvityksen pääministerin ilmoituksen (PI 4/2002 vp) muodossa.

Perustuslain tarkistamista koskevat, lepäämässä olleet lakiehdotukset on hyväksytty vaalien jälkeisillä valtiopäivillä ja vahvistettu. Perustuslain 35 ja 90 §:n muuttamisesta annettu laki tuli voimaan 1.6.2007, ja perustuslain 9 ja 38 §:n muuttamisesta annettu laki 1.10.2007.

## **6. Aikataulu**

Komitean toimikausi on 31.10.2008–30.9.2009.

## **7. Vaikutukset**

## **8. Muut tiedot**

OM 9/021/2008

OM042:00/2008

# **1.2 YHDENVERTAISUUSLAINSÄÄDÄNNÖN UUDISTAMINEN**

## **1. Tavoite ja tehtävät**

Tavoitteena on uudistaa yhdenvertaisuuslainsäädäntöä tavalla, joka täyttäisi nykyistä paremmin perustuslain 6 §:n sisältämän yhdenmukaisen ja laaja-alaisen syrjintäkiellon asettamat vaatimukset.

## **2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat**

Yhdenvertaisuustoimikunnan asettamispäätös OM 12/42/2006

Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuuslainsäädännön uudistustarve ja -vaihtoehdot.

Yhdenvertaisuustoimikunnan välimietintö. Oikeusministeriö. Komiteamietintö 2008:1

Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuuslainsäädännön uudistustarve ja -vaihtoehdot. Lausuntotiivistelmä yhdenvertaisuustoimikunnan välimietinnöstä. Oikeusministeriö. Lausuntoja ja selvityksiä 2008:13.

## **3. Keskeinen sisältö**

Uudistuksella pyritään vahvistamaan yhdenvertaisuuden suojaa siten, että lainsäädäntö kattaisi entistä selkeämmin kaikki syrjintäperusteet, soveltuisi yhdenmukaisemmin kaikkiin elämänalueisiin ja asettaisi eri syrjintätilanteet mahdollisimman samanlaisten oikeussuojakeinojen ja seuraamusten piiriin. Uudistuksen yhteydessä tarkistetaan tarvittavissa määrin myös syrjintäasioita nykyisin hoitavien viranomaisten asemaa, tehtäviä ja toimivaltuuksia. Tämä tehdään ottaen huomioon Suomen nykyinen perus- ja ihmisoi-

keusvalvonta kokonaisuutena sekä tällaiselle valvonnalle asetetut kansainväliset vaatimukset.

Uudistuksen yhteydessä tulee ottaa huomioon voimassa olevaan yhdenvertaisuuslainsäädäntöön liittyvät erityispiirteet. Lähtökohtana on, ettei nykyisen lainsäädännön mukaista suojan tasoa heikennetä eikä nykyisiin lakeihin kirjattuja seuranta-, valvonta- ja edistämismenpiteitä ja niihin liittyviä toimivaltuuksia kavenneta, vaan niitä pyritään edelleen vahvistamaan.

Toimikunnan ehdotus laaditaan hallituksen esityksen muotoon.

#### **4. Organisointi**

Hanketta valmistellaan oikeusministeriön 25.1.2007 asettamassa yhdenvertaisuustoimikunnassa, jonka kokoonpano on seuraava:

Puheenjohtaja:

Niemivuo, Matti, professori, Lapin yliopisto

Jäsenet:

From-Emmesberger, Sofie, yksikön päällikkö, ulkoasiainministeriö

Palmgren, Sten, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö

Pekkarinen, Päivi, hallitusneuvos, sisäasiainministeriö

Heinilä-Hannikainen, Tarja, johtaja, sosiaali- ja terveysministeriö

Jouttimäki, Riitta-Maija, hallitusneuvos, sosiaali- ja terveysministeriö

Kröger, Tarja, hallitusneuvos, työ- ja elinkeinoministeriö

Mäkinen, Pirkko, tasa-arvovaltuutettu

Suurpää, Johanna, vähemmistövaltuutettu

Ilveskivi, Paula, lakimies, Akava

Lahermaa, Anja, lakimies, STTK

Lehto, Anu-Tuija, lakimies, SAK

Leppänen, Katja, asiantuntija, EK

Niittylä, Lauri, lakimies, kunnallinen työmarkkinalaitos

Tähtinen, Outi, lainopillinen asiamies, Suomen yrittäjät

Bruun, Niklas, professori, Helsingin yliopisto

Ojanen, Tuomas, professori, Helsingin yliopisto

Pysyvä asiantuntija:

Piehl, Aino, erikoistutkija, Kotimaisten kielten tutkimuskeskus

Sihteerit:

Pohjolainen, Anna-Elina, erityisasiantuntija, oikeusministeriö (pääsihteeri), p. 1606 7687

Makkonen, Timo, ylitarkastaja, sisäasiainministeriö (sihteeri)

Vanhala, Liisa, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö (sihteeri), p. 1606 7761

Oikeusministeriö on 27.5.2008 asettanut työelämäjaoston ja kansalaisjärjestöjaoston avustamaan toimikuntaa.

## **5. Taustatietoja**

Vastauksessaan hallituksen esitykseen laiksi yhdenvertaisuuden turvaamisesta sekä eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta (EV 95/2003 vp) eduskunta edellytti, että hallitus valmistelelee esityksen sellaiseksi yhdenvertaisuuslainsäädännöksi, jossa lähtökohtana on suomalainen perusoikeusjärjestelmä ja kaikkien syrjintäperusteiden asettaminen samanlaisten oikeussuojakeinojen ja seuraamusten piiriin.

## **6. Aikataulu**

Toimikunnan työn tulee valmistua 31.10.2009 mennessä.

## **7. Vaikutukset**

Uudistus vahvistaisi yhdenvertaisuuden suojaa ja selkeyttäisi nykyistä yhdenvertaisuuslainsäädäntöä.

## **8. Muut tiedot**

OM 12/42/2006

OM 004:00/2007

## **1.3 DIREKTIIVI YHDENVERTAISEN KOHTELUN PERIAATTEEN TÄYTÖNTÖÖNPANOSTA**

### **1. Tavoite ja tehtävät**

Oikeusministeriö osallistuu neuvoston työryhmässä käytäviin neuvotteluihin neuvoston direktiivistä uskonnosta tai vakaumuksesta, vammaisuudesta, iästä tai seksuaalisesta suuntautumisesta riippumattoman yhdenvertaisen kohtelun periaatteen täytäntöönpanosta.

### **2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat**

KOM(2008) 426 lopullinen, ehdotus neuvoston direktiiviksi

SEK(2008) 2180, komission yksiköiden valmisteluasiakirja, vaikutusten arviointi

U 44/2008 vp

TyVL 22/2008 vp

PeVL 34/2008 vp

SuVP 41/2008 vp

### **3. Keskeinen sisältö**

Direktiivin tarkoituksena on torjua syrjintää, joka perustuu uskontoon tai vakaumukseen, vammaisuuteen, ikään tai seksuaaliseen suuntautumiseen. Direktiiviä sovellettaisiin julkisella ja yksityisellä sektorilla, kun on kyse sosiaalisesta suojelusta, sosiaaliturva ja terveydenhuolto mukaan lukien, sosiaalietuuksista, koulutuksesta ja yleisesti saatavilla olevien tavaroiden ja palveluiden saatavuudesta ja tarjonnasta, asuminen mukaan lukien.

### **4. Organisointi**

Valmistelija:

Pohjolainen, Anna-Elina, erityisasiantuntija, oikeusministeriö, p. 1606 7687

## 5. Taustatietoja

Ehdotuksen tavoitteena on täydentää yhteisöjen nykyistä, syrjinnänvastaista sääntelyä ja luoda tätä kautta aikaisempaa yhdenmukaisempi vähimmäistaso suojalle sellaista syrjintää vastaan, jota tapahtuu EY:n perustamissopimuksen 13 artiklassa tarkoitetuilla kielletyillä syrjintäperusteilla. Mainitun artiklan nojalla on aikaisemmin annettu kolme syrjinnänvastaista säädöstä (neuvoston direktiivit 2000/43/EY, 2000/78/EY ja 2004/113/EY).

Ehdotus on osa komission Uudistettua sosiaalista toimintaohjelmaa: mahdollisuudet, saatavuus ja yhteisvastuu 2000-luvun Euroopassa KOM(2008) 412, jonka yhtenä tavoitteena on syrjinnän torjuminen. Ehdotus liittyy myös komission tiedonantoon Syrjimättömyys ja yhtäläiset mahdollisuudet: uusi sitoutuminen KOM(2008) 420. Ehdotus yhdenvertaisuusdirektiiviksi on osa mainitussa asiakirjassa esiteltyä kokonaisvaltaista strategiaa yhdenvertaisuuden edistämiseksi.

## 6. Aikataulu

Ehdotuksen käsittely neuvoston työryhmässä alkoi Ranskan puheenjohtajakaudella heinäkuussa 2008. Asiasta käytiin periaatekeskustelu työllisyys-, sosiaalipolitiikka-, terveys- ja kuluttaja-asioiden neuvostossa lokakuussa. Neuvotteluja jatketaan Tsekin puheenjohtajakaudella.

## 7. Vaikutukset

Direktiivi yhdenmukaistaisi yhteisöjen nykyistä syrjinnänvastaista sääntelyä siten, että etnisen alkuperän ja sukupuolen lisäksi syrjintä olisi kiellettyä uskonnon tai vakaumuksen, vammaisuuden, iän ja seksuaalisen suuntautumisen perusteella paitsi työelämässä myös työelämän ulkopuolella. Direktiivillä on heijastusvaikutuksia Suomessa käynnissä olevaan hankkeeseen yhdenvertaisuuslainsäädännön uudistamiseksi.

## 8. Muut tiedot

OM 7/469/2008

EU/2008/1180

## 1.4 VAALI- JA PUOLUERAHOITUSLAINSÄÄDÄNNÖN TARKISTAMINEN

### 1. Tavoite ja tehtävät

Tavoitteena on arvioida puolueiden ja vaaliehdokkaiden saaman rahoituksen ja sen valvonnan nykytilaa sekä laatia tarvittavat ehdotukset, jotka lisäävät rahoituksen läpinäkyvyyttä ja joissa huomioidaan Euroopan neuvoston antamat suositukset ja näkemykset.

### 2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Vaali- ja puoluerahoitustoimikunnan asettamispäätös OM 4/021/2008

Ehdotus laiksi ehdokkaan vaalirahoituksesta. Vaali- ja puoluerahoitustoimikunnan välimietintö (Oikeusministeriö. Komiteamietintö 2009:1)

### 3. Keskeinen sisältö

Hankkeen tavoitteet perustuvat pääministeri Matti Vanhasen II hallituksen hallitusohjelmaan, jonka mukaan hallitus arvioi vaali- ja puoluerahoituksen laki- ja menettelymuutostarpeet Euroopan neuvoston alaisen GRECO:n (Group of States Against Corruption) antamien suositusten jälkeen. GRECO hyväksyi Suomea koskevan raportin täysistunnessaan 7.12.2007 ja antoi Suomelle 10 puoluerahoitusta koskevaa suositusta.

Toimikunnan tulee tehtävänannon mukaisesti erityisesti:

- 1) selvittää, miten puolueiden ja vaaliehdokkaiden saaman rahoituksen valvonta on järjestetty muissa valtioissa ja laatia ehdotus valvonnan järjestämiseksi Suomessa;
- 2) selvittää, miten rahoituksen läpinäkyvyyttä voidaan edistää valvonnan teknisen suorittamisen tehostamisella ja syventämisellä ja mitä toimenpiteitä ja millaista ilmoituksia ja tilityksiä puolueilta ja ehdokkailta tulisi tätä silmällä pitäen vaatia. Toimikunnan on myös arvioitava valvontatyössä tarvittavien resurssien määrä ja tehtävä niistä ehdotus;
- 3) arvioida, millaisia sanktioita olisi tarkoituksenmukaista asettaa rahoitusta koskevien säännösten rikkomisesta;
- 4) arvioida, miten voidaan toteuttaa GRECO:n rahoituksen läpinäkyvyyden lisäämiseksi antamat suositukset koskien ei-rahallisten tukien ilmoittamista, nimettömiä lahjoituksia, yhdeltä lahjoittajalta saatuja useita lahjoituksia, puolueille annettavien yksittäisten lahjoitusten julkistamista ja puolueita lähellä olevien yhteisöjen, kuten säätiöiden ja yhdistysten puolueille antaman tuen läpinäkyvyyden lisäämistä;
- 5) arvioida, onko puolueiden ja ehdokkaiden syytä antaa tietoja saamastaan rahoituksesta nykyistä useammin (esimerkiksi ennen vaaleja tai vaalien aikana), onko lahjoituksen ja sen antajan nimen julkistamisen nykyinen euromääräinen alaraja tarkoituksenmukainen ja ovatko yksittäisten ehdokkaiden vaalikampanjoihin kohdistetut tilintarkastukset tarkoituksenmukaisia;
- 6) selvittää, miten tulisi arvioida vaaliehdokkaille ja puolueille annettu tuki, johon sisältyy vastikkeellisuutta;
- 7) selvittää, voidaanko perustuslain vaatimukset täyttäen asettaa ylärajat yhtäältä vaaliehdokkaan kampanjakustannusten kokonaissummalle ja toisaalta yksittäiselle ehdokkaalle tai puolueelle annettavalle tukisummalle; sekä
- 8) arvioida, onko tarvetta koota kaikki nykyiset puolueiden ja vaaliehdokkaiden rahoitusta ja sen valvontaa koskevat säännökset yhteen lakiin.

Toimikunnan tulee lisäksi selvittää vaalikampanjoiden rahoittamiseen (esimerkiksi rahankeräysten, taidemyynnin ja seminaarien järjestämiseen) liittyviä hyviä käytäntöjä ja dokumentoida niitä.

### 4. Organisointi

Hanketta valmistellaan oikeusministeriön 30.5.2008 asettamassa vaali- ja puoluerahoitustoimikunnassa, jonka kokoonpano on seuraava:

Puheenjohtaja:

Tarasti, Lauri, oikeustieteen lisensiaatti

Varapuheenjohtaja:

Jääskeläinen, Arto, vaalijohtaja, oikeusministeriö, p. 1606 7572

**Jäsenet:**

Borg, Sami, professori, Tampereen yliopisto  
 Kantola, Anu, tutkija, Helsingin yliopisto  
 Vanhala, Liisa, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö

**Eduskunnassa edustettuina olevien puolueiden edustajat:**

Essayah, Sari, puoluesihtööri, Suomen Kristillisdemokraatit r.p.  
 Haavisto, Pekka, kansanedustaja, Vihreä liitto r.p.  
 Heinäluoma, Eero, kansanedustaja, Suomen Sosialidemokraattinen Puolue r.p.  
 Korhonen, Jarmo, puoluesihtööri, Suomen Keskusta r.p.  
 Nylund, Mats, kansanedustaja, Ruotsalainen kansanpuolue r.p.  
 Puhakka, Sirpa, puoluesihtööri, Vasemmistoliitto r.p.  
 Ruohonen-Lerner, Pirkko, kansanedustaja, Perussuomalaiset r.p.  
 Tujunen, Taru, puoluesihtööri, Kansallinen Kokoomus r.p.

**Pysyvä asiantuntija:**

Venho, Tomi, valtiotieteen tohtori

**Sihteeri:**

Tiusanen, Kaisa, erityisasiantuntija, oikeusministeriö, p. 1606 7953

**5. Taustatietoja**

Euroopan neuvoston alaisen GRECO:n (Group of States Against Corruption) 7.12.2007 hyväksymä Suomea koskeva maaraportti puoluerahoituksen läpinäkyvyyttä koskevine suosituksineen löytyy oikeusministeriön vaalisivuilta osoitteesta [www.vaalit.fi](http://www.vaalit.fi) suomeksi, ruotsiksi, englanniksi ja ranskaksi.

**6. Aikataulu**

Toimikunta jätti 27.1.2009 välimietintönsä oikeusministeriölle. Ehdokkaan vaalirahoitusta koskeva hallituksen esitys annetaan helmikuussa 2009. Toimikunnan työ jatkuu puoluerahoituksen osalta, jota koskevat ehdotukset tulee laatia viimeistään 30.9.2009 mennessä.

**7. Vaikutukset**

Uudistus parantaisi poliittisen rahoituksen läpinäkyvyyttä ja tehostaisi rahoituksen valvontajärjestelmää.

**8. Muut tiedot**

OM 4/021/2008  
 OM033:00/2008

## 1.5 EDUSKUNTAVAALIJÄRJESTELMÄN UUDISTAMINEN

### 1. Tavoite ja tehtävät

Tavoitteena on uudistaa eduskuntavaalijärjestelmää siten, että suhteellinen vaalitapa voi toteutua mahdollisimman hyvin ja yhtäläisesti eri puolilla maata ja että myös eduskunnan alueellinen edustavuus voidaan mahdollisimman hyvin turvata.

### 2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Vaalialuetoimikunnan asettamispäätös OM 8/51/2007

Eduskuntavaalijärjestelmän uudistaminen. Vaalialuetoimikunnan mietintö 24.4.2008 (Oikeusministeriö. Komiteamietintö 2008:2)

### 3. Keskeinen sisältö

Hankkeen tavoitteet on asetettu pääministeri Matti Vanhasen II hallituksen hallitusohjelmassa, jonka mukaan vaalijärjestelmää uudistetaan nykyisen vaalipiirijaon pohjalta. Uudistuksen perustana on vaalialuejärjestelmä, joka kattaa koko Suomen ja pitää sisällään vaaliliittokiellon eduskuntavaaleissa. Lisäksi selvitetään hallitusohjelman mukaisesti eduskuntavaalien ajankohdan siirtämistä huhtikuun kolmanteen viikonloppuun ja presidentinvaalin ajankohdan muuttamista siten, että vaalien ensimmäinen kierros järjestettäisiin tammikuun viimeisenä sunnuntaina ja toinen kierros siitä kahden viikon kuluttua.

Hanketta valmistellut toimikunta ehdottaa, että koko maa olisi yhtenä vaalialueena vaalien tulosta laskettaessa. Kustakin vaalipiiristä valittaisiin edelleen asukasluvun osoittama määrä edustajia. Ehdokkaat myös asetettaisiin nykyiseen tapaan vaalipiireittäin ja äänestäjät äänestäisivät vain oman vaalipiirinsä ehdokkaita. Näiden periaatteiden säilyttämisellä turvattaisiin eduskunnan alueellinen edustavuus. Ehdotukseen sisältyy myös valtakunnallinen 3,5 prosentin ja vaalipiirikohtainen 12 prosentin äänikynnys sekä vaaliliittojen kieltö. Eri vaalipiirien sitoutumattomat valitsijayhdistykset ja yhteislistat kuitenkin voisivat yhtyä valtakunnalliseksi yhteislistaksi. Toimikunnan mietintöön sisältyy kolme eriävää mielipidettä, joista yksi koskee uudistamistapaa sinänsä sekä kaksi äänikynnysten korkeutta.

### 4. Organisointi

Hanketta on valmisteltu oikeusministeriön 31.5.2007 asettamassa Lauri Tarastin johtamassa vaalialuetoimikunnassa, joka jätti mietintönsä 24.4.2008. Hankkeen valmistelua on jatkettu oikeusministeriössä.

Valmistelijat:

Jääskeläinen, Arto, vaalijohtaja, oikeusministeriö, p. 1606 7572

Aaltonen, Jussi, neuvotteleva virkamies, oikeusministeriö, p. 1606 7620

Tiusanen, Kaisa, erityisasiantuntija, oikeusministeriö, p. 1606 7953

### 5. Taustatietoja

Hyväksyessään perustuslakiuudistuksen vuoden 1998 valtiopäivillä eduskunta edellytti, että hallitus selvittää suhteellisuuden toteutumisessa eduskuntavaaleissa olevat ongelmat ja tarvittaessa valmistelelee vaalilainsäädännön muutokset suhteellisuuden vahvistami-

seksi ja toisaalta poliittisen kentän pirstoutumisen ehkäisemiseksi (EV 262/1998 vp). Asiaa valmisteltiin myös oikeusministeriön 15.3.2000 asettamassa vaalitoimikunta 2000:ssa. Toimikunta käsitteli suhteellisuuden parantamista viiden eri mallin avulla, mutta ei päässyt asiassa yksimielisyyteen eikä siten laatinut varsinaista ehdotusta (Vaalitoimikunta 2000:n mietintö. KM 2001:8).

## **6. Aikataulu**

Hallitusohjelman mukaan eduskuntavaalien vaalijärjestelmäuudistuksen tulee olla voimassa vii-meistään vuoden 2015 eduskuntavaaleissa. Vaaliajankohtien muutokset voisivat tulla voimaan eduskuntavaaleissa vuonna 2011 ja presidentinvaalissa vuonna 2012.

Oikeusministeriö on pyytänyt lausunnot ehdotuksesta ja jatkaa hankkeen valmistelua toimikunnan ehdotuksen pohjalta. Hallituksen esitys asiasta on tarkoitus antaa vuoden 2009 kevädistuntokauden aikana.

## **7. Vaikutukset**

Uudistus parantaisi eduskuntavaalien vaalijärjestelmän suhteellisuutta ja yhtäläisyyttä eri puolilla maata.

## **8. Muut tiedot**

OM 8/51/2007

OM025:00/2007

## **1.6 VAALILAIN TARKISTAMINEN**

### **1. Tavoite ja tehtävät**

Eduskuntavaalien vaalipiirejä koskevassa sääntelyssä siirryttiin valtion aluehallintoa koskevan lainsäädännön uudistamisen yhteydessä vuonna 1997 lainsäädännölliseen ratkaisuun, jossa vaalipiirejä koskevassa 5 §:ssä luetellaan kuhunkin vaalipiiriin kuuluvat kunnat ja sitä on tarpeen muuttaa jokaisen sellaisen kuntajaon muutoksen yhteydessä, joka merkitsee uuden kunnan perustamista yhdistämällä olemassa olevia kuntia tai jakamalla olemassa oleva kunta.

Lisäksi vaalilakiin tehtäisiin eräitä muita muutoksia vaalien toimittamisen helpottamiseksi ja lain saattamiseksi ajan tasalle.

### **2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat**

Valtioneuvoston vuonna 2008 tekemät kuntajaon muuttamista koskevat päätökset.

### **3. Keskeinen sisältö**

Vaalilain 5 §:ään tehtäisiin vuoden 2009 alussa voimaan tulleiden kuntajaon muutosten edellyttämät korjaukset. Lain 51 §:ään lisättäisiin säännös äänestyslipun väristä siten, että samana päivänä mahdollisesti järjestettävissä vaaleissa käytettäisiin erivärisiä äänestyslippuja. Lain 46 ja 55 §:ää muutettaisiin siten, että kotiaänestykseen oikeutetun omaishoitaja voisi myös osallistua kotiaänestykseen. Lain 163 §:stä poistettaisiin Suo-



mesta Euroopan parlamenttiin valittavien jäsenten määrä, koska säännös on tarpeeton ja lakiin kirjattu jäsenten määrä ei tällä hetkellä vastaa Euroopan Unionin velvoittavaa lainsäädäntöä. Lisäksi lakiin tehtäisiin tekniset muutokset lääninoikeus-sanankorvaamiseksi hallinto-oikeus-sanalla.

#### **4. Organisointi**

Valmistelijat:

Jääskeläinen, Arto, vaalijohtaja, oikeusministeriö, p. 1606 7572

Aaltonen, Jussi, neuvotteleva virkamies, oikeusministeriö, p. 1606 7620

Tiusanen, Kaisa, erityisasiantuntija, oikeusministeriö, p. 1606 7953

#### **5. Taustatietoja**

#### **6. Aikataulu**

Vaalilain muuttamista koskeva hallituksen esitys annetaan helmikuussa 2009.

#### **7. Vaikutukset**

#### **8. Muut tiedot**

OM 2/41/2008

OM008:00/2008

### **1.7 VALMIUSLAINSÄÄDÄNNÖN UUDISTAMINEN**

#### **1. Tavoite ja tehtävät**

Valmiuslain uudistamisen tavoitteena on valmiuslain saattaminen nykyistä paremmin vastaamaan perustuslain vaatimuksia. Lisäksi tavoitteena on johdonmukainen ja ajantasainen toimivaltuuksien järjestelmä.

#### **2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat**

Valmiuslakitoimikunnan asettamispäätös OM 32/41/2003

Valmiuslainsäädännön tarkastelua perustuslain näkökulmasta. Valmiuslakitoimikunnan välimietintö (Oikeusministeriö. Komiteanmietintö 2004:1)

Ehdotus uudeksi valmiuslaiksi. Valmiuslakitoimikunnan mietintö (Oikeusministeriö. Komiteanmietintö 2005:2)

Tiivistelmä valmiuslakitoimikunnan mietinnöstä saaduista lausunnoista (Oikeusministeriö. Lausunnot ja selvityksiä 2006:5)

HE 3/2008 vp

#### **3. Keskeinen sisältö**

Hankkeen keskeinen sisältö on valmistella esitys uudeksi valmiuslaiksi ja siihen liittyviksi laeiksi.

#### **4. Organisointi**

Valmistelija:

Vanhala, Liisa, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, p. 1606 7761

## 5. Taustatietoja

Nykyinen valmiuslaki on tullut voimaan vuonna 1991, ja se on voimassa poikkeuslakina. Eduskunnan perustuslakivaliokunta on kahdesti (PeVL 1/2000 vp ja PeVL 57/2002 vp) kiinnittänyt huomiota tarpeeseen selvittää mahdollisuuksia siihen, että valmiuslaissa luovuttaisiin sääntelyn rakentumisesta lainsäädäntövallan delegointiin.

## 6. Aikataulu

Hallituksen esitys on annettu eduskunnalle helmikuussa 2008.

## 7. Vaikutukset

Valmiuslain uudistaminen selkeyttäisi poikkeusoloja koskevaa sääntelyä ja tekisi sen nykyistä avoimemmaksi. Muuten uudistuksella ei juurikaan ole vaikutuksia normaalioloissa. Poikkeusoloissa vaikutukset riippuisivat olennaisesti kriisin luonteesta (aseellinen hyökkäys, taloudellinen kriisi tai erittäin vakava suuronnettomuus).

## 8. Muut tiedot

OM 32/41/2003

OM033:00/2003

## 1.8 EUROOPAN PARLAMENTIN JÄSENIÄ KOSKEVAN LAINSÄÄDÄNNÖN TARKISTAMINEN

### 1. Tavoite ja tehtävät

Tarkoituksena on tarkistaa kansallinen lainsäädäntö vastaamaan Euroopan unionin antamaa sääntelyä Euroopan parlamenttiin valitun edustajan palkkiosta, siirtymäkorvauksesta ja eläkkeestä.

### 2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Euroopan parlamentin päätös Euroopan parlamentin asemaa koskevien sääntöjen vahvistamisesta 2005/684/EY, Euratom.

Euroopan parlamentin puhemies Hans-Gert Pöteringin kirje pääministeri Matti Vanhalle 12.3.2008 (DN:o 405/32/2008).

### 3. Keskeinen sisältö

Euroopan parlamentin jäsenten palkkiosta, siirtymäkorvauksesta ja eläkkeestä on annettu säännöksiä Euroopan parlamentin päätöksellä Euroopan parlamentin jäsenten asemaa koskevien sääntöjen vahvistamisesta. Edustajanpalkkio on päätöksellä sidottu Euroopan yhteisöjen tuomioistuimen tuomarin peruspalkasta laskettavaan prosenttiosuuteen. Uudella lailla on tarkoitus kumota voimassa oleva laki Suomesta Euroopan parlamenttiin valitun edustajan palkkiosta ja eläkkeestä.

Euroopan parlamentin päätöstä sovelletaan kesällä 2009 valittavan Euroopan parlamentin jäseniin. Päätös sallii joitakin kansallisia mukautuksia. Kaavaillun lain perusteella Suomesta Euroopan parlamenttiin kesällä 2009 valituksi tulevalla sellaisella edustajalla, joka on ollut Euroopan parlamentin jäsen ennen lain voimaantuloa, on mahdollisuus

ilmoittaa, että hänen palkkionsa ja eläke-etuutensa määräytyvät kumottavaksi ehdotettavan palkkiolainsäädännön mukaisesti.

#### **4. Organisointi**

Valmistelijat:

Palmgren, Sten, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, p. 1606 7745

Hautamäki, Veli-Pekka, erityisasiantuntija, oikeusministeriö, p. 1606 7557

#### **5. Taustatietoja**

Euroopan parlamentin uutta ohjesääntöä sovelletaan kesällä 2009 valittavan Euroopan parlamentin jäseniin (Euroopan parlamentin päätös Euroopan parlamentin asemaa koskevien sääntöjen vahvistamisesta 2005/684/EY, Euratom).

#### **6. Aikataulu**

Kaavailtu laki Euroopan parlamenttiin valitun edustajan palkkiosta, siirtymäkorvauksesta ja eläkkeestä tulisi voimaan siten, että lakia voidaan soveltaa Euroopan parlamentin vuonna 2009 alkavan vaalikauden ensimmäisestä päivästä lukien. Hallituksen esitys on annettu eduskunnalle joulukuussa 2008 (HE 217/2008 vp).

#### **7. Vaikutukset**

Hankkeella on taloudellisia vaikutuksia. Jäsenvaltiot maksavat Euroopan parlamenttiin valittujen edustajiensa palkkiot. Palkkiokulut lisääntyvät sääntelyn takia jonkin verran.

#### **8. Muut tiedot**

OM 1/463/2008

OM029:00/2008

## **2. HALLINTOMENETTELY JA HALLINTOLAINKÄYTTÖ**

### **2.1 HALLINTOLAIN TÄYTÄNTÖÖNPANO**

#### **1. Tavoite ja tehtävät**

Hankkeen tavoitteena on jatkaa yhteistyössä muiden ministeriöiden kanssa hallintolain täytäntöönpanoa ja siihen liittyvää seurantaa.

#### **2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat**

Hallintolaki. Eripainos. Oikeusministeriön julkaisu 2003:3

Oikeusministeriön selvitys hallintolain täytäntöönpanosta (MINS 11/2006 vp)

Hallintolaki hallintotoiminnassa, osaraportti I sekä Hallintolaki oikeus- ja laillisuusvalvontakäytännössä, osaraportti II, Oikeusministeriö, Julkaisut 2006:9 ja 10

HaVL 60/2006 vp

#### **3. Keskeinen sisältö**

Yhteensovitetaan erityislainsäädäntöä hallintolain kanssa siten, että tarve poiketa hallintolain säännöksistä jää mahdollisimman vähäiseksi. Arvioidaan hyvän hallinnon kehittämistarpeita hallintovaliokunnan oikeusministeriön selvityksestä antaman lausunnon ja kansainvälisen kehityksen pohjalta.

#### **4. Organisointi**

Hallintolain kehittämistä selvitetään oikeusministeriössä virkatyönä.

Valmistelija:

Manninen, Sami, lainsäädäntöjohtaja, oikeusministeriö, p. 1606 7690

#### **5. Taustatietoja**

Keväällä 2006 ministeriöt toimittivat oikeusministeriölle selvityksen hallinnonalakohtaiseen lainsäädäntöön tehdyistä tarkistuksista ja mahdollisista erityislainsäädäntöön tulevista yhteensovittamistarpeista. Oikeusministeriö antoi eduskunnan hallintovaliokunnalle selvityksen hallintolain täytäntöönpanosta, josta valiokunta laati lausunnon. Hyvän hallinnon kehittäminen on esillä Euroopan neuvostossa ja EU:ssa.

#### **6. Aikataulu**

Hallintolain voimaantulon edellyttämät hallinnonalakohtaiset lainsäädäntömuutokset pyritään toteuttamaan maaliskuussa 2007 alkavan vaalikauden aikana.

#### **7. Vaikutukset**

Hallintolain seurannalla saadaan tietoa lain toimivuudesta ja mahdollisista lainsäädännön tarkistustarpeista.

#### **8. Muut tiedot**

OM 38/41/2003

OM043:00/2004

## **2.2 JULKISOIKEUDELLISIA SAAMISIA KOSKEVAN YLEISEN HALLINTO-OIKEUDELLISEN LAINSÄÄDÄNNÖN KEHITTÄMINEN**

### **1. Tavoite ja tehtävät**

Arvioidaan tarvetta laatia hallituksen esitys, joka koskee julkisoikeudellisten saatavien vanhentumista, korkoa ja kuittausta sekä perusteettoman edun palautusta.

### **2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat**

Oikeusministeriössä virkatyönä suoritettuja selvityksiä aihealueesta 1980-luvulta alkaen.

Hallintolakahankkeen asiakirjat.

Julkisoikeudelliset velkasuhteet – yleislainsäädännön tarve (Oikeusministeriön julkaisu 2004:9).

### **3. Keskeinen sisältö**

Viime vuosina on uudistettu muun ohella korkolainsäädäntöä ja vanhentumislainsäädäntöä sekä tehty merkittäviä muutoksia ulosottolainsäädäntöön. Julkisoikeudellisten saamisten osalta on merkittävästi uudistettu lähinnä vain harkinnanvaraisia valtionavustuksia koskevaa lainsäädäntöä. Muiden julkisoikeudellisten saamisten oikeudelliset peruskysymykset, kuten saatavan vanhentumissääntely, korkoseuraamukset, kuittausedellytykset sekä perusteettoman edun palauttamista koskeva sääntely on voimassa olevassa lainsäädännössä säännelty epäyhtenäisesti ja puutteellisesti.

Lainsäädännön uudistuksella pyritään ratkaisemaan näitä kysymyksiä oikeusjärjestyksen jo tapahtuneeseen kehittämistyöhön soveltuvalla tavalla sekä ottaen huomioon julkisoikeudellisiin saamisiin liittyvät erityissääntely- ja oikeusturvatarpeet.

### **4. Organisointi**

Ensi vaiheessa on laadittu arviomuistio, jonka pohjalta päätetään jatkotoimista.

Valmistelija:

Siitari-Vanne, Eija, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö (vv. 31.12.2009 saakka),  
p. 050 – 368 7094

### **5. Taustatietoja**

Julkisoikeudellisten saamisten erityiskysymykset erotettiin hallintolakia valmisteltaessa myöhemmin mahdollisesti toteutettavaksi hankkeeksi.

### **6. Aikataulu**

Arviomuistio on valmistunut elokuussa 2004.

Arviomuistiosta on pyydetty lausunnot 11.2.2005 mennessä.

Jatkotoimista päätetään 2009.

### **7. Vaikutukset**

Taloudellisia ja muita vaikutuksia ei voida täsmentää tässä vaiheessa.

**8. Muut tiedot**  
OM 19/41/2004  
OM059:00/2004

## **2.3 UHKASAKKOLAINSÄÄDÄNNÖN TARKISTAMINEN**

### **1. Tavoite ja tehtävät**

Uhkasakkolakia (1113/1990) sovelletaan yleislakina tilanteissa, joissa viranomaisen antaman käskyn tai kiellon (päävelvoite) tehosteeksi asetetaan uhkasakko, teettämisuhka tai keskeytysuhka sekä tällaisten uhkien täytäntöönpanoon. Viranomainen voi asettaa uhkasakon, teettämisuhan tai keskeyttämisuhan vain, jos niin on laissa erikseen säädetty.

Uhkasakkolakia on voimaantulonsa 1.7.1991 jälkeen muutettu kolme kertaa (HE 96/1995 vp, HE 74/1998 vp ja HE 79/2003 vp). Lain valmistelu on suoritettu pääosin 1980-luvulla ennen Suomen liittymistä Euroopan neuvoston ihmisoikeussopimukseen. Myöhemmissäkään muutoksissa ei ole tarkasteltu lain suhdetta ihmisoikeussopimuksen hallinnollisia sanktioita koskevaan oikeuskäytäntöön. Tällaista tarkastelua ei ole suoritettu myöskään suhteessa oikeusturvaa koskeviin perustuslain vaatimuksiin. EY-lainsäädännön myötä hallinnollisten sanktioiden käyttö on lisääntynyt useilla hallinnonaloilla. Hallinnolliset sanktiot ovat taloudellisina sanktioina usein ankaria. Hallinnollisten sanktioiden lisääntyvä käyttö on oikeudellisesti merkittävä kehityssuuntaus.

Hankkeesta laaditaan ensivaiheessa arviomuistio, jossa selvitetään uhkasakkolain muutostarpeet sekä laajemman yhtenäislainsäädännön tarve. Samalla selvitetään myös, voidaanko hallinnossa käytettävien uhkasakkojen tuomitsemistoiminta keskittää hallintoviranomaisten sijasta hallintotuomioistuimiin. Lisäksi tarkistetaan uhkasakkolain ja erityislainsäädännön väliset suhteet ristiriitaisten ja tarpeettomien säännösten karsimiseksi.

### **2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat**

### **3. Keskeinen sisältö**

Viranomaisten menettely harkittaessa uhkasakon tuomitsemista on hallintomenettelyä, jonka oikeusturvatakeet eivät ole niin kattavia kuin hallintolainkäytössä. Ihmisoikeustuomioistuimen oikeuskäytännön perusteella hallinnolliset sanktiot rinnastuvat useissa tapauksissa syyteasioihin. Syyteasiarinnastuksen vuoksi hallintomenettelyn ja hallintolainkäytön menettelylliset oikeusturvatakeet voivat olla riittämättömiä. Uhkasakkojen tuomitsemis- ja asettamistoimivallan kuulussa hyvin erityyppisille viranomaisille oikeussuojatiet määräytyvät eri tavoin.

### **4. Organisointi**

Hanketta valmistellaan aluksi virkatyönä.

Valmistelija:

Manninen, Sami, lainsäädäntöjohtaja, oikeusministeriö, p. 1606 7690

## 5. Taustatietoja

Hanke liittyy hallintomenettelyjen ja hallintolainkäyttöjärjestelmän yleiseen kehittämiseen.

## 6. Aikataulu

Arviomuistio, jossa asiaa käsitellään Euroopan neuvoston ihmisoikeussopimuksen kanalta valmistuu vuoden 2009 aikana.

## 7. Vaikutukset

Kotimainen lainsäädäntö saatetaan kansainvälisten velvoitteiden mukaiseksi. Hankkeella ei ole välittömiä taloudellisia vaikutuksia.

## 8. Muut tiedot

OM 20/41/2004

OM011:00/2005

## 2.4 HALLINTOLAINKÄYTÖN KEHITTÄMINEN

### (Hallintolainkäyttötoimikunta ja sen alaiset työryhmät)

#### 1. Tavoite ja tehtävät

Tavoitteena on jatkaa hallintolainkäytön kehittämistä oikeusministeriön oikeuspolitiikan strategian mukaisesti niin, että oikeusongelmiin saadaan ratkaisu nykyistä joutuisammin, monipuolisemmin ja edullisemmin.

Pääministeri Matti Vanhasen II hallituksen ohjelman mukaan korkeatasoinen oikeusturva hallinnossa turvataan kehittämällä hallinnon sisäistä oikaisujärjestelmää ja jatkamalla hallintolainkäyttöjärjestelmän kokonaisvaltaista kehittämistä.

#### 2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

- Hallintolainkäytön horisontaaliryhmän väliraportti 1.5.2000 ja loppuraportti 30.11.2001
- Hallintolainkäytön kehittämisohjelma 2004–2007 (Oikeusministeriön lausuntoja ja selvityksiä 2004:10) sekä muistio 19.9.2005 ohjelman tilanteesta syksyllä 2005
- Hallintolainkäytön kehittämistarpeita. Näkökohtia lainvalmistelun pohjaksi (Oikeusministeriön julkaisu 2006:4)
- Hallintolainkäyttötoimikunnan asettamiskirje 26.9.2007 taustamuistioineen
- Passiivisuustyöryhmän muistio sääntelyvaihtoehdoista 4.4.2008
- Käsittelyn joutuisuus hallinnossa ja oikeussuojakeinot käsittelyn viivästyessä – Passiivisuustyöryhmän mietintö (Oikeusministeriön työryhmämietintö 2008:5)
- Hallintolainkäytön nykytila ja kehittämistarpeet. Raportti hallintotuomioistuinten lainkäyttöhenkilökunnan kyselystä (Oikeusministeriön lausuntoja ja selvityksiä 2008:18)

### 3. Keskeinen sisältö

Hallintolainkäyttötoimikunnan tehtävänä on laatia ehdotukset seuraavista asiakokonaisuuksista:

- 1) oikeussuojakeinot hallintoviranomaisen passiivisuustilanteissa
- 2) hallintolainkäytön yleisten menettelysäännösten uudistaminen
- 3) eri hallintotuomioistuintasojen tehtävät ja asema hallinnon oikeussuojajärjestelmässä.

Toimikunnan tulee ottaa työssään huomioon hallintolainkäyttölain soveltamisesta saadut käytännön kokemukset, hallintotoiminnassa tapahtuneet muutokset sekä oikeudenmukaisen oikeudenkäynnin edellytysten täsmentyminen kansanvälisten tuomioistuinten ratkaisukäytännössä. Toimikunnan tulee ottaa työssään huomioon muut hallintolainkäytön kehittämishankkeet. Hallintolainkäyttöä tulee tarkastella kokonaisuutena, johon kuuluvat hallintotuomioistuinten lisäksi erityistuomioistuimet ja lautakuntatyypiset muutoksenhakuelimet.

### 4. Organisointi

Hallintolainkäytön kehittämistä arvioidaan ja selvitetään hallintolainkäyttötoimikunnan lisäksi sen alaisuudessa toimivissa alatyöryhmissä (kohdassa B ja C tarkoitetut työryhmät, jotka käsittelevät viranomaisten passiivisuutta ja hallintolainkäytön menettelysäännösten kehittämistä). Alatyöryhmät toimivat toimikunnan apuna.

#### A) Hallintolainkäyttötoimikunta

Puheenjohtaja:

Mäenpää, Olli, professori, Helsingin yliopisto, p. 191 22480

Jäsenet:

Antila, Outi, puheenjohtaja, työeläkeasioiden muutoksenhakulautakunta

Heikkilä, Liisa, hallinto-oikeustuomari, Helsingin hallinto-oikeus

Mäkinen, Eija, professori, Vaasan yliopisto

Niemivuo, Matti, professori, Lapin yliopisto

Pellonpää, Matti, hallintoneuvos, korkein hallinto-oikeus

Prättälä, Kari, lakiasiain päällikkö, Suomen Kuntaliitto

Renvall, Hannu, ylituomari, Turun hallinto-oikeus

Vehmas, Liisa, oikeusaputoimen johtaja, Helsingin oikeusaputoimisto

Pysyvät asiantuntijat:

Niemi, Anne E., hallintoneuvos, korkein hallinto-oikeus

Siitari-Vanne, Eija, ma. markkinaoikeustuomari, markkinaoikeus

Tarukannel, Veijo, ylituomari, Kuopion hallinto-oikeus

Sihteerit:

Siitari-Vanne, Eija, ma. markkinaoikeustuomari, markkinaoikeus, p. 010 364 3339

Manner, Arja, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, lainvalmisteluosasto, p. 1606 7692

Koivisto, Ida, tutkija, Helsingin yliopisto (sivutoiminen sihteeri) p. 191 23538

Laherto, Minna, lainsäädäntösihteeri, oikeusministeriö, lainvalmisteluosasto (avustava sihteeri) p. 1606 7661



*B) Passiivisuustyöryhmä (toimikausi päättynyt 30.9.2008)*

Puheenjohtaja:

Niemi, Matti, professori, Lapin yliopisto, p. 016 341 2552

Jäsenet:

Aer, Janne, hallinto-oikeustuomari, Helsingin hallinto-oikeus

Huhtanen, Raija, professori, Tampereen yliopisto

Niemi, Anne E., hallintoneuvos, korkein hallinto-oikeus

Stoor, Håkan, vanhempi oikeusasiamiehensihteeri, eduskunnan oikeusasiamiehen kanslia

Suviranta, Outi, professori, Helsingin yliopisto

Sihteerit:

Suviranta, Outi, professori, Helsingin yliopisto, p. 191 23538

Stoor, Håkan, vanhempi oikeusasiamiehensihteeri, eduskunnan oikeusasiamiehen kanslia, p. 432 3366

Laherto, Minna, lainsäädäntösihteeri, oikeusministeriö, lainvalmisteluosasto, p. 1606 7661

*C) Prosessityöryhmä*

Puheenjohtaja:

Mäenpää, Olli, professori, Helsingin yliopisto, p. 191 22480

Jäsenet:

Heikkilä, Liisa, hallinto-oikeustuomari, Helsingin hallinto-oikeus

Manner, Arja, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, lainvalmisteluosasto

Mutikainen, Riitta, hallintoneuvos, korkein hallinto-oikeus

Pekkala, Antti, hallinto-oikeustuomari, Rovaniemen hallinto-oikeus

Pellonpää, Matti, hallintoneuvos, korkein hallinto-oikeus

Pitkäranta, Ann-Mari, ma. oikeuss sihteeri, korkein hallinto-oikeus

Renvall, Hannu, ylituomari, Turun hallinto-oikeus

Siitari-Vanne, Eija, ma. markkinaoikeustuomari, markkinaoikeus

Tarukannel, Veijo, ylituomari, Kuopion hallinto-oikeus

Uusitalo, Kari, vakuutus-oikeustuomari, vakuutus-oikeus

Vehmas, Liisa, oikeusaputoimen johtaja, Helsingin oikeusaputoimisto

Pysyvät asiantuntijat:

Aer, Janne, hallinto-oikeustuomari, Helsingin hallinto-oikeus

Ekblom-Wörlund, Anne, markkinaoikeustuomari, markkinaoikeus

Pölonen, Pasi, oikeusasiamiehensihteeri, eduskunnan oikeusasiamiehen kanslia

Rautiainen, Juha, hallinto-oikeustuomari, Helsingin hallinto-oikeus

Sihteerit:

Pitkäranta, Ann-Mari, ma. oikeuss sihteeri, korkein hallinto-oikeus, p. 010 3640 200

Manner, Arja, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, lainvalmisteluosasto

Koivisto, Ida, tutkija, Helsingin yliopisto (sivutoiminen sihteeri), p. 191 23538

Laherto, Minna, lainsäädäntösihteeri, oikeusministeriö, lainvalmisteluosasto (avustava sihteeri), p. 1606 7661

## **5. Taustatietoja**

Hallintolainkäyttölaki (586/1996) tuli voimaan 1.12.1996. Hallintolainkäytön kehittämistarpeita on tarkasteltu edellä (kohdassa 2) mainituissa asiakirjoissa ja lisäksi esimerkiksi oikeusturva-asiain neuvottelukunnan vuosikertomuksissa 2001–2002 ja 2002–2003 sekä tuomioistuinlaitoksen kehittämiskomitean mietinnössä (KM 2003:3).

## **6. Aikataulu**

Toimikunnan toimikausi on 1.10.2007–31.12.2010.

Toimikunta antaa välimietinnön hallintolainkäytön yleisten menettelysäännösten uudistamisesta 31.12.2009 mennessä.

Toimikunnan alatyöryhmistä passiivisuustilanteita käsittelevä työryhmä on luovuttanut mietintönsä 30.9.2008. Työryhmän mietinnöstä pyydettiin lausunnot 9.1.2009 mennessä.

## **7. Vaikutukset**

Kehittämisellä parannetaan kansalaisten oikeusturvaa sekä tehostetaan hallintotuomioistuinten ja muiden hallintolainkäyttöelinten toimintaa.

## **8. Muut tiedot**

OM 12/41/2007

OM029:00/2007

## **2.5 MAASEUTUELINKEINOJEN VALITUSLAUTAKUNNASSA KÄSITELTÄVIEN ASIOIDEN SIIRTÄMINEN HALLINTO-OIKEUKSIIN**

### **1. Tavoite ja tehtävät**

Tehtävänä on luoda edellytykset maaseutuelinkeinojen valituslautakunnassa käsiteltävien muutoksenhakuasioiden siirtämisestä hallinto-oikeuksiin.

### **2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat**

Hallintotuomioistuintoimikunnan mietintö (KM 1997:4)

Tuomioistuinlaitoksen kehittämiskomitean mietintö (KM 2003:3)

Hallintolainkäytön kehittämisohjelma 2004–2007 (Oikeusministeriön lausuntoja ja selvityksiä 2004:10).

Maaseutuelinkeinohallinnon muutoksenhakusäännösten uudistamistyöryhmän muistio (MMM työryhmämuistio 2004:1)

Oikeusministeriön ja maa- ja metsätalousministeriön yhteinen työryhmän asettamispäätös 8.9.2005 (Hare OM030:00/2005)

Maaseutuelinkeinojen muutoksenhakutyöryhmän välimietintö (OM työryhmämietintö 2006:7)

Maaseutuelinkeinojen muutoksenhakutyöryhmän mietintö (OM työryhmämietintö 2007:1)

Maaseutuelinkeinojen valituslautakunnassa käsiteltävien asioiden siirtäminen hallinto-oikeuksiin Lausuntoyhteenveto (OM lausuntoja ja selvityksiä 2007:11)

### **3. Keskeinen sisältö**

Maaseutuelinkeinojen muutoksenhakutyöryhmä ehdottaa mietinnössään ensinnäkin, että kuntien maaseutuelinkeinoviranomaisten päätöksistä haetaan muutosta valituksen sijasta oikaisuvaatimuksena työvoima- ja elinkeinokeskukseen. Toiseksi muutoksenhaku nykyisin maaseutuelinkeinojen valituslautakunnan toimivaltaan kuuluvissa asioissa siirretään alueellisiin hallinto-oikeuksiin keskittäen osan asioista Hämeenlinnan hallinto-oikeuteen ja muuten jakaen asiat käsiteltäviksi kaikissa hallinto-oikeuksissa. Kolmanneksi yhdenmukaistetaan valituslupaperusteet maaseutuelinkeinoasioissa kaikilta osin hallintolainkäyttölain mukaisiksi.

### **4. Organisointi**

Valmistelija:

Manninen, Sami, lainsäädäntöjohtaja, oikeusministeriö, p. 1606 7690

### **5. Taustatietoja**

Maaseutuelinkeinojen valituslautakunnassa käsiteltävien asioiden siirtämistä hallintotuomioistuinjärjestelmään on ehdotettu aikaisemmin hallintotuomioistuintoimikunnan mietinnössä (KM 1997:4) sekä tuomioistuinlaitoksen kehittämiskomitean mietinnössä (KM 2003:3). MMM:n työryhmämuistiossa 2004:1 on ehdotettu, että valituslautakuntaa edeltävässä muutoksenhakuvaiheessa otettaisiin käyttöön pakolliseksi esivaiheeksi oikaisuvaatimusmenettely silloin, kun ensi asteen hallintopäätöksen tekee kunnan viranomainen.

Hankkeeseen vaikuttaa ensi asteen viranomaisten toimivallan määrittelyn osalta vireillä oleva aluehallinnon uudistaminen (ALKU-hanke), josta on julkaistu väliraportti kesäkuussa 2008 (Aluehallinnon uudistamishanke – väliraportti, Valtiovarainministeriön julkaisuja 19 ja 19 a/2008). Väliraportissa ehdotetaan, että uuden aluehallintoviranomainen 1:n tehtäviin kuuluisivat mm. maatalouden ja kalatalouden kehittämistehtävät. Tehtäväkokonaisuuteen kuuluisivat useat maataloustuet ja niiden valvonta.

### **6. Aikataulu**

Hallituksen esitys annetaan, jos uudistuksen rahoitus saadaan järjestetyksi. Uudistus voi tulla voimaan aikaisintaan vuoden 2010 alusta.

### **7. Vaikutukset**

Asioiden siirto hallintotuomioistuinjärjestelmään vahventaa hallintotuomioistuinten yleistä kehittämistä. Hallinto-oikeuksissa käsitellään tämän jälkeen ensi asteena suurin osa valituksista, jotka kohdistuvat yhteisön varoista ja kansallisista varoista maksettaviin elinkeino- ja yritystukiin.

Työryhmän mietinnön mukaan siirron toteutuminen edellyttää, että maaseutuelinkeinojen valituslautakunnan nykyisiä kustannuksia vastaava määräraha siirretään maaseutuelinkeino- ja metsätalousministeriöstä oikeusministeriöön ja että sen lisäksi oikeusministeriön hallinnonalalle saadaan noin 400 000 euron lisämääräraha.

## **8. Muut tiedot**

OM 9/41/2005 ja MMM 244/042/2003  
OM030:00/2005

## **2.6 OIKAISUVAATIMUSJÄRJESTELMÄN KEHITTÄMINEN OIKEUSTURVAKEINONA**

### **1. Tavoite ja tehtävät**

Tavoitteena on kehittää oikaisuvaatimusjärjestelmää oikeusturvakeinona niin, että oikeusongelmiin saadaan ratkaisu nykyistä joutuisemmin, monipuolisemmin ja edullisemmin. Lähtökohtana on parantaa hallinnon oikeusturvaa sekä tehostaa hallintotuomioistuinten ja muiden hallintolainkäyttöelinten toimintaa.

### **2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat**

Hallintolainkäytön kehittämistarpeita. Näkökohtia lainvalmistelun pohjaksi. Oikeusministeriön julkaisu 2006:4  
Toimikunnan asettamispäätös OM 20/41/2006  
Toimikunnan välimietintö KM 2007:1  
Toimikunnan mietintö KM 2008:4

### **3. Keskeinen sisältö**

Tehtävänä on laatia ehdotus oikaisuvaatimusjärjestelmän kehittämisestä oikeusturvakeinona. Erityisesti tulee selvittää, tulisiko oikaisuvaatimusjärjestelmää laajentaa ja millä tavalla, ja olisiko järjestelmää toisaalta syytä kehittää yleiseksi pakolliseksi muutoksenhaun esivaiheeksi. Samalla tulee selvittää oikaisuvaatimusmenettelyä koskevan yleissääntelyn tarve sekä tehdä ehdotukset mahdollisista erityissääntelyyn tarvittavista muutoksista. Hanke kuuluu oikeusministeriön hallinnonalan tuottavuusohjelmaan.

### **4. Organisointi**

Valmistelijat:

Halila, Leena, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, p. 1606 7740  
Skog, Tea, tutkija, oikeusministeriö

### **5. Taustatietoja**

### **6. Aikataulu**

Toimikunta on antanut mietinnön 30.11.2008. Mietintö on lausuntokierroksella, jonka määräaika päättyy 3.2.2009. Hallituksen esitys on tarkoitus antaa keväällä 2009.

### **7. Vaikutukset**

Hankkeella parannetaan hallinnon oikeusturvaa ja tehostetaan hallintotuomioistuinten ja muiden hallintolainkäyttöelinten toimintaa. Hanke lisää oikeusministeriön hallinnonalan tuottavuutta.

## **8. Muut tiedot**

OM 20/41/2006  
OM005:00/2007

## **2.7 JULKISTEN HANKINTOJEN OIKEUSSUOJAJÄRJESTELMÄN KEHITTÄMINEN**

### **1. Tavoite ja tehtävät**

Tavoitteena on kehittää julkisten hankintojen oikeussuojajärjestelmää siten, että oikeussuojajärjestelmä toimii asiantuntevasti ja asioiden laadun edellyttämällä tavalla ripeästi. Tavoitteena on lisäksi ryhtyä tarvittaviin lainsäädäntötoimiin EU:ssa hyväksytyin hankintojen oikeussuojadirektiivien muutosten täytäntöön panemiseksi. Muutokset edellyttävät markkinaoikeuden toimivaltuuksien kehittämistä.

Pääministeri Matti Vanhasen II hallituksen hallitusohjelman mukaan markkinaoikeuden asemaa ja kilpailuosaamista vahvistetaan. Markkinaoikeuden asemaa ja tehtäviä arvioidaan muutoinkin kokonaisvaltaisesti.

### **2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat**

Komission 4.5.2006 antama ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi neuvoston direktiivien 89/665/ETY ja 92/13/ETY muuttamisesta julkisia hankintoja koskeviin sopimuksiin liittyvien muutoksenhakumenettelyjen tehokkuuden turvaamiseksi [asiakirja KOM (2006) 195 lopullinen]

U 49/2006 vp, TaVL 25/2006 vp

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi julkisista hankinnoista sekä vesi- ja energiahuollon, liikenteen ja postipalvelujen alalla toimivien yksiköiden hankinnoista (HE 50/2006 vp)

Oikeusministeriön lausunto kauppa- ja teollisuusministeriölle 30.6.2006

(OM 126/43/2006)

Oikeudenmukainen ja turvallinen yhteiskunta – oikeusministeriön hallinnonalan tulevaisuuskatsaus 2006

Hallintotuomioistuinten toimintakertomus 2006

Pääministeri Matti Vanhasen II hallituksen hallitusohjelma

Oikeusministeriössä laadittu arviomuistio julkisten hankintojen oikeussuojajärjestelmän kehittämisestä (valmistunut 9.7.2007)

Oikeusministeriön ja kauppateollisuusministeriön yhdessä asettaman työryhmän toimintakertomus (asettamispäätös 30.11.2007).

Julkisten hankintojen oikeussuojajärjestelmän uudistaminen

(oikeusministeriö, työryhmämietintöjä 2008:6)

Julkisten hankintojen oikeussuojajärjestelmän uudistaminen. Kyselyraportti

(Oikeusministeriö, lausuntoja ja selvityksiä 2008:16)

### **3. Keskeinen sisältö**

Työryhmän on selvitettävä julkisten hankintojen oikeussuojakeinojen uudistamistarpeet. Tavoitteena on, että oikeussuojakeinojen käyttöedellytykset ovat selkeitä ja että oikeussuojakeinot johtavat sisällöllisesti ja ajallisesti tehokkaaseen asioiden käsittelyyn hankintamenettelyyn osallistuvien oikeussuojan ja hankintayksiköiden toimintaedellytysten turvaamiseksi.

Oikeussuojadirektiivin mukaiset uudet oikeussuojakeinot tulee sopeuttaa kansalliseen oikeusjärjestykseen eri osapuolten oikeudet tehokkaasti ja tasaveroisesti huomioon otta-

valla tavalla. Direktiivin sallimia sopeutuksia kansalliseen oikeusjärjestykseen on käytettävä oikeusvarmuutta turvaavalla tavalla.

Työryhmän on otettava huomioon työvoima- ja elinkeinoministeriössä sekä oikeusministeriössä vireillä olevat lainvalmisteluhankkeet, joilla on vaikutusta markkinaoikeuden tehtäviin ja työmäärään. Työryhmän on samoin otettava huomioon puolustushankintoja koskevan direktiivin valmistelu.

Työryhmän toimeksianto on työryhmän periaatemietinnön ja siitä saadun lausuntopäätöksen perusteella täsmennetty 30.1.2009 siten, että työryhmän tulee laatia 30.4.2009 mennessä hallituksen esityksen muotoon työryhmän mietintö, johon sisältyvät ehdotukset oikeussuojadirektiivin täytäntöönpanossa tarvittavista lainsäädäntötoimista. Erityistä huomiota hallituksen esitystä laadittaessa on kiinnitettävä siihen, että seuraamusjärjestelmästä (sopimusten pätemättömyys, hyvitysmaksu, hallinnollinen sanktiomaksu, sopimuskauden lyhentäminen ja vahingonkorvaus) ei muodostu päällekkäistä ja kohtuutonta. Hallituksen esitysluonnokseen tulee lisäksi sisällyttää sellaiset lain muutokset, joilla on läheisiä liittymäkohtia oikeussuojadirektiivissä tarkoitettuihin oikeussuojakeinoihin ja joilla pyritään erityisesti asioiden käsittelyn nopeuttamiseen ja selkeyttämiseen. Tällaisia toimia ovat periaatemietinnössä ehdotetuista toimista hankintapäätöksen sähköinen tiedoksianto, hankintaoikaisun käyttöönotto, väliaikaisista sopimusjärjestelyistä säätäminen, täytäntöönpanoa koskevien valitusten rajoittaminen korkeimpaan hallinto-oikeuteen sekä oikeussuojadirektiivin liittyvien valvontatehtävien järjestäminen.

Työryhmän lopputoimikauden aikana laaditaan muista periaatemietinnössä ehdotetuista lainsäädäntötoimista erillinen hallituksen esitysluonnos.

#### **4. Organisointi**

Työryhmä (JUHO)

Puheenjohtaja:

Nurmi, Pekka, ylijohdaja, oikeusministeriö, lainvalmisteluosasto p. 1606 7670

Jäsenet:

Pekkala, Elise, hallitusneuvos, työ- ja elinkeinoministeriö

Siitari-Vanne, Eija, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, lainvalmisteluosasto

(vv. 31.12.2009 saakka), p. 050 – 368 7094

Lähde, Johanna, hallitussihteeri, työ- ja elinkeinoministeriö

Koivurinta, Hannu, budjettisihteeri, valtiovarainministeriö

Mikkola, Kimmo, ylituomari, markkinaoikeus

Nenonen, Anne, esittelijäneuvos, korkein hallinto-oikeus

Salminen, Hannele, hallinto-oikeustuomari, Turun hallinto-oikeus

Oksanen, Antero, johtava lakimies, Suomen Kuntaliitto

Lehtonen, Jukka, asiantuntija, Elinkeinoelämän keskusliitto EK

Neimala, Antti, johtaja, Suomen Yrittäjät

Nordberg, Tommi, asiantuntija, puolustusministeriö (25.8.2008 alkaen)

Pysyvät asiantuntijat:

Kontuniemi, Eija, lakiasiainpäällikkö, Hansel Oy

Pohjonen, Mika, asianajaja, Asianajotoimisto Hannes Snellman

**Sihteerit:**

Lähde, Johanna, hallitussihteeri, työ- ja elinkeinoministeriö

Nordenstreng, Laura, määräaikainen markkinaoikeussihteeri, markkinaoikeus (sivutoiminen sihteeri)

Ukkola, Markus, lakimies, Suomen Kuntaliitto (sivutoiminen sihteeri)

Remes, Markus, lakimies, Kone Oyj (sivutoiminen sihteeri)

Hannonen, Niina, ylitarkastaja, työ- ja elinkeinoministeriö (sivutoiminen sihteeri)

## **5. Taustatietoja**

Hankintalainsäädännön uudistus on tullut voimaan 1.6.2007. Hankintalainsäädännön uudistuksen yhteydessä ei tehty muutoksia oikeussuojakeinoihin. Hankintojen oikeussuojadirektiivien muutokset hyväksyttiin EU:ssa 15.11.2007 pidetyssä neuvostossa.

Kauppa- ja teollisuusministeriö on asettanut 13.6.2007 työryhmän selvittämään kilpailunrajoituksista annetun lain muutostarpeita. Työryhmän on laadittava ehdotuksensa vuoden 2008 loppuun mennessä.

Oikeusministeriö on 13.4.2007 asettanut työryhmän, jonka tehtävänä on kehittää oikeudenkäynnin kehittämistä immateriaalioikeusasioissa. Työryhmän selvittää muun ohella, tulisiko immateriaalioikeusasiat keskittää Helsingin käräjäoikeuteen vai markkinaoikeuteen. Työryhmän määräaika päättyi 31.12.2007.

Hanke sisältyy hallituksen strategia-asiakirjaan kuuluvaan lainsäädäntösuunnitelmaan (suunnitelman 2. hanke).

## **6. Aikataulu**

Työryhmän toimikausi on 1.12.2007–31.12.2009. Työryhmän on laadittava oikeussuojadirektiivin täytäntöönpanoon liittyvä hallituksen esitys 30.4.2009 mennessä. Työryhmän on laadittava periaatemietinnössä esitetyistä muista toimista hallituksen esitys 31.12.2009 mennessä.

## **7. Hankkeen vaikutukset**

Suomen julkisten hankintojen kokonaisarvo vuosittain on noin 20 miljardia euroa eli noin 15 % bruttokansantuotteestamme. Vaikka hankinta-asioissa turvaudutaan hankintojen määrään nähden vähäisessä määrin oikeussuojakeinoihin, hankinta-asioiden käsittelyn viivästyminen aiheuttaa merkittäviä taloudellisia seuraamuksia hankintayksiköille ja tarjoajille. Oikeuskäsittelyn tehostamisen vaikutukset julkistaloudelle ja elinkeino toiminnalle arvioidaan hankkeen edistyessä.

## **8. Muut tiedot**

OM 12/41/2006

OM033:00/2006

## **2.8 ONNETTOMUUSTUTKINTAA KOSKEVAN LAINSÄÄDÄNNÖN KEHITTÄMINEN**

### **1. Tavoite ja tehtävät**

Hankkeen tavoitteena on saattaa onnettomuustutkinnassa tarvittavia toimivaltuuksia, tutkintaviranomaisia ja menettelytapoja koskeva sääntely ajan tasalle ja huolehtia, että se on sopusoinnussa Suomen perustuslain, Suomen kansainvälisten velvoitteiden ja EU-lainsäädännön kanssa.

### **2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat**

Työryhmän asettamispäätös 21.1.2009 taustamuistioineen.

### **3. Keskeinen sisältö**

Keskeinen sisältö on valmistella ehdotus onnettomuustutkintaa koskevan lainsäädännön uudistamiseksi. Laki onnettomuuksien tutkinnasta (373/1985) tuli voimaan 1 päivänä tammikuuta 1986. Laissa säädetään suuronnettomuuksien sekä ilmailussa, raideliikenteessä ja vesiliikenteessä tapahtuneiden onnettomuuksien tutkinnasta yleisen turvallisuuden lisäämiseksi ja onnettomuuksien ehkäisemiseksi.

### **4. Organisointi**

Oikeusministeriö on 21.1.2009 asettanut työryhmän. Työryhmän kokoonpano on seuraava:

Puheenjohtaja

Lehtola, Kari, varatuomari

Jäsenet

Karppinen, Tuomo, johtaja, onnettomuustutkintakeskus

Koivukoski, Janne, valmiusjohtaja, sisäasiainministeriö, pelastusosasto

Nurminen, Minnamaria, vanhempi hallitussihteeri, puolustusministeriö

Nyman, Sirkka-Heleena, merenkulkuneuvos, liikenne- ja viestintäministeriö

Suuripää, Keijo, ylitarkastaja, sisäasiainministeriö, poliisiosasto

Vanhala, Liisa, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, lainvalmisteluosasto,

p. 160 67761

Sihteerit

Laherto, Minna, lainsäädäntösihteeri, oikeusministeriö, lainvalmisteluosasto,

p. 160 67661, etunimi.sukunimi@om.fi

Valkama-Joutsen, Pirjo, hallintopäällikkö, onnettomuustutkintakeskus,

p. 160 67635, etunimi.sukunimi@om.fi



**5. Taustatietoja**

Laki onnettomuuksien tutkinnasta tuli voimaan 1 päivänä tammikuuta 1986.

Asetus onnettomuuksien tutkinnasta (79/1996) tuli voimaan 1 päivänä maaliskuuta 1996.

Laki eräiden kuolemaan johtaneiden tapahtumien tutkinnasta (662/2008) tuli voimaan 4 päivänä marraskuuta 2008.

**6. Aikataulu**

Työryhmän toimikausi on 21.1.–30.11.2009.

**7. Vaikutukset**

Lainsäädännön uudistamisella selkeytetään onnettomuustutkintaa koskevaa lainsäädäntöä. Hankkeella ei ole merkittäviä taloudellisia vaikutuksia.

**8. Muut tiedot**

OM 24/41/2008

OM048:00/2008

### **3. INFORMAATIO-OIKEUS**

#### **3.1 HENKILÖTIETOLAINSÄÄDÄNNÖN SEURANTA JA ARVIOINTI**

##### **1. Tavoite ja tehtävät**

Tavoitteena on arvioida henkilötietolain (523/1999) toimivuus henkilötietojen käsittelyä sääntelevänä yleislakina, erityissäännösten tarpeellisuus ja merkitys sekä varmistaa lainsäädännön toimivuus ja johdonmukaisuus. Edelleen tavoitteena on lainsäädännön selkiyttäminen ja sitä kautta velvollisuuksien ja oikeuksien parempi toteutuminen.

Ensimmäisessä vaiheessa laaditaan suunnitelma henkilötietolain soveltamiskäytännön ja sen vaikutusten selvittämisestä. Samalla kartoitetaan erityislainsäädäntö ja sen suhde henkilötietolakiin sekä Suomea sitoviin kansainvälisiin velvoitteisiin. Myöhemmässä vaiheessa arvioidaan laadittujen selvitysten pohjalta tarvittavat lainsäädäntö- ja muut toimenpiteet.

##### **2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat**

##### **3. Keskeinen sisältö**

Tehtävänä on laatia perusmuistio tietosuojalainsäädännön nykytilasta, säädöspoliittisista linjauksista sekä tarvittavista lainsäädäntö- ja muista toimenpiteistä. Muistiota laadittaessa tulee keskittyä keskeisimpiin henkilörekistereihin ja niitä koskevien sääntelyjen analysointiin. Säädöspoliittisia linjauksia tehtäessä on arvioitava erityislainsäädännön tarve sekä erityissääntelyssä noudatettavat periaatteet. Tavoitteena on, että eri hallinnonalojen erityissäädökset ovat yhdensuuntaiset henkilötietolain ja EU:n henkilötietodirektiivin kanssa.

##### **4. Organisointi**

Valmistelijat:

Wallin, Anna-Riitta, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, p 1606 7693

Hynynen, Helena, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, p. 1606 7663

Vettenranta, Leena, erityisasiantuntija, oikeusministeriö, p. 1606 7695

##### **5. Taustatietoja**

Oikeusturva-asiain neuvottelukunta on toimintakertomuksessaan (oikeusministeriön julkaisu 2005:12) vuodelta 2005 esittänyt, että tietosuojaan liittyvän sääntelyn toimeenpanosta ja käytännön toteutumisesta tehtäisiin samanlainen empiirinen selvitys kuin julkisuuslaista tehtiin vuosina 2000-2003.

##### **6. Aikataulu**

Perusmuistio asiasta laaditaan vuoden 2009 aikana.

## **7. Vaikutukset**

Hankkeella pyritään tarpeettoman ja päällekkäisen sääntelyn tarkistamiseen ja sitä kautta myös kustannusten vähentämiseen.

## **8. Muut tiedot**

OM 2/41/2003

## **3.2 TURVALLISUUSSELVITYKSIÄ KOSKEVAN LAIN UUDISTAMINEN**

### **1. Tavoite ja tehtävät**

Valmistelutyön tavoitteena on lainsäädännön kehittäminen siten, että henkilöstön sekä yritysten luotettavuus ja niiden toimitilojen turvallisuus voidaan tehokkaasti ja perusoikeudet huomioon ottavalla tavalla selvittää keskeisten yleisten ja yksityisten etujen suojaamiseksi.

Työryhmän tulee säädösehdotustensa perusteeksi selvittää turvallisuusselvityslain yleinen ja turvallisuusselvitysmenettelyn erityinen soveltamisala ottaen huomioon eri toimintoihin liittyvät turvallisuuden osatekijät sekä tarve henkilöstö- ja yritysturvallisuuden keinoin varmistaa yhteiskunnan kriittisten toimintojen suojaaminen.

Työryhmän tulee laatia ehdotuksensa hallituksen esityksen muotoon.

### **2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat**

Arviointimuistio 13.3.2008 OM 4/41/2006

Asettamispäätös 1.10.2008 OM 4/41/2006

### **3. Keskeinen sisältö**

Turvallisuusselvityksistä annettu laki (177/2002) tuli voimaan 1.9.2002, minkä vuoksi on asianmukaista selvittää, kohdistuuko lakiin välittömiä tarkistustarpeita. Erityisesti tulee selvittää, onko yritysturvallisuusselvityksien käyttömahdollisuuksien oltava laajemmat kuin mitä kansainvälisistä tietoturvallisuusvelvoitteista annetussa laissa (588/2004) säädetään.

### **4. Organisointi**

Työryhmän kokoonpano on seuraava:

Puheenjohtaja:

Wallin, Anna-Riitta, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, p 1606 7693

Jäsenet:

Hovi, Heikki, turvallisuuspäällikkö, valtioneuvoston kanslia

Väätäinen, Erkki, turvallisuuspäällikkö, ulkoasiainministeriö

Aho, Pekka, poliisiylitarkastaja, sisäasiainministeriö

Inha, Jyri, lainsäädäntöneuvos, valtiovarainministeriö

Honkonen, Jenni, hallitussihteeri, puolustusministeriö

Mäkinen, Kari, hallitusneuvos, työ- ja elinkeinoministeriö

Hanski, Ilkka, ylitarkastaja, suojelupoliisi  
 Vira, Terhi, ylitarkastaja, pääesikunta  
 Kumpula, Elisa, toimistopäällikkö, tietosuojavaltuutetun toimisto  
 Nyysölä, Mikko, asiantuntija, Elinkeinoelämän keskusliitto  
 (työnantajien yhteinen edustaja)  
 Ilveskivi, Paula, lakimies, Akava (palkansaajajärjestöjen yhteinen edustaja)

#### Asiantuntijat:

Parmes, Rauli, turvallisuusjohtaja, liikenne- ja viestintäministeriö  
 Tiuhonen, Kalevi, yritysturvallisuustoimiston päällikkö, Elinkeinoelämän keskusliitto  
 Haiko, Markku, kehittämispäällikkö, Suomen Kuntaliitto  
 Karhunen, Risto, rikostorjunnan asiantuntija, Finanssialan Keskusliitto

#### Sihteerit:

Vettenranta, Leena, erityisasiantuntija, oikeusministeriö, p. 1606 7695  
 Neuvonen, Riku, hallinto-oikeuden assistentti, Helsingin yliopisto

## 5. Taustatietoja

### 6. Aikataulu

Turvallisuusselvityksistä annettu laki (177/2002) tuli voimaan 1.9.2002, minkä vuoksi on asianmukaista selvittää, kohdistuuko lakiin välittömiä tarkistustarpeita. Erityisesti tulee selvittää, onko yritysturvallisuusselvityksien käyttömahdollisuuksien oltava laajemmat kuin mitä kansainvälisistä tietoturvallisuusvelvoitteista annetussa laissa (588/2004) säädetään.

### 7. Vaikutukset

Hankkeen toteuttaminen edistää turvallisuusselvityslain toimivuutta sekä voi parantaa julkisyhteisön ja yritysten mahdollisuuksia huolehtia tietoturvallisuudesta.

### 8. Muut tiedot

OM 4/41/2006  
 OM037:00/2008

## 3.3 TIETOTURVALLISUUSASETUS

### 1. Tavoite ja tehtävät

Tarkoituksena on uudistaa valtionhallinnon tietoturvallisuutta koskeva alemmanasteinen sääntely vuonna 2005 toteutetun viranomaisten toiminnan julkisuuden annetun lain muutoksen pohjalta.

### 2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

### 3. Keskeinen sisältö

Valtionhallinnon tietoturvallisuudesta annettaisiin erillinen asetus, johon otettaisiin nykyistä yksityiskohtaisemmat säännökset asiakirjojen luokittelusta sekä eri käsittelyvai-

heita koskevista tietoturvaluusvaatimuksista. Asiakirjaluokittelussa siirryttäisiin kansainvälisen käytännön mukaiseen neljään käsittelyluokkaan.

#### **4. Organisointi**

Valmistelija:

Wallin, Anna-Riitta, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, p. 1606 7693

#### **5. Taustatietoja**

#### **6. Aikataulu**

Asetus on tarkoitus antaa samanaikaisesti valtiovarainministeriön asiaan liittyvän ohjeistuksen kanssa keväällä 2009.

#### **7. Vaikutukset**

Hankkeen avulla tehostetaan tietoturvaluusua valtionhallinnossa.

#### **8. Muut tiedot**

OM 10/41/2007

OM017:00/2007

### **3.4 EU:N JA AUSTRALIAN VÄLISEN PNR-SOPIMUKSEN HYVÄKSYMINEN JA VOIMAANSAATTAMINEN**

#### **1. Tavoite ja tehtävät**

Tavoitteena on hankkia eduskunnan hyväksyminen EU:n ja Australian välillä lentoliikenteenharjoittajien EU:sta peräisin olevien PNR- eli matkustajarekisteritietojen käsittelemisestä ja siirtämisestä Australian tullilaitokselle kesäkuussa 2008 tehdyille sopimukselle. Hallituksen esitys sisältää myös lakiehdotuksen sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta ja sopimuksen soveltamisesta.

#### **2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat**

Neuvoston päätös 2008/651/YUTP/YOS sopimuksen allekirjoittamisesta (EUVL L 213/47 8.8.2008)

Brysselissä 30.6.2008 tehty sopimus (EUVL L 213/49, 8.8.2008)

U 29/2008 vp

HaVL 17/2008 vp

#### **3. Keskeinen sisältö**

Sopimuksen mukaan lentoyhtiöt, joilla on varausjärjestelmiä EU:n jäsenvaltioiden alueella ja/tai siellä käsiteltyjä PNR-tietoja ja jotka harjoittavat lentoliikennettä Australiaan, Australiasta tai Australian kautta, siirtävät EU:sta peräisin olevia PNR-tietoja Australian tullilaitokselle. Australia puolestaan takaa riittävän tietosuojan tullilaitokselle toimitetuille tiedoille. Sopimus on 7-vuotinen ja sitä on sovellettu väliaikaisesti sen allekirjoittamisesta 30.6.2008 lukien.

Sopimus tulee voimaan seuraavan kuukauden ensimmäisenä päivänä sen jälkeen, kun EU ja Australia ovat ilmoittaneet toisilleen saattaneensa päätökseen voimaantulon edellyttämät sisäiset menettelynsä.

Sopimuksen oikeusperusta on unionisopimuksen (SEU) 24 ja 38 artikla. Suomi on tehnyt SEU 24 artiklan 5 kohdassa tarkoitetun ilmoituksen, jonka mukaan sopimus ei sido sitä, ennen kuin se on saattanut loppuun valtiosääntönsä edellyttämät menettelyt. Koska sopimus sisältää lainsäädännön alaan kuuluvia määräyksiä, eduskunnan on hyväksyttävä se perustuslain 94 §:n mukaisesti.

#### **4. Organisointi**

Valmistelijat:

Puurunen, Tapio, lainsäädäntösihteeri, oikeusministeriö, p. 1606 7639

Rantalankila, Leena, neuvotteleva virkamies, oikeusministeriö, p. 1606 7836

#### **5. Taustatietoja**

EU on tehnyt vastaavanlaisen sopimuksen Yhdysvaltojen ja EY Kanadan kanssa.

#### **6. Aikataulu**

Hallituksen esitys on tarkoitus antaa keväällä 2009.

#### **7. Vaikutukset**

Sopimuksella torjutaan terrorismia, siihen liittyvää rikollisuutta ja muita vakavia kansainvälisiä rikoksia.

#### **8. Muut tiedot**

OM 7/481/2008

OM030:00/2008

## 4. KIELELLISET JA KULTTUURISET OIKEUDET

### 4.1 MAAHAN JA PERINTEISIIN ELINKEINOIHIN LIITTYVIEN ALKUPERÄISKANSAOIKEUKSIEN JÄRJESTÄMINEN SAAMELAISTEN KOTISEUTUALUEELLA

#### 1. Tavoite ja tehtävät

Tarkoituksena on valmistella hallituksen esitys saamelaisten maahan, veteen, luonnonvaroihin ja perinteisiin elinkeinoihin kohdistuvien alkuperäiskansaoikeuksien järjestämisestä saamelaisten kotiseutualueella koskevaksi lainsäädännöksi. Tarkoitus on valmistella ehdotus Suomen kansainvälisistä velvoitteista johtuvat vaatimukset täyttäväksi sekä ottamalla huomioon ILO-sopimuksen nro 169 määräykset maahan, veteen ja luonnonvaroihin kohdistuvista oikeuksista sopimuksen ratifiointiesteiden poistamiseksi näiltä osin.

#### 2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Selvitysmies Pekka Vihervuori: Maahan, veteen ja luonnonvaroihin sekä perinteisiin elinkeinoihin kohdistuvat oikeudet saamelaisten kotiseutualueella. ILO:n alkuperäis- ja heimokansoja koskevan yleissopimuksen edellyttämät saamelaisten maahan ja vesiin kohdistuvia oikeuksia koskevat muutosehdotukset (Oikeusministeriön yleisen osaston julkaisuja 3/1999)

Saamelaistoimikunnan asettamispäätös (OM0644:00/06/06/2000/22.11.2000)

Lausunto maanomistusoloista ja niiden kehityksestä saamelaisten kotiseutualueella, Oikeustieteen tohtori Juhani Wirilander 8.8.2001

Saamelaistoimikunnan mietintö (KM 2001:14)

Lausuntoyhteenveto ja tiivistelmä saamelaistoimikunnan mietinnöstä 3.5.2002

Luonnos hallituksen esitykseksi, pdf, 35 s.

Lausuntoyhteenveto ja tiivistelmä hallituksen esitysluonnoksesta 18.9.2002

Saamelaiskäräjien maanomistustyöryhmän selvitys saamelaisten kotiseutualueen maakysymyksessä, I osamietintö, syyskuu 2002

Tarjouspyyntö 21.10.2002 Oikeudellis-historiallisesta tutkimuksesta

Pöytäkirja tapaamisesta 19.12.2002 oikeusministeriön ja saamelaiskäräjien edustajien välillä, 24.1.2003

Tutkimussopimus oikeusministeriön sekä Oulun yliopiston ja Lapin yliopiston välillä, 28.1.2003

Oikeusministeriön päätös lisääjän myöntämisestä tutkimukselle, 28.6.2004

Yhteispohjoismaisen asiantuntijaryhmän ehdotus saamelaissopimukseksi valmistui (tiedote 16.11.2005)

Toimeksianto 10.10.2005, OM 2/559/2005

Asiantuntijamääräys 1.3.2006, OM 2/559/2005

Tutkimusraportit, Oikeusministeriön julkaisut 2006:5, 2006:6, 2006:7 ja 2006:8 sekä Juridica Lapponica 32.

#### 3. Keskeinen sisältö

Hankkeen keskeinen sisältö on valmistella hallituksen esitys lainsäädännöksi siitä, miten saamelaisten maahan, veteen, luonnonvaroihin ja perinteisiin elinkeinoihin kohdistuvat alkuperäiskansaoikeudet voidaan järjestää saamelaisten kotiseutualueella.

#### **4. Organisointi**

Valmistelijat:

Siitari-Vanne, Eija, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö (vv. 31.12.2009 saakka),  
p. 050 – 368 7094

Muttilainen, Olli, hallintojohtaja, oikeusministeriö, p. 1606 7622

Kurkinen, Mirja, hallitusneuvos, oikeusministeriö, p. 1606 7621

Aarnio, Eero J., asiantuntija

#### **5. Taustatietoja**

Oikeusministeriö kutsui 25.5.1999 hallintoneuvos, OTT Pekka Vihervuoren selvittämään maahan, veteen ja luonnonvaroihin sekä perinteisiin elinkeinoihin liittyvää asiakokonaisuutta saamelaisten kotiseutualueella. Selvitysmies Vihervuori luovutti laatimansa selvityksen oikeusministeriölle 11.10.1999.

OTT Juhani Wirilander antoi 8.8.2001 lausunnon maanomistusoloista ja niiden kehityksestä saamelaisten kotiseutualueella.

Saamelaistoimikunnan tuli tehdä asiassa ehdotus. Kun asiassa ei voitu edetä toimikunnan ehdotuksen ja siitä saatujen lausuntojen pohjalta, jatkettiin hankkeen kehittelyä virkatyönä. Lisätietoja hankittiin oikeusministeriön Oulun ja Lapin yliopistojen yhteiseltä tutkimusryhmältä tilaamalla tutkimuksella entisten Kemin ja Tornion Lappien alueen asutus- ja väestöhistoriasta, maankäytöstä ja maanomistusoloista.

#### **6. Aikataulu**

Vuoden 2008 kuluessa on eri osapuolten kanssa neuvoteltu tarvittavien lainsäädäntöratkaisujen päälinjoista. Työ on tarkoitettu organisoitavaksi työryhmätyöskentelyksi, jossa ovat mukana keskeiset viranomaisosapuolet ja saamelaisten edustajat. Myös työryhmän toimeksiannosta ja kokoonpanosta on neuvoteltu eri osapuolten kesken.

Työryhmä hallituksen esityksen valmistelemista varten on tarkoitettu asettaa keväällä 2009.

#### **7. Vaikutukset**

Vahvistaa saamelaisten oikeuksia maahan ja perinteisiin elinkeinoihin saamelaisalueella sekä luo edellytyksiä ILO:n sopimuksen n:o 169 ratifioinnille.

#### **8. Muut tiedot**

OM 1/559/2005

OM 2/559/2005

OM0644:00/06/06/2000/22.11.2000



## **4.2 ARVIO POHJOISMAISEN SAAMELAISSOPIMUSLUONNOKSEN SUHTEESTA KANSALLISEEN LAINSÄÄDÄNTÖÖN JA SUOMEN KANSAINVÄLISIIN IHMISOIKEUSVELVOITTEISIIN**

### **1. Tavoite ja tehtävät**

Tavoitteena on laatia arvio pohjoismaisen saamelaisoppimusluonnoksen suhteesta Suomen perustuslakiin ja muuhun kansalliseen lainsäädäntöön sekä Suomea sitoviin kansainvälisiin ihmisoikeusvelvoitteisiin.

### **2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat**

Suomalais-norjalais-ruotsalais-saamelaisen asiantuntijatyöryhmän mietintö 27.11.2005  
Lausuntotiivistelmä 23.2.2007 (Oikeusministeriö, Lausuntoja ja selvityksiä 2007:6)  
Professori Matti Niemivuon selvitys 30.4.2008  
Työryhmän asettamispäätös 8.1.2009 (OM 4/559/2008)

### **3. Keskeinen sisältö**

Oikeusministeriö asetti 8.1.2009 työryhmän laatimaan arvion suomalais-norjalais-ruotsalais-saamelaisen asiantuntijatyöryhmän laatiman pohjoismaisen saamelaisoppimusluonnoksen suhteesta Suomen perustuslakiin ja muuhun kansalliseen lainsäädäntöön sekä Suomea sitoviin kansainvälisiin ihmisoikeusvelvoitteisiin.

### **4. Organisointi**

Työryhmän kokoonpano on seuraava:

Puheenjohtaja

Aarnio, Eero J., varatuomari

Jäsenet

Laukkanen, Virpi, lainsäädäntösihteeri, ulkoasiainministeriö

Kurkinen, Mirja, hallitusneuvos, oikeusministeriö

Paasilehto, Satu, hallitusneuvos, opetusministeriö

Tolvi, Timo, hallitusneuvos, maa- ja metsätalousministeriö

Kangasperko, Raila, hallitusneuvos, työ- ja elinkeinoministeriö

Karjalainen, Hannu, hallitusneuvos, ympäristöministeriö

Seurujärvi-Kari, Irja, varapuheenjohtaja, saamelaiskäräjät

Sihteerit

Kurkinen, Mirja, hallitusneuvos, oikeusministeriö, puh. 160 67621

Puurunen, Tapio, lainsäädäntösihteeri, oikeusministeriö, puh. 160 67639

### **5. Taustatietoja**

Pohjoismaista saamelaisoppimusluonnosta valmistellut asiantuntijatyöryhmä luovutti norjakielisen mietintönsä saamelaisasioiden yhteensovittamisesta Suomessa, Ruotsissa ja Norjassa vastaaville ministereille (saameministerit) ja näiden maiden saamelaiskäräjien puheenjohtajille (saamepresidentit) marraskuussa 2005. Mietintö lähetettiin kaikissa maissa laajalle lausuntokierrokselle sen jälkeen, kun mietinnön suomenkielinen käännös oli valmistunut. Lausuntokierrokset päättyivät kesällä 2006.

Saameministerit ja saamepresidentit käsittelivät sopimusluonnoksen jatkovalmistelua vuosittaisissa kokouksissaan 2006 ja 2007 ja antoivat marraskuun 2008 kokouksessa Pohjoismaiselle saamelaisasiain virkamieselimelle toimeksiannon selvittää vuoden 2009 aikana, miltä pohjalta ja millä tavoin mahdolliset sopimusneuvottelut tulisi käytännössä toteuttaa. Ehdotuksen on määrä valmistua saameministerien ja saamepresidenttien seuraavaan, vuoden 2009 loppupuolella pidettävään kokoukseen.

#### **6. Aikataulu**

Työryhmän tulee saada työnsä valmiiksi 30.6.2009 mennessä.

#### **7. Vaikutukset**

Arviointi on tarpeen Suomen kannan muodostamiseksi pohjoismaista saamelaissopimusta koskevia mahdollisia sopimusneuvotteluja silmällä pitäen.

#### **8. Muut tiedot**

OM 4/559/2008

## **5. AHVENANMAA**

### **5.1 AHVENANMAAN ITSEHALLINTOLAIN 59 C §:N MUUTTAMINEN**

#### **1. Tavoite ja tehtävät**

Hankkeen tavoitteena on lain tasolla selventää sitä, että valtioneuvosto tekee omalta osaltaan parhaansa sen turvaamiseksi, että maakuntaa kohdellaan oikeudenmukaisesti niissä maakunnan toimivaltaan kuuluvissa asioissa, jotka viime kädessä käsitellään EY-tuomioistuimessa.

Oikeusministeriö asetti 2.9.2008 työryhmän, jonka tehtävänä oli valmistella ehdotus Ahvenanmaan itsehallintolain 59 c §:n muuttamisesta hallituksen esityksen muotoon.

#### **2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat**

Oikeusministeriön asettama työryhmä luovutti 26.11.2008 mietintönsä Ahvenanmaan asemasta sopimusrikkomusasioissa ja EY-tuomioistuimessa (OM:n työryhmämietintö 2008:9).

Hallituksen EU-ministerivaliokunnan kannanotto 12.9.2008 valtioneuvoston periaatepäätökseksi Ahvenanmaan osallistumisesta EU-asioiden käsittelyyn sekä maakunnan mahdollisuuksista vaikuttaa niihin.

Lissabonin sopimuksen ratifioinnin yhteydessä valtioneuvoston yleisistunnon 11.9.2008 ja tasavallan presidentin esittelyn 12.9.2008 pöytäkirjoihin tehdyt, samansisältöiset lausumat muun muassa siitä, että työryhmä on asetettu valmistelemaan itsehallintolain muutosta koskien maakunnan mahdollisuutta tulla kuulluksi EY-tuomioistuimessa.

#### **3. Keskeinen sisältö**

Itsehallintolain 59 c §:ään lisätään säännös, jonka mukaan maakunnan kannan tulee maakunnan pyynnöstä käydä ilmi Suomen vastauksista komissiolle ja EY-tuomioistuimessa maakunnan toimivaltaan kuuluvissa asioissa, jos maakunnan ja valtakunnan kantoja ei ole voitu sovittaa yhteen. Pykälää täydennettäisiin myös säännöksellä, jonka mukaan maakunnan edustajalle voitaisiin yksittäistapauksessa myöntää oikeus edustaa Suomea EY-tuomioistuimessa.

#### **4. Organisointi**

Valmistelijat:

Palmgren Sten, lainsäädäntöneuvos, p. 1606 7745

Groop-Bondestam Janina, neuvotteleva virkamies, p. 1606 7686

#### **6. Aikataulu**

Työryhmän mietintö on ollut lausunnona kaikissa ministeriöissä, Ahvenanmaan maakunnan hallituksessa sekä Ahvenanmaan valtuuskunnassa. Lausunnot on annettu tammikuun mennessä. Hallituksen esitys viimeistellään lausuntojen pohjalta ja voidaan antaa vuoden 2009 aikana. Esitys on käsiteltävä perustuslain säätämisjärjestyksessä.

## **7. Vaikutukset**

Varmistettaisiin toimivat menettelyt lain tasolla.

## **8. Muut tiedot**

OM 18/08/2008

OM017:00/2008

## **5.2 ELATUSTUKEEN LIITTYVIEN HALLINTOTEHTÄVIEN HOITAMINEN AHVENANMAAN MAAKUNNASSA**

### **1. Tavoite ja tehtävät**

Valmistelu tähtää Ahvenanmaan itsehallintolain 32 §:n mukaisen sopimusasetuksen antamiseen. Elatustukilain (580/2008) soveltamisesta Ahvenanmaan maakunnassa annettussa maakuntalaissa säädetyt, elatustuen toimenpanoon maakunnassa liittyvät hallintotehtävät siirretään sopimusasetuksella maakunnan hallitukselta Kansaneläkelaitokselle.

Tavoitteena on turvata yhdenmukaista menettelyä elatustuen maksatuksessa Ahvenanmaan maakunnassa. Sopimusasetuksen antaminen on perusteltua myös siitä syystä, että vastaavanlaista järjestelyä noudatetaan eräiden maakunnan sosiaalihuoltoon kuuluvien muiden tukien osalta. Tätä nykyä Kansaneläkelaitos vastaa sopimusasetusten nojalla maakunnassa maksettavasta lapsilisästä ja asumistuesta (1596/1992 ja 1557/1994).

### **2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat**

Ahvenanmaan maakunnan hallitus on toimittanut 10.12.2008 päivätyn kirjeen muistioineen oikeusministeriölle.

### **3. Keskeinen sisältö**

Hankkeessa laaditaan ehdotus sopimusasetukseksi perustelumuiustioineen tasavallan presidentin esittelyä varten.

### **4. Organisointi**

Hanke hoidetaan virkatyönä. Asiassa pyydetään lausuntoa Kansaneläkelaitokselta, sosiaali- ja terveysministeriöltä sekä Ahvenanmaan valtuuskunnalta.

Valmistelija:

Groop-Bondestam, Janina, neuvotteleva virkamies, p. 1606 7686

### **5. Taustatietoja**

Ahvenanmaan maakunnan hallitus on tehnyt aloitteen asiassa.

### **6. Aikataulu**

Asetus on annettava sellaista aikataulua noudattaen, että se tulee voimaan 1.4.2009.

### **7. Vaikutukset**

Kansaneläkelaitos vastaisi käytännössä niistä maakunnalle kuuluvista hallintotehtävistä, jotka perustuvat elatustuesta annettuun maakuntalakiin, siten kuin Ahvenanmaan maa-

kunnan hallitus ja Kansaneläkelaitos tarkemmin sopivat. Myönnettäessä, maksettaessa ja perittäessä elatustukea maakunnassa Kansaneläkelaitos noudattaisi sitä menettelyä ja niitä muutoksenhakusäännöksiä, jotka käyvät ilmi valtakunnan elatustukilaista.

## **8. Muut tiedot**

OM 45/08/2008

## **6. HENKILÖ-, PERHE- JA PERINTÖOIKEUS**

### **6.1 PERINTÖKAAREN UUDISTAMISTARPEIDEN SELVITTÄMINEN**

#### **1. Tavoite ja tehtävät**

Perintökaaren uudistaminen.

#### **2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat**

Työryhmän mietintö 3.6.2004 (Oikeusministeriö, Työryhmämietintöjä 2004:6)

Lausuntotiivistelmä 20.4.2005 (Oikeusministeriö, Lausuntoja ja selvityksiä 2005:10)

#### **3. Keskeinen sisältö**

Tavoitteena on tarpeellisin osin nykyaikaistaa perintökaari. Lainsäädännön tulisi suojata niitä, jotka olivat perittävästä taloudellisesti riippuvaisia, mutta samalla antaa perittäväälle mahdollisuus määrätä jäämistöstään edellyttäen, ettei edellä mainittujen asemaa loukata. Pesänselvitys- ja perinnönjakomenettelyä koskevien säännösten tulee osapuolten oikeusturvasta huolehtien edistää pesänselvityksen ja perinnönjaon joutuisaa toimittamista.

#### **4. Organisointi**

Valmistelija:

Helin, Markku, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, p. 160 67665

#### **5. Taustatietoja**

Perintökaari, joka tuli voimaan vuonna 1966, perustuu pääasiallisesti 1930-luvulla suoritettuun lainvalmisteluun. Laki suunniteltiin yhteiskuntaan, joka elinkeino- ja väestörakenteeltaan poikkesi olennaisesti nykyajan Suomesta. On tarpeen selvittää, miltä osin perintökaaren säännökset ovat yhteiskunnan muutosten seurauksena vanhentuneet ja ovatko muutokset synnyttäneet uusia suojan arvoisia tarpeita, joihin nykylainsäädäntö ei vastaa.

#### **6. Aikataulu**

Avopuolison asemaa koskevat muutokset valmistellaan kohdassa 6.2. mainitun hankkeen yhteydessä. Muutoin aikataulu avoin. (6.2. Avoliiton purkautumiseen liittyvät varallisuusosoikeudelliset ongelmat)

#### **7. Hankkeen vaikutukset**

Jäämistöstä annettavien etuuksien jakautuminen vastaisi entistä paremmin nykyisiä arvoituksia. Pesänselvitys ja perinnönjako voitaisiin toteuttaa nykyistä joustavammin.

#### **8. Muut tiedot**

OM 17/41/2003

OM022:00/2003

## **6.2 AVOLIITON PURKAUTUMISEEN LIITTYVÄT VARALLISUUSOIKEUDELLISET ONGELMAT**

### **1. Tavoite ja tehtävät**

Tavoitteena on turvata avopuolison taloudellinen vähimmäissuoja avoliiton purkautuessa eron tai avopuolison kuoleman vuoksi.

### **2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat**

Työryhmän mietintö 3.6.2004 (Oikeusministeriö, Työryhmämietintöjä 2004:6, luku II)  
Lausuntotiivistelmä 20.4.2005 (Oikeusministeriö, Lausuntoja ja selvityksiä 2005:10, jakso 3.2)

Arviomuistio 23.5.2005

Lausuntotiivistelmä 8.9.2005 (Oikeusministeriö, Lausuntoja ja selvityksiä 2005:22) 3.

Työryhmän asettamispäätös 13.6.2008

Työryhmämietintö (2008:10)

### **3. Keskeinen sisältö**

Tehtävänä on valmistella ehdotukset laiksi, jossa säädetään avopuolisoiden omaisuuden jaosta avoliiton purkautuessa, sekä laiksi perintökaaren 8 luvun säännösten muuttamisesta.

### **4. Organisointi**

Valmistelija

Lötjönen, Salla, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 160 67703

### **5. Taustatietoja**

Oikeusministeriö asetti vuonna 2008 työryhmän valmistelemaan säännöksiä avopuolisoiden omaisuuden jaosta avoliiton päättyessä sekä perintökaaren 8 luvun avustusta ja hyvitystä koskevien säännösten uudistamista. Työryhmän toimeksianto perustuu vuonna 2004 julkaistun perintökaaren uudistamistyöryhmän mietinnön ja vuonna 2005 kirjoitetun arviomuistion luomalle pohjalle. Avoliittotyöryhmä luovutti mietintönsä oikeusministerille 14.1.2009.

### **6. Aikataulu**

Työryhmän mietintö on lausuntokierroksella, joka päättyy 27.2.2009.

### **7. Hankkeen vaikutukset**

Sääntely selkeyttäisi avopuolisoiden varallisuus oikeudellista asemaa ja turvaisi avopuolison taloudellisen vähimmäissuojan avoliiton purkautuessa. Mahdollisuus pesänjakajan määräämiseen vähentäisi tuomioistuimessa käsiteltäviä riitoja omaisuuden jaosta.

### **8. Muut tiedot**

OM 5/41/2005

OM038:00/2008

## **6.3 SUOMEN KANSAINVÄLISEN PERHELAINSÄÄDÄNNÖN UUDISTAMINEN**

### **1. Tavoite ja tehtävät**

Suomen kansainvälisen perhe- ja perintölainsäädännön uudistaminen ja ajanmukaistaminen.

### **2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat**

Työryhmän periaatemuistio (OM:n lainvalmisteluosaston julkaisu 5/1994)

HE 44/2001 vp 27.4.2001

Laki avioliittolain muuttamisesta, laki eräistä kansainvälisluontoisista perheoikeudellisista suhteista annetun lain eräiden säännösten kumoamisesta, laki perintökaaren muuttamisesta, laki rekisteröidystä parisuhteesta annetun lain 13 ja 14 §:n muuttamisesta (1226-1229/2001)

Laki rekisteröidystä parisuhteesta (950/2001)

Valtioneuvoston asetus avioliittoasetuksen muuttamisesta (139/2002)

Valtioneuvoston asetus eräistä kansainvälisluontoisista suhteista annetun lain soveltamisesta annetun asetuksen eräiden säännösten kumoamisesta (140/2002)

Laki transseksuaalin sukupuolen vahvistamisesta (563/2002)

Laki kuolleeksijulistamisesta (127/2005)

Laki edunvalvontavaltuutuksesta 648/2007

### **3. Keskeinen sisältö**

Hanketta jatketaan laatimalla ehdotus isyyttä koskevien kansainvälisen yksityisoikeuden alaan kuuluvien säännösten uudistamisesta (ks. hanke Kansainväliset isyyskysymykset).

### **4. Organisointi**

Valmistelija

Helin, Markku, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 160 67665

### **5. Taustatietoja**

### **6. Aikataulu**

### **7. Hankkeen vaikutukset**

Lainsäädäntö antaa entistä tarkemmat oikeusohjeet siitä, millä edellytyksillä Suomen viranomaisen on toimivaltainen kansainvälisiä liittymiä sisältävissä tapauksissa, mitä lakia tällöin sovelletaan ja miten suhtaudutaan asiaa koskeviin ulkomaisiin ratkaisuihin.

### **8. Muut tiedot**

OM 14/41/2005



## **6.4 KANSAINVÄLISET ISYYSKYSYMYKSET**

### **1. Tavoite ja tehtävät**

Kansainvälisiä isyyskysymyksiä koskevan lainsäädännön muuttaminen.

### **2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat**

Asettamispäätös 18.10.2006

Työryhmän mietintö 11.6.2007 (Oikeusministeriö, Työryhmämietintö 2007:7)

Lausuntotiivistelmä 23.10.2007 (Oikeusministeriön lausuntoja ja selvityksiä 2007:15)

### **3. Keskeinen sisältö**

Tavoitteena on laatia ehdotus kansainvälisiä isyyskysymyksiä koskevaksi lainsäädännöksi. Ehdotuksen tulisi sisältää säännökset Suomen viranomaisten kansainvälisestä toimivallasta ja sovellettavasta laista sekä säännökset vieraassa valtiossa tehdyn isyyttä koskevan ratkaisun tunnustamisesta.

### **4. Organisointi**

Valmistelija

Helin, Markku, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 160 67665

### **5. Taustatietoja**

Voimassaolevat kansainvälisiä isyyskysymyksiä koskevat säännökset sisältyvät lakiin kansainvälisluontoisista perheoikeudellisista suhteista (KPL) vuodelta 1929. Siinä käytetyt oikeudelliset käsitteet eivät vastaa vuonna 1975 säädettyä isyyslakia (700/1975). Lisäksi KPL:n säännösten taustalla olevien kansainvälisen perheoikeuden periaatteita pidetään nykyisin vanhentuneina ja ongelmallisina. Korkein oikeus on antanut ennakkopäätöksiä, jotka ovat korjanneet syntyneitä puutteita vain osittain. Koska perheiden elämä kansainvälistyy, tulisi lasten ja vanhempien oikeudelliseen asemaan ratkaisevasti vaikuttavista oikeuskysymyksistä olla asianmukaiset säännökset.

### **6. Aikataulu**

Työryhmän määräaika päättyi 31.5.2007. Oikeusministeriö on pyytänyt työryhmän ehdotuksesta lausunnot 1.9.2007 mennessä. Hallituksen esitys annetaan keväällä 2009.

### **7. Hankkeen vaikutukset**

### **8. Muut tiedot**

OM 13/41/2006

OM039:00/2006

## **6.5 LAPSEKSIOTTAMISTA KOSKEVAN LAINSÄÄDÄNNÖN UUDISTAMINEN**

### **1. Tavoite ja tehtävät**

Lapseksiottamista koskevan lainsäädännön uudistaminen tarpeellisin osin.

### **2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat**

Arviomuistio

Lausuntotiivistelmä 10.3.2008 (Oikeusministeriö, Lausuntoja ja selvityksiä 2008:7)

Työryhmämietintö 2.6.2008 (Oikeusministeriö, Lausuntoja ja selvityksiä 2008:12)

Lausuntotiivistelmä 3.10.2008 (Oikeusministeriö, Lausuntoja ja selvityksiä 2008:19)

HE 198/2008 vp

### **3. Keskeinen sisältö**

Tärkeimmät lainsäädännön uudistamistarpeet koskevat kansainvälisiin adoptioihin liittyvän lupamenettelyn kehittämistä ja lapsen oikeudellisen aseman parantamista tekeillä mahdolliseksi perheen sisäinen adoptio, kun lapsen vanhempi elää rekisteröidyssä parisuhteessa.

### **4. Organisointi**

Valmistelija

Antila, Tuomo, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 160 67719

### **5. Taustatietoja**

Lapseksiottamista koskeva laki (153/1985) tuli voimaan vuonna 1985. Sitä uudistettiin laajahkosti vuonna 1997 (175/1996), mm. jotta Haagin vuoden 1993 yleissopimus kansainvälisistä adoptioista voitiin saattaa Suomessa voimaan.

Ulkomailta Suomeen adoptoitavien lasten määrä on huomattavasti lisääntynyt, minkä vuoksi on syytä arvioida sitä, millä tavoin kansainvälisiin adoptioihin liittyvien lupasioiden käsittely olisi tarkoituksenmukaisinta järjestää. Myös muihin adoptiota koskeviin säännöksiin on käytännössä havaittu liittyvän tarkistustarpeita.

Pääministeri Matti Vanhasen II hallituksen ohjelman mukaan nais- ja miesparien oikeus perheen sisäiseen adoptioon tehdään mahdolliseksi ottaen huomioon biologisen vanhemman oikeudet.

### **6. Aikataulu**

Perheen sisäistä adoptiota rekisteröidyn parin perheessä koskeva hallituksen esitys on annettu eduskunnalle marraskuussa 2008.

Lapseksiottamista koskevan lain uudistuksen valmistelun aloittamisesta päätetään myöhemmin.

## **7. Hankkeen vaikutukset**

Perheen sisäistä adoptiota koskevilla säännöksillä voidaan parantaa niiden lasten oikeudellista asemaa, jotka elävät rekisteröityjen parien perheissä. Kansainvälisiä adoptioita koskevien säännösten tarkistaminen nopeuttaa ja selkeyttää lupamenettelyä.

## **8. Muut tiedot**

OM 16/41/2007

OM014:00/2008

## **6.6 EU-ASETUS SOVELLETTAVASTA LAISTA JA TUOMIOISTUIMEN TOIMIVALLASTA AVIOEROASIOISSA (ROOMA III)**

### **1. Tavoite ja tehtävät**

Antaa kattavat säännökset avioeroasioissa sovellettavasta laista ja tuomioistuimen toimivallasta Euroopan unionissa.

### **2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat**

KOM(2005) 82 lopullinen, vihreä kirja

E 63/2005 vp, LaVL 22/2005 vp

KOM(2006) 399 lopullinen, asetusehdotus

U 53/2006 vp

LaVL 19/2006 vp

U-jatkokirjelmä 25.3.2008

LaVL 6/2008

### **3. Keskeinen sisältö**

Osapuolille annettaisiin mahdollisuus valita tuomioistuin avio- ja asumuseroasioissa. Säädetään avio- ja asumuseroa koskevissa asioissa sovellettavasta laista. Sääntely täydentäisi ns. Bryssel II a -asetusta, joka sääntelee muun muassa toimivaltaisen tuomioistuimen määräytymistä avioeroasioissa sekä avioerotuomioiden tunnustamista.

### **4. Organisointi**

Valmistelijat

Helin, Markku, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 160 67665

Antila, Tuomo, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 160 67719

### **5. Taustatietoja**

Liittyy vapauden, turvallisuuden ja oikeuden alueen perustamiseksi laaditun EU:n neuvoston ja komission toimintasuunnitelman toimeenpanoon.

### **6. Aikataulu**

Neuvottelut asiasta ovat toistaiseksi keskeytyneet, koska asetuksen sisällöstä ei saavutettu yksimielisyyttä.

## **7. Hankkeen vaikutukset**

Säätelyn tavoitteena on vähentää kansainvälisiin avioeroihin liittyviä ongelmia EU-valtioissa.

## **8. Muut tiedot**

OM 8/482/2005

EU/2006/1185

EU/2005/0804

## **6.7 EU-SÄÄDÖS PERINTÖ- JA TESTAMENTTIOIKEUDESTA**

### **1. Tavoite ja tehtävät**

Tarkoituksena on laatia yhdenmukaiset säännöt kansainvälistä perintöoikeutta koskevista kysymyksistä.

### **2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat**

KOM(2005) 65 lopullinen, vihreä kirja

E 75/2005 vp

LaVL 22/2005 vp

### **3. Keskeinen sisältö**

Vihreän kirjan tarkoituksena oli kysyä jäsenvaltioiden ja muiden kuultavien tahojen näkemyksiä kysymyksistä, jotka koskevat kansainvälistä toimivaltaa, sovellettavaa lakia, tunnustamista ja täytäntöönpanoa perintöä tai testamenttia koskevissa asioissa, perintötodistusta ja testamenttirekisteriä.

### **4. Organisointi**

Valmistelijat

Helin, Markku, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, 160 67665

Lötjönen, Salla, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, 160 67703

### **5. Taustatietoja**

Liittyy vapauden, turvallisuuden ja oikeuden alueen perustamiseksi laaditun EU:n neuvoston ja komission toimintasuunnitelman toimeenpanoon.

### **6. Aikataulu**

Asetusehdotus annettaneen keväällä 2009. Eurooppa-neuvosto on katsonut, että säädöksen tulisi olla valmis viimeistään 2011.

## **7. Hankkeen vaikutukset**

Helpottaisi sellaisten perintöasioiden hoitamista, joilla on liittymiä yhtä useampaan jäsenvaltioon.

## **8. Muut tiedot**

OM 11/482/2005

EU/2005/0756

## **6.8 EU-SÄÄDÖS AVIOLIITON VARALLISUUSSUHTEISIIN SOVELLETTAVASTA LAISTA MUKAAN LUKIEN TOIMIVALTA JA VASTAVUORONEN TUNNUSTAMINEN**

### **1. Tavoite ja tehtävät**

Tarkoituksena on laatia yhdenmukaiset säännöt avioliiton varallisuussuhteita koskevista kansainvälis-yksityisoikeudellisista kysymyksistä.

### **2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat**

KOM(2006) 400 final, vihreä kirja

### **3. Keskeinen sisältö**

Vihreän kirjan tarkoituksena on käynnistää kuuleminen kansainvälisissä yhteyksissä esiin tulevista avioliittojen tai muiden yhteiselämän muotojen varallisuuskysymyksistä.

### **4. Organisointi**

Valmistelijat

Helin, Markku, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 160 67665

Lötjönen, Salla, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 160 67703

### **5. Taustatietoja**

Liittyy vapauden, turvallisuuden ja oikeuden alueen perustamiseksi laaditun EU:n neuvoston ja komission toimintasuunnitelman toimeenpanoon.

### **6. Aikataulu**

Asetusehdotusta ei ole annettu. Eurooppa-neuvosto on katsonut, että säädöksen tulisi olla valmis viimeistään 2011.

### **7. Hankkeen vaikutukset**

Yhdenmukaistaisi avioliiton varallisuussuhteita koskevat kansainvälisen yksityisoikeuden alaan kuuluvat säännökset EU-maissa.

### **8. Muut tiedot**

OM 6/482/2006

EU/2006/1186

## **6.9 ELATUSAPUJEN PERINTÄÄ KOSKEVA YLEISSOPIMUS JA LAINVALINTAA KOSKEVA PÖYTÄKIRJA**

### **1. Tavoite ja tehtävät**

Haagin kansainvälisen yksityisoikeuden konferenssissa tehtiin 2007 elatusapujen perintää koskeva yleissopimus, jolla on tarkoitus korvata New Yorkissa vuonna 1956 tehty yleissopimus elatusavun perimisestä ulkomailla sekä Haagissa vuosina 1958 ja 1973 tehdyt elatusapupäätösten tunnustamista ja täytäntöönpanoa koskevat yleissopimukset. Samalla tehtiin elatusvelvoitteisiin sovellettavaa lakia koskeva pöytäkirja.

## **2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat**

Sopimukseen liittyviä asiakirjoja on Haagin kansainvälisen yksityisoikeuden konferenssin verkko-osoitteessa <http://www.hcch.net/e/conventions>.

## **3. Keskeinen sisältö**

Yleissopimus sisältää määräyksiä hallinnollisesta yhteistyöstä elatusavun perintää koskevissa asioissa sekä toisessa sopimusvaltiossa annetun elatusapua koskevan päätöksen tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta. Sovellettavaa lakia koskeva pöytäkirja sisältää määräykset elatusvelvoitteisiin sovellettavasta laista.

## **4. Organisointi**

Valmistelija

Helin, Markku, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 160 67665

## **5. Taustatietoja**

## **6. Aikataulu**

Voimaansaattamisen aikataulu on avoin.

## **7. Hankkeen vaikutukset**

Parannetaan mahdollisuuksia elatusapujen kansainväliseen perintään.

## **8. Muut tiedot**

OM 5/85/2006

## **6.10 LASTEN SUOJELUA KOSKEVAN VUODEN 1996 HAAGIN YLEISSOPIMUKSEN VOIMAANSAATTAMINEN**

### **1. Tavoite ja tehtävät**

Haagissa vuonna 1996 toimivallasta, sovellettavasta laista, tuomioiden tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta sekä yhteistyöstä vanhempainvastuuseen ja lasten suojeluun liittyvissä asioissa tehdyn yleissopimuksen hyväksyminen ja yleissopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattaminen.

### **2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat**

Arviomuistio 6.4.2004

Työryhmän mietintö 24.8.2005, (Oikeusministeriö, Työryhmämietintö 2005:11)

HE 218/2008

### **3. Keskeinen sisältö**

Kansainvälisen yksityisoikeuden alaan kuuluvia määräyksiä lapsen huollosta, tapaamisoikeudesta ja holhouksesta sekä lastensuojelusta. Sopimuksessa on myös viranomaisten kansainvälistä yhteistoimintaa koskeva luku.

**4. Organisointi**

Valmistelija

Helin, Markku, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 160 67665

**5. Taustatietoja**

Haagin 1996 sopimus tuli kansainvälisesti voimaan 1.1.2002, ja sen on tällä hetkellä ratifioinut tai siihen on liittynyt kymmenen valtiota. Euroopan yhteisön jäsenmaiden kannalta Haagin 1996 sopimus on nk. jaetun toimivallan sopimus. Jäsenvaltiot ovat allekirjoittaneet sopimuksen omasta puolestaan ja yhteisön puolesta 1.4.2003. Oikeus- ja sisäasiainneuvostossa on keväällä tehty päätös, jonka mukaan jäsenvaltiot pyrkivät suorittamaan kansalliset voimaansaattamistoimenpiteet niin, että ratifiointi voidaan suorittaa kahden vuoden kuluessa. Asiaa koskeva hallituksen esitys on eduskunnan käsiteltävänä.

**6. Aikataulu**

Ks. kohta 5 (Taustatietoja)

**7. Hankkeen vaikutukset**

Yleissopimuksen ratifiointi parantaisi lasten suojelua kansainvälisissä tilanteissa.

**8. Muut tiedot**

OM 1/41/2004

OM047:00/2004

**6.11 AIKUISTEN SUOJELUA KOSKEVA SOPIMUS****1. Tavoite ja tehtävät****2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat**

Sopimukseen liittyviä asiakirjoja on Haagin kansainvälisen yksityisoikeuden konferenssin verkko-osoitteessa <http://www.hcch.net/e/conventions>.

**3. Keskeinen sisältö**

Yleissopimuksen sisällöstä päätettiin Haagissa 20.9.-2.10.1999 pidetyssä erityiskomission istunnossa, jolla oli diplomaattikonferenssin luonne. Yleissopimus (Convention on jurisdiction, applicable law, recognition, enforcement and co-operation in respect of the protection of adults) koskee sellaisten aikuisten suojelua, jotka henkilökohtaisten kykujensä heikentymisen tai riittämättömyyden vuoksi eivät kykene itse huolehtimaan edustaan.

**4. Organisointi**

Valmistelija

Helin, Markku, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 160 67665

## 5. Taustatietoja

### 6. Aikataulu

Suomi allekirjoitti sopimuksen syyskuussa 2008. Tavoitteena on antaa yleissopimuksen voimaansaattamista koskeva hallituksen esitys eduskunnalle vuoden 2009 loppuun mennessä.

### 7. Hankkeen vaikutukset

Yleissopimuksen ratifiointi parantaisi toimintarajoitteisten aikuisten suojelua kansainvälisissä tilanteissa, jos riittävä määrä valtioita sitoutuisi siihen.

### 8. Muut tiedot

OM 6/85/2006

## 6.12 LASTEN OIKEUKSIEN KÄYTTÖÄ KOSKEVA EUROOPPALAINEN YLEISSOPIMUS

### 1. Tavoite ja tehtävät

### 2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

ETS no. 160. Yleissopimukseen liittyviä asiakirjoja on Euroopan neuvoston verkkosivustossa <http://conventions.coe.int/treaty/EN>

### 3. Keskeinen sisältö

Euroopan neuvostossa tehtiin 25.1.1996 yleissopimus lasten oikeuksien käyttämisestä. Sopimus koskee lapsen kuulemistä ja lapsen oikeutta saada edustaja lasta koskeviin oikeudenkäynteihin sekä tuomioistuimen ja lapsen edustajan tehtäviä näissä oikeudenkäynneissä.

### 4. Organisointi

Valmistelija

Lötjönen, Salla, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 160 67703

## 5. Taustatietoja

### 6. Aikataulu

Suomi on allekirjoittanut sopimuksen 25.1.1996. Yleissopimuksen ratifiointin valmistelut aloitetaan keväällä 2009.

### 7. Hankkeen vaikutukset

Hankkeen vaikutukset ovat vähäiset, sillä kansallinen lainsäädäntömme ottaa huomioon lapsen kuulemiseen ja edustamiseen liittyvät kysymykset.

### 8. Muut tiedot

OM0151:00/06/01/1998

OM 5/84/2006



## **7. VELVOITEOIKEUS JA KULUTTAJANSUOJA**

### **7.1 SOPIMUSVELVOITTEISIIN SOVELLETTAVAA LAKIA KOSKEVAN ROOMAN YLEISSOPIMUKSEN TARKISTAMINEN JA MUUNTAMINEN EU-ASETUKSEKSI (ROOMA I)**

#### **1. Tavoite ja tehtävät**

Vuonna 1980 tehdyn sopimuksia koskevan ns. Rooma I –lainvalintayleissopimuksen muuntaminen yhteisön asetukseksi.

#### **2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat**

KOM(2002) 654 lopullinen, vihreä kirja

E 5/2003 vp

KOM (2005) 650 lopullinen, asetusehdotus

U 7/2006

Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus N:o 593/2008 sopimusvelvoitteisiin sovellettavasta laista (Rooma I)

#### **3. Keskeinen sisältö**

Asetuksessa säädettäisiin siitä, minkä valtion lain nojalla on arvioitava sopimusvelvoitetta, jolla on liittymä kahteen tai useampaan valtioon.

#### **4. Organisointi**

Valmistelijat

Leinonen, Antti T., lainsäädäntöjohtaja, oikeusministeriö, puh. 160 67713

Kummoinen, Katri, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 160 67514

#### **5. Taustatietoja**

Liittyy vapauden, turvallisuuden ja oikeuden alueen toimintasuunnitelman toimeenpanoon.

#### **6. Aikataulu**

Asetus hyväksyttiin lopullisesti 6 päivänä kesäkuuta 2008 ja sitä ryhdytään soveltamaan joulukuussa 2009. Asetuksen hyväksymisen johdosta on tarpeen kumota voimassa olevaan lainsäädäntöön sisältyvät, asetuksen kanssa ristiriidassa olevat säännökset. Tällaisia säännöksiä on muun muassa merilaissa. Teknisluonteisia tarkistuksia on tarpeen tehdä ainakin kuluttajansuojalakiin ja työsopimuslakiin.

#### **7. Hankkeen vaikutukset**

Asetuksen säännökset vastaavat pääpiirteissään Rooman yleissopimuksen sääntelyä, minkä vuoksi asetuksen vaikutukset Suomessa jäävät verrattain vähäisiksi.

#### **8. Muut tiedot**

OM 15/461/2002

EU/2003/0097

## **7.2 YLEISSOPIMUS LIIKUTELTAVIIN LAITTEISIIN KOHDISTUVISTA KANSAINVÄLISISTÄ OIKEUKSISTA**

### **1. Tavoite ja tehtävät**

Liikuteltaviin laitteisiin kohdistuvia kansainvälisiä oikeuksia (Convention on International Interests in Mobile Equipment) koskevan Unidroit'n yleissopimuksen ja lentokalustoa koskevan pöytäkirjan allekirjoittamis- ja ratifioimistarpeen selvittäminen. Hallitusten välisissä neuvotteluissa valmistellaan parhaillaan myös rautateiden liikkuvan kaluston sekä avaruusesineiden vakuuskäyttöä koskevia pöytäkirjoja.

### **2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat**

Tausta-asiakirjoja on verkko-osoitteessa <http://www.unidroit.org/> (sen jälkeen valinta "International Interests in Mobile Equipment").

KOM (2008) 508 lopullinen, päätösehdotus

### **3. Keskeinen sisältö**

Tarkoituksena luoda kansainvälinen rekisteri, johon voitaisiin merkitä liikuteltavaan kalustoon kohdistuvia kansainvälisiä vakuusoikeuksia.

### **4. Organisointi**

Valmistelijat

Leinonen, Antti T., lainsäädäntöjohtaja, oikeusministeriö, puh. 160 67713

Pulkkinen, Pekka, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 160 67702

### **5. Taustatietoja**

### **6. Aikataulu**

Yleissopimus ja lentokalustoa koskeva pöytäkirja hyväksyttiin diplomaattikonferenssissa Etelä-Afrikassa marraskuussa 2001 ja ne tulivat kansainvälisesti voimaan 1.3.2006. Eräät yleissopimuksen ja pöytäkirjan määräyksistä kuuluvat Euroopan yhteisön yksinomaiseen toimivaltaan. Komissio antoi elokuussa 2008 ehdotuksen yleissopimukseen ja pöytäkirjaan liittymisestä yhteisön puolesta ja neuvosto päättäneesi asiasta alkuvuonna 2009. Suomen osalta yleissopimuksen ja pöytäkirjan ratifiointitarvetta on selvitetty 28.9.2007 päättyneellä lausuntokierroksella.

Rautateiden liikkuvan kaluston vakuuskäyttöä koskeva pöytäkirja hyväksyttiin diplomaattikonferenssissa helmikuussa 2007. Ensimmäinen hallitusten välinen istunto avaruusesineiden vakuuskäyttöä koskevasta pöytäkirjasta järjestettiin 2003. Unidroit'n sihteeristö selvittää lisäksi tarvetta maatalous-, kaivos- ym. laitteiden vakuuskäyttöä koskevaan pöytäkirjaan.

## **7. Hankkeen vaikutukset**

Mahdollisuus vahvistaa arvokkaaseen liikuteltavaan kalustoon, kuten ilma-aluksiin kohdistuvia kansainvälisiä vakuusoikeuksia, jotka ovat vaikeuksitta täytäntöön pantavissa kaikissa sopimusvaltioissa, tehostaa omaisuuden vakuuskäyttöä ja alentaa kaluston rahoituskustannuksia.

## **8. Muut tiedot**

OM 3284/45/2001

### **7.3 LENTOYHTIÖIDEN VAHINGONKORVAUSVASTUUTA KOSKEVAN YLEISSOPIMUKSEN UUDISTAMINEN**

#### **1. Tavoite ja tehtävät**

Tavoitteena on uudistaa lentokoneiden kolmansille tahoille aiheuttamien vahinkojen korvaamista koskeva ns. Rooman vuoden 1952 yleissopimus (Convention on Damage Caused By Foreign Aircraft to Third Parties on the Surface).

#### **2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat**

#### **3. Keskeinen sisältö**

Vuoden 1952 yleissopimus on ainoa kansainvälisoikeudellinen instrumentti, jossa määrittään lentokoneiden maanpinnalla aiheuttamien vahinkojen korvausvastuusta. Tarkoituksena on uudistaa yleissopimus kokonaisuudessaan.

#### **4. Organisointi**

Valmistelijat

Leinonen, Antti T., lainsäädäntöjohtaja, oikeusministeriö, puh. 160 67713

Kummoinen, Katri, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 160 67514

#### **5. Taustatietoja**

Vuoden 1952 yleissopimuksen mukaista vastuujärjestelmää ja erityisesti lentoyhtiön korvausvastuun enimmäismääriä pidetään yleisesti vahinkoa kärsineiden kannalta riittämättöminä. Tästä syystä kaksi sopimusvaltiota on äskettäin sanoutunut irti yleissopimuksesta. Suomi ei ole edes ratifioinut yleissopimusta.

#### **6. Aikataulu**

Asian käsittely aloitettiin kansainvälisen siviili-ilmailujärjestön (ICAO) oikeudellisessa komiteassa maaliskuussa 2004. Oikeudellisen komitean viimeisimmässä, 21.4.-2.5.2008 pidetyssä kokouksessa käsittelyn pohjana oli asiantuntijatyöryhmässä valmistellut kaksi yleissopimusluonnosta (Draft Conventions on Compensation for Damage Caused by Aircraft to Third Parties from Acts of Unlawful Interference or from General Risks). Diplomaattikonferenssi yleissopimusten hyväksymiseksi järjestetään 20.4.-1.5.2009.

## **7. Hankkeen vaikutukset**

Vahingonkorvausvastuun yhtenäistäminen maailmanlaajuisesti selkeyttäisi korvaussääntelyä, helpottaisi vastuiden vakuuttamista ja parantaisi matkustajien korvausoikeudellista asemaa.

## **8. Muut tiedot**

OM 2875/45/2001

### **7.4 RAUTATIEKULJETUSLAIN MUUTTAMINEN**

#### **1. Tavoite ja tehtävät**

Tehdään rautatiekuljetuslakiin (1119/2000) EU-rautatievastuuasetuksen edellyttämät tarkistukset.

#### **2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat**

Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 1371/2007 rautatieliikenteen matkustajien oikeuksista ja velvollisuuksista

#### **3. Keskeinen sisältö**

Asetus sisältää säännökset muun muassa matkustajalle annettavasta informaatiosta, sopimusasiakirjoista, rautatieyrityksen vastuusta onnettomuustilanteissa matkustajan loukkaantumisen ja kuoleman varalta sekä matkatavaran ja käsimatkatavaran katoamisen varalta, vastuusta palvelun viivästymisestä ja peruuntumisesta sekä yhteentoimivista aikataulu- ja paikanvarausjärjestelmistä. Asetuksen säännökset ovat suoraan sovellettavaa oikeutta Suomessa.

Asetuksen voimaantulon yhteydessä on tarpeen päättää, käyttääkö ja miltä osin Suomi asetuksen soveltamisalaa koskevia poikkeuksia. Lisäksi on tarpeen nimetä asetuksen täytäntöönpanosta Suomessa vastaavat elimet sekä, jos niitä nimetään useita, päättää niiden keskinäisestä tehtävänjaosta.

#### **4. Organisointi**

Valmistelijat

Leinonen, Antti T., lainsäädäntöjohtaja, oikeusministeriö, puh. 160 67713

Kummoinen, Katri, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 160 67514

#### **5. Taustatietoja**

#### **6. Aikataulu**

Asetus annettiin 23.10.2007 ja se tulee voimaan 3.12.2009. Tavoitteena on, että asiaa koskeva hallituksen esitys annetaan eduskunnalle kesäkuussa 2009.

## **7. Hankkeen vaikutukset**

### **8. Muut tiedot**

OM 27/41/2007

OM009:00/2009

## **7.5 JULKISYHTEISÖN VAHINGONKORVAUSVASTUU**

### **1. Tavoite ja tehtävät**

Julkisyhteisöjen vahingonkorvausvastuuta koskevan lainsäädännön uudistaminen.

### **2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat**

Selvitys vahingonkorvauslain uudistamistarpeesta (selvitysraportti OM/23.6.1998)

### **3. Keskeinen sisältö**

Ensi vaiheessa kartoitetaan lainsäädännön mahdollisia muutostarpeita.

### **4. Organisointi**

Valmistelijat

Leinonen, Antti T., lainsäädäntöjohtaja, oikeusministeriö, puh. 160 67713

Antila, Tuomo, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 160 67719

### **5. Taustatietoja**

Hanke liittyy vuonna 1998 aloitettuun vahingonkorvauslain uudistamiseen. Henkilövahinkojen korvaamista koskeva sääntely uudistettiin vuoden 2006 alusta. Puhtaan varallisuusvahingon korvaussääntelyn osalta puolestaan päädyttiin vuonna 2003 siihen, ettei tarvetta lainsäädäntömuutoksiin ole.

### **6. Aikataulu**

Jatkotoimista päätetään alkuvuodesta 2009.

## **7. Hankkeen vaikutukset**

### **8. Muut tiedot**

OM 19/41/2007

## **7.6 YLEISSOPIMUS VÄLITTÄJÄN HALLINNASSA OLEVIA ARVOPAPEREITA KOSKEVISTA YHDENMUKAISISTA AINEELLISOIKEUDELLISISTA SÄÄNNÖISTÄ**

### **1. Tavoite ja tehtävät**

Yleissopimuksen tarkoituksena on yhdenmukaistaa välittäjän hallinnassa olevia arvopapereita koskevia aineellisoikeudellisia säännöksiä. Sopimusneuvotteluissa tavoitteena

on varmistaa yleissopimuksen ja Suomen arvo-osuusjärjestelmän riittävä yhteensopi-  
vuus.

## **2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat**

Yleissopimusluonnos on Unidroit'n verkkosivuilla osoitteessa [http://www.unidroit.org/E106/2005\\_vp](http://www.unidroit.org/E106/2005_vp), jatkokirjelmä 17.6.2008

## **3. Keskeinen sisältö**

Yleissopimus koskisi arvopapereita, joihin liittyvät oikeudet merkitään välittäjän ylläpitämälle tilille. Tällaisia arvopapereita hallitaan moniportaisissa välittäjien ketjuissa mutta myös omistajakohtaisilla arvopaperitileillä, joissa sijoittajalla säilyy suora esineoikeus arvopaperiin ja välitön suhde liikkeeseenlaskijaan. Jälkimmäisistä esimerkkejä ovat Suomen arvo-osuusjärjestelmässä omistajakohtaisille arvo-osuustileille merkityt arvopaperit.

Yleissopimuksessa määrättäisiin mm. välittäjän hallinnassa olevien arvopapereiden hankkimisesta, luovuttamisesta ja käyttämisestä vakuutena sekä arvopapereihin kohdistuvien oikeuksien etusijajärjestyksestä. Määräyksiä olisi myös arvopapereihin kohdistuvien oikeuksien haltijan suojasta välittäjän maksukyvyttömyystilanteessa samoin kuin eräistä arvopapereiden selvitysjärjestelmiin liittyvistä erityiskysymyksistä.

## **4. Organisointi**

Valmistelijat

Rajaniemi, Erkki, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 160 67721

Pulkkinen, Pekka, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 160 67702

## **5. Taustatietoja**

Yleissopimus on ns. sekasopimus sisältäen sekä Euroopan yhteisön että jäsenvaltioiden toimivaltaan kuuluvia määräyksiä. EU:n komissio on osallistunut neuvotteluihin yhteisön toimivaltaan kuuluvissa kysymyksissä.

## **6. Aikataulu**

Unidroit julkaisi yleissopimusluonnoksen joulukuussa 2004. Yleissopimuksesta on neuvoteltu useissa hallitusten edustajien kokouksissa. Diplomaattikonferenssi, jossa yleissopimus oli tarkoitus hyväksyä, pidettiin syyskuussa 2008. Diplomaattikonferenssia päätettiin kuitenkin jatkaa toisella vaiheella viimeistään syyskuussa vuonna 2009.

## **7. Hankkeen vaikutukset**

Yhdenmukaistamalla aineellisoikeudellisia säännöksiä yleissopimus vähentäisi erityisesti rajat ylittävään arvopapereiden vaihdantaan ja vakuuskäyttöön liittyviä oikeudellisia riskejä. Siten yleissopimus parantaisi arvopaperimarkkinoiden toimivuutta ja alentaisi markkinoiden ja niillä toimivien kustannuksia.

Oikeusministeriö järjesti 9.6.2008 kuulemistilaisuuden, jossa todettiin, että sopimusluonnos ei vaikuttaisi asettavan välitöntä pakkoa muuttaa suomalaista arvo-osuusjärjestelmää, joskin tarve harkita kansallista arvo-osuusjärjestelmän ulkopuolista moniportaisuuslainsäädäntöä, arvopaperien välistä säilytystä koskevaa lainsäädäntöä saattaa lisääntyä.

Oikeusministeriö laatii syyskuussa 2008 pidetyn diplomaattikonferenssin vaikutusten arvioimiseksi arviomuiston, jota käytetään tarvittavien kuulemistilaisuuksien järjestämiseksi vuonna 2009.

## **8. Muut tiedot**

EU/2005/1064

OM 3/472/2005

## **7.7 VÄLITTÄJÄN HALLINNASSA OLEVIIN ARVOPAPEREIHIN LIITTYVIIN TIETTYIHIN OIKEUKSIIN SOVELLETTAVAA LAKIA KOSKEVA YLEISSOPIMUS**

### **1. Tavoite ja tehtävät**

Yleissopimuksen mahdollinen allekirjoittaminen ja ratifioiminen.

### **2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat**

Yleissopimus on verkko-osoitteessa <http://www.hcch.net/e/conventions/text36e.html>

Arviomuistio 26.5.2003

Lausuntotiivistelmä

E 98/2002 vp

U 13/2004 vp

### **3. Keskeinen sisältö**

Yleissopimuksessa määritellään, minkä maan lakia sovelletaan välittäjän hallinnassa olevien arvopapereiden luovutukseen ja vakuuskäyttöön silloin, kun arvopaperiin liittyvät oikeudet merkitään välittäjän ylläpitämälle tilille. Pääsäännön mukaan sovellettaisiin tilinhaltijan ja välittäjän valitsemaa lakia. Sopimus koskisi myös Suomen arvo-osuusjärjestelmässä arvo-osuustileille merkittyjä arvopapereita.

### **4. Organisointi**

Valmistelija

Pulkinen, Pekka, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 160 67702

### **5. Taustatietoja**

Yleissopimus on nk. sekasopimus sisältäen sekä Euroopan yhteisön että jäsenvaltioiden toimivaltaan kuuluvia määräyksiä. Yleissopimukseen liittyminen edellyttää sekä EU:n että kansallisen lainsäädännön tarkistamista.

### **6. Aikataulu**

Yleissopimus hyväksyttiin Haagin kansainvälisen yksityisoikeuden konferenssissa 13.12.2002. EU:n komissio teki 5.1.2004 neuvostolle ehdotuksen päätökseksi yleissopimuksen allekirjoittamisesta yhteisön puolesta. Yleissopimuksen allekirjoittamisesta on useaan otteeseen keskusteltu neuvoston työryhmässä, mutta asiasta ei ole päästy yhteisymmärrykseen. Komissio on työohjelmassaan vuodelle 2009 maininnut yleissopi-

muksen allekirjoittamisen poisvedettävien hankkeiden joukossa, ilmoittaen suunnittele-  
vansa muun lainsäädäntöehdotuksen antamista kyseessä olevista lainvalintakysymyksis-  
tä.

### **7. Hankkeen vaikutukset**

Yleissopimus parantaisi oikeusvarmuutta sovellettavasta laista ja näin tehostaisi ja mah-  
dollisesti lisäisi arvopapereiden vaihdantaa ja vakuuskäyttöä erityisesti rajojen yli. Se  
myös alentaisi arvopaperimarkkinoiden ja niillä toimivien kustannuksia.

### **8. Muut tiedot**

OM 7/482/2003

OM028/00/2001

EU290702/0073

## **7.8 EU:N SELVITYSDIREKTIIVIN JA RAHOITUSVAKUUSDIREKTIIVIN MUUTTAMINEN**

### **1. Tavoite ja tehtävät**

Tavoitteena on muuttaa selvityksen lopullisuutta maksujärjestelmissä ja arvopapereiden  
selvitysjärjestelmissä annettua direktiiviä 98/26/EY sekä rahoitusvakuusdirektiiviä  
2002/47/EY siten, että direktiivit saatetaan vastaamaan eurooppalaisten rahoitusmarkki-  
noiden kehittymisestä johtuvia muutoksia.

### **2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat**

KOM(2008)213 lopullinen, direktiiviehdotus

U 27/2008 vp

TaVL 22/2008 vp

### **3. Keskeinen sisältö**

Selvitysdirektiivin ehdotetut muutokset koskevat muun muassa selvitysjärjestelmien  
keskinäisiä yhteyksiä sekä yöllä tapahtuvaa selvitystoimintaa. Rahoitusvakuusdirektiiv-  
in ehdotetut muutokset koskevat ennen kaikkea luottosaatavien lisäämistä direktiivin  
soveltamisalaan kuuluviin vakuustyyppeihin. Lisäksi direktiiveihin ehdotetaan muun  
muassa muun yhteisölainsäädännön kehityksestä johtuvia teknisiä muutoksia ja selven-  
nyksiä.

### **4. Organisointi**

Valmistelijat

Pulkkinen, Pekka, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 160 67702

Rajaniemi, Erkki, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 160 67721

### **5. Taustatietoja**

Selvitysdirektiivi ja rahoitusvakuusdirektiivi on Suomessa pantu täytäntöön pääosin ns.  
nettoutuslailla (1084/1999) ja rahoitusvakuuslailla (11/2004).



## 6. Aikataulu

Ehdotuksesta on asiallisesti saavutettu yhteisymmärrys neuvoston ja parlamentin kesken loppuvuodesta 2008. Direktiivi hyväksyttäneen muodollisesti keväällä 2009.

## 7. Hankkeen vaikutukset

Ehdotetut muutokset selventävät oikeustilaa muun muassa yhteenliitettyjen selvitysjärjestelmien osalta ja ovat siten omiaan lisäämään oikeusvarmuutta arvopaperien selvitystoiminnassa. Sama koskee yöllä tapahtuvaa selvitystoimintaa, joka ei tosin toistaiseksi ole käytössä Suomessa. Luottosaatavan vakuuskäyttöä koskevien säännösten voidaan olettaa helpottavan saatavien vakuuskäyttöä joidenkin jäsenvaltioiden lain mukaan, joskaan niillä ei ole suurta merkitystä Suomen lainsäädännön kannalta..

## 8. Muut tiedot

OM 1/479/2008

EU/2008/0917

## 7.9 MAKSUPALVELUT

### 1. Tavoite ja tehtävät

Tavoitteena on maksupalvelujen tarjontaa ja toteuttamista koskevan direktiivin täytäntöönpano.

### 2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Työryhmämietintö 18.12.2008 (Oikeusministeriön työryhmämietintöjä 2008:11)

### 3. Keskeinen sisältö

Valmistellaan hallituksen esitys maksupalveludirektiivin täytäntöön panemiseksi tarvittavasta lainsäädännöstä siltä osin kuin on kysymys maksupalveluntarjoajien tiedonantovaatimuksista sekä maksupalvelujen tarjoamiseen ja käyttöön liittyvistä oikeuksista ja velvollisuuksista (lähinnä direktiivin III ja IV osastot).

### 4. Organisointi

Valmistelija

Antila, Tuomo, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 160 67719

### 5. Taustatietoja

Maksupalveluja sisämarkkinoilla koskeva Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2007/64/EY on pantava kansallisesti täytäntöön viimeistään 1.11.2009.

Direktiivin tavoitteena on edistää sisämarkkinoiden toimintaa ja tehostaa maksujärjestelmiä luomalla niin sanottu yhtenäinen eurooppalainen maksualue. Tämä edellyttää sekä maksupalveluntarjoajia että maksupalvelujen sisältöä koskevien jäsenvaltioiden säännösten yhdenmukaistamista.

Direktiivillä kumotaan sisällöltään huomattavasti suppeampi, rajojen yli suoritettavista tilisiirroista annettu direktiivi (97/5/EY).

Direktiivin sellaisten säännösten, jotka koskevat muun muassa maksupalvelujen tarjoamisen elinkeino-oikeudellisia edellytyksiä ja maksupalveluntarjoajien valvontaa, täytäntöönpanon edellyttämä lainsäädäntö valmistellaan valtionvarainministeriössä.

## **6. Aikataulu**

Luonnos hallituksen esitykseksi on tarkoitus lähettää lausuntokierrokselle alkukeväästä 2009. Hallituksen esitys on tarkoitus antaa syyskuussa 2009. Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.11.2009.

## **7. Hankkeen vaikutukset**

Direktiivin täytäntöönpanon edellyttämällä lainsäädännöllä on merkittäviä vaikutuksia sekä kuluttajien ja muiden maksupalveluiden käyttäjien että palveluntarjoajien kannalta. Vaikutuksia on arvioitu työryhmämietinnön s. 36 – 41.

## **8. Muut tiedot**

OM 23/41/2007  
OM031:00/2007

## **7.10 VAKUUTUSSOPIMUSLAIN TARKISTAMINEN**

### **1. Tavoite ja tehtävät**

Vakuutussopimuslain tarkistaminen niin, että lain toimivuuden seurannassa ilmi tulleet epäselvyydet ja muut ongelmat voidaan poistaa.

### **2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat**

Seurantatiivistelmä 10.1.2002  
Arviomuistio 10.1.2005  
Työryhmän asettamispäätös 16.2.2005  
Työryhmämietintö 30.8.2006 (Oikeusministeriö, Työryhmämietintö 2006:16)  
Lausuntotiivistelmä 15.5.2007 (Oikeusministeriö, lausuntoja ja selvityksiä 2007:10)

### **3. Keskeinen sisältö**

Lain soveltamisalaa ja sen pakottavuutta vakuutuksenottajan hyväksi laajennettaisiin. Vakuutuksenantajalle tulisi velvollisuus perustella päätös, jolla vakuutushakemus hylätään tai vakuutus irtisanotaan. Vakuutuksenantajan velvollisuutta antaa tietoja sijoitus-sidonnaisista vakuutuksista lisättäisiin. Lisäksi tarkistettaisiin säännöksiä mm. ryhmä-etuvakuutuksista, henkivakuutusehtojen muuttamisesta, edunsaajamääräyksestä, korvausvaatimuksen vanhentumisesta ja kanneajasta.

### **4. Organisointi**

Valmistelijat  
Lahelma, Marjo, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 160 67672  
Kummoinen, Katri, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 160 67514

## **5. Taustatietoja**

Vakuutuslainsäädännön (543/1994) tuli voimaan 1.7.1995. Lakiin on sen voimaantulon jälkeen tehty vain muun lainsäädännön muuttumisesta johtuneita tarkistuksia.

Oikeusministeriö lähetti etutahoille joulukuussa 2000 tiedustelun vakuutuslainsäädännön toimivuudesta. Saaduista vastauksista laadittiin tiivistelmä, jonka pohjalta oikeusministeriössä järjestettiin kuulemistilaisuus. Oikeusministeriön toimeksiannosta OTT Jaana Norio-Timonen laati arviomuistion lain uudistamistarpeesta.

## **6. Aikataulu**

Työryhmän mietinnöstä saaduista lausunnoista laadittiin tiivistelmä keväällä 2007. Hallituksen esitys on tarkoitettu antaa eduskunnalle maaliskuussa 2009.

## **7. Hankkeen vaikutukset**

Ei merkittäviä vaikutuksia, sillä muutostarpeet rajoittunevat sääntelyn selkeyttämiseen. Sopimuspuolille ei ole tulossa merkittäviä uusia oikeuksia tai velvollisuuksia.

## **8. Muut tiedot**

OM 7/41/2005

OM019:00/2005

## **7.11 KULUTUSLUOTTOJA KOSKEVAN LAINSÄÄDÄNNÖN KOKONAISSUUDISTUS**

### **1. Tavoite ja tehtävät**

Tavoitteena on panna kansallisesti täytäntöön uusi kulutusluottodirektiivi 2008/48/EY ja tehdä luottomarkkinoiden kehittämisen johdosta tarvittavat muut muutokset kulutusluottoja koskevaan lainsäädäntöön.

### **2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat**

Työryhmän asettamispäätös 2.10.2008

Asettamispäätökseen liittyvä taustamuistio 10.9.2008

### **3. Keskeinen sisältö**

Työryhmän on valmisteltava hallituksen esityksen muotoon laadittu ehdotus direktiivin täytäntöön panemiseksi tarvittavasta lainsäädännöstä. Lisäksi työryhmän on valmisteltava muut tarvittavat muutosehdotukset kulutusluottoja koskevaan lainsäädäntöön. Eri-tyisesti työryhmän on selvitettävä ja tarvittaessa valmisteltava säännösehdotukset seuraavista kysymyksistä:

- miten voidaan tarkoituksenmukaisesti edistää vastuullisia menettelytapoja luotonannossa ja luottosuhteen kuluessa;
- luoton eräännyttämistä koskevien säännösten toimivuus muuttuneilla luottomarkkinoilla;
- olisiko ja missä laajuudessa kulutusluottojen tarjoaminen perusteltua säätää rekisteröintiä edellyttäväksi elinkeinoksi.

**4. Organisointi**

Puheenjohtaja

Lainsäädäntöneuvos Katri Kummoinen, oikeusministeriö

Jäsenet

Lainsäädäntöneuvos Marjo Lahelma, oikeusministeriö

Kaupallinen neuvos Ilkka Cantell, työ- ja elinkeinoministeriö

Lainsäädäntöneuvos Seppo Tanninen, valtiovarainministeriö

Lakimies Riitta Kokko-Herrala, Kuluttajavirasto/kuluttaja-asiamies

Lakimies Raija Railas, Rahoitustarkastus

Lakimies Reima Letto, Finanssialan Keskusliitto ry

Lakimies Ilkka Salminen, Suomen Kuluttajaliitto

Työryhmän sihteeri

Tutkija Sofia Aspelund, oikeusministeriö

Pysyvät asiantuntijat

Toimitusjohtaja Jari Perko, Suomen Asiakkuusmarkkinointiliitto

Oikeustieteen kandidaatti Johanna Aho, Suomen Kaupan Liitto

**5. Taustatietoja****6. Aikataulu**

Työryhmän määräaika päättyy 30.10.2009.

**7. Hankkeen vaikutukset**

Direktiivi edellyttää kulutusluottoja koskevan kuluttajansuojalain (38/1978) 7 luvun kokonaisuudistusta. Suurimmat direktiivistä johtuvat muutostarpeet liittyvät säännöksiin, jotka koskevat luotonantajan tiedonantovelvollisuutta ennen luottosopimuksen tekemistä.

**8. Muut tiedot**

OM 12/41/2008

OM031:00/2008

**7.12 EU:N ASUNTOLUOTTOJA KOSKEVA SÄÄNTELY****1. Tavoite ja tehtävät**

Asuntoluottoja koskevan yhteisösääntelyn tarpeen arvioiminen

**2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat**

Toimialan ja kuluttajajärjestöjen edustajista koostuvan työryhmän, ns. Forum Groupin raportti, joulukuu 2004

KOM(2005) 327 lopullinen, vihreä kirja

Oikeusministeriön lausunto komissiolle vihreästä kirjasta, 29.11.2005

E 109/2005 vp

TaVP 96/2005 vp  
Report of the Mortgage Funding Expert Group  
Mortgage Industry and Consumers Expert Group, Final Report  
KOM(2007) 807 lopullinen, valkoinen kirja  
E-kirjelmän jatkokirje 17.4.2008

### **3. Keskeinen sisältö**

Selvitetään, onko yhteisötasolla tarpeen säätää asuntoluotoista ja muista sellaisista luotoista, joiden vakuutena on kiinteistö, tai ryhtyä muihin toimenpiteisiin rajat ylittävien kiinnitysluottomarkkinoiden toiminnan edistämiseksi. Komission alustavan arvion mukaan lainsäädäntöä tarvittaneen luotonantajan tiedonantovelvollisuudesta ennen luottosopimuksen tekemistä, luoton todellisen vuosikoron laskemisesta, vastuullisesta luotonannosta ja kuluttajan oikeudesta maksaa luotto enneaikaisesti.

### **4. Organisointi**

Valmistelija

Kummoinen Katri, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 160 67514

### **5. Taustatietoja**

### **6. Aikataulu**

Komissio jatkaa vuosina 2008-2010 yhteistyössä jäsenvaltioiden ja markkinaosapuolten kanssa edellä mainittujen lainsäädäntötoimien ja muiden toimenpiteiden valmistelua.

### **7. Vaikutukset**

Taloudellisia vaikutuksia voidaan arvioida luotettavasti vasta, kun on päätetty mahdollisten säädösehdotusten sisällöstä. Komissio on arvioinut, että yhdentyvät kiinnitysluotomarkkinat voisivat nostaa EU:n bruttokansantuotetta ja yksityistä kulutusta.

### **8. Muut tiedot**

OM 4/471/2005

EU/2005/1220

## **7.13 EU:N DIREKTIIVI KULUTTAJIEN OIKEUKSISTA**

### **1. Tavoite ja tehtävät**

Komission direktiiviehdotukseen on yhdistetty osittain uudistettuina neljä nykyistä kuluttajansuojadirektiiviä (kotimyynti, kohtuuttomat sopimusehdot, etämyynti, ja kulutus-tavaran kauppa). Tavoitteena on lisätä rajat ylittävää kuluttajankauppaa ja parantaa siten sisämarkkinoiden toimintaa.

## **2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat**

KOM(2006) 744 lopullinen, vihreä kirja

E 26/2007 vp

Suomen lausunto komissiolle 14.6.2007

KOM(2008) 614 lopullinen

U 77/2008 vp

## **3. Keskeinen sisältö**

Direktiiviehdotus koskee kaikenlaisia elinkeinonharjoittajan ja kuluttajan välisiä sopimuksia. Ehdotuksessa on suhteellisen vähän uutta sääntelyä nykyisiin direktiiveihin verrattuna. Merkittävin muutos on, että direktiivi olisi täysharmonisoiva, eli jäsenmaat eivät saisi omassa sääntelyssään poiketa siitä. Nykyiset direktiivit ovat ns. minimisäädöksiä, joten jäsenvaltioilla on ollut oikeus ylläpitää korkeampaa kuluttajansuojan tasoa.

## **4. Organisointi**

Valmistelijat

Lahelma, Marjo, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 160 67672

Aspelund, Sofia, tutkija oikeusministeriö, puh. 160 67673

## **5. Taustatietoja**

Direktiiviehdotus perustuu komission helmikuussa 2007 antamaan vihreään kirjaan kuluttajansuojaa koskevan yhteisön säännösten tarkistamisesta sekä vihreän kirjan pohjalta järjestettyyn kuulemiseen.

## **6. Aikataulu**

Komissio antoi direktiiviehdotuksen 8.10.2008. Ehdotuksen käsittely neuvoston työryhmässä on alkanut marraskuun 2008 lopulla ja Euroopan parlamentissa tammikuussa 2009. Käsittely on vielä alkuvaiheessaan ja sen kestoa on vaikea arvioida.

## **7. Hankkeen vaikutukset**

Jos direktiiviehdotus hyväksyttäisiin sellaisenaan, suomalaisen kuluttajan suoja heikentyisi. Heikennykset koskisivat mm. myyjän virhevastuun kestoa, kuluttajan oikeuksia tavaran luovutuksen viivästyessä, kuluttajan vastuuta tavaran palauttamisesta aiheutuvista kuluista koti- ja etämyynneissä sekä peruuttamisoikeuden laajuutta etämyynneissä.

Toisaalta yhdenmukainen lainsäädäntö on omiaan parantamaan yritysten toimintaedellytyksiä sisämarkkinoilla. Hyvin toimivat sisämarkkinat hyödyttävät kuluttajia, kun hyödykevalikoimat laajenevat ja lisääntyvä kilpailu alentaa hintoja. Sääntelyn yhdenmukaistaminen helpottaa varsinkin rajat ylittävää verkkokauppaa sekä pienyritysten että kuluttajien eduksi.

## **8. Muut tiedot**

OM 4/471/2008

EU/2008/1481

## **7.14 AIKAOSUUSDIREKTIIVIN UUDISTAMINEN**

### **1. Tavoite ja tehtävät**

Nykyisen aikaosuus- eli timesharedirektiivin 94/47/EY korvaava uusi, soveltamisalaltaan laajempi direktiivi 2008/122/EY kuluttajien suojaamisesta aikaosuuksia, pitkäkestoisia lomatuotteita, jälleenmyyntiä ja vaihtoa koskeviin sopimukseen liittyvien tiettyjen seikkojen osalta annettiin 14.1.2009. Tavoitteena on poistaa kuluttajaongelmia ja kilpailun vääristymiä erityisesti saattamalla uudet lomatuotteet sääntelyn piiriin.

### **2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat**

KOM(2007) 303 lopullinen

U 25/2007 vp.

PE-CONS 3701/1/08 REV 1

### **3. Keskeinen sisältö**

Direktiivi koskee aikaosuuksien ja pitkäkestoisten lomatuotteiden (mm. ns. alennuslomakerhot) markkinointia, myyntiä ja jälleenmyyntiä sekä aikaosuuksien vaihtoa. Direktiivin keskeiset säännökset (elinkeinonharjoittajan tiedonantovelvoitteet, sopimuksen sisältöä ja kieltä koskevat vaatimukset, kuluttajan oikeus peruuttaa sopimus ja kieltä ottaa vastaan kuluttajan suorituksia peruuttamisaikana) vastaavat periaatteiltaan voimassa olevaa direktiiviä. Säännöksiä on kuitenkin täydennetty ja tarkistettu erityisesti soveltamisalan laajentamisesta johtuen. Peruuttamisaika olisi nykyisen 10 päivän sijasta 14 päivää.

### **4. Organisointi**

Valmistelija

Lahelma, Marjo, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. (09) 160 67672

### **5. Taustatietoja**

Uudistus on osa EU:n kuluttajansuojasäännösten laajaa uudistamista (ks. EU:n kuluttajansuojaoikeuden uudistaminen). Nykyisen direktiivin antamisen jälkeen markkinoille on tullut uusia, aikaosuuksia eräiltä osin muistuttavia lomatuotteita, joiden markkinoinnissa ja sopimuksissa on komission mukaan ilmennyt merkittäviä kuluttajaongelmia. Lainsäädännön aukot ovat myös vääristäneet kilpailua.

### **6. Aikataulu**

Direktiivi tulee voimaan 20 päivän kuluttua siitä, kun se on julkaistu EU:n virallisessa lehdessä (ei vielä julkaistu). Täytäntöönpanoaika on kaksi vuotta direktiivin voimaantulosta. Kansallisen täytäntöönpanon valmistelu on tarkoitus aloittaa syksyllä 2009.

## 7. Hankkeen vaikutukset

Suomen täytäntöönpanolain soveltamisala on jo nykyisin direktiivin 94/47/EY soveltamisalaa laajempi. Komission ongelmallisiksi havaitsemia uusia lomatuotteita ei toistaiseksi ole ollut tarjolla Suomen markkinoilla. Uudistuksella ei arvioida olevan merkittäviä vaikutuksia aikaosuuksien kotimarkkinoihin. Etelä-Euroopan lomakohteissa markkinoinnin kohteeksi joutuvien suomalaisten lomalaisten oikeusasema paranee.

## 8. Muut tiedot

OM 5/471/2007

EU/2007/1124

## 7.15 PIKALUOTTOIHIN LIITTYVÄN LAINSÄÄDÄNNÖN UUDISTAMINEN

### 1. Tavoite ja tehtävät

Tavoitteena on pikaluottoja koskevan lainsäädännön uudistaminen niiden tarjonnassa esiintyneiden ongelmien ja epäkohtien poistamiseksi.

### 2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Arviomuistio lainsäädännön uudistamistarpeista pikaluottoihin liittyvien ongelmien ehkäisemiseksi 28.9.2007

Työryhmän asettamispäätös 22.10.2007

Työryhmän mietintö 11.11.2008

### 3. Keskeinen sisältö

Työryhmä ehdottaa muutettaviksi kulutusluottoja koskevaa kuluttajansuojalain (38/1978) 7 lukua, luottokiskontaa koskevaa rikoslain (39/1889) säännöstä sekä korkolain (633/1982) säännöstä viivästyskoron määrästä. Muutosten pääasiallisena tavoitteena on vähentää pikaluottojen tarjonnassa esiintyneitä ongelmia.

### 4. Organisointi

Valmistelijat

Kummoinen, Katri, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 160 67514

Aspelund, Sofia, tutkija, oikeusministeriö, puh. 160 67673.

### 5. Taustatietoja

Niin sanottujen pikaluottojen tarjonta on kasvanut voimakkaasti parina viime vuotena. Pikaluotoilla tarkoitetaan tyypillisesti summaltaan pieniä, alle kolmen kuukauden pituisia kulutusluottoja, joita tarjotaan matkapuhelimen välityksellä tai Internetissä ja joiden saamiseksi ei edellytetä vakuuksia.

### 6. Aikataulu

Lausuntokierroksen määräaika päättyi 31.12.2008. Asiaa koskeva hallituksen esitys annettaneen eduskunnalle huhtikuussa 2009.



## **7. Hankkeen vaikutukset**

Ehdotetut muutokset kuluttajansuojalain 7 lukuun parantaisivat kuluttajan mahdollisuuksia verrata pienten ja lyhytaikaisten luottojen kustannuksia muiden luottojen kustannuksiin, estäisivät kulutusluottoihin liittyviä väärinkäytöksiä sekä olisivat omiaan vähentämään harkitsematonta luotonottoa. Ehdotettu korkolain muutos parantaisi maksuvaikeuksissa olevien kuluttajien asemaa ja helpottaisi siten heidän asemaansa.

## **8. Muut tiedot**

OM 2/41/2007

OM038:00/2007

## **7.16 MAANVUOKRALAINSÄÄDÄNNÖN TARKISTAMINEN**

### **1. Tavoite ja tehtävät**

Maanvuokralainsäädännön tarkistaminen.

### **2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat**

Arviomuistio 2.2.2009

Maanvuokrasopimuksia ja niissä käytettyjä ehtoja koskeva selvitys 1.10.2008

### **3. Keskeinen sisältö**

Ensi vaiheessa on tarkoitus selvittää maanvuokralainsäädännön tarkistustarpeet.

### **4. Organisointi**

Valmistelijat:

Pulkkinen, Pekka, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 160 67702

Aspelund, Sofia, tutkija, oikeusministeriö, puh. 160 67673

### **5. Taustatietoja**

Maanvuokrasuhteita sääntelee maanvuokralaki (258/1966). Vuokraoikeuden kirjaamisesta sekä sen panttaamisesta säädetään maakaareissa (540/1995). Pääministeri Matti Vanhasen II hallituksen ohjelman mukaan maanvuokralainsäädäntöä uudistetaan siten, että vastaa rakentamista ja elinkeinotoimintaa varten tapahtuvan maanvuokrauksen tarpeita.

### **6. Aikataulu**

Oikeusministeriössä on kartoitettu maanvuokraa koskevaa sopimuskäytäntöä selvityksellä, joka koskee yhtäältä käytössä olevia vakiosopimusehtoja ja toisaalta sopimuksia, joita on kirjattu eri alioikeuksissa eri vuosina nykyisen maanvuokralain aikana. Selvitys on lähetetty lausuntokierrokselle ja sen määräaika on 3.4.2009. Jatkotoimista päätetään lausuntokierroksen jälkeen.

## **7. Hankkeen vaikutukset**

Hankkeen vaikutuksia voidaan arvioida myöhemmin.

## **8. Muut tiedot**

OM 7/42/2007

## 8. YHTIÖOIKEUS

### 8.1 ASUNTO-OSAKEYHTIÖLAIN UUDISTAMINEN

#### 1. Tavoite ja tehtävät

Asunto-osakeyhtiölain uudistaminen.

#### 2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Arviomuistio asunto-osakeyhtiölain muutostarpeesta

Lausuntotiivistelmä 12.2.2004 (Oikeusministeriö, Lausuntoja ja selvityksiä 2004:6)

Työryhmän asettamispäätös 18.5.2004

Seurantaryhmän asettamispäätös 28.5.2004

Työryhmän väliraportti 31.3.2005 (Oikeusministeriö, Lausuntoja ja selvityksiä 2005:11)

Tiivistelmä väliraportista saaduista lausunnoista 16.6.2005

Asunto-osakeyhtiölakityöryhmän mietintö 10.5.2006

(Oikeusministeriö, Työryhmämietintö 2006:9)

Lausuntopyyntö Asunto-osakeyhtiölakityöryhmän mietinnöstä 17.5.2006

2007:17 Asunto-osakeyhtiölakityöryhmän mietintö (OM 2006:9) lausuntotiivistelmä

Luonnos Hallituksen esitykseksi Eduskunnalle uudeksi asunto-osakeyhtiölainsäädännöksi 4.6.2008

Yhteenvedo asunto-osakeyhtiölain kokonaisuudistuksesta 4.6.2008

Lausuntopyyntö vastikeperusteesta poikkeamista ja toiminnantarkastusta koskevista ehdotuksista uuden asunto-osakeyhtiölain säännöksiksi

Tiivistelmä lausunnoista

Luonnos Hallituksen esitykseksi Eduskunnalle uudeksi asunto-osakeyhtiölainsäädännöksi 28.1.2009

#### 3. Keskeinen sisältö

Uudistuksen lähtökohtana on edistää asunto-osakeyhtiömuotoista asumista siten, että se voidaan järjestää osakkaiden kannalta mahdollisimman tehokkaasti, turvallisesti ja riittävän ennakoitavalla tavalla. Lisäksi pyritään lain selkeyteen ja helppolukuisuuteen. Laissa otetaan myös huomioon osakeyhtiölain kokonaisuudistus ja muu yhtiölainsäädännön kehitys.

#### 4. Organisointi

Valmistelija

Jauhiainen, Jyrki, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh (09) 1606 7664

#### 5. Taustatietoja

Asunto-osakeyhtiölaki (AOYL, 809/1991) tuli voimaan vuonna 1992. Perusparannusta, uudistusta, lisärakentamista ja lisäalueen hankkimista koskevaan asunto-osakeyhtiön yhtiökokouksen päätökseen sovellettavien säännösten muutos tuli voimaan vuonna 2001 (316/2001). Muut asunto-osakeyhtiölakiin tehdyt muutokset ovat liittyneet muun lainsäädännön muutoksiin.

Asunto-osakeyhtiöiden ja osakkaiden tekemien korjausten, uudistusten ja lisärakentamisen tarve kasvaa, kun rakennuskanta ja asukkaat ikääntyvät ja asukaskunta, rakennus-

tekniikka, asumispalvelut ja asuinkiinteistöjä koskevat viranomaisvaatimukset muuttuvat. Samat tekijät lisäävät tarvetta myös muihin järjestelyihin ja vastuusuhteiden selventämiseen asunto-osakeyhtiöissä. Muilta osin AOYL on osoittautunut pääosin toimivaksi.

Pääministeri Matti Vanhasen II hallituksen ohjelman mukaan asunto-osakeyhtiölainsäädännön kokonaisuudistus toteutetaan vaalikauden aikana.

## **6. Aikataulu**

Hallituksen esitys on tarkoitus antaa eduskunnalle maaliskuussa 2009. Uusi laki tulisi voimaan aikaisintaan vuoden 2010 alussa.

## **7. Hankkeen vaikutukset**

Kunnossapitovastuuta ja yhtiön päätöksentekoa sekä kunnossapidon suunnittelua, toteutusta ja valvontaa koskevan sääntelyn selventäminen parantaa asunto-osakeyhtiöiden rakennusten ja kiinteistöjen kunnossapidon tasoa ja suunnitelmallisuutta. Sama koskee osakkeenomistajan muutostöitä sekä yhtiön perusparannuksia ja uudistuksia koskevan sääntelyn selventämistä.

Osakkeenomistajan ja yhtiön oikeuksia ja velvollisuuksia koskevan sääntelyn ja vahingonkorvausvastuun selventämisen myötä osakkeenomistajat ja yhtiö voivat nykyistä paremmin ennakoida toimintansa seuraukset.

## **8. Muut tiedot**

OM 11/41/2003

OM043:00/2003

## **8.2 YHDISTYSLAIN TARKISTAMINEN**

### **1. Tavoite ja tehtävät**

Yhdistyslain tarkistaminen kansalaisyhteiskunnan toimintaedellytysten parantamiseksi.

### **2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat**

Arviomuistio 16.3.2007

Lausuntopyyntö arviomuistiosta 30.3.2007

Tiivistelmä arviomuistiosta annetuista lausunnoista

Muistio yhdistyslain tarkistamisesta, päivitetty versio 26.10.2007

Kutsu keskustelutilaisuuteen yhdistyslain tarkistamisesta 8.10.2007

Asettamispäätös

Yhdistyslain tarkistamistyöryhmän seurantaryhmän asettamispäätös 11.12.2007

Tilannekatsaus seurantaryhmälle 13.2.2008

Tilannekatsaus II seurantaryhmälle 23.4.2008

Toimeenpanevaa johtajaa koskeva keskustelumistio 21.4.2008

OMTR 2008:3 Yhdistyslain tarkistaminen

Lausuntopyyntö

Tiivistelmä mietinnöstä saaduista lausunnoista

### 3. Keskeinen sisältö

Tavoitteena on yhdistyslain tarkistaminen siten, että laki entistä paremmin vastaisi nykyaikaisen järjestö- ja kansalaistoiminnan vaatimuksia. Erityisesti tavoitteena on parantaa yhdistysten mahdollisuuksia valita kullekin yhdistykselle sopiva hallintomalli, parantaa jäsenten vaikutusmahdollisuuksia tekemällä mahdolliseksi tietoliikenneyhteyksien ja muiden teknisten apuvälineiden käyttäminen yhdistyksen päätöksenteossa sekä uudistaa yhdistyksen talouden ja hallinnon tarkastusta koskevat säännökset ajan tasalle.

### 4. Organisointi

Valmistelija

Jauhiainen, Jyrki, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 160 67664

### 5. Taustatietoja

Yhdistyslaki (503/1989) tuli voimaan 1.1.1990. Yhdistysrekisterin pito siirrettiin lain 1.1.1995 voimaan tulleella muutoksella oikeusministeriöstä patenti- ja rekisterihallitukseen. Muuten lakiin on sen voimassaoloaikana tehty lähinnä muun lainsäädännön muutoksista johtuvia ja muita vähäisiä tarkistuksia.

### 6. Aikataulu

Työryhmän mietinnöstä järjestetty lausuntokierros päättyi tammikuussa 2009. Jatkovalmistelusta päätetään keväällä 2009. Hallituksen esitys annettaneen aikaisintaan loppusyksyllä 2009.

### 7. Hankkeen vaikutukset

Valmisteltavat muutokset parantaisivat yhdistysten mahdollisuuksia valita itselleen parhaiten soveltuva hallintomalli, lisäksi yhdistyksen jäsenten mahdollisuuksia osallistua yhdistysten päätöksentekoon, sekä parantaisivat mahdollisuuksia järjestää yhdistysten talouden ja hallinnon tarkastus sisäisiä että ulkopuolisia tarpeita varten tarkoituksenmukaisella tavalla.

### 8. Muut tiedot

OM 18/41/2006

OM039:00/2007

## 8.3 EUROOPPALAINEN YKSITYINEN YHTIÖ

### 1. Tavoite ja tehtävät

Tavoitteena on osallistua eurooppalaista yksityistä yhtiötä koskevaan valmistelutyöhön Euroopan unionissa. Mahdollisen asetuksen antamisen jälkeen asetus edellyttää kansallisia toimia.

### 2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Proposal for a Council Regulation on the Statute for a European private company (COM(2008) 396/3) sekä sitä koskeva vaikutusarvio ja aiempia valmisteluasiakirjoja osoitteessa: [http://ec.europa.eu/internal\\_market/company/epc/index\\_en.htm](http://ec.europa.eu/internal_market/company/epc/index_en.htm)

Lausuntopyyntö  
Lausuntotiivistelmä  
U-kirjelmä ( 41/2008)

### **3. Keskeinen sisältö**

Hankkeen tarkoituksena on luoda uusi EU-asetukseen perustuva yksityinen osakeyhtiömuoto.

### **4. Organisointi**

Valmistelijat

Rajaniemi, Erkki, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 160 67721

Jauhiainen, Jyrki, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 160 67664

### **5. Taustatietoja**

Eräät jäsenvaltiot, elinkeinoelämän järjestöt ja tiedeyhteisöjen edustajat ovat pitkään kannattaneet yhteisösääntelyä eurooppalaisesta yksityisestä yhtiöstä (European private company, EPC tai Societas Privatas Europea, SPE). Komissio on valmistellut ehdotusta aktiivisesti vuodesta 2007 lähtien.

### **6. Aikataulu**

Komissio julkisti asetusehdotuksen 26.5.2008. Asetusehdotusta käsitellään neuvoston työryhmässä. Jotta ehdotettu asetusta voidaan lopullisesti hyväksyä, myös Euroopan parlamentin olisi päätettävä kannastaan ehdotukseen kevään 2009 kuluessa. Komission tavoitteena on, että asetusta tulisi voimaan 1.7.2010.

### **7. Hankkeen vaikutukset**

Komission alustavan arvion mukaan ehdotus hyödyttäisi ennen kaikkea pk-yrityksiä. Erityisesti konsernimuotoiset yhtiöt, jotka perustavat tai hankkivat tytäryhtiöitä muissa EU-valtioissa, voisivat muuttaa pääomarakenteen ja hallintomallin tarkoituksenmukaisemmaksi. Tällä pitäisi olla positiivinen vaikutus työllisyyteen ja yritysten kilpailukykyyn. Pienempien yhtiöiden osalta ehdotuksen vaikutukset riippuvat lähinnä siitä, miten selkeäksi sääntely muodostuu.

### **8. Muut tiedot**

OM 1/453/2008

## **8.4 SÄÄTIÖLAIN TARKISTAMINEN**

### **1. Tavoite ja tehtävät**

Säätiölain tarkistaminen.

### **2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat**

Patentti- ja rekisterihallituksen aloite säätiölain uudistamisesta 1.7.2005

Lausuntopyyntö patentti- ja rekisterihallituksen aloitteesta 29.11.2005 (lisäjakelu 21.12.2005)

Tiivistelmä aloitteesta annetuista lausunnoista  
Arviomuistio säätiölain uudistamisesta

### 3. Keskeinen sisältö

Ensivaiheessa selvitetään tarkistamistarpeet ottaen huomioon mm. patenti- ja rekisterihallituksen aloite ja siitä saadut lausunnot.

### 4. Organisointi

Valmistelijat

Rajaniemi, Erkki, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh 160 67721

Jauhiainen, Jyrki, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh 160 67664

### 5. Taustatietoja

Säätiölaki on vuodelta 1930. Lakia on viimeksi merkittävästi tarkistettu vuonna 1987, minkä lisäksi lain 1.1.1995 voimaan tulleella muutoksella säätiörekisterin pito ja säätiövalvonta siirrettiin oikeusministeriöstä patenti- ja rekisterihallitukseen. Tämän jälkeen lakiin on tehty lähinnä muun lainsäädännön muutoksista johtuvia ja muita vähäisiä tarkistuksia.

### 6. Aikataulu

Säätiölain uudistamisesta ja erityisesti Patenti- ja rekisterihallituksen aloitteesta on laadittu arviomuistio. Säätiölain uudistamisesta pidetään keskustelutilaisuus ennen kuin jatkotoimista päätetään.

### 7. Hankkeen vaikutukset

Vaikutuksia voidaan arvioida vasta myöhemmin.

### 8. Muut tiedot

OM 11/42/2005

## 8.5 OSAKKEENOMISTAJAN OIKEUDET

### 1. Tavoite ja tehtävät

Osakkeenomistajan eräiden oikeuksien käyttämisestä julkisesti noteeratuissa yhtiöissä annetun direktiivin täytäntöönpano.

### 2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi osakkeenomistajan eräiden oikeuksien käyttämisestä julkisesti noteeratuissa yhtiöissä 2007/36/EY

Arviomuistio

Lausuntotiivistelmä

Luonnos hallituksen esitykseksi osakeyhtiölain, arvopaperimarkkinalain ja vakuutusyhtiölain muuttamisesta

Lausuntopyyntö

Yhteenveto lausunnoista

Tarkistettu luonnos hallituksen esitykseksi osakeyhtiölain, arvopaperimarkkinalain ja vakuutusyhtiölain muuttamisesta

### **3. Keskeinen sisältö**

Direktiiviä sovelletaan sellaiseen osakkeiden liikkeeseenlaskijaan, jonka sääntömääräinen kotipaikka on EU-valtiossa ja jonka osakkeet on otettu säännellyn kaupankäynnin kohteeksi.

Direktiivissä säädetään osakkaiden oikeuksien vähimmäistasosta erityisesti yhtiökokoukseen osallistumista silmällä pitäen. Säännökset koskevat mm. yhtiökokoukseen osallistumisen ja äänioikeuden käyttämisen yhdenvertaista turvaamista. Yksityiskohtaisia säännöksiä on mm. yhtiökokouksen kutsuajasta, kutsun sisällöstä, kokousmateriaalin ja kokouksessa tehtyjen päätösten julkistamisesta, oikeudesta saada asia käsiteltyksi kokouksessa sekä tehdä päätösehdotuksia ja kysymyksiä, oikeudesta osallistua kokoukseen asiamiehen välityksellä sekä etäosallistumisen sallimisesta.

Direktiivin täytäntöönpano edellyttää muutoksia lähinnä osakeyhtiölakiin ja arvopaperimarkkinalakiin. Hanketta valmistellaan yhdessä valtiovarainministeriön kanssa.

### **4. Organisointi**

Valmistelijat:

Jauhiainen, Jyrki, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 160 67664

Vahtera, Veikko, erityisasiantuntija, oikeusministeriö, puh. 160 67716

### **5. Taustatietoja**

Direktiivi on pantava kansallisesti täytäntöön viimeistään 3.8.2009.

### **6. Aikataulu**

Direktiivin täytäntöönpanosta johtuvasta kansallisen lainsäädännön muutostarpeesta on laadittu 15.2.2008 päivätty arviomuistio. Arviomuistiosta järjestettiin keväällä 2008 kuulemistilaisuus ja lausuntokierros. Saadun palautteen perusteella oikeusministeriö ja valtiovarainministeriö valmistelivat luonnoksen hallituksen esitykseksi. Luonnos hallituksen esitykseksi oli lausuntokierroksella syksyllä 2008. Tarkistetusta esitysluonnoksesta järjestettiin kuulemistilaisuus 6.2.2009. Hallituksen esitys annetaan huhtikuussa 2009.

### **7. Hankkeen vaikutukset**

Suomen lainsäädäntö on jo entuudestaan suurelta osin direktiivin mukainen. Tarpeelliset muutokset koskevat lähinnä lainsäädännön yksityiskohtia, kuten pörssiyhtiöiden yhtiökokouksetuoksuajaa, ennakkotiedottamista ennen yhtiökokousta, oikeutta saada asia yhtiökokouksen esityslistalle, asiamiehen välityksellä osallistumista sekä äänestystulosten julkaisemista. Muutoksista ei aiheutune merkittäviä lisäkustannuksia suomalaisille arvopaperien liikkeeseenlaskijoille.

### **8. Muut tiedot**

OM 26/41/2007

## **9. ESINE- JA YMPÄRISTÖOIKEUS**

### **9.1 KULJETUSVÄLINEITÄ KOSKEVIEN KIINNITYSJÄRJESTELMIEN YHTENÄISTÄMINEN**

#### **1. Tavoite ja tehtävät**

Yhtenäisen lain säätäminen kuljetusvälineiden velkakiinnitykseksi.

#### **2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat**

Toimikunnan mietintö (KM 1993:44)

#### **3. Keskeinen sisältö**

Mietinnössä ehdotetaan säädettäväksi uusi laki alusten, ilma-alusten sekä ajoneuvojen kiinnittämistä ja panttaamista velan vakuudeksi. Uudella lailla korvattaisiin nykyiset, eri kuljetusvälineitä koskevat erillislait. Kiinnityskelpoisia olisivat rekisteröidyt ja tyypillisesti elinkeinotoiminnassa käytettävät kuljetusvälineet. Ehdotuksen mukaan kuljetusvälineiden kiinnittämässä siirrytään panttikirjajärjestelmään, joka on jo käytössä kiinteistöjen osalta. Ehdotetussa laissa olisi säännöksiä muun muassa kiinnitysmenettelystä ja valtion vahingonkorvausvastuusta sekä panttioikeuden sisällöstä.

#### **4. Organisointi**

Valmistelija

Pulkkinen, Pekka, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 160 67702

#### **5. Taustatietoja**

Kuljetusvälineiden velkakiinnitystoimikunnan mietintö (KM 1993:44). Mietintö on ollut lausuntokierroksella ja siitä on tehty tiivistelmä.

#### **6. Aikataulu**

Jatkovalmistelun aikataulusta ei ole päätetty. Asiassa on syytä seurata ratkaisuja, joita tehdään liikuteltaviin laitteisiin kohdistuvista kansainvälisistä oikeuksista tehdyn yleisopinuksen täytäntöönpanossa (ks. 7.2)

#### **7. Vaikutukset**

Vaikutuksia ei voida arvioida tässä vaiheessa.

#### **8. Muut tiedot**

OM 23/41/2008

Dnro 1984/061/91

OM0196:00/06/01/1998



## 9.2 SÄHKÖINEN KIINTEISTÖN KAUPPA JA PANTTAUS

### 1. Tavoite ja tehtävät

Sähköisen kiinteistön kaupan, panttauksen ja kirjaamismenettelyn edellyttämä lainsäädäntö.

### 2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Toimikunnan I osamietintö 20.12.2004 (Oikeusministeriö, Lausuntoja ja selvityksiä 2004:28)

HE 75/2005 vp 10.6.2005

Toimikunnan loppumietintö 19.01.2006: Sähköistä kiinteistönvaihdantaa selvittävän toimikunnan loppumietintö (Oikeusministeriö, Komiteamietintö 2006:1)

Lausuntotiivistelmä 28.12.2006 (Oikeusministeriö, Lausuntoja ja selvityksiä 2006:27)

### 3. Keskeinen sisältö

Maakaaren otettaisiin säännökset siitä, miten kiinteistön kauppakirja, panttikirja ja kirjaamishakemus voitaisiin tehdä sähköisessä muodossa ja miten niitä käsiteltäisiin kirjaamisviranomaisessa. Oikeusministeriön ylläpitämistä asiointijärjestelmistä säädettäisiin laissa. Lisäksi lakiin otettaisiin täydentäviä säännöksiä lainhuuto- ja kiinnitysrekisterin tietojen käsittelystä.

### 4. Organisointi

Valmistelija

Pulkkinen, Pekka, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, p 160 67702

### 5. Taustatietoja

Kiinteistön kauppaa, panttausta ja kirjaamisjärjestelmää koskevat säännökset ovat maakaareissa (540/1995), joka tuli voimaan 1.1.1997. Nykyisen lainsäädännön mukaan kiinteistön kauppakirja ja panttikirja ovat aina kirjallisia. Käytännössä myös kirjaamishakemukset tehdään kirjallisesti.

Sähköinen kiinteistön vaihdanta ja sähköinen asiointi edellyttävät lainsäädännöllisten esteiden poistamista ja monipuolisten sähköisten palvelujen kehittämistä.

Kiinteistötietojärjestelmän omistajatietojen ajantasaisuutta ja sen parantamismahdollisuuksia on selvitetty 9.12.2002 valmistuneessa mietinnössä.

### 6. Aikataulu

Toimikunnan ehdotuksesta saaduista lausunnoista on laadittu tiivistelmä syksyllä 2006. Uudistuksen aikataulu ja toteuttaminen on sidoksissa pääministeri Matti Vanhasen II hallituksen ohjelmassa päätettyyn kirjaamisasioiden siirtoon käräjäoikeuksilta maanmittauslaitokselle. Jatkotoimista päätetään keväällä 2009.

### 7. Hankkeen vaikutukset

Lainmuutos tarjoaisi kiinteistön kaupassa ja luottojärjestelyissä vaihtoehtoisen toimintatavan, joka olisi nykyistä menettelyä vaivattomampi ja edullisempi. Sähköiset palvelut

vähentäisivät merkittävästi yksityishenkilöiden sekä rahoituslaitosten ja muiden kiinteistöalalla toimivien kustannuksia.

Sähköinen asiointi vähentäisi viranomaisten rutiinitehtäviä. Uudistuksella olisi merkittäviä henkilöstövaikutuksia kirjaamisviranomaisissa. Taloudelliset hyödyt edellyttävät kuitenkin melko suurta sähköisten asiointipalvelujen käyttöä.

Asiointijärjestelmien rakentamiskustannukset on arvioitu noin 3,4 miljoonaksi euroksi ja vuotuiset käyttökustannukset noin 1 miljoonaksi euroksi. Kustannukset katettaisiin käyttömaksuilla.

## **8. Muut tiedot**

OM 4/41/2004

OM016:00/2004

## **9.3 VESILAINSÄÄDÄNNÖN UUDISTAMINEN**

### **1. Tavoite ja tehtävät**

Uudistuksen tavoitteena on vesilainsäädännön selkeyttäminen ja ajanmukaistaminen.

### **2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat**

Toimikunnan asettamispäätös 22.3.2000

Toimikunnan mietintö 16.6.2004 (Oikeusministeriö, Komiteamietintö 2004:2)

Työryhmän asettamispäätös 1.6.2005

Lausuntotiivistelmä 12.8.2005 (Oikeusministeriö, Lausuntoja ja selvityksiä 2005:20)

Työryhmän mietintö 16.6.2006 (Oikeusministeriö, Työryhmämietintö 2006:13)

Lausuntotiivistelmä 23.1.2007 (Oikeusministeriö, Lausuntoja ja selvityksiä 2006:26)

Luonnos hallituksen esitykseksi 28.1.2009

### **3. Keskeinen sisältö**

Hanketta valmistelleet vesilakitoimikunta ja vesilakityöryhmä ovat ehdottaneet vesilain uudistamista kokonaisuudessaan ja laatineet ehdotuksen uudeksi vesilaiksi sekä muuhun lainsäädäntöön tehtäviksi muutoksiksi. Luonnos hallituksen esitykseksi on viimeistely oikeusministeriön, ympäristöministeriön sekä maa- ja metsätalousministeriön virkatyönä. Ehdotuksessa on otettu huomioon vesilakitoimikunnan ja vesilakityöryhmän mietinnöstä annettu laaja lausuntopalaute.

Uudistuksella ajanmukaistettaisiin vesilain sääntelytekniikka. Vesien käyttöä ja vesitaloushankkeita koskevassa aineellisessa sääntelyssä ei tapahtuisi merkittäviä muutoksia. Vesioikeudellisten menettelyiden tehostamisen myötä katselmustoimituksesta ja loppu-tarkastuksesta voitaisiin luopua. Uudistuksen yhteydessä tehtäisiin muutoksia useisiin vesilakia sivuaviin lakeihin. Uudistus selkeyttäisi vesilain, ympäristönsuojelulain sekä maankäyttö- ja rakennuslain välisiä suhteita vesiasioissa.

#### **4. Organisointi**

Valmistelija

Salila, Jari, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 160 67706

#### **5. Taustatietoja**

Vesilainsäädäntöä on muutettu osittaistarkistuksin useaan otteeseen. Lainsäädännössä tapahtuneiden muutosten johdosta vesilainsäädäntö on tarpeen tarkistaa ja ajanmukais-  
taa kokonaisuudessaan.

#### **6. Aikataulu**

Hallituksen esitys annettaneen keväällä 2009.

#### **7. Hankkeen vaikutukset**

Uudistus selkeyttää yleisesti vesilain järjestelmää ja menettelyä vesiasioissa. Vesien yleiskäytössä ja vesitaloushankkeiden sääntelyssä ei tapahdu merkittäviä muutoksia.

Uudistus tehostaa pienten vesitaloushankkeiden ja ojitustoiminnan valvontamahdollisuuksia, purojen suojelua ja parantaa vesistöjen kunnostushankkeiden toteuttamisedellytyksiä. Vesitaloushankkeista johtuvat kalataloudelliset menetykset voitaisiin kompensoida aiempaa joustavammin. Uudistus tehostaisi vesiasioiden käsittelyä ja nopeuttaisi laajojen lupa-asioiden käsittelyä ympäristölupavirastossa.

#### **8. Muut tiedot**

OM 7/021/2004

OM191:00/06/06/2000

## **10. RIKOSOIKEUS**

### **10.1 RIKOSLAIN KOKONAISUUDISTUKSEN LOPPUUNSAATTAMINEN**

#### **1. Tavoite ja tehtävät**

Selvitys rikoslain kokonaisuudistuksen teknisen loppuunsaattamisen edellyttämistä lainsäädännön muutostarpeista ja niiden laajuudesta.

Kokonaisuudistuksen loppuun saattamiseksi on tarkoitus säätää lakiteknisesti uusi, rakenteeltaan johdonmukainen ja kirjoitusasultaan yhdenmukainen rikoslaki.

#### **2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat**

Selvitysmiehen asettamispäätös 14.2.2007

#### **3. Keskeinen sisältö**

Tarkoitus on selvittää miten rikoslain eri osastot ja luvut tulisi järjestää, jotta uusi rikoslaki muodostaisi lakiteknisesti johdonmukaisen ja toimivan kokonaisuuden. Jäljellä olevien rikoslain ulkopuolisten rangaistussäännösten suhdetta rikoslain säännöksiin tulee selvittää sekä arvioida niiden ajanmukaistamisen ja yhtenäistämisen edellyttämien lainmuutosten tarvetta ja laajuutta. Myös erityislainsäädäntöön sisältyvät, rikoslakiin viittaavat säännökset on kartoitettava. Säädetävässä uudessa rikoslaissa tulee noudattaa rikoslain kokonaisuudistuksessa noudatettuja periaatteita rangaistussäännösten yhtenäisen kirjoitustavan, rikosnimikkeiden, rangaistusasteikkojen sekä rikosten eri tekemuotojen määrittelyssä.

#### **4. Organisointi**

Selvitysmies professori Pekka Koskinen, Helsingin yliopisto

#### **5. Taustatietoja**

Rikoslaki on peräisin vuodelta 1889. Rikoslain kokonaisuudistusta varten asetettiin vuonna 1980 erillinen projektiorganisaatio, rikoslakiprojekti, jonka työ päättyi vuonna 1999. Eri rikoksia koskevia rangaistussäännöksiä on uudistettu kahdella laajalla osauudistuksella sekä usealla suppeammalla osauudistuksella. Rikoslain erityisen osan kokonaisuudistuksen I-vaihe tuli voimaan 1991 ja II-vaihe vuonna 1995. Rikoslain erityisestä osasta on uudistamatta enää eräitä suppeita osakokonaisuuksia. Seuraamusjärjestelmää on uudistettu ottamalla käyttöön uudet avoseuraamukset yhdyskuntapalvelu (1991/1997) ja nuorisorangaistus (1997) sekä uudistamalla sakkojärjestelmä sekä ehdollista vankeutta koskevat säännökset 2000 luvun taitteessa. Ehdotonta vankeutta koskevat rikoslain uudet säännökset tulivat voimaan 2006. Rikoslain yleiset opit on uudistettu vuonna 2004.

#### **6. Aikataulu**

Selvitysmiehen arviomuiston on tarkoitus valmistua vuoden 2009 alkupuolella.

## **7. Vaikutukset**

Säädettävällä uudella rikoslalla saatetaan päätökseen rikoslain kokonaisuudistus koamalla aikaisemmat osauudistukset lakiteknisesti johdonmukaiseksi ja systematisoiduksi kokonaisuudeksi. Näin uusittu rikoslaki helpottaa lain soveltamista.

## **8. Muut tiedot**

OM 1/41/2007

OM001:00/2007

## **10.2 EHDOTUS EU:N PUITEPÄÄTÖKSEKSI RASISMIN JA MUUKALAISVIHAN VASTAISESTA TOIMINNASTA**

### **1. Tavoite ja tehtävät**

Tavoitteena on rasismiin ja muukalaisvihaan perustuvia rikoksia koskevien jäsenvaltioiden lakien ja asetusten lähentäminen.

### **2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat**

KOM(2001) 664 lopullinen

U 7/2002 vp

PeVL 26/2002 vp

LaVL 6/2002 vp

16771/07 DROIPEN 127

16351/1/08 DROIPEN 94

### **3. Keskeinen sisältö**

Puitepäätös sisältää velvollisuuden säätää rangaistavaksi puitepäätöksessä määritellyt rasismiin ja muukalaisvihaan liittyvät rikokset sekä määritellä rangaistukset ja rangaistusten koventamisperusteet. Oikeushenkilön rangaistusvastuu tulisi ulottaa näihin tekoihin ja puitepäätöksessä säädetään oikeushenkilöön kohdistuvista seuraamuksista. Ehdotuksessa on myös syytetoimien käynnistämistä ja lainkäyttövaltaa koskevat artiklat.

### **4. Organisointi**

Valmistelija

Hannula, Ilari, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 1606 7724

### **5. Taustatietoja**

### **6. Aikataulu**

Komissio teki ehdotuksensa 12 päivänä joulukuuta 2001. Asian käsittely on ajoittain ollut keskeytyneenä. Puitepäätöksestä saavutettiin yhteisymmärrys huhtikuussa 2007 ja hyväksyttiin lopullisesti marraskuun 2008 OSA-neuvostossa. Puitepäätös on pantava täytäntöön kahden vuoden aikana sen hyväksymisestä.

## **7. Vaikutukset**

Rangaistussäännösten yhtenäistämällä tehostetaan rasismin torjuntaa.

## **8. Muut tiedot**

OM 2/481/2005

## **10.3 KIDUTUSRIKOS**

### **1. Tavoite ja tehtävä**

Tehtävänä on laatia ehdotus kidutusrikosta koskeviksi rikoslain säännöksiksi ja vahvistaa siten kiduttamistekojen paheksuttavuutta. Ehdotus laaditaan hallituksen esityksen muotoon.

### **2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat**

Työryhmän asettamispäätös 14.6.2007

Työryhmämietintö 2008:1

### **3. Keskeinen sisältö**

Rikoslain kidutusrikosta koskevat rangaistussäännökset. Kidutus olisi voimakkaan karsimyksen aiheuttamista toiselle tiettyssä tarkoituksessa.

### **4. Organisointi**

Valmistelija

Hannula, Ilari, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 1606 7724

### **5. Taustatietoja**

Erilaiset kidutusteot rangaistaan nykyisin lähinnä törkeinä pahoinpitelyinä tai muina vakavina rikoksina ja, jos tekijänä on virkamies, myös törkeänä virka-aseman väärinkäyttämisenä. Tietyissä olosuhteissa kuten aseellisten selkkausten yhteydessä kidutus rangaistaisiin myös sodankäyntirikoksena tai ihmisoikeuksien loukkaamisena poikkeuksellisissa oloissa.

Kidutuksen kieltö on ilmaistu kansainvälisessä oikeudessa monissa yhteyksissä. Keskeisin kidutuksen kieltö ja määritelmä sisältyvät kidutuksen vastaiseen Yhdistyneiden Kansakuntien yleissopimukseen vuodelta 1984. Kiduttamista määrittelevät myös Euroopan ihmisoikeustuomioistuinten ja kansainvälisten sotarikostuomioistuinten soveltamiskäytäntö. YK:n kidutuksenvastainen komitea on katsonut, että maiden tulisi säätää erityinen kidutusrikosta koskeva rangaistussäännös.

### **6. Aikataulu**

Työryhmän antoi mietintönsä 13.5.2008. Lausunnot mietinnöstä on saatu kesällä 2008. Hallituksen esitys on tarkoitus antaa keväällä 2009.

## **7. Hankkeen vaikutukset**

Hankkeella vahvistetaan kidutuksen kansainvälistä ehdotonta kieltoa.

## **8. Muut tiedot**

OM 15/41/2007

OM024:00/2007

## **10.4 EHDOTUS EU:N PUITEPÄÄTÖKSEKSI JÄRJESTÄYTYNEEN RIKOLLISUUDEN TORJUNNASTA**

### **1. Tavoite ja tehtävät**

Puitepäätöksellä korvataan yhteinen toiminta 98/733/YOS rikollisjärjestön toimintaan osallistumisen kriminalisoinnista EU:n jäsenvaltioissa.

### **2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat**

KOM (2005) 6 lopullinen

U 12/2005 vp

LaVL 9/2005 vp

### **3. Keskeinen sisältö**

Puitepäätös sisältää järjestäytyneen rikollisryhmän määritelmän rikollisjärjestön toimintaan osallistumista koskevan rikostunnustusmerkistön sekä seuraamuksia ja tuomiovaltaa koskevat artikkelit.

### **4. Organisointi**

Valmistelija

Andersson, Lena, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 1606 7725

Kiriakos, Sami, lainsäädäntösihteeri, oikeusministeriö, puh. 1606 7696

### **5. Taustatietoja**

Ehdotuksen taustana on järjestäytyneen rikollisuuden vastainen Yhdistyneiden Kansakuntien yleissopimus (niin sanottu Palermon sopimus). Palermon sopimus on saatettu Suomessa voimaan 12 päivänä maaliskuuta 2004 (SopS 18/2004). Puitepäätöksen mallina on osin käytetty Palermon sopimuksen vastaavia määräyksiä.

### **6. Aikataulu**

Neuvosto on hyväksynyt puitepäätöksen 24 päivänä lokakuuta 2008 (2008/841/YOS). Puitepäätös on julkaistu EU:n virallisessa lehdessä L 300, s. 42 - 45, 11.11.2008.

## **7. Vaikutukset**

Puitepäätöksellä pyritään torjumaan järjestäytyntä rikollisuutta yhdenmukaistamalla jäsenvaltioissa rikollisjärjestöön osallistumista koskevia rikostunnusmerkistöjä sekä seuraamuksia.

## **8. Muut tiedot**

OM 17/481/2005

EU/2005/0635

## **10.5 EHDOTUS EU:N DIREKTIIVIKSI YHTEISÖN TALOUDELLISTEN ETUJEN RIKOSOIKEUDELLISESTA SUOJASTA**

### **1. Tavoite ja tehtävät**

Komissio on 23.5.2001 tehnyt ehdotuksen direktiiviksi yhteisön taloudellisten etujen rikosoikeudellisesta suojaamisesta.

### **2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat**

KOM (2001) 272

U 57/2001 vp

LaVL 18/2001 vp

COM(2005) 583 FINAL/2

### **3. Keskeinen sisältö**

EU:n jäsenvaltioiden hallitusten välisessä yhteistyössä on hyväksytty yleissopimus Euroopan taloudellisten etujen suojaamisesta sekä siihen liittyvät kolme pöytäkirjaa. Ehdotuksen tarkoituksena on, että direktiiviin sisällytettäisiin jäsenvaltioiden hyväksymiin neljään yleissopimukseen liittyvät kriminalisointivelvoitteet. Direktiivi ei siis sisältäisi uusia kriminalisointivelvoitteita, vaan se siirtäisi jo hyväksytyjen yleissopimusten ai-neellista rikosoikeutta koskevan sisällön direktiiviin eli I pilariin.

### **4. Organisointi**

Valmistelija

Jahkola, Katariina, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 1606 7705

### **5. Taustatietoja**

Suomi on saattanut kansallisesti voimaan kaikki hallitusten välisessä yhteistyössä jo hyväksytyt yhteisön taloudellisia etuja suojaavat yleissopimukset. Mainituista yleissopimuksista kolme on tullut kansainvälisesti voimaan.

Ehdotus mainitaan komission tiedonannossa COM(2005) 583 final/2, joka koskee yhteisöjen tuomioistuimen 13 päivänä syyskuuta 2005 antaman tuomion (asia C-176/03 komissio v. neuvosto) vaikutuksia.

### **6. Aikataulu**

Asian käsittely on kesken.



**7. Vaikutukset**

Tavoitteena on muuttaa yhteisöpetossopimuksessa ja sen pöytäkirjoissa olevien määräysten oikeusperustaa.

**8. Muut tiedot**

OM 3/481/2005

## **10.6 IHMISKAUPAN VASTAINEN EUROOPAN NEUVOSTON YLEISSOPIMUS**

**1. Tavoitteet ja tehtävät**

Yleissopimuksen pääasiallisena tavoitteena on ehkäistä ihmiskauppaa ja auttaa sen uhreja.

**2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat**

Oikeusministeriön lausunto 20.11.2003 23/84/2003

Lopullinen yleissopimus ja selitysmuistio (CETS No. 197)

**3. Keskeinen sisältö**

Yleissopimus sisältää määräyksiä keinoista estää ihmiskauppaa, uhrien suojelemisesta, rikosvastuusta, tutkinnasta ja oikeudenkäynnistä, kansainvälisestä yhteistyöstä sekä seurantajärjestelmästä.

**4. Organisointi**

Ulkoasiainministeriö on asettanut sopimuksen kansallista voimaansaattamista varten työryhmän.

Kanerva, Janne, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 1606 7723 (työryhmän jäsen)

**5. Taustatietoja**

Yleissopimuksen valmisteli helmikuussa 2005 työnsä lopettanut EN:n työryhmä (CAHTEH). Työryhmän työhön osallistuivat ulkoasiainministeriö ja oikeusministeriö.

**6. Aikataulu**

EN:n ministerikomitea hyväksyi uuden yleissopimuksen 3.5.2005. Se avautui allekirjoituksille EN:n huippukokouksessa 16. - 17.5.2005. Suomi on allekirjoittanut sopimuksen 29.8.2006. Sopimuksen voimaansaattaminen kansallisesti on ulkoasiainministeriön vastuulla. Sen asettaman työryhmän määräaika päättyy 31.12.2009.

**7. Vaikutukset**

Yleissopimuksella pyritään estämään ihmiskaupparikoksia, edistämään niihin syyllistyneiden vastuuseen saattamista ja auttamaan ja suojelemaan ihmiskaupan uhreja. Yleissopimuksen voimaansaattaminen Suomessa edellyttää ainakin rikosoikeudellisia lainsäädäntömuutoksia.

**8. Muut tiedot**

OM 5/84/2005

## **10.7 EUROOPAN NEUVOSTON YLEISSOPIMUS LASTEN SUOJELEMISEKSI SEKSUAALISELTA RIISTOLTA JA HYVÄKSIKÄYTÖLTÄ**

### **1. Tavoite ja tehtävät**

Euroopan neuvoston rikosasioiden johtokomitean (CDPC) asettama työryhmä (Committee of experts on the protection of children against sexual exploitation and abuse eli PC-ES) laati lasten seksuaalista hyväksikäyttöä ja riistoa vastustavan yleissopimuksen.

### **2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat**

EN:n ministerikomitean 12.7.2007 hyväksymä sopimus ja sen selitysmuistio. (CETS No. 201)

### **3. Keskeinen sisältö**

Yleissopimus on hyvin laaja-alainen käsittäen mm. preventiiviset toimenpiteet, uhrien suojelun ja auttamisen, rikoksentehtäjäiden hoidon, kriminalisointivelvoitteet, seuraamukset ja prosessioikeuteen liittyvät artiklat.

### **4. Organisointi**

Suomen edustajat

Kanerva, Janne, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 1606 7723

Työryhmän kokouksiin osallistui myös ulkoasiainministeriön edustaja.

### **5. Taustatietoja**

Hanke liittyy Euroopan neuvoston huippukokouksessa toukokuussa 2005 hyväksytyyn lapsiin kohdistuvan väkivallan vastaiseen toimintasuunnitelmaan. Euroopan neuvosto on vuonna 2001 hyväksynyt aiheeseen liittyvän suosituksen.

### **6. Aikataulu**

EN:n ministerikomitea on hyväksynyt yleissopimuksen 12.7.2007. Suomi allekirjoitti sopimuksen 25.10.2007 pidetyssä oikeusministerikokouksessa. Sopimuksen voimaansaattaminen Suomessa edellyttää työryhmävalmistelua lausuntokierroksineen. Työryhmä on tarkoitus asettaa niin, että sen työ valmistuu vuoden 2009 loppuun mennessä.

### **7. Vaikutukset**

Yleissopimuksella tehostetaan lasten suojaa seksuaalirikoksilta. Kriminalisointivelvoitteet tulevat johtamaan rikoslain 20 luvun muuttamiseen ja täydentämiseen.

### **8. Muut tiedot**

OM 16/84/2006

## **10.8 SIKIÖN, ALKION JA PERIMÄN RIKOSOIKEUDELLINEN SUOJA**

### **1. Tavoite ja tehtävät**

Tarkoituksena laatia hallituksen esitys sikiön, alkion ja perimän rikosoikeudellista suojaa koskeviksi säännöksiksi.

### **2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat**

Työryhmän asettamispäätös 22.1.2007

Työryhmän mietintö (oikeusministeriö, työryhmämietintö 2007:18)

HE 156/2008 vp

### **3. Keskeinen sisältö**

Rikoslain 22 lukuun kootaan rikoslain uudistamiseen liittyvän keskittämisperiaatteen mukaisesti vankeusuhkaiset rikoslain ulkopuoliset sikiön, alkion ja perimän suojaa koskevat rangaistussäännökset. Näistä keskeisimpiä ovat lakiin hedelmöityshoidoista sisältyvät sukusolujen käyttörikos, lapsen identiteetin loukkaamisrikos ja hedelmöityshoitotrikos. Lääketieteellisestä tutkimuksesta annetussa laissa ovat laitonta alkuiden ja sukusolujen tutkimusta sekä laitonta perimään puuttumista koskevat rangaistussäännökset. Raskauden keskeyttämisestä annetun lain 13 §:ssä ovat rangaistussäännökset sellaisen luvalliseksi todettavan raskauden keskeyttämisestä, joka on suoritettu mainitun lain säännöksiä noudattamatta.

### **4. Organisointi**

Valmistelija

Hannula, Ilari, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 1606 7724

### **5. Taustatietoja**

Hanke on alun perin osa rikoslain kokonaisuudistusta ja perustui rikoslakiprojektin johdoryhmän luonnokseen sikiön, alkion ja perimän suojan loukkaamista koskeviksi säännöksiksi vuodelta 1989. Hanke keskeytyi, koska oli välttämätöntä odottaa keskeisen substanssilainsäädännön valmistumista.

### **6. Aikataulu**

Oikeusministeriö asetti tammikuussa 2007 työryhmän, joka antoi ehdotuksensa loka-kuun 2007 lopussa. Ehdotuksesta on saatu eri tahoilta lausuntoja maaliskuussa 2008. Hallituksen esitys annettiin eduskunnalle lokakuussa 2008.

### **7. Vaikutukset**

Uudistuksella tehostetaan ihmisen perimän rikosoikeudellista suojaa.

### **8. Muut tiedot**

OM 6/41/2005

OM003:00/2007

## **10.9 YHTEISÖPETOSSOPIMUKSEN TOINEN PÖYTÄKIRJA**

### **1. Tavoite ja tehtävät**

Tarkoituksena on saattaa voimaan vuonna 1997 hyväksytyn pöytäkirjan lainsäädännön alaan kuuluvat määräykset.

### **2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat**

Toinen pöytäkirja EYVL C 221, 19.6.1997

HE 191/2002 vp

EV 184/2002 vp, 1191/2002

### **3. Keskeinen sisältö**

Tasavallan presidentti on 20.12.2002 hyväksynyt pöytäkirjan ja vahvistanut lain pöytäkirjan lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta (1191/2002). Lain voimaantulosta säädetään myöhemmin asetuksella. Tarkoituksena on, että laki tulisi voimaan samanaikaisesti kun pöytäkirja tulee kansainvälisesti voimaan.

Pöytäkirjan edellyttämät muutokset rikoslakiin ovat kuitenkin jo tulleet voimaan 1.4.2003 lailla (61/2003). Muutosehdotukset sisältyivät rikoslain eräiden talousrikossäännösten muuttamista koskevaan hallituksen esitykseen (HE 53/2002 vp). Esityksessä ehdotettiin mm. oikeushenkilön rangaistusvastuun ulottamista EY:n taloudellisiin etuihin kohdistuviin veropetoksiin ja rahanpesun yrityksen sekä salahankkeen törkeän rahanpesun tekemiseksi säätämistä rangaistavaksi.

### **4. Organisointi**

Valmistelija

Jahkola, Katariina, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 1606 7705

### **5. Taustatietoja**

Pöytäkirja liittyy osana EU:n hankkeisiin, joiden tarkoituksena on suojella EY:n taloudellisia etuja. Suomi on jo liittynyt vuonna 1995 tehtyyn yhteisöpetossopimukseen ja sen ensimmäiseen pöytäkirjaan, joka koskee EY:n taloudellisiin etuihin kohdistuviin rikoksiin liittyvää lahjonnan torjuntaa.

### **6. Aikataulu**

Pöytäkirjan kansainvälinen voimaantulo edellyttää kaikkien jäsenvaltioiden kansallisten hyväksymismenettelyjen loppuunsaattamista. Kaikki jäsenvaltiot eivät ole vielä saattaneet menettelyjä loppuun.

### **7. Vaikutukset**

Voimaansaatettava pöytäkirja tehostaa EY:n taloudellisten etujen suojaa.

### **8. Muut tiedot**

OM 28/04/2002

OM0292:00/06/01/1998

## **10.10 TULLISELVITYSRIKOSTA KOSKEVA LAINSÄÄDÄNTÖTYÖ**

### **1. Tavoite ja tehtävät**

Työryhmän oli arvioitava, tarvitaanko tulliselvitysrikosta koskevaa rangaistussäätelyä, jolla kriminalisoidaisiin väärin tai puutteellisten tietojen tai asiakirjojen antaminen tulliviranomaiselle ja sitä vastaava erehdyttäminen. Myönteisessä tapauksessa työryhmän oli laadittava lainsäädäntöehdotuksensa hallituksen esityksen muotoon. Selvitys- ja valmistelutyön yhteydessä oli myös harkittava tullirikkomusta koskevan rangaistussäännöksen asemaa ja sisältöä.

### **2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat**

Tullin 5.10.2005 päivätty muistio

Työryhmän asettamispäätös 1.11.2005

Työryhmän mietintö (Oikeusministeriö, Työryhmämietintö 2006:3)

Lausuntotiivistelmä (Oikeusministeriö, Lausuntoja ja selvityksiä 2006:13)

Lausuntopalautetta koskeva muistio 9.6.2006

Hallituksen esitys 197/2008 vp

### **3. Keskeinen sisältö**

Työryhmä ehdotti, että rikoslakiin lisätään uusi 46 a luku, jossa säädettäisiin tulliselvitysrikoksista (törkeä, perustekomuoto ja lievä).

### **4. Organisointi**

Valmistelija

Marttunen, Matti, erityisasiantuntija, oikeusministeriö, puh. 1606 7653

### **5. Taustatietoja**

Sisäasiainministeriön asettama talousrikostutkinnan nykytilaa ja lainsäädännöllisiä kehittämistoimenpiteitä selvittänyt työryhmä on 23 päivänä kesäkuuta 2004 päivätyssä loppuraportissaan (sisäasiainministeriön julkaisusarja 36/2004) esittänyt selvitettäväksi tullimenettelyyn liittyvien säännösten toimivuutta rikostunnusmerkistöjen täyttymisen, rikosvastuun kohdentamisen ja tutkinnan kannalta välttämättömien pakkokeinojen riittävyyden kannalta. Valtioneuvosto on 23 päivänä syyskuuta 2004 hyväksynyt periaatepäätöksen sisäisen turvallisuuden ohjelmasta (sisäasiainministeriön julkaisusarja 44/2004), jossa yhtenä painopistealueena on rajaturvallisuuden ja tullivarmuuden ylläpitäminen.

### **6. Aikataulu**

Työryhmän määräaika päättyi 28.2.2006. Mietinnön lausunnoille asetettu määräaika päättyi 28.4.2006. Hallituksen esitys on annettu marraskuussa 2008.

### **7. Vaikutukset**

Lainmuutoksella tehostettaisiin tullausmenettelyssä esiintyvien väärinkäytösten selvittämistä ja siten vähennettäisiin ja aikaisempaa paremmin selvitettäisiin talousrikollisuutta. Samalla tehostettaisiin EY:n tullitoimintaa ja Suomen tullilaitoksen toimintaa ja mahdollistettaisiin nykyistä ankarammalla rangaistuksella rikoksen riittävä moitittavuusarvio.

**8. Muut tiedot**  
OM 15/42/2005  
OM053:00/2005

## **10.11 RAHANPESUA JA TERRORISMIN RAHOITTAMISTA KOSKEVA EUROOPAN NEUVOSTON YLEISSOPIMUS**

### **1. Tavoite ja tehtävät**

Tarkoituksena oli muuttaa ja täydentää Euroopan neuvoston vuoden 1990 yleissopimusta erityisesti rahanpesun ennaltaehkäisemiseen ja terrorismin rahoittamiseen liittyvillä artikloilla. Yleissopimus on tullut voimaan Suomessa 1 päivänä heinäkuuta 1994 (SopS 53/1994). Työn edistyessä selvisi, että tuloksena tulee olemaan uusi yleissopimus.

### **2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat**

Lopullinen sopimus ja selitysmuistio (CETS No. 198)

### **3. Keskeinen sisältö**

Kansainvälistä yhteistyötä ja oikeusapua kehitetään erityisesti kansallisten toimintayksikköjen (FIU eli Financial Intelligence Unit) asemaa painottamalla ja maksuliikennetahtumien valvontaa tehostamalla. Rahanpesuun kuuluvien tekojen alaa laajennetaan sekä tekemuotojen lisäämisen että oikeushenkilön vastuun mukaan ottamisen kautta. Yleissopimusta tullaan soveltamaan myös terrorismin rahoittamiseen. Yleissopimukseen otetaan luku sen noudattamisen valvontajärjestelmästä. Yleissopimuksen suhde Suomen lainsäädäntöön selviää lopullisesti sen kansallisen voimaansaattamisen yhteydessä.

### **4. Organisointi**

Valmistelija

Kanerva, Janne, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 1606 7723

### **5. Taustatietoja**

Yleissopimuksen muuttamiseen ja täydentämiseen liittyviä kysymyksiä harkittiin ja selvitettiin työryhmässä (PC-S-ML), jonka loppuraportti (PC-R-M (03) 1) on valmistunut keväällä 2002. Artiklat perustuvat pitkälti jo olemassa oleviin kansainvälisiin velvoitteisiin ja suosituksiin.

### **6. Aikataulu**

Yleissopimus valmisteltiin Euroopan neuvoston työryhmässä (PC-RM), jonka viimeinen kokous pidettiin 16. - 18.2.2005. Euroopan neuvoston ministerikomitea hyväksyi uuden yleissopimuksen 3.5.2005. Se avautui allekirjoituksille Euroopan neuvoston huippukokouksessa 16. - 17.5.2005. Suomi on allekirjoittanut sopimuksen 16.12.2005. Yleissopimuksen on ratifioinut vain 11 Euroopan neuvoston jäsenvaltiota (tilanne tammikuussa 2009). Muutenkin yleissopimuksen kansallinen voimaansaattaminen on syytä tehdä työtilanteen sallimalla tavalla.

## 7. Vaikutukset

Sopimuksella tehostetaan rahanpesu- ja terrorisminrahoittamisrikosten torjuntaa ja rikosyhödyn takaisinsaamista. Alustavan arvion mukaan Suomen lainsäädännön muuttamistarve on melko vähäinen ja liittyy tarkoituksenmukaisuusnäkökohtiin eikä sopimuksen velvoittaviin määräyksiin.

## 8. Muut tiedot

OM 7/84/2005

## 10.12 HALLITUKSEN ESITYS EDUSKUNNALLE YMPÄRISTÖN SUOJELUA RIKOSOIKEUDELLISIN KEINON KOSKEVAN EUROOPAN NEUVOSTON YLEISSOPIMUKSEN VOIMAANSAATTAMISESTA

### 1. Tavoite ja tehtävät

Hallituksen esityksen tavoitteena on hyväksyä Strasbourgissa 4.11.1998 allekirjoitettu Euroopan neuvoston yleissopimus ympäristön suojelusta rikosoikeudellisin keinoin.

### 2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Strasbourgissa 4.11.1998 allekirjoitettu Euroopan neuvoston yleissopimus ympäristön suojelusta rikosoikeudellisin keinoin

HE 52/2005 vp

YmVL 24/2005 vp

2008/99/EY direktiivi ympäristönsuojelusta rikosoikeudellisin keinoin

### 3. Keskeinen sisältö

Yleissopimus sisältää määräyksiä ympäristöön tai ihmisiin kohdistuvasta vaarallisesta toiminnasta, jonka sopimuspuolet sitoutuvat kriminalisoimaan lainsäädännössään. Sopimus sisältää määräyksiä ympäristörikoksista säädettävistä rangaistuksista, lainkäyttövallasta, omaisuuden ja hyödyn menetetyksi julistamisesta, oikeushenkilön rangaistusvastuusta, kansallisten viranomaisten yhteistyöstä ja kansainvälisestä yhteistoiminnasta.

### 4. Organisointi

Valmistelija

Andersson, Lena, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 1606 7725

### 5. Taustatietoja

Yleissopimus ei ole tullut kansainvälisesti voimaan. Ainoastaan Viro on ratifioinut sen.

Aikaisempi hallituksen esitys 52/2007 vp EN:n yleissopimuksen voimaan saattamisesta ja EU:n ympäristörikospuitepäätöksen (EYVL L 29, 5.2.2003, s. 29) täytäntöönpanosta peruttiin 28.4.2007, koska yhteisön tuomioistuin kumosi mainitun puitepäätöksen 13.9.2005 antamallaan tuomiolla C-176/03.

Tuomion mukaan pääosa puitepäätöksen määräyksistä olisi tullut antaa Euroopan yhteisön perustamissopimuksen nojalla. Jos toimivalta säätää tietyn alan velvoitteita kuuluu yhteisölle ja yhteisö on käyttänyt toimivaltansa, myös toimivalta solmia kansainvälisiä

sopimuksia alalla siirtyy jäsenvaltiolta yhteisölle. Yhteisö on käyttänyt toimivaltaansa siten, että 19.11.2008 annettiin Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2008/99/EY ympäristönsuojelusta rikosoikeudellisin keinoin. Kun toimivalta sopimuksen solmimiseen on nyt siirtynyt yhteisölle, on erikseen selvitettävä, aikooko yhteisö ratifioida sopimuksen.

## **6. Aikataulu**

Koska yhteisön aikeista sopimuksen ratifioimiseksi ei ole tietoa, aikataulu on avoinna.

## **7. Vaikutukset**

Esitys tehostaa ympäristön suojelua sopimukseen liittyvissä valtioissa yhdenmukaistamalla ympäristörikosten rikostunnusmerkistöjä.

## **8. Muut tiedot**

OM 30/41/2003

OM034:00/2003

## **10.13 EU:N DIREKTIIVI YMPÄRISTÖNSUOJELUSTA RIKOSOIKEUDELLISIN KEINOIN**

### **1. Tavoite ja tehtävät**

Direktiivin tavoitteena on taata ympäristönsuojelun korkea taso antamalla vähimmäis-säännöt ympäristöä vahingoittavien tekojen rangaistavuudesta ja rangaistusten tasosta.

### **2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat**

Direktiiviehdotus KOM(2007) 51 lopullinen

Direktiiviehdotuksen vaikutusten arviointi SEC(2007) 160

U 5/2007 vp

### **3. Keskeinen sisältö**

Direktiiviehdotuksen tarkoituksena on tehostaa ympäristönsuojelua velvoittamalla jäsenvaltiot harmonisoimaan rikostunnusmerkistöjä, rikosoikeudellisia seuraamuksia ja oikeushenkilöiden rangaistusvastuuta koskevia säännöksiä.

### **4. Organisointi**

Valmistelijat

Andersson Lena, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 1606 7725

Kiriakos Sami, lainsäädäntösihteeri, oikeusministeriö, puh. 1606 7696

### **5. Taustatietoja**

Euroopan unionin neuvosto teki 27 päivänä tammikuuta 2003 puitepäätöksen ympäristön suojelusta rikosoikeudellisin keinoin (2003/80/YOS). Valtioneuvosto antoi 29 päivänä huhtikuuta 2005 eduskunnalle esityksen, jossa ehdotetaan puitepäätöksen täytäntöönpanoa (HE 52/2005). Yhteisöjen tuomioistuin kumosi puitepäätöksen 13 päivänä syyskuuta 2005 antamallaan tuomiolla (C-176/03 komissio v. neuvosto). Tuomion mukaan puitepäätös loukkasi Euroopan unionista annetun sopimuksen 47 artiklaa, sillä



pääosa puitepäättöksen määräyksistä olisi voitu antaa Euroopan yhteisöjen perustamissopimuksen nojalla.

Komissio teki ehdotuksen direktiiviksi 9 päivänä helmikuuta 2007 Euroopan yhteisöjen perustamissopimuksen 175 artiklan nojalla. Direktiiviehdotus vastaa sisällöltään suurelta osin kumottua puitepäättöä. Komission mukaan ehdotuksella pannaan täytäntöön tuomiosta C-176/03 ilmenevät linjaukset.

## **6. Aikataulu**

Direktiivi on annettu 19 päivänä marraskuuta 2008 (2008/99/EY) ja julkaistu EU:n virallisessa lehdessä L 328, s. 28, 6.12.2008. Jäsenvaltioiden on saatettava direktiivi osaksi kansallista lainsäädäntöä ennen 26.12.2010.

## **7. Vaikutukset**

Direktiivi edistäisi ympäristönsuojelua erityisesti sellaisissa jäsenvaltioissa, joissa rikossäännökset ja oikeushenkilöiden rangaistusvastuuta koskevat säännökset eivät nykyisellään ole kattavia.

## **8. Muut tiedot**

OM 6/481/2007

## **10.14 EU:N ALUSTEN AIHEUTTAMASTA YMPÄRISTÖN PILAANTUMISESTA JA SÄÄNNÖSTEN RIKKOMISESTA MÄÄRÄTTÄVISTÄ SEURAAMUKSISTA ANNETUN DIREKTIIVIN MUUTOSEHDOTUS**

### **1. Tavoite ja tehtävät**

Direktiiviehdotuksella muutetaan alusten aiheuttamasta ympäristön pilaantumisesta ja säännösten rikkomisesta määrättävistä seuraamuksista annettua direktiiviä 2005/35/EY lisäämällä siihen rikosoikeudellisia velvoitteita. Tarkoitus on yhdenmukaistaa jäsenvaltioiden lainsäädäntöjä.

### **2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat**

KOM(2003) 227 lopullinen

U 20/2003 vp

LaVL 6/2003 vp

YmVL 12/2003 vp

LiVL 10/2003 vp

EUVL L 255, 30. syyskuuta 2005 s. 11-21

EUVL L 255, 30. syyskuuta 2005 s. 164-167

KOM (2008) 134 lopullinen

U 26/2008 vp

### 3. Keskeinen sisältö

Puitepäättös täydentää Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviä alusten aiheuttamasta ympäristön pilaantumisesta ja pilaamisrikoksista määrättävistä seuraamuksista (2005/35/EY), myös rikosoikeudellisista seuraamuksista. Puitepäättös täydentää direktiiviehdotusta säätämällä luonnollisille henkilöille ja oikeushenkilöille määrättävien enimmäisrangaistusten vähimmäistasosta, sakkorangaistuksista, lainkäyttövallasta, yhteisistä tutkintaryhmistä ja tiedonvaihdosta.

### 4. Organisointi

Valmistelija

Andersson, Lena, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 1606 7725

Kiriakos, Sami, lainsäädäntösihteeri, oikeusministeriö, puh. 1606 7696

### 5. Taustatietoja

Puitepäättös 2005/667/YOS alusten aiheuttamasta ympäristön pilaantumisen ehkäisemistä koskevan rikosoikeudellisen kehyksen vahvistamisesta kumottiin 23.10.2007 EY-tuomioistuimen tuomiolla C-440/05. Komissio teki samaa asiaa koskevan direktiiviehdotuksen 11.3.2008, ja tarkoitus on korvata kumottu puitepäättös antamalla vastaavat säännökset oikealla oikeusperustalla lisäämällä ne samaa aihepiiriä koskevaan direktiiviin.

### 6. Aikataulu

Ehdotuksen käsittely neuvoston työryhmässä on kesken. Puheenjohtajavaltio käy neuvotteluja Euroopan Parlamentin ja komission kanssa keväällä 2009.

### 7. Vaikutukset

Ehdotuksella parannetaan lähinnä merellisen ympäristön suojelua vähentämällä alusten aiheuttamaa ympäristön pilaantumista.

### 8. Muut tiedot

OM 6/481/2008

EU/2008/0772

## 10.15 EHDOTUS TEOLLIS- JA TEKIJÄNOIKEUKSIEN RIKOSOIKEUDELLISTA SUOJAA KOSKEVAKSI EU:N DIREKTIIVIKSI

### 1. Tavoite ja tehtävät

Direktiiviehdotuksen tavoitteena on teollis- ja tekijänoikeuksien noudattamisen varmistaminen vahvistamalla jäsenvaltioiden kansallisissa laeissa säädettävät vähimmäisrangaistukset niitä loukkaavista rikoksista ja antamalla määräykset jäsenvaltioiden välisestä rikosoikeudellisesta yhteistyöstä.

## 2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

KOM(2005) 276 lopullinen

U 39/2005 vp

LaVL 2/2006

SiVL 5/2006

TaVL 8/2006

SuV:n ptk- 16/2006

KOM(2006) 168 lopullinen

U 39/2005 vp 28.9.2006 jatkokirjelmä

LaVL 21/2006

SuV:n ptk 53/2006

## 3. Keskeinen sisältö

Ehdotuksessa direktiiviksi on määräykset teollis- ja tekijänoikeuksia loukkaavien tekojen säättämisestä rangaistaviksi sekä rangaistustyypeistä, joita teoista on langetettava. Rangaistavuus koskisi tahallisia kaupallisessa laajuudessa tehtyjä teollis- ja tekijänoikeuksia loukkaavia tekoja. Rangaistuksiksi olisi säädettävä vankeutta, sakkoa, menettämisseuraamuksia sekä erityisseuraamuksia kuten liiketoimintakielto ja loukkaamiseen käytettyjen esineiden tuhoaminen.

Direktiivissä on myös määräykset rangaistusten vähimmäistasosta, laajennetusta rikosyhödyn menettämisestä, syytetoimenpiteiden aloittamisesta ja yhteisistä tutkintaryhmistä.

## 4. Organisointi

Valmistelijat

Andersson, Lena, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 1606 7725

Kiriakos, Sami, lainsäädäntösihteeri, oikeusministeriö, puh. 1606 7696

## 5. Taustatietoja

Ehdotuksen tarkoituksena on täydentää 29 päivänä huhtikuuta 2004 annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviä (2004/48/EY), joka koskee muita kuin rikosoikeudellisia toimenpiteitä, menettelyjä ja oikeussuojakeinoja teollis- ja tekijänoikeuksien noudattamisen varmistamiseksi. Komissio on siirtänyt direktiiviehdotukseen aikaisemman samaa aihepiiriä koskevan puitepäätöksen määräykset (KOM(2005) 276 lopullinen).

## 6. Aikataulu

Valtioneuvosto on lähettänyt eduskunnalle ehdotuksia koskevan kirjelmän U 39/2005 marraskuussa 2005 sekä oikeusministeriön jatkokirjelmän 28.9.2006. Ehdotusten käsittely on kesken neuvoston aineellisen rikosoikeuden työryhmässä.

## 7. Vaikutukset

Ehdotuksella pyritään torjumaan teollis- ja tekijänoikeusrikollisuutta varmistamalla, että kaikissa unionin jäsenvaltioissa voidaan langettaa tehokkaita, oikeasuhtaisia ja varoittavia rangaistuksia ja menettämisseuraamuksia. Ehdotuksella pyritään myös parantamaan teollis- ja tekijänoikeusrikosten tutkintaan ja syytetoimiin liittyvää jäsenvaltioiden välistä yhteistyötä.

**8. Muut tiedot**

OM 23/481/2005

EU/2005/1194

EU/2005/1195

**10.16 ALKOHOLIRIKOKSIA KOSKEVIEN SÄÄNNÖKSIEN  
UUDISTAMINEN****1. Tavoite ja tehtävät**

Tavoitteena on uudistaa ja tarkistaa vuoden 1968 alkoholilain alkoholirikoksia koskevat säännökset.

**2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat**

Työryhmän mietintö ja luonnos hallituksen esitykseksi

HE 13/2004 vp

PeVL 53/2006 vp

HE 84/2008 vp

**3. Keskeinen sisältö**

Alkoholirikoksia koskevat säännökset uudistetaan rikoslain kokonaisuudistuksessa omaksuttujen periaatteiden mukaisesti ja keskeiset säännökset siirretään rikoslakiin. Myös alkoholirikoksiin liittyvät menettämisseuraamuksia koskevat säännökset uudistetaan.

**4. Organisointi**

Valmistelija

Andersson, Lena, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 1606 7725

**5. Taustatietoja**

Alkoholirikoksia koskevien rangaistussäännösten uudistaminen liittyy rikoslain kokonaisuudistukseen.

Alkoholilakia (1143/1994) uudistettaessa alkoholia koskevien rangaistussäännösten uudistaminen lykättiin tehtäväksi myöhemmin rikoslain kokonaisuudistuksen yhteydessä. Tuolloin voimassa ollut alkoholilaki (459/1968) kumottiin lukuun ottamatta lain 9 lukua sekä 104 ja 105 §:ää, jotka sisältävät alkoholirikosten sääntelyn.

**6. Aikataulu**

Hallituksen esitys (HE 84/2008 vp) on annettu eduskunnalle 12.6.2008. Esityksen käsittely eduskunnassa on kesken.

**7. Vaikutukset**

Esitys tehostaa alkoholirikosten valvontaa ja rikossäännösten soveltamista. Esityksellä on myönteisiä sosiaali- ja terveysvaikutuksia erityisesti nuorten alkoholikäyttämisen ohjaamisessa.

## **8. Muut tiedot**

OM 1/41/2000

OM359:00/06/01/2000

## **10.17 ELÄINSUOJELUA KOSKEVIEN RANGAISTUSSÄÄNNÖSTEN, ELÄINTENPITOKIELLON SEKÄ ELÄINTEN TAKAVARIKON JA HUOSTAANOTON TEHOSTAMINEN**

### **1. Tavoite ja tehtävät**

Tavoitteena on selvittää eläinsuojelua koskevien rangaistussäännösten, eläintenpitokiellon sekä eläinten huostaanoton ja takavarikon tehostamista.

### **2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat**

Työryhmän asettamispäätös 25.3.2008

Muistio eläinsuojelun tehostamisesta

### **3. Keskeinen sisältö**

- Selvitetään tarvetta säätää rikoslakiin törkeää eläinsuojelurikosta koskeva säännös,
- selvitetään tarvetta tämentää lain muutoksella tai syyttäjille annettavalla ohjeistuksella lievässä eläinsuojelurikossäännöksessä säädetyn teon vähäisyyttä koskevan edellytyksen arviointia oikeus- ja syyttämiskäytännössä nykyistä yhdenmukaisemmaksi
- selvitetään eläinten huostaanottoa, takavarikointia ja valtiolle tuomitsemista ja näihin liittyviä täytäntöönpanoon liittyviä kysymyksiä, mukaan lukien näiden toimien kohteeksi joutuvien hyväkuntoisten eläinten mahdollisesti tarpeetonta lopettamisuhkaa, sekä näihin toimiin liittyviä kustannuksia ja eri hallinnon alojen välisiä kustannustenjakokysymyksiä ja
- selvitetään tarvetta säätää eläintenpitokiellolle vähimmäispituus, mahdollisuuksia tehostaa kiellon valvonnan edellyttämää viranomaisyhteistyötä ja tutkia tarvetta mahdolliseen eläintenpitokieltorekisteriin.

### **4. Organisointi**

Puheenjohtaja:

Andersson, Lena, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 1606 7725

Jäsenet:

Skutnabb, Pirkko, eläinlääkintöneuvos, maa- ja metsätalousministeriö

Ajaste, Timo, poliisitarkastaja, sisäasiainministeriö

Ruotsalo, Minna, ylitarkastaja, elintarviketurvallisuusvirasto (EVIRA)

Silvennoinen, Leena, apulaisjohtaja, oikeusrekisterikeskus (ORK)

Rydman, Risto, oikeustieteen kandidaatti, Suomen Eläinsuojeluyhdistys ry

Pysyvät asiantuntijat:

Rautio, Jaakko, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö

Junnilainen, Paula, läänineläinlääkäri, Suomen eläinlääkäriliitto

## **5. Taustatietoja**

### **6. Aikataulu**

Työryhmän toimikausi päättyy 15.4.2009.

### **7. Vaikutukset**

Uudistuksella tehostetaan eläinten rikosoikeudellista suojaa.

### **8. Muut tiedot**

OM 3/41/2008

OM009:00/2008

## **10.18 KOTIRAUHAN RIKKOMISTA KOSKEVAN SÄÄNNÖKSEN MUUTTAMINEN**

### **1. Tavoite ja tehtävät**

Pohditaan tarvetta muuttaa rikoslakia siten, että kotirauhan rikkomiseen voitaisiin syyllistyä myös tekstiviestejä lähettämällä.

### **2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat**

HE 232/2008 vp

### **3. Keskeinen sisältö**

Kotirauhan rikkomiseen voitaisiin syyllistyä myös tekstiviestien lähettämällä. Asiatomien tekstiviestien lähettäminen on rinnastettavissa häiritseviin puhelinsoittoihin.

### **4. Organisointi**

Valmistelija

Marttunen, Matti, erityisasiantuntija, puh. 16067653

## **5. Taustatietoja**

### **6. Aikataulu**

Hallituksen esitys (HE 232/2008 vp) on annettu eduskunnalle 29.1.2009.

### **7. Vaikutukset**

Esityksen taloudelliset vaikutukset olisivat vähäiset ja muodostuisivat lähinnä kotirauhan rikkomista koskevien rikosprosessien lisääntymisen aiheuttamista kustannuksista.

Esityksellä ei ole merkittäviä vaikutuksia viranomaisten toimintaan. Soveltamistilanteita oletetaan olevan jonkin verran, mutta rangaistavuuden alan laajentamisesta ei aiheudu kuitenkaan kovin suurta työmäärän lisäystä viranomaisille. Esityksellä voidaan olettaa olevan positiivisia vaikutuksia rikoksen uhrin asemaan.

**8. Muut tiedot**  
 OM 19/41/2008  
 OM044:00/2008

## **10.19 PARISUHDE- JA TYÖPAIKKAVÄKIVALTA JA PAHOINPITELYSÄÄNNÖKSET**

### **1. Tavoite ja tehtävät**

Työryhmän tehtävänä on suunnitella, miten parisuhteessa tapahtuvien pahoinpitelyjen toistuvuus (rikoksen uusiminen) voitaisiin ottaa rikoslain säännöksissä nykyistä paremmin rangaistuksen mittaamisessa huomioon. Työryhmän tehtävänä on myös selvittää parisuhteessa tapahtuvan sekä työtehtäviin liittyvän lievän pahoinpitelyn saattamista virallisen syytteen alaiseksi.

### **2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat**

Asettamispäätös 17.10.2008

### **3. Keskeinen sisältö**

Työryhmä tehtävänä on suunnitella, miten parisuhteessa tapahtuvien pahoinpitelyjen toistuvuus voitaisiin ottaa rikosoikeudellisessa järjestelmässä nykyistä paremmin rangaistuksen mittaamisessa huomioon rikoslain kokonaisuudistuksessa omaksuttuja peruseriaatteita kunnioittaen.

Työryhmän tehtävänä on selvittää, tulisiko parisuhteessa tapahtuvat lievät pahoinpitelyt saattaa virallisen syytteen alaisiksi ja mitä vaikutuksia tällä muutoksella olisi.

Työryhmän tehtävänä on myös selvittää, tulisiko työtehtävien hoitoon liittyvät lievät pahoinpitelyt saattaa virallisen syytteen alaisiksi ja mitä vaikutuksia tällä muutoksella olisi.

Työryhmän tehtävänä on määritellä parisuhde ja rajata työtehtävään liittyvä väkivalta pahoinpitelysäännöksiä varten.

### **4. Organisointi**

Puheenjohtaja

Andersson, Lena, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö puh. 1606 7725

Sihteeri

Marttunen, Matti, erityisasiantuntija, oikeusministeriö, puh. 1606 7653

Jäsenet

Lampikoski, Mikko, poliisitarkastaja, sisäasiainministeriö

Andersin, Tuula, hallitusneuvos, sosiaali- ja terveystieteiden ministeriö

Karvonen, Seppo, käräjätuomari, Vantaan käräjäoikeus

Mäenpää, Pia, kihlakunnansyyttäjä, Itä-Suomen syyttäjänvirasto

AHelenius, Mikko, asianajaja, Suomen Asianajajaliitto

Toivio-Kaasinen, Marja, asianajaja, Rikosuhripäivystys  
Nuotio, Kimmo, professori, Helsingin yliopisto

Pysyvä asiantuntija  
Niemi, Johanna, erikoistutkija, Oikeuspoliittinen tutkimuslaitos

## **5. Taustatietoja**

### **6. Aikataulu**

Työryhmän toimikausi on 17.10.2008–31.5.2009.

### **7. Vaikutukset**

Mahdollisesti ehdotettavien muutosten tavoitteena on parisuhde- ja työpaikkaväkivalta-rikosten uhrin aseman parantaminen ja näiden rikosten moitittavuuden entistä selvempi osoittaminen.

Työryhmän tehtävä on kaavailtujen muutosten vaikutusten tarkempi arviointi.

### **8. Muut tiedot**

18/41/2008

OM041:00/2008

## **10.20 LAHJUSRIKOSSÄÄNNÖSTEN MUUTTAMINEN**

### **1. Tavoite ja tehtävät**

Tehtävänä on arvioida, millaisiin lainsäädännöllisiin toimenpiteisiin Euroopan neuvoston korruptionvastaisen toimielimen GRECO:n Suomea koskevat suositukset antavat aihetta ja laatia ehdotus tarvittaviksi lainsäädäntötoimenpiteiksi.

### **2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat**

Lahjusrikostyöryhmän asettamispäätös 1.12.2008

### **3. Keskeinen sisältö**

GRECO suositteli Suomea koventamaan yksityisen sektorin lahjusrikosten rangaistuksia, muuttamaan kansanedustajaa koskevia lahjusrikossäännöksiä lahjontaa koskevan Euroopan neuvosten rikosoikeudellisen yleissopimuksen (ETS 173; jälj. yleissopimus) vaatimusten mukaisiksi, sopivalla tavalla selventämään, millaisia etuja tulisi pitää oikeudettomina ja millaisia oikeutettuina sekä ratifioimaan mahdollisimman pian yleissopimuksen lisäpöytäkirjan (ETS 191), joka koskee välimiesten ja lautamiesten lahjontaa.

Lisäksi GRECO suosittelee Suomea harkitsemaan julkisen sektorin törkeiden lahjontarikosten enimmäisrangaistusten korottamista, kaksoisrangaistavuusvaatimuksen poistamista ulkomailla tehtyjen yksityisen sektorin lahjusrikosten osalta ja vaikutusvallan väärinkäytön kriminalisointia yleissopimuksen 12 artiklan mukaisesti sekä asennoitumistaan kahta viimeksi mainittua koskeviin yleissopimukseen tekemiinsä varauksiin.



#### **4. Organisointi**

Puheenjohtaja:

Hannula, Ilari, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 1606 7724

Jäsenet (henkilökohtainen varajäsen suluissa):

Klemola, Jenni, rikoskomisario, keskusrikospoliisi

(Rinne, Matti, poliisitarkastaja, sisäasiainministeriö)

Rappe, Jukka, valtiosyyttäjä, Valtakunnansyyttäjänvirasto

Viljanen, Pekka, professori, Turun yliopisto

Vuokila, Ulla, asianajaja, Suomen Asianajajaliitto

#### **5. Taustatietoja**

GRECO piti 7.12.2007 antamassaan arviossa Suomen lahjusrikoslainsäädäntöä varsin kattavana, mutta antoi kuitenkin seitsemän Suomea koskevaa suositusta. Eduskunnan lakivaliokunta on myös kehottanut harkitsemaan yksityisen sektorin lahjusrikoksia koskevan kaksoisrangaistavuusvaatimuksen poistamista (LaVM 3/2006 ja LaVM 4/2006).

#### **6. Aikataulu**

Työryhmän tulisi saada ehdotuksen valmiiksi 30.5.2009.

#### **7. Vaikutukset**

Hankkeen vaikutukset riippuvat siitä, millaisia ehdotuksia työryhmä tekee.

#### **8. Muut tiedot**

OM 22/41/2008

OM 046:00/2008

## 11. SEURAAMUSJÄRJESTELMÄ

### 11.1 VALVONTARANGAISTUS

#### 1. Tavoite ja tehtävät

Oikeusministeriö asetti 28 päivänä marraskuuta 2006 työryhmän, jonka tehtäväksi annettiin:

- 1) selvittää ja valmistella sähköisten valvontamenetelmien käyttöä seuraamus- ja pakkoinejärjestelmässä. Työryhmän on selvitettävä mahdollisuuksia sähköisten valvontamenetelmien käyttöön esimerkiksi vankilan ulkopuolella suoritettavan lyhyen vankeusrangaistuksen valvonnassa sekä tutkintavankeuden vaihtoehtona toteutettavassa valvonnassa.
- 2) selvittää päihteen käytön valvonnan tehostamista sekä valvonnan teknisiä toteutustapoja eri seuraamuksissa.

#### 2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Työryhmän ensimmäisen vaiheen asettamispäätös 22.6.2005.

Työryhmän välimietintö: Vankien sähköiset valvontamenetelmät (OM:n lausuntoja ja selvityksiä 2006:1)

Työryhmän toisen vaiheen asettamispäätös 28.11.2006

Työryhmän toisen vaiheen toimikauden pidentämispäätös 12.6.2007.

Työryhmän loppumietintö: Sähköinen valvonta (OM:n työryhmämietintö 2007:17)

Lausuntotiivistelmä: Sähköinen valvonta (OM:n lausuntoja ja selvityksiä 2008:17)

#### 3. Keskeinen sisältö

Työryhmä ehdotti uutta vapaudessa toimeenpantavaa, teknisin laittein valvottua rikosoikeudellista seuraamusta, jonka nimeksi tulisi valvontarangaistus.

Valvontarangaistus olisi ehdottoman vankeuden sijasta tuomittava rangaistus silloin, kun yhdyskuntapalvelun tuomitsemiseen olisi aikaisemmista yhdyskuntapalvelutuomioista tai muista painavista syistä aiheutuva este. Valvontarangaistus voitaisiin tuomita vähintään 14 vuorokauden ja enintään neljän kuukauden vankeusrangaistuksen sijasta. Tuomitsemisen edellytyksenä olisi, että valvontarangaistus edistäisi rikosentekijän sosiaalista selviytymistä ja ehkäisisi uusien rikosten tekemistä. Valvontarangaistus tuomittaisiin saman pituisena kuin vankeusrangaistus olisi tuomittu, ja siitä vapautuisi ehdonalaiseen vapauteen samoin edellytyksin kuin vankeusrangaistuksestakin.

Valvontarangaistuksen sisältönä olisi tuomitulle asetettu velvollisuus pysyä kotona tai muussa asumiseen tarkoitettussa paikassa (olinpaikkavelvoite) kaikkina niinä aikoina, joina hänellä ei ole rangaistuksen toimeenpanosuunnitelmaan sisältyvää ohjelmaa. Muu asumiseen tarkoitettu paikka voisi olla esimerkiksi päihdekuntoutusta järjestävä laitos. Toimintavelvoitteen enimmäismäärä olisi 40 tuntia viikossa ja vähimmäismäärä 10 tuntia viikossa. Valvontarangaistukseen sisältyisi aina ehdoton päihteenkäyttökielto.

Työryhmä ehdotti sähköisen valvonnan liittämistä kaikkiin matkustuskieltoihin. Matkustuskieltoa koskevaa sääntelyä täsmennettäisiin siten, että kieltoon määrättävä voitai-

siin velvoittaa oleskelemaan päätöksessä määrättyinä aikoina asunnossaan tai muussa vastaavassa paikassa. Tällaista määräystä kutsuttaisiin paikallaolovelvoitteeksi.

Työryhmän ehdotus on ollut lausuntokierroksella. Lausunto saatiin yhteensä 43 taholta. Yleisarviot työryhmän ehdotuksesta olivat myönteisiä ja valvontarangaistusta pidettiin tervetulleena lisänä seuraamusjärjestelmään. Uutta rangaistusta perusteltiin lausunnoissa ennen kaikkea vankeuden haittavaikutusten välttämiseksi. Useat lausunnonantajat näkivät valvontarangaistuksen yksilöllisessä sisällössä mahdollisuuksia rikoksentekijän kuntouttamiseen ja näin myös uusintarikollisuuden vähentämiseen.

Lausunnoissa esitettiin myös jonkin verran kriittisiä arvioita valvontarangaistuksen toteuttamismahdollisuuksista. Lausunnonantajia askarruttivat myös valvontarangaistuksen edellytykset ja sen asema seuraamusjärjestelmässä etenkin yhdyskuntapalveluun verrattuna. Varsin suuri osa lausunnonantajista esitti kantanaan, että valvontarangaistuksen enimmäismäärän tulisi olla sama kuin yhdyskuntapalvelussa eli kahdeksan kuukautta.

Jatkovalmistelussa selvitetään mahdollisuutta nostaa valvontarangaistuksen enimmäismäärä kahdeksaan kuukauteen. Jatkovalmisteluun ei tässä vaiheessa sisälly sähköinen matkustuskielto.

#### **4. Organisointi**

Vastuuhenkilöt:

Mohell, Ulla, lainsäädäntöneuvos, puh. 1606 7892

Herlin Tuuli, suunnittelija, puh. 1606 7893

#### **5. Taustatietoja**

Oikeusministeriö 28 päivänä marraskuuta 2006 asettamaa työryhmää edelsi toinen työryhmä, jonka oikeusministeriö oli asettanut 22 päivänä kesäkuuta 2005. Aikaisemman työryhmän tehtävänä oli valmistella ehdotus sähköisen valvonnan teknisestä järjestämisestä valvotussa koevapaudessa. Työryhmän tuli myös laatia ehdotus valvottua koevapautta koskeväksi valtioneuvoston asetukseksi yhteistyössä oikeusministeriön kriminaalipoliittisen osaston asetustyöryhmän kanssa. Työryhmä luovutti välimietintönsä oikeusministeriölle helmikuun 7 päivänä 2006. Tämä työryhmä ehdotti, että valvotun koevapauden tekninen valvonta perustuisi jo käytössä olevaan matkapuhelinpaikannukseen. Välimietintöön sisältyi työryhmän ehdotus valvottua koevapautta koskeviksi säännöksiksi. Säännökset sisältyvät vankeudesta annetun valtioneuvoston asetuksen (509/2006) lukuun 10.

#### **6. Aikataulu**

Työryhmä luovutti Sähköinen valvonta –mietintönsä (OM työryhmämietintö 2007:17) oikeusministeriölle 5.12.2007. Lausuntotiivistelmä on valmistunut syyskuussa 2008. Valmistelua jatketaan saatujen lausuntojen pohjalta oikeusministeriön kriminaalipoliittisella osastolla.

Asiaa koskeva hallituksen esitys on tarkoitus antaa eduskunnalle vuoden 2009 aikana.

## 7. Vaikutukset

Työryhmä laskelmien mukaan valvontarangaistuksen kohdejoukko olisi 1 000 tuomittua vuodessa. Työryhmän arvion mukaan rangaistuksen kesto olisi keskimäärin 40 päivää ja valvonnassa olisi päivittäin noin 100-110 tuomittua. Täytäntöönpanopäiviä olisi noin 40 000, joka vastaisi 100-110 vähennystä keskimääräiseen vankilukuun. Yhden täytäntöönpanopäivän laskennalliseksi kustannukseksi työryhmä arvioi 47 euroa, kun vastavasti yhden vankipäivän hinta on 137 euroa. Jos valvontarangaistuksen enimmäismäärä olisi kahdeksan kuukautta, vähennys päivittäiseen vankilukuun olisi arviolta 150-250.

## 8. Muut tiedot

OM 5/69/2005

## 11.2 VANGINKULJETUSTA KOSKEVA LAINSÄÄDÄNTÖ

### 1. Tavoite ja tehtävät

Hankkeen tehtävänä on

1. selvittää poliisin ja vankilaviranomaisten työnjakoa vanginkuljetuksessa sekä vanginkuljetuksen toimivuutta, kustannuksia ja henkilöressurssien käyttöä kummankin hallinnon osalta;
2. selvittää mahdollisuudet työnjaon tarkistamiseen sekä kuljetusten ja kärjävartioinnin järjestämiseen ostopalveluina ottaen huomioon vankien perusoikeudet sekä perustuslain säännökset viranomaistoiminnan hoitamisesta;
3. selvittää mahdollisuudet oikeuden istuntojen järjestämiseen rangaistuslaitoksissa, teknisten yhteyksien ja välineiden käyttämiseen vangin henkilökohtaisen läsnäolon korvaamiseksi oikeuden istunnossa sekä tuomioistuinten mahdollisuudet osallistua kärjävartioinnin tarkoituksenmukaiseen hoitamiseen;
4. arvioida kohtien 2 ja 3 edellyttämät henkilöstö- ja muut kustannusvaikutukset sekä organisaatiomuutokset sekä tehdä esitykset tarvittavista toimenpiteistä, niiden vaatimista säädosmuutoksista sekä hallinnonalojen henkilöstö- ja määrärahatarpeista;
5. tehdä esitys vankien kuljetuksenaikaista kohtelua koskevaksi lainsäädännöksi huomioon ottaen vireillä oleva vankeinhoitoa koskeva lainsäädännön kokonaisuudistus.  
Työryhmän tuli lisäksi erikseen
6. selvittää pääkaupunkiseudun tuomioistuinkuljetusjärjestelmän ja siihen liittyvien kärjävartiointien työnjaot, kuljetusten määrät ja niiden sitomat henkilöressurit;
7. tehdä esitys pääkaupunkiseudun vanginkuljetuksen ja kärjävartioinnin järjestämisestä, sen edellyttämistä resurssi- ja muista tarpeista sekä tarvittavista säännösmuutoksista.

### 2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Oikeusministeriön ja sisäasiainministeriön kansliapäälliköiden tekemä työryhmän asetuspäätös 10.1.2002

Työryhmän määrääjän pidentämisspätös 13.12.2002

Valtioneuvoston asetus vanginkuljetusasetuksen 3 §:n muuttamisesta (308/2002)

Työryhmän mietintö, Esitys laiksi vanginkuljetuksesta (lausuntoja ja selvityksiä 2003:20)

### **3. Keskeinen sisältö**

Annetaan asianmukaiset säännökset kuljetettavan henkilön kohtelusta ja olosuhteista kuljetuksen aikana sekä kuljetusviranomaisten välisestä työnjaosta ja vastuista.

### **4. Organisointi**

Vastuuhenkilö

Hartoneva, Anne, hallitussihteeri, oikeusministeriö, puh. 1606 7578

### **5. Taustatietoja**

Vanginkuljetusta koskevien säännösten tulisi vastata vankeinhoidon nykyisiä vaatimuksia ja organisaatioita. Vankeinhoitolaitoksen ja poliisin välinen tehtäväjako tulisi selvittää.

Lainvalmistelutyössä otetaan huomioon vankeuslain ja tutkintavankeuslain säännökset vankien kohtelusta ja olosuhteista sekä vankeinhoidon rakennehankkeessa toteutetut organisatoriset uudistukset, erityisesti itsenäisten aluevankiloiden merkitys vanginkuljetusten tehostajina ja aluevankilaorganisaatioon liittyvät vanginkuljetuksen järjestämismahdollisuudet. Erityisenä seikkana tulee selvittää, voidaanko vanginkuljetustehtäviä hankkia ostopalveluna yksityiseltä palvelutarjoajalta.

### **6. Aikataulu**

Työryhmän ehdotus on luovutettu oikeusministeriölle ja sisäasiainministeriölle. Ehdotus on ollut lausuntokierroksella syksyllä 2003. Valmistelutyötä on tehty vankeinhoidon rakennehankkeen yhteydessä. Asia on kriminaalipoliittisella osastolla virkamiesvalmistelussa. Hanke liittyy oikeusministeriön tuottavuusohjelmaan. Tähän liittyen Rikosseuraamusvirasto on teettänyt vanginkuljetuksen logistiikkaselvityksen ulkopuolisella asiantuntijalla. Selvitys on valmistunut 24.10.2007. Rikosseuraamusvirasto on tehnyt 29.2.2008 esityksen järjestelyvaihtoehdon valitsemisesta, mahdollisten ostopalvelujen käytön laajuudesta sekä kuljetettavien vankien kohtelua ja olosuhteita koskevien säännösten yksityiskohdista. Tarkoituksenmukaisiksi todetuista järjestelyvaihtoehdoista neuvotellaan muiden kuljetusviranomaisten eli poliisin, tullin ja rajavartiolaitoksen kanssa ennen hallituksen esityksen viimeistelemistä.

Hallituksen esitys on tarkoitus antaa eduskunnalle syyskaudella 2009.

### **7. Vaikutukset**

Hankkeen tarkoituksena on tehostaa ja nopeuttaa vanginkuljetustoimintaa. Tämän on arvioitu merkitsevän sekä kuljetettavien henkilöiden aseman ja olosuhteiden parantamista että kustannustason laskua nykyiseen verrattuna. Tavoitteen toteuttaminen liittyy olennaisesti 1.10.2006 voimaan tulleen vankeutta ja tutkintavankeutta koskevan lainsäädännön tavoitteiden täyttämiseen sekä käyttöön otettuun aluevankilajärjestelmään. Järjestelyjen toteuttamisessa selvitetään myös mahdollisuudet hankkia kuljetuspalveluita yksityisiltä kuljetusalan toimijoilta.

### **8. Muut tiedot**

OM 047:00/2001

### **11.3 VANKEUSLAIN JATUTKINTAVANKEUSLAIN SEKÄ RIKOSLAIN 2 C LUVUN SÄÄNNÖSTEN TÄYDENTÄMINEN**

#### **1. Tavoite ja tehtävät**

Hankkeen tehtävänä on:

1. Valmistella vangin muutoksenhakuoikeutta koskevat täsmentävät säännökset.
2. Valmistella rikoslain 2 c lukuun, vankeuslakiin ja tutkintavankeuslakiin tarvittavat täsmentävät säännökset. Täsmentävät säännökset koskevat rangaistusajan laskemista, jäännösrangaistuksen määräytymistä, ehdonalaisen vapauttamisen määräytymistä, elinkautista rangaistusta suorittavan vangin aikaisimman vapauttamisajankohdan määräytymistä, tutkintavangin vapauttamista oikeuspaikalta sekä terveydellisistä syistä myönnettävän lykkäyksen vaikutusta täytäntöönpanoon.
3. Selvittää niin sanottuun vankeuslakipaketin täytäntöönpanoon liittyvät muut muutostarpeet sekä valmistella tarvittavat säännökset.

#### **2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat**

Työryhmän asettamispäätös 20.10.2005

Työryhmän määrääjän pidentämistä koskeva päätös 2.5.2006

Työryhmän mietintö: Vangin muutoksenhakuoikeus

(OM:n lausuntoja ja selvityksiä 2006:25 (kohta 1).

Lausuntopyyntö (12.12.2008) Rikosseuraamusvirastolle ja aluevankiloille.

Lausunto saatu 7 taholta.

#### **3. Keskeinen sisältö**

Vangin ja tutkintavangin muutoksenhakua koskevien säännösten täsmentäminen. Rangaistusten laskemista koskevien rikoslain säännösten täsmentäminen.

#### **4. Organisointi**

Vastuuhenkilöt:

Ulla Mohell, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh 1606 7892

Juho Martikainen, hallitussihteeri, oikeusministeriö, puh 1606 7754

#### **5. Taustatietoja**

Käsitellessään vankeuslakia koskevaa hallituksen esitystä (HE 263/2005 vp) eduskunnan lakivaliokunta (LaVM 10/2005 vp) edellytti, että oikeusministeriön tulee selvittää mahdollisuudet laatia luettelo sellaisista vankilassa tehtävistä ratkaisuista, joista ei saa hakea muutosta sekä arvioida järjestelyn suhde oikaisuvaatimusmenettelyyn.

#### **6. Aikataulu**

Työryhmän mietintö on luovutettu oikeusministeriölle 5.9.2006 (kohta 1)

Asia on kriminaalipoliittisella osastolla valmistelussa.

Hallituksen esitykset on tarkoitus antaa kahdessa vaiheessa.

Rikoslain 2 c luvun säännöksiä koskeva hallituksen esitys on tarkoitus antaa eduskunnalle keväällä 2009 ja muu vankeuspaketin täsmentämistä koskeva hallituksen esitys vuoden 2009 aikana.

## 7. Vaikutukset

Vankien muutoksenhakuoikeutta koskevat säännökset täsmentävät muutoksenhakujärjestelmää sekä valitus- ja kanteluasioiden välistä rajanvetoa. Säännönmukaisen muutoksenhaun laajentaminen tulee lisäämään hallinto-oikeudelle tehtäviä valituksia ja vähentämään eduskunnan oikeusasiamiehelle ja Rikosseuraamusvirastolle tehtäviä kanteluita.

Rikoslain 2 c lukua, vankeuslakia ja tutkintavankeuslakia koskevilla uusilla säännöksillä pyritään täsmentämään säännösten sisältöä ja yhdenmukaistamaan säännösten soveltamista käytännössä.

## 8. Muut tiedot

OM 2/630/2005

# 11.4 NUORTEN SEURAAMUSJÄRJESTELMÄN KEHITTÄMINEN

## 1. Tavoite ja tehtävät

Kriminaalihuoltolaitoksen esityksestä on todettu välttämättömäksi valmistella nuoria rikoksentekejiä koskevaan lainsäädäntöön muutokset, jotka koskevat nuoren rikoksesta epäillyn tilanteen selvittämistä sekä ehdollisen vankeuden valvontaa. Muutokset liittyvät nuorisorikostoimikunnan ja nuorisorikostyöryhmän ehdotuksiin.

## 2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Nuorisorikostoimikunnan mietintö (komiteanmietintö 2003:4)

Nuorisorikostyöryhmän mietintö (oikeusministeriön työryhmämietintö 2004:14)

## 3. Keskeinen sisältö

Ehdotettavalla lainsäädännöllä saatettaisiin nuorten rikoksesta epäilyjen tilanteen selvittämistä koskeva menettely sekä ehdollisen vankeuden valvonta vastaamaan nykyajan toimintatapoja ja tarpeita. Voimassa oleva lainsäädäntö on osin 1940-luvulta. Nuoren rikoksesta epäillyn tilanteen selvittämisessä olennainen toimija olisi Kriminaalihuoltolaitos, joka laatisi seuraamusselvityksen. Se korvaisi henkilötutkinnan. Seuraamusselvityksen laadinnassa Kriminaalihuoltolaitos toimisi tiiviissä yhteistyössä kunnan sosiaalitoimen kanssa. Ehdotettavilla menettelytavoilla varmistetaan se, että nuoria koskevat rikosprosessit etenevät joutuisasti ja asioiden ratkaisemisessa tarvittavat tiedot ovat viranomaisten käytössä. Ehdollisen vankeuden valvonnan sisällöstä, valvottavan velvollisuuksista ja valvojan tehtävistä säädettäisiin asianmukaisesti lain tasolla. Keskeistä molemmissa laeissa olisi myös se, että nuorelle järjestettäisiin mahdollisimman ajoissa tarvittavat tukitoimet ja palvelut.

## 4. Organisointi

Ehdotusta valmistellaan oikeusministeriössä yhteistyössä Kriminaalihuoltolaitoksen kanssa.

Vastuuhenkilö:

Hartoneva, Anne, hallitussihteeri, oikeusministeriö, puh. 1606 7578

## 5. Taustatietoja

### 6. Aikataulu

Hallituksen esitys laeiksi nuoren rikoksentehtäjän tilanteen selvittämisestä ja ehdollisen vankeuden valvonnasta on tarkoitus antaa eduskunnalle kevätkaudella 2009.

### 7. Vaikutukset

Ehdotetut muutokset vastaisivat nuorten rikosprosessin joutuisuuden vaatimuksiin. Niin ikään eri tahojen toimimisvelvollisuuksista ja nuoren ohjaamisesta tarvittavien tukitoimien ja palveluiden käyttäjäksi säädettäisiin selkeästi lain tasolla.

### 8. Muut tiedot

## 11.5 SYYTTÄJÄLAITOKSEN HALLINTOA KOSKEVAN LAINSÄÄDÄNNÖN KEHITTÄMINEN

### 1. Tavoite ja tehtävät

Oikeusministeriö asetti 20.11.2007 työryhmän kehittämään ja uudistamaan syyttäjälaitoksen hallintoa koskevaa lainsäädäntöä sekä laatimaan ehdotus uudeksi yhtenäiseksi syyttäjälaitoksen hallintoa koskevaksi lainsäädännöksi. Työryhmän mietintö on valmistunut syksyllä 2008. Työryhmä on laatinut luonnoksen hallituksen esitykseksi laiksi syyttäjälaitoksesta sekä valtioneuvoston asetukseksi syyttäjälaitoksesta. Lisäksi työryhmä on kartoittanut syyttäjiä koskevat säännökset muualla lainsäädännössä.

Hankkeessa järjestetään lausuntokierros keväällä 2009. Jatkovalmistelu aloitetaan syksyllä 2009. Tavoitteena on saada hallituksen esitys eduskuntaan vuonna 2010.

### 2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Työryhmän perustamispäätös 20.11.2007, dno 2/66/2007

Työryhmän mietintö: Syyttäjälaitoksen hallintoa koskevat säädökset (oikeusministeriön työryhmämietinnöt 2008:12)

### 3. Keskeinen sisältö

Hankkeen tarkoituksena on valmistella selkeät, yhtenäiset ja perustuslain vaatimukset täyttävät säännökset syyttäjälaitoksesta.

### 4. Organisointi

Martikainen Juho, hallitussihteeri, oikeusministeriö, p. 1606 7754

Kuusama Leena, hallitusneuvos, oikeusministeriö, p. 1606 7734

### 5. Taustatietoja

Syyttäjälaitoksen organisaatiota koskevaa lainsäädäntöä uudistettiin muutoksilla, jotka tulivat voimaan 1.4.2007. Uudistuksessa ei otettu huomioon kihlakuntajärjestelmästä luopumisesta aiheutuvia muutoksia. Uudistuksessa ei myöskään kattavasti selvitetty syyttäjälaitoksen lainsäädännön hajanaisuudesta ja perustuslain voimaantulosta aiheutuvia muutostarpeita.



## **6. Aikataulu**

Työryhmän määräaika on 31.10.2008.

Työryhmän mietinnöstä pyydetään lausunnot keväällä 2009.

Hallituksen esitystä jatkovalmistellaan vuoden 2009 aikana.

## **7. Vaikutukset**

Uudella lainsäädännöllä selkeytetään ja täsmennetään syyttäjälaitosta koskevia säännöksiä sekä kodifioimaan säännökset yhdeksi laiksi.

## **8. Muut tiedot**

OM 2/66/2007

# **11.6 YHDYSKUNTAPALVELUSTA ANNETUN LAIN MUUTTAMINEN**

## **1. Tavoite ja tehtävät**

Yhdyskuntapalvelusta annettua lakia on tarkoitus muuttaa siten, että eräät yhdyskuntapalvelun käytännön toimeenpanossa havaitut ongelmat poistuisivat.

## **2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat**

Päihdekuntoutus ja yhdyskuntaseuraamukset –työryhmämietintö OM 2006:19

## **3. Keskeinen sisältö**

Ehdotettavalla lainsäädännöllä lisättäisiin muun kuin työn osuutta nykyisestä 10 tunnitä enintään 30 tuntiin. Lisäksi on tarkoitus säätää velvollisuus olla käyttämättä huumeita yhdyskuntapalvelun täytäntöönpanon aikana. Päihtymysepäilytilanteissa valvonnan keinoksi otettaisiin myös velvollisuus antaa sylki- tai virtsanäyte. Lakiin tehtäisiin myös teknisloueisia täsmennyksiä.

## **4. Organisointi**

Ehdotusta valmistellaan oikeusministeriössä yhteistyössä Kriminaalihuoltolaitoksen kanssa.

Vastuuhenkilö:

Hartoneva, Anne, hallitussihteeri, oikeusministeriö, puh. 1606 7578

## **5. Taustatietoja**

## **6. Aikataulu**

Hallituksen esitys laiksi yhdyskuntapalvelusta annetun lain muuttamisesta on tarkoitus antaa eduskunnalle kevätkaudella 2009.

## **7. Vaikutukset**

Ehdotetut muutokset vastaisivat seuraamusjärjestelmän tavoitteisiin, joiden mukaan rangaistuksen täytäntöönpanon tavoitteena on edistää henkilön sosiaalista selviytymistä ja estää syyllistymistä uusiin rikoksiin.

## **8. Muut tiedot**

## **11.7 HENKILÖTIETOJEN KÄSITTELYSTÄ RANGAISTUSTEN TÄYTÄNTÖÖNPANOSSA ANNETUN LAIN MUUTTAMINEN**

### **1. Tavoite ja tehtävät**

Henkilötietojen käsittelystä rangaistusten täytäntöönpanossa annettua lakia on tarkoitus muuttaa siten, että rikosseuraamusalan organisaatiossa toteutetut ja toteutettavat muutokset otetaan huomioon myös tässä laissa. Lisäksi muutoksessa on tarkoitus selkiinnyttää säännöksiä sillä tavoin kuin eräät käytössä olevissa rekistereissä tehdyt muutokset ja käytännössä havaitut ongelmat edellyttävät.

### **2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat**

### **3. Keskeinen sisältö**

Ehdotettavalla lainsäädännöllä uudistettaisiin henkilötietojen käsittelyä rangaistusten täytäntöönpanossa annettua lakia siten, että siinä otettaisiin muun muassa viranomaisten nimissä ja päätösvallassa huomioon rikosseuraamusalalla toteutettava organisaatiouudistus, jossa on tavoitteena yhtenäisen organisaation käyttöönotto vuoden 2010 alusta lukien. Lisäksi lakiin tehtäisiin lähinnä asianmukaisen tiedonsaannin turvaavia pienehköjä täsmennyksiä.

### **4. Organisointi**

Ehdotusta valmistellaan oikeusministeriön kriminaalipoliittisella osastolla.

Vastuuhenkilö:

Hartoneva, Anne, hallitussihteeri, oikeusministeriö, puh. 1606 7578

### **5. Taustatietoja**

### **6. Aikataulu**

Hallituksen esitys laiksi henkilötietojen käsittelystä rangaistusten täytäntöönpanossa annetun lain muuttamisesta on tarkoitus antaa eduskunnalle syyskaudella 2009.

### **7. Vaikutukset**

Ehdotetuilla muutoksilla toteutettaisiin sekä rikosseuraamusalan organisaatiouudistuksen että rekisterien kehittymisen edellyttämät muutokset henkilötietojen käsittelystä rangaistusten täytäntöönpanossa annettuun lakiin.

### **8. Muut tiedot**

## **11.8 RIKOSSEURAAMUSALAN HALLINNON UUDISTAMINEN**

### **1. Tavoite ja tehtävät**

Rikosseuraamusalan organisaatio uudistetaan siten, että Kriminaalihuoltolaitos ja Vankeinhoito-laitos yhdistetään ja alalle muodostetaan yksi yhtenäinen viranomainen.

## **2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat**

Selvitysmies Jukka Wuolijoen raportti Rikosseuraamusalan hallinnon, talouden, ohjauksen ja valvonnan tilasta sekä ehdotukset tarvittaviksi toimenpiteiksi (Oikeusministeriön lausuntoja ja selvityksiä 2007:1), oikeusministeriön päätös kesäkuussa 2007 Vankeinhoidon kehittämisohjelmasta, Rikosseuraamusviraston päätös marraskuussa 2007 rikosseuraamusalan kehittämishankkeen asettamisesta (Rikosseuraamusalan 2010-hanke).

## **3. Keskeinen sisältö**

Rikosseuraamusalalle muodostetaan yksi yhtenäinen viranomaisen sekä uudistetaan alue- ja laitosrakennetta. Valmistellaan uusi laki rikosseuraamusalan hallinnosta. Samassa yhteydessä muutetaan useita muita lakeja.

## **4. Organisointi**

Valmistelijat

Kuusama, Leena hallitusneuvos, oikeusministeriö, puh. 1606 7734

Hartoneva, Anne, hallitussihteeri, oikeusministeriö, puh. 1606 7578

Mohell, Ulla, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh 16067892

## **5. Taustatietoja**

Käsitellessään hallituksen esitystä rikosseuraamusalan organisaatiomuutokseksi (HE 136/2000 vp) eduskunnan lakivaliokunta (LaVM 13/2000 vp) piti tärkeänä sitä, että pidemmällä tähtäyksellä voidaan muodostaa yksi yhtenäinen virasto rangaistusten täytäntöönpanoa varten niin, että käytettävät määrärahat saadaan mahdollisimman tarkoituksenmukaisesti hyödynnetyksi.

Ensimmäisenä vaiheena rikosseuraamusalan kehittämishanketta Rikosseuraamusviraston organisaatio uudistettiin 1.1.2009 lukien siten, että se mahdollistaa alan yhtenäisen ohjauksen.

## **6. Aikataulu**

Hallituksen esitys organisaation uudistamisesta on tarkoitus antaa keväällä 2009.

## **7. Vaikutukset**

Yhtenäinen organisaatio tehostaa toimintaa ja johtamista sekä resurssien käyttöä. Rangaistuksen täytäntöönpano tapahtuu yhtenä prosessina, mikä mahdollistaa yhtenäiset käytännöt ja molempien organisaatioiden asiantuntemuksen hyväksikäytön. Uudistus lisää työn tuottavuutta ja toiminnan yhteiskunnallista vaikuttavuutta. Organisaation kehittämishanke osa alan tuottavuusohjelmaa ja se tuo organisaatiolle henkilöstösäästöjä.

## **8. Muut tiedot**

## **11.9 KUNTIEN OSALLISTUMINEN AUTOMAATTISEEN LIIKENNEVALVONTAAN**

### **1. Tavoite ja tehtävä**

Lisätään kuntien ja poliisin yhteistyötä automaattisessa liikennevalvonnassa ja siihen liittyvässä niin sanotussa rikosoikeudellisessa haltijavastuumenettelyssä.

### **2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat**

Työryhmän asettamispäätös 30.10.2007

Työryhmän mietintö (oikeusministeriö, työryhmämietintö 2008:4)

Lausuntoyhteenveto (oikeusministeriö, lausuntoja ja selvityksiä 2008:23)

### **3. Keskeinen sisältö**

Liikennevalvonnan tehostaminen sekä poliisin ja kuntien välisen yhteistyön tiivistäminen automaattiseen liikennevalvontaan liittyvissä asioissa.

### **4. Organisointi**

Valmistelija

Jahkola, Katariina, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 1606 7705

Manner, Arja, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö

Tallqvist, Janina, lainsäädäntösihteeri, oikeusministeriö

### **5. Taustatietoja**

Hanke on lähtenyt liikkeelle oikeusministerin, liikenneministerin, peruspalveluministerin ja sisäasiainministerin 4.10.2007 tekemästä päätöksestä lisätä toimenpiteitä liikenneturvallisuuden parantamiseksi.

### **6. Aikataulu**

Työryhmän mietintö on ollut lausuntokierroksella. Hallituksen esitys on tarkoitus antaa keväällä 2009.

### **7. Vaikutukset**

Tavoitteena on parantaa liikenneturvallisuutta sekä edistää kuntien ja poliisin välistä yhteistyötä liikennevalvontaan liittyvissä kysymyksissä.

### **8. Muut tiedot**

29/41/2007

OM044:00/2007

## **11.10 PYSÄKÖINNINVALVONTAA KOSKEVA LAINSÄÄDÄNTÖ**

### **1. Tavoite ja tehtävät**

Tavoitteena on selvittää julkista pysäköinninvalvontaa koskevan lainsäädännön muutostarpeet ja tehdä tarvittavat ehdotukset uudeksi lainsäädännöksi. Samassa yhteydessä on selvitettävä tarve säätää yksityisestä pysäköinninvalvonnasta laissa ja tehtävä tarvittava ehdotukset lainsäädännöksi.

### **2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat**

Arviomuistio 26.3.2008

### **3. Keskeinen sisältö**

Valmistelussa on erityisesti kiinnitettävä huomiota nykyisen julkisen pysäköinninvalvonnan viranomaisten toimivaltaa koskevan sääntelyn tarkoituksenmukaisuuteen ja lainsäädännön selkeyteen. Lisäksi tulisi harkita, ovatko nykyiset toimivaltuudet, joista olennaisin on oikeus määrätä pysäköintivirhemaksu, riittäviä vai pitäisikö niitä täydentää esimerkiksi ns. pyörälukkoa koskevalla sääntelyllä. Yksityisen pysäköinninvalvonnan suhde julkiseen pysäköinninvalvontaan olisi selvitettävä erityisesti suhteessa julkisen vallan perustuslain mukaiseen käyttöön ja ottaen huomioon kiinteistönomistajan oikeudet. Oikeusturvakeinojen ajantasaisuudesta on varmistuttava.

### **4. Organisointi**

Valmistelija:

Rautio, Jaakko, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 1606 7708

### **5. Taustatietoja**

Laki pysäköintivirhemaksusta on säädetty vuonna 1970 perustuslain säätämisjärjestyksessä. Pysäköinninvalvontaa koskevaa lainsäädäntöä kokonaisuudessaan ei ole sen jälkeen tarkasteltu.

Joitain vuosia on toiminut yksityisiä yrityksiä, jotka ovat valvoneet pysäköintiä yksityisillä kiinteistöillä. Tällaisesta toiminnasta ei ole laissa erikseen säädetty ja toiminnan luvallisuudesta ovat eri viranomaiset antaneet erisuuntaisia ratkaisuja.

### **6. Aikataulu**

Lainsäädäntöä valmisteleva työryhmä asetetaan keväällä 2009.

### **7. Vaikutukset**

Lainsäädäntö selkeyttäisi viranomaisten toimivaltuuksia yleisesti ja suhteessa yksityisiin toimijoihin sekä yhtäältä kiinteistönomistajan ja toisaalta kuluttajan välisiä oikeussuhteita.

### **8. Muut tiedot**

OM 1/41/2009

## **12. OIKEUDENKÄYNTI JA OIKEUSLAITOS**

### **12.1 IMMATERIAALIASIOIDEN TUOMIOISTUINKÄSITTELYN KEHITTÄMINEN**

#### **1. Tavoite ja tehtävät**

Immateriaaliasioiden käsittely tuomioistuimissa tulisi keskittää asiantuntemuksen turvaavalla tavalla.

#### **2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat**

Immateriaaliasioiden käsittelyn kehittäminen työryhmän asettamispäätös  
Työryhmän mietintö (oikeusministeriö, työryhmämietintö 2007:20)

#### **3. Keskeinen sisältö**

Immateriaaliasioiden tuomioistuinkäsittely keskitettäisiin markkinaoikeuteen. Keskitäminen koskisi patenti- ja rekisterihallituksen valituslautakunnassa käsiteltäviä muutoksenhakuasioita ja Helsingin kärjäoikeudessa käsiteltäviä riita-asioita.

#### **4. Organisointi**

Valmistelija

Leppänen, Tatu, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 1606 7678

#### **5. Taustatietoja**

Pääministeri Matti Vanhasen II hallituksen ohjelman mukaan tehostetaan IP-asioiden tuomioistuinkäsittelyä keskittämällä ne näihin asioihin erikoistuneelle tuomioistuimelle, jolle turvataan riittävät resurssit. Immateriaaliasioiden käsittelyn kehittämisvaihtoehtoja on arvioitu työryhmämietinnössä Aineettomia oikeuksia koskevien asioiden käsittely (2005:2).

#### **6. Aikataulu**

Työryhmän mietintö on luovutettu 6.2.2008. Lausuntopalaute on saatu ja lausuntotiivistelmä valmistui elokuussa 2008. Jatkotyötä on valmisteltu yhteistyössä työ- ja elinkeinoministeriön kanssa.

#### **7. Vaikutukset**

Keskittäminen tehostaisi asioiden asiantuntevaa käsittelyä ja selkiyttäisi oikeussuojajärjestelmää immateriaalioikeuksien alalla. Edellyttää markkinaoikeuden resurssien lisäämistä.

#### **8. Muut tiedot**

14/41/2007

OM019:00/2007

## 12.2 MUUTOKSENHAKULUPA HOVIOIKEUDESSA

### 1. Tavoite ja tehtävät

Ehdotuksen laatiminen käräjäoikeudesta hovioikeuteen tapahtuvan muutoksenhaun kehittämiseksi.

### 2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Toimikunnan asettamispäätös 25.1.2007

Muistio 25.1.2007 (Maarit Leppänen)

Jatkokäsittelylupa hovioikeudessa (komiteamietintö 2008:3)

Lausuntopyyntö 27.6.2008

### 3. Keskeinen sisältö

Toimikunta ehdottaa mietinnössään, että hovioikeuksissa otetaan käyttöön seulontajärjestelmän korvaava jatkokäsittelylupajärjestelmä. Riita-asiassa tarvittaisiin jatkokäsittelylupa, jos se, minkä osalta käräjäoikeuden ratkaisu on asianosaiselle vastainen (häviöarvo), ei ole enemmän kuin 10 000 euroa. Rikosasioissa vastaaja tarvitsisi jatkokäsittelyluvan, jos häntä ei ole tuomittu ankarampaan rangaistukseen kuin kolme kuukautta vankeutta. Virallinen syyttäjä ja asianomistaja tarvitsisivat luvan, jos valitus koskee rikosta, josta ei ole syytteessä mainittujen seikkojen vallitessa tehtynä säädetty ankarampaa rangaistusta kuin sakko tai enintään kaksi vuotta vankeutta.

Jatkokäsittelylupa olisi myönnettävä, jos ilmenee aihetta epäillä käräjäoikeuden ratkaisun oikeellisuutta. Lupa tulisi myös myöntää, jos asian jatkokäsittely olisi lain soveltamisen kanalta muissa samanlaisissa asioissa tärkeätä tai jos siihen olisi muu painava syy. Yksinomaan näytön arviointia varten lupaa ei kuitenkaan tarvitsisi myöntää, ellei käräjäoikeuden ratkaisun oikeellisuutta ole perusteltua aihetta epäillä valituksessa esitettyjen seikkojen perusteella tai ratkaisun oikeellisuutta ei ole mahdollista arvioida jatkokäsittelylupaa myöntämättä.

Pääkäsittelyn toimittamista hovioikeudessa koskevia säännöksiä ehdotetaan tarkistettaviksi. Pääkäsittely toimitettaisiin lähtökohtaisesti asianosaisen vaatimuksesta. Jos asianosainen ei olisi pääkäsittelyn toimittamista vaatinut, hovioikeus voisi toimittaa pääkäsittelyn omasta aloitteestaan katsoessaan sen tarpeelliseksi.

Toimikunta ehdottaa myös säännöksiä, jotka mahdollistaisivat käräjäoikeuden tutkittavana olevan asian saattamisen suoraan korkeimman oikeuden tutkittavaksi laintulkintaohjeen saamiseksi ennakkopäätösvalituksella tai käräjäoikeuden tekemällä ennakkopäätöskysymyksellä.

### 4. Organisointi

Valmistelija

Leppänen, Maarit, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 1606 7704

### 5. Taustatietoja

Pääministeri Matti Vanhasen hallituksen ohjelman mukaan muutoksenhaun merkitys oikeusturvan ja oikeusvarmuuden lisääjänä selvitetään laajapohjaisesti. Tuomioistuinlai-

toksen kehittämiskomitea on mietinnössään (KM 2003:3) selvittänyt muutoksenhakujärjestelmän kehittämisvaihtoehtoja. Selvitysmies Olli Huopaniemi on raportissaan (oikeusministeriön lausuntoja ja selvityksiä 2006:28) ehdottanut, että valitusten seulontamenettelystä hovioikeudessa luovuttaisiin ja otettaisiin käyttöön muutoksenhakulupajärjestelmä.

## **6. Aikataulu**

Toimikunta on luovuttanut mietintönsä ministeriölle 17.6.2008. Mietintö on ollut laajalla lausuntokierroksella. Lausuntopalaute on pääosin ollut myönteistä. Hallituksen esitys on tarkoitus antaa kevästuntokauden 2009 aikana.

## **7. Vaikutukset**

Uudistuksella kehitettäisiin käräjäoikeudesta hovioikeuteen tapahtuvaan muutoksenhaakuun sovellettavaa menettelyä. Tavoitteena on luoda hovioikeuksille nykyistä paremmat edellytykset kohdentaa voimavarojaan asioihin, joissa on todellinen tarve hakea muutosta käräjäoikeuden ratkaisun virheellisyyden tai muun syyn vuoksi sekä jouduttaa asioiden käsittelyä. Näin asianosaisten oikeussuojan tarve pystyttäisiin ottamaan nykyistä paremmin muutoksenhakumenettelyssä huomioon.

## **8. Muut tiedot**

OM 1/021/2007

OM002:00/2007

## **12.3 RIKESAKKO- JA RANGAISTUSMÄÄRÄYSMENETTELYN KEHITTÄMINEN**

### **1. Tavoite ja tehtävät**

Tuomioistuimen ulkopuolisesta rikosoikeudellisesta menettelystä annettu lainsäädäntö uudistettaisiin. Uusi laki korvaisi nykyiset lait rikesakkomenettelystä (66/1983) ja rangaistusmääräysmenettelystä (692/1993). Lisäksi näihin lakeihin liittyvään lainsäädäntöön tehtäisiin tarpeelliset muutokset.

Tavoitteena on, että nykyiset summaariset rikosprosessilajit korvattaisiin yhdellä nykyaikaisella menettelylajilla, joka olisi perustuslain mukainen ja prosessiekonomisesti järkevä.

### **2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat**

Työryhmän mietintö (oikeusministeriön työryhmämietintö 2007:3)

Lausuntotiivistelmä (oikeusministeriön lausuntoja ja selvityksiä 2008:4)

### **3. Keskeinen sisältö**

Prosessin käynnistäisi edelleen pääsäännön mukaan poliisimies, tullimies, rajavaltiovoima tai erävalvoja.

Rikoksesta epäillyn ja asianomistajan suostumus asian käsittelylle summaarisessa menettelyssä olisi tarpeen. Jos suostumusta ei annettaisi, olisi asian käsittelyä lähtökohtai-



sesti jatkettava tavallisessa rikosprosessijärjestyksessä. Poliisin toimivaltaa laajennettaisiin niin, että poliisi voisi määrätä rikesakon lisäksi myös suhteellisen pienen pääväsakoin tuomittavan sakkorangaistuksen. Muut asiat ratkaisisi syyttäjä.

Nykyistä muutoksenhakukieltoa kärjäoikeuden rikesakkoasiassa antamaan ratkaisuun ei säilytettäisi. Ylimääräinen muutoksenhaku yhtenäistettäisiin. Kärjäoikeuden toimivaltaa muutoksenhakuasteena laajennettaisiin.

#### **4. Organisointi**

Valmistelija

Rautio, Jaakko, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 1606 7708

#### **5. Taustatietoja**

Eduskunta on edellyttänyt, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin rikesakkosäännösten uudistamiseksi (EV 261/2002 vp). Huomiota on kiinnitetty siihen, että rikesakko on säädetty konkreettisesti rangaistukseksi asetuksessa, minkä ei katsota olevan sopusoinnussa rikosoikeudellisen laillisuusperiaatteen kanssa (LaVM 28/2002 vp). Pääministeri Matti Vanhasen II hallituksen ohjelmassa lausutaan, että rikesakko- ja rangaistusmääräysmenettely uudistetaan siten, että järjestelmästä tulee kustannustehokas ja perustuslain vaatimukset täyttävä tuomioistuimien ulkopuolinen rikosasioiden käsittelyjärjestelmä. Sekä rikesakko- että rangaistusmääräysmenettely on aikanaan säädetty poikkeuslakeina perustuslainsäätämisyjärjestyksessä.

#### **6. Aikataulu**

Hallituksen esitys on tarkoitus antaa alkuvuonna 2009.

#### **7. Vaikutukset**

Uudistuksella on tarkoitus korvata nykyiset summaariset tuomioistuimen ulkopuoliset rikosprosessilajit yhdellä prosessilajilla, joka olisi perustuslain mukainen ja prosessiekonomisesti viranomaisvoimavarojen käytön kannalta tarkoituksenmukainen. Näistä tavoitteista ensiksi mainittu liittyy rikoksesta epäillyn oikeusturvan parantamiseen ja oikeudenmukaisen oikeudenkäynnin takeiden turvaamiseen erityisesti epäillyn suostumuksen edellyttämisen kautta.

Uudistus edellyttää muutoksia poliisi- ja oikeushallintoviranomaisten tietojärjestelmiin ja käyttämiin lomakkeisiin. Investoinnin määrä on arvioitu miljoonaksi euroksi. Virallisten syyttäjien työmäärän on arvioitu vähenevän noin 1 000 työpäivällä, mikä liittyy siihen, että valtaosa nykyisistä rangaistusmääräysasioista ei enää tulisi syyttäjien ratkaistaviksi. Toisaalta tämä ei merkittävästi lisää valvontaa suorittavien virkamiesten työmäärää, koska he jo nykyisin antavat tiedoksi rangaistusvaatimuksen.

#### **8. Muut tiedot**

OM 6/41/2006

OM022:00/2006

## 12.4 ESITUTKINTA-, POLIISI- JA PAKKOKOKEINOLAIN UUDISTAMINEN

### 1. Tavoite ja tehtävät

Toimikunnan tehtävänä on valmistella hallituksen esityksen muotoon laadittu ehdotus esitutkintalain, pakkokeinolain ja poliisilain kokonaisuudistukseksi.

### 2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Klaus Helminen, Turvallisuusviranomaisten toimivaltuussäännösten uudistamistarpeet (sisäasiainministeriön julkaisusarja 32/2006)

Toimikunnan asettamispäätös 12.3.2007

### 3. Keskeinen sisältö

Lainsäädännön kokonaisuudistus asettamispäätöksessä mainittujen suuntaviivojen mukaisesti. Huomioon otetaan kohdissa "Taustatietoja" ja "Vaikutukset" mainittuja seikkoja.

### 4. Organisointi

Puheenjohtaja:

Rautio, Ilkka, oikeusneuvos, korkein oikeus

Jäsenet:

Haapamäki, Juha, vanhempi oikeusasiamiehensihteeri, eduskunnan oikeusasiamiehen kanslia

Hakonen, Kimmo, lainsäädäntöjohtaja, sisäasiainministeriö

Kangasniemi, Tea, kihlakunnansyyttäjä, Vantaan kihlakunnanviraston syyttäjäosasto

Lardot, Robin, poliisiylitarkastaja, sisäasiainministeriö

Mohell, Ulla, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö

Rautio, Jaakko, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö

Sippola, Jussi, käräjätuomari, Helsingin käräjäoikeus

Turpeinen, Tuija, asianajaja, varajäsen Fredman, Markku, asianajaja

Vilkkö, Juha, tulliyli-tarkastaja, Tullihallitus

Vuori, Tomi, poliisijohtaja, sisäasiainministeriö

Välimaa, Asko, lainsäädäntöjohtaja, oikeusministeriö

Päätoimiset sihteerit:

Kanerva, Janne, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 1606 7723

Viitanen, Marko, rikosylitarkastaja, keskusrikospoliisi

Sivutoiminen sihteeri:

Tallqvist, Janina, EU-lainsäädäntösihteeri, oikeusministeriö

Pysyvät asiantuntijat:

Helminen, Klaus, varatuomari, oikeustieteen lisensiaatti  
Laitinen, Pertti, lainsäädäntöjohtaja, sisäasiainministeriö  
Nieminen, Jari, rikostarkastaja, keskusrikospoliisi  
Pellonpää, Matti, hallintoneuvos, oikeustieteen tohtori  
Sundberg, Tuija, apulaisosastopäällikkö, puolustusvoimien pääesikunta  
Viljanen, Veli-Pekka, professori, Turun yliopisto

## 5. Taustatietoja

Kysymyksessä olevia kolmea lakia on muutettu useaan otteeseen niiden säätämisen jälkeen. Osittaisuudistusten johdosta niistä on muodostunut osin sekava ja vaikeasti hallittava kokonaisuus. Samalla on ilmennyt tarvetta perusoikeusjärjestelmän vaatimukset täyttävän sääntelykokonaisuuden aikaansaamiseen. Näihin seikkoihin muun ohessa eduskunta on kiinnittänyt huomiota useamman kerran. Lisäksi tekninen kehitys ja kansainvälinen yhteistyö ovat asettaneet uusia haasteita.

## 6. Aikataulu

Toimikunnan jatkettu toimikausi on 15.3.2007 - 31.3.2009.

## 7. Vaikutukset

Uudistuksella selkeytetään lukuisten osittaisuudistusten vuoksi vaikeaselkoiseksi muodostunutta lainsäädäntökokonaisuutta ja uudistetaan viranomaisten toimivaltuuksia siten, että toisaalta rikostutinnan tehokkuusvaatimukset ja toisaalta perus- ja ihmisoi- keudet otetaan tasapuolisesti huomioon.

## 8. Muut tiedot

OM 15/021/2006

OM044:00/2006

## 12.5 TEHOKKAIDEN OIKEUSSUOJAKEINOJEN SELVITTÄMINEN OIKEUDENKÄYNNIN VIIPYMISTÄ VASTAAN

### 1. Tavoite ja tehtävät

Työryhmän tehtävänä oli laatia ehdotus tehokkaaksi keinoksi, jota asianosainen voi käyttää oikeudenkäynnin viipymistä vastaan.

### 2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Asettamispäätös 20.3.2006

Työryhmän mietintö 19.1.2007 (Oikeusministeriö, työryhmän mietintö 2006:21)

Lausuntotiivistelmä (Oikeusministeriö, Lausuntoja ja selvityksiä 2007:14)

HE 233/2008 vp

### 3. Keskeinen sisältö

Työryhmän tuli selvittää sekä oikeudenkäynnin viipymistä estäviä keinoja että sellaisia keinoja, joilla voidaan jälkikäteen korvata mahdollinen viipyminen. Selvitys koski kaikkia tuomioistuimia. Ehdotettavien oikeussuojakeinojen tuli täyttää Euroopan neu-

voston ihmisoikeussopimuksen asettamat vaatimukset. Työryhmän oli laadittava ehdotuksensa hallituksen esityksen muotoon.

Keskeisimpinä keinoina työryhmä ehdottaa otettavaksi käyttöön viivästyskantelun ja rahahyvityksen. Asianosainen voisi kannella vireillä olevan asiansa käsittelyn viivästy- misestä ylempään tuomioistuimeen, joka voisi määrätä oikeudenkäyntiä jouduttavasta toimenpiteestä. Jälkikäteen asianosainen voisi saada valtion varoista hyvityksen oikeu- denkäynnin viivästyisestä. Hyvityshakemukset käsitelisi perustettava lautakunta.

#### **4. Organisointi**

Valmistelija

Leppänen, Tatu, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 1606 7678

#### **5. Taustatietoja**

Euroopan ihmisoikeussopimuksen mukaan jokaisella on oikeus oikeudenmukaiseen oikeudenkäyntiin kohtuullisen ajan kuluessa, kun päätetään hänen oikeuksistaan ja vel- vollisuuksistaan tai häntä vastaan nostetusta rikossyytteestä. Jos oikeudenkäynti viiväs- tyy, jokaisen on voitava vedota kotimaan viranomaiseen asian korjaamiseksi.

Euroopan ihmisoikeustuomioistuin katsoi vuonna 2004 antamassaan tuomiossa, ettei ihmisoikeustuomioistuimeen valittaneella henkilöllä ollut ollut Suomessa käytettävis- sään tehokasta oikeussuojakeinoa rikosoikeudenkäynnin viipymistä vastaan.

#### **6. Aikataulu**

Työryhmä luovutti mietintönsä 19.1.2007. Mietintö oli lausuntokierroksella maaliskuu- hun 2007. Lausuntotiivistelmä 2007:14 on valmistunut. Hallituksen esitys (HE 233/2008 vp) on annettu eduskunnalle 29.1.2009.

#### **7. Vaikutukset**

Tarkoituksena on parantaa asianosaisten oikeusturvaa. Tavoitteena on, että oikeuden- käynnit tapahtuvat kohtuullisessa ajassa. Asianosaisten käytettävissä olevat tehokkaat ennalta estävät keinot ehkäisisivät oikeudenkäyntien viivästyminen. Jos yksittäinen oi- keudenkäynti kuitenkin viivästyy kohtuuttomasti, asianosainen voisi saada tästä jälkikä- teisen hyvityksen.

#### **8. Muut tiedot**

OM 22/41/2005

OM059:00/2005

## 12.6 TUOMARIN VASTUUN TOTEUTTAMINEN

### 1. Tavoite ja tehtävät

Tuomarin käyttäytyminen viranhoidossa tai muutoin tulisi saattaa sellaisten valvontajärjestelyjen piiriin, että käyttäytymisen valvonta ja seuraamukset olisivat oikeassa suhteessa tuomarin riippumattomaan asemaan viranhoidossa.

### 2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Asettamispäätös 6.2.2007

Työryhmän mietintö (Oikeusministeriö, Työryhmämietintö 2007:8)

HE 33/2008 vp

PeVL 36/2008 vp

### 3. Keskeinen sisältö

Tuomarinvastuu toteutettaisiin niin, että tuomari voitaisiin tiettyjen edellytysten täyttyessä määrätä viralta pantavaksi myös silloin, kun hänet on tuomittu muusta tahallisesta rikoksesta kuin virkarikoksesta sakkoon, ja että virkamieslain mukainen varoitus voitaisiin antaa myös tuomarille.

### 4. Organisointi

Valmistelija

Leppänen, Maarit, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 1606 7704

### 5. Taustatietoja

Tuomarinvastuun eri toteuttamisvaihtoehtoja on harkittu työryhmämietinnössä Tuomarinvastuun toteuttamismuotojen kehittäminen (Oikeusministeriön työryhmämietintö 2005:16) ja siitä saadussa lausuntopalautteessa (Lausuntoja ja selvityksiä 2006:18).

### 6. Aikataulu

Hallituksen esitys (HE 33/2008 vp) on annettu eduskunnalle huhtikuussa 2008.

### 7. Vaikutukset

Lainkäytön valvonta olisi kattavaa, kun se ulottuisi tuomarin käyttäytymiseen myös viranhoidon ulkopuolella ja koskisi tuomarin yleistä työkykyä. Yleisö voisi luottaa tuomioistuinten asianmukaiseen toimintakykyyn.

### 8. Muut tiedot

3/41/2007

OM010:00/2007

## **12.7 RIITA-ASIOIDEN OIKEUSPAIKKA**

### **1. Tavoite ja tehtävät**

Riita-asioiden oikeuspaikka eli käräjäoikeuksien alueellista toimivaltaa riita-asioissa koskevat säännökset uudistetaan.

### **2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat**

Asettamispäätös 23.2.2007

Työryhmämietintö 26.10.2007 (Oikeusministeriö, työryhmämietintöjä 2007:15)

Lausuntotiivistelmä 3.3.2008 (Oikeusministeriö, lausuntoja ja selvityksiä 2008:5)

### **3. Keskeinen sisältö**

OK 10 lukuun uudistetaan pitäytyen siinä lähtökohdassa, että yleinen oikeuspaikka on se käräjäoikeus, jonka tuomiopiirin alueella vastaajalla on kotipaikka. Säännökset uudistetaan nykyistä joustavammiksi sekä asianosaisten määräämisvaltaa ja sopimusvapautta kunnioittaen, jollei tyypillisesti heikomman osapuolen suoja muuta vaadi. OK 10 lukuun kootaan tärkeimmät oikeuspaikkasäännökset.

### **4. Organisointi**

Valmistelija

Rautio, Jaakko, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 1606 7708

### **5. Taustatietoja**

Oikeudenkäymiskaaren 10 luvun säännöksistä lähes puolet on alkuperäisessä vuoden 1734 muodossa. Säännökset ovat aukollisia, joustamattomia ja vanhentuneita. OK 10 luvun ulkopuolisessa lainsäädännössä on tärkeitä oikeuspaikkasäännöksiä. Yhdenmuukaisten periaatteiden varaan rakentuvaa kokonaisuudistusta ei ole tehty sitten vuoden 1734 lain.

### **6. Aikataulu**

Hallituksen esitys (HE 70/2008 vp) on annettu eduskunnalle 30.5.2008. Lakivaliokunta on antanut esityksestä mietinnön 10.12.2008 (LaVM 16/2008). Ehdotetut lait ovat tarkoitetut tulemaan voimaan noin puolen vuoden kuluttua siitä, kun ne hyväksytyt ja vahvistettu.

### **7. Vaikutukset**

Pyritään joustavoittamaan toimivaltasäännöksiä sekä minimoimaan asiaosaisille ja tuomioistuimille aiheutuvia haittoja siitä, että riita-asia pannaan vireille toimivaltaa vailla olevassa tuomioistuimessa.

### **8. Muut tiedot**

6/41/2007

OM014:00/2007

## **12.8 OIKEUDENKÄYNTIASIAMIEHIÄ JA -AVUSTAJIA KOSKEVAN SÄÄNTELYN TARKISTAMINEN**

### **1. Tavoite ja tehtävät**

Työryhmän tehtävänä on arvioida ja tarvittaessa ehdottaa oikeudenkäyntiasiamiehiä ja oikeudenkäyntiavustajia yleisissä tuomioistuimissa koskevan sääntelyn tarkistamista. Tavoitteena on, että sääntely riittävästi takaa asianosaisten oikeusturvan ja yleisemmin asianmukaisen oikeudenhoidon.

### **2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat**

Työryhmän asettamispäätös 16.5.2008

### **3. Keskeinen sisältö**

Työryhmän tulee tarkastella ainakin seuraavia kysymyksiä:

- Työryhmän tulee harkita, pitäisikö tuomioistuimen voida määrätä asianosaiselle avustaja viran puolesta joissakin muissakin kuin nykyisissä, varsin harvinaisissa tilanteissa.
- Työryhmän tulee arvioida, onko syytä säilyttää lainopillista tutkintoa vailla olevan henkilön kelpoisuus avustajaksi 1) lähisukulaisen kaikenlaisissa asioissa ja 2) riidattomissa asioissa.
- Työryhmän tulee selvittää, voidaanko yleistä lakimiestutkintoa pitää riittävänä kelpoisuusvaatimuksena ainakaan kaikissa asioissa. Mahdollisten lisäedellytysten täytyminen pitäisi kontrolloida jonkinlaisessa lupa- tai lisenssijärjestelmässä. Vaihtoehtoisia malleja olisivat ns. asianajajamonopoli tai uusi järjestelmä muille kuin asianajajille. Luvan saaneiden asiamiesten ja avustajien tulisi olla velvollisia noudattamaan hyvää asianajajatappaa tai vastaavaa ammattieettistä säännöstöä. Velvollisuuksiin tulisi liittyä valvonta ja kurinpitomenettely mahdollisine kurinpidollisine seuraamuksineen.
- Työryhmän tulee myös arvioida, pitäisikö laajentaa asiamiesten ja avustajien ajamia asioita käsittelevien tuomioistuinten mahdollisuuksia puuttua avustajien toimintaan.

### **4. Organisointi**

Puheenjohtaja:

Oikeusneuvos Hannu Rajalahti, korkein oikeus

Jäsenet:

Hovioikeudenlaamanni Monika Kuhlefeldt, Helsingin hovioikeus

Hallinto-oikeustuomari Maila Siivonen, Helsingin hallinto-oikeus

Käräjätuomari Pia Sandvik, Espoon käräjäoikeus

Neuvotteleva virkamies Marja Leskinen, oikeuskanslerinvirasto

Kihlakunnansyyttäjä Sakari Tiilikainen, Helsingin syyttäjänvirasto

Johtava julkinen oikeusavustaja Arto Tiilikainen, Joensuun oikeusaputoimisto

Asianajaja Mika Ilveskero

Hallitusneuvos Merja Muilu, oikeusministeriö

Lainsäädäntöneuvos Tatu Leppänen, oikeusministeriö

Sihteerit:

Pääsihteeri Markku Ylönen, Suomen Asianajajaliitto

Toisena sihteerinä toimii Tatu Leppänen

## 5. Taustatietoja

Oikeudenmukaiseen oikeudenkäyntiin kuuluu, että asianosainen pystyy puolustautumaan ja ajamaan asiaansa. Oikeudenkäyntiasiamiehiä ja -avustajia koskevien kelpoisuusehtojen ja muun sääntelyn tarkoituksena on taata toiminnan tietty laatutaso, jotta asianosaisen oikeusturva ja yleisemmin asianmukainen oikeudenhoito toteutuu.

Kelpoisuusvaatimuksia kiristettiin vuonna 2002 oikeusapu-uudistuksen yhteydessä. Tällöin pääsäännöksi asetettiin vaatimus, että avustaja tai asiamies on lainoppinut. Asianajajat ja julkiset oikeusavustajat ovat vastuunsa kannalta erityisasemassa muihin oikeudenkäyntiasiamiehiin ja -avustajiin nähden. He ovat velvollisia noudattamaan hyvää asianajajatapaa, ja he ovat Suomen Asianajajaliiton ja oikeuskanslerin valvonnan alaisia.

Tuomioistuinlaitoksen pitkän aikavälin kehittämisselityksiä selvittänyt Tuomioistuinlaitoksen kehittämiskomitea tarkasteli yhtenä osa-alueena avustamista oikeudenkäynnissä (Komiteanmietintö 2003:3). Komitea katsoi, että avustajien ja asiamiesten kelpoisuusvaatimuksia tulisi yleisten tuomioistuinten osalta tiukentaa.

## 6. Aikataulu

Työryhmän toimikausi on 16.5.2008 - 31.10.2009.

## 7. Vaikutukset

Vaikutukset riippuvat työryhmän ehdotuksista.

## 8. Muut tiedot

OM 7/41/2008

OM022:00/2008

## 12.9 TIEDOKSIANNON TEHOSTAMINEN OIKEUDENKÄYNNISSÄ

### 1. Tavoite ja tehtävät

Työryhmän tehtävänä on laatia ehdotus tiedoksiantoa oikeudenkäynnissä koskevan sääntelyn tarkistamiseksi. Tavoitteena on tiedoksiantojen tehostuminen tiedoksiantotapoja monipuolistamalla, tiedoksiannon vastaanottajan oikeusturvaa kuitenkin vaarantamatta. Työryhmän tehtävä koskee erityisesti haasteen tiedoksiantoa riidattomissa asioissa, mutta ehdotukset voivat ulottua myös muihin asiaryhmiin ja asiakirjoihin.

### 2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Työryhmän asettamispäätös 29.5.2008

### 3. Keskeinen sisältö

Työryhmän tulee arvioida ainakin seuraavia sääntelyvaihtoehtoja:

- Työryhmän tulee harkita, että haastemiestiedoksianto säädettäisiin nykyistäkin selvemmin vasta toissijaiseksi tiedoksiantotavaksi.
- Työryhmän tulee arvioida, missä määrin tiedoksiantojen tehostumiseen voitaisiin vaikuttaa oikeudenkäyntimaksuilla ja muilla taloudellisilla kannustimilla.



- Puhelintiedoksiannosta on saatu myönteisiä kokemuksia hovioikeuksissa. Työryhmän tulee harkita puhelintiedoksiannon käyttöönottoa myös kärjäoikeuksissa. Tulee arvioida, missä asioissa ja minkälaisien asiakirjojen tiedoksiannossa puhelintiedoksiantoa voitaisiin käyttää.
- Työryhmän tulee pohtia, voitaisiinko myös muita sähköisiä viestintävälineitä käyttää tiedoksiannoissa nykyistä enemmän.
- Työryhmän tulee arvioida, voitaisiinko tiedoksianto antaa nykyistä laajemmin asianosaisen itsensä tehtäväksi ja voisiko asianosainen tällöin käyttää muutakin tiedoksiantotapaa kuin haastemiestiedoksiantoa.

#### **4. Organisointi**

Puheenjohtaja:

Leppänen, Tatu, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 1606 7678

Jäsenet:

Kilpelä, Jarmo, kärjätuomari, Vantaan kärjäoikeus

Kivelä, Taina, osastosihteeri, Tampereen kärjäoikeus

Kola, Martti, haastemies, Helsingin kärjäoikeus

Vuokila, Ulla, asianajaja

Saukonoja, Päivi, ylitarkastaja, oikeusministeriö

Sihteeri:

Pulkkinen, Kirsi, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 1606 7722

#### **5. Taustatietoja**

Riidattomat velkomusasiat käsitellään jatkossa kaikissa muodostettavissa kärjäoikeuksissa. Menettelyä riidattomissa asioissa parannetaan kehittämällä sähköistä asiointia ja tiedoksiantoa. Sähköisen asioinnin kehittämiseksi on asetettu erillinen työryhmä.

Nykytilan epäkohtana tiedoksiannoissa on, että haastemiestiedoksianto on käytännössä muodostunut pääsääntöiseksi tiedoksiantotavaksi. Riidattomien asioiden laajamittainen tiedoksi antaminen haastemiesten toimesta kuluttaa tarpeettoman paljon haastemiesten voimavaroja. Tiedoksiannon tehostamisen tarvetta on muissakin kuin riidattomissa asioissa.

#### **6. Aikataulu**

Työryhmän toimikausi päättyy 31.3.2009.

#### **7. Vaikutukset**

Vaikutukset riippuvat työryhmän ehdotuksista.

#### **8. Muut tiedot**

OM 8/41/2008

OM024:00/2008

## **12.10 RIIDATTOMIEN VELKOMUSASIOIDEN KÄSITTELYN KEHITTÄMINEN**

### **1. Tavoite ja tehtävät**

Tavoitteena on hyödyntää atk-pohjaista sähköistä asiankäsittelyä summaarisissa velkomusasioissa nykyistä enemmän. Tarkoitus on mahdollistaa sähköisen asioinnin laajamittaisempi hyödyntäminen ja käyttöönotto, jolloin asiointi muodostuu vuorovaikutteisemmaksi.

### **2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat**

Ulosotto 2000 -toimikunnan mietintö (komiteanmietintö 1998:2)

Tuomioistuinlaitoksen kehittämiskomitean mietintö (komiteanmietintö 2003:3)

Riidattomien velkomusasioiden käsittelyn kehittäminen (työryhmämietintö 2006:15)

Riidattomien velkomusasioiden käsittelyn kehittäminen. Lausuntotiivistelmä (lausunto- ja selvityksiä 2007:5)

### **3. Keskeinen sisältö**

Nykyinen Santra-yhteys on suurissa asiamäärissä tehokas mutta harvemmin asioiden kannalta kallis järjestelmä. Tämän vuoksi tulisi edistää myös internet-pohjaisen asiointiliittymän laajempaa käyttöä. Myös asiakirjaliikenne tuomioistuimessa sähköistettäisiin, niin että haastemiehet voisivat merkitä tiedoksiannot suoraan sähköiseen järjestelmään. Myös tuomio tallentuisi sähköiseen tuomiorekisteriin.

Useita työryhmän tekemistä ehdotuksista valmistellaan muiden hankkeiden yhteydessä kuten tiedoksiantomenettelyjen kehittämistä ja sähköistä tuomiorekisteriä koskevan hankkeen yhteydessä. Hankkeen tavoitteena on koordinoita riidattomien velkomusasioiden ja sähköisen asioinnin kehittäminen (IT-projekti) ottaen huomioon tiedoksiantomenettelyn kehittämistä ja sähköistä tuomiorekisteriä koskevat hankkeet siten, että riidattomien velkomusasioiden teknisen järjestelmän täysimääräinen käyttöönotto on mahdollista viimeistään vuoden 2010 alusta. Oikeushallinnon tietotekniikkakeskuksen (OTTK) tehtävänä on tuottaa palvelut summaaristen asioiden sähköisen asioinnin ja asianhallinnan kehittämisen IT-projektiin. Projektin työ pohjautuu edellä mainittuun työryhmämietintöön 2006:15.

### **4. Organisointi**

Työryhmän kokoonpano

Puheenjohtaja:

Petteri Palomäki, käräjätuomari, Tampereen käräjäoikeus

Varapuheenjohtaja:

Sakari Laukkanen, hovioikeudenneuvos, Rovaniemen hovioikeus

Jäsenet:

Kari Kujanen, tietohallintojohtaja, oikeusministeriön tietohallintoyksikkö

Tapani Kilpelä, kehittämispäällikkö, oikeushallinnon tietotekniikkakeskus

Riitta Marttila, erityisasiantuntija, oikeusministeriön tietohallintoyksikkö

Mika Risla, hallitussihteeri, oikeusministeriö  
 Kristiina Ylisassi, osastosihteeri, Oulun käräjäoikeus  
 Petri Koivunen, osastopäällikkö, Lindorf Oy  
 Jukka Siro, käräjäviskaali, Espoon käräjäoikeus

Sihteeri:

Työryhmän jäsen Siro toimii myös työryhmän sihteerinä, puhelin 010 36 45058.

## **5. Taustatietoja**

Summaaristen asioiden käsittelyä on aiemmin arvioitu useissa työryhmissä ja toimieli-  
 missä. Vaihtoehtoiksi on ehdotettu mm. yksityisen perintäjärjestelmän kehittämistä,  
 asioiden siirtämistä ulosottolaitoksen tai jonkun muun viranomaisen käsiteltäväksi tai  
 käsittelyn keskittämistä joihinkin käräjäoikeuksiin. Vuonna 2007 päättyneen työryhmän  
 työn pohjalta on linjattu, että summaaristen asioiden käsittely säilytetään kaikissa kärä-  
 jäoikeuksissa.

## **6. Aikataulu**

Sähköinen asiointi siihen liittyvine lainmuutoksineen on tarkoitus tulla käyttöön vuoden  
 2010 alusta lukien. Työryhmä luovuttaa mietintönsä viimeistään 30.6.2009.

## **7. Vaikutukset**

Nopeuttaa ja helpottaa sähköistä asiointia riidattomissa velkomusasioissa käräjäoikeuk-  
 sissa.

## **8. Muut tiedot**

OM 8/31/2005  
 OM011:00/2006

# **12.11 OIKEUSHALLINNON VALTAKUNNALLISIA TIETOJÄRJESTELMIÄ KOSKEVAN LAINSÄÄDÄNNÖN KEHITTÄMINEN**

## **1. Tavoite ja tehtävät**

Tavoitteena on luoda tarpeelliset säännökset oikeushallinnon valtakunnalliselle tietojär-  
 jestelmälle.

## **2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat**

Henkilötietojen käsittely oikeushallinnossa (työryhmämietintö 2004:11)  
 Oikeushallinnon valtakunnallisia tietojärjestelmiä koskevan lainsäädännön kehittäminen  
 (työryhmämietintö 2007:16)

## **3. Keskeinen sisältö**

Vuonna 2007 valmistuneessa esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki oikeushallinnon  
 valtakunnallisesta tietojärjestelmästä. Rekisterinpitoon liittyvät vastuut ehdotetaan jaet-  
 taviksi siten, että Oikeusrekisterikeskus olisi oikeushallinnon valtakunnallisen tietojär-  
 jestelmän rekisterinpitäjä. Tuomioistuimet ja syyttäviviranomaiset olisivat vastuussa  
 rekisteriin tallettamistaan tiedoista ja ne voisivat käyttää oikeushallinnon valtakunnalli-

sen tietojärjestelmän tietoja omien tehtäviensä hoitamiseksi. Laissa säänneltäisiin tietojen käyttötarkoitus ja käyttötarkoitusta vastaavat tietojenkäsittelyoikeudet.

Esitykseen sisältyy useita lainmuutosesityksiä. Ehdotetuilla säännöksillä selkeytettäisiin oikeushallinnon tietojärjestelmään talletettavien tietojen julkisuuden määräytymistä, niiden luovuttamista muille viranomaisille sekä tuomioistuimen velvollisuutta ilmoittaa ja tallettaa tietoja tietojärjestelmään.

Työryhmämietinnössä 2007:16 ehdotettujen säännösten jatkovalmistelua ja täytäntöönpanoa varten on asetettu valmisteluryhmä ja seurantaryhmä. Valmisteluryhmä laatii tarvittavat säädösmuutokset ja suunnittelee tarvittavat täytäntöönpanotoimenpiteet. Seurantaryhmä ohjaa valmisteluryhmän työtä ja huolehtii toteuttamisen vaatimista resursseista.

#### **4. Organisointi**

Seurantaryhmä:

Puheenjohtaja:

ylivohtaja Kari Kiesiläinen, Oikeusministeriö

Jäsenet:

johtaja Ritva-Liisa Raatikainen, Oikeusrekisterikeskus

hallintopäällikkö Aarno Lankinen, Oikeushallinnon tietotekniikkakeskus

hovioikeudenneuvos Sakari Laukkanen, Rovaniemen hovioikeus

Valmisteluryhmä:

Puheenjohtaja:

Hovioikeudenneuvos Sakari Laukkanen

Varapuheenjohtajat:

Erityisasiantuntija Pekka Pärnänen, oikeusministeriö

Lainsäädäntöneuvos Anna-Riitta Wallin, oikeusministeriö

Jäsenet:

Apulaisjohtaja Tauno Aalto, oikeusrekisterikeskus

Tietosuojavaltuutettu Reijo Aarnio

Neuvotteleva virkamies Virpi Jalkanen, Valtakunnansyyttäjävirsto

Kehittämispäällikkö Tapani Kilpelä, oikeushallinnon tietotekniikkakeskus

Neuvotteleva virkamies Kari Liede, oikeusministeriö

Neuvotteleva virkamies Leena Rantalankila, oikeusministeriö

Erityisasiantuntija Mauri Suo, oikeusministeriö

Erityisasiantuntija Leena Vettenranta, oikeusministeriö

Hallitussihteeri Merja Väisänen, oikeusministeriö

Sihteerit:

Tauno Aalto ja Anna-Riitta Wallin

## 5. Taustatietoja

### 6. Aikataulu

Työryhmien toimikausi on 7.4.2008 – 31.12.2010.

Valmisteluryhmän tehtävänä on laatia 31.8.2008 mennessä hallituksen esitys oikeushallinnon valta-kunnallisista tietojärjestelmistä. Lisäksi valmisteluryhmän tehtävänä on 31.12.2008 mennessä laatia luonnokset tarvittaviksi asetuksiksi ja suunnitelma lain täytäntöönpanoa varten tarvittavista toimenpiteistä.

Hallituksen esitys asiasta on tarkoitus antaa vuoden 2009 kevään aikana.

### 7. Vaikutukset

Laki saattaisi oikeushallinnon tietojärjestelmät henkilötietojen suojaamista koskevan lainsäädännön mukaisiksi. Kansalaisten ja erityisesti tiedotusvälineiden mahdollisuudet saada tietoja tuomiois-tuimissa käsiteltävistä asioista paranisivat, kun tietopyynnöt voitaisiin tehdä keskitetysti yhdelle viranomaiselle koko maata koskien. Oikeusrekisterikeskukselle esitettävien uusien tehtävien edellyttämä mahdollinen lisäys ORK:n resursseihin on tarkoitus lähimpien vuosien aikana hallinnonalan sisäisin järjestelyin.

### 8. Muut tiedot

OM 2/30/2003

OM019:00/2003

## 12.12 VAKUUTUSOIKEUDEN TOIMINNAN KEHITTÄMINEN

### 1. Tavoite ja tehtävät

Hankkeen tavoitteena on kehittää vakuutusosoikeuden toimintaa siten, että oikeusturvan tason heikkenemättä asioiden käsittelyajat vakuutusosoikeudessa lyhenevät.

### 2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Vakuutusosoikeuden 6.11.2006 tekemä esitys oikeusministeriölle uusista toimenpiteistä vakuutusosoikeuden toiminnan tehostamiseksi (373/0/2006).

### 3. Keskeinen sisältö

Työryhmän tehtävänä on tavoitteensa puitteissa kehittää vakuutusosoikeuden henkilöstörakennetta, kokoonpanoja, lainkäyttöprosesseja, asioiden valmistelua ja vakuutusosoikeuden muita menettelytapoja.

Työryhmän tulee ottaa kantaa erityisesti seuraaviin seikkoihin

- luodaanko joihinkin vakuutusosoikeuden asiaryhmiin niiden oikeusturvatarpeisiin vastaava erityinen nopeutettu valmistelumenettely
- rajataanko lisäselvityksen vastaanottaminen johonkin määräaikaan
- mitkä ovat oikeusturvan takaavat ratkaisukokoonpanot eri tyyppisissä asioissa

- asiantuntijajäsenten tarve ja esteettömyyden varmistaminen
- mitkä ovat hallintoistunnon ja täysistunnon kokoonpanot ja toimivaltuudet ja
- mitkä ovat esittelijöiden ja valmistelijoiden kelpoisuusvaatimukset ja tehtävät.

#### **4. Organisointi**

Työryhmän puheenjohtaja:

Hallintoneuvos Niilo Jääskinen, korkein hallinto-oikeus

Työryhmän jäsenet:

Ylituomari Timo Havu, vakuutusosasto

Lainsäädäntöneuvos Leena Halila, oikeusministeriö

Hallinto-oikeustuomari Liisa Heikkilä, Helsingin hallinto-oikeus

Hallitusneuvos Katriina Alaviuhkola, sosiaali- ja terveysministeriö

Laamanni Juha Pystynen, vakuutusosasto

Vakuutusosastotuomari Olli Olanterä, vakuutusosasto

Kansliapäällikkö Timo Tervonen, vakuutusosasto

Notaari Maarit Hinkkanen, vakuutusosasto

Työryhmän sihteeri

Ylitarkastaja Martta Plathin, oikeusministeriö, puhelin (09) 1606 7568

#### **5. Taustatietoja**

Vakuutusosastossa käsiteltäville asioille on ominaista, että niissä on kysymys valittajan perustoimeentulon kannalta keskeisistä etuuksista. Tällaisia asioita koskevat valitukset tulisi käsitellä erityisen kiireellisesti. Vakuutusosastossa asioiden keskimääräinen käsittelyaika on viime vuosina ollut yli vuoden. Tilannetta on jo 2000-luvulla pyritty korjaamaan uudistamalla vakuutusosaston johtamisorganisaatiota, kehittämällä vakuutusosaston menettelytapoja ja lisäämällä sen henkilöstöresursseja. Jo suoritetuista kehittämistoimenpiteistä huolimatta käsittelyaika vakuutusosastossa ei ole lyhentynyt toivotulla tavalla.

Vakuutusosasto on 6.11.2006 tehnyt esityksen oikeusministeriölle uusista toimenpiteistä vakuutusosaston toiminnan tehostamiseksi. Esityksessä todetaan, että vakuutusosaston toimintaa tulisi ensisijaisesti tehostaa puuttamalla ruuhkautumista aiheuttaviin prosessuaalisiin rakenteisiin. Esityksessä ehdotetaan jatkoselvitetäväksi mahdollisuudet ottaa osaan asioita käyttöön valituslupajärjestelmä, vähentää työlöjä tuntevien asiantuntijajäsenten osallistumista päätöksentekoon, rajoittaa lisäselvityksen vastaanottamista ja keventää viisijäsenisen ratkaisukokoonpanon menettelytapoja.

Nykyisen hallituksen hallitusohjelman mukaan vakuutusosaston menettelytapoja kehitetään erityisesti eriyttämällä kokoonpanoja. Oikeushallinto-osaston vuoden 2008 tulostavoitteena vakuutusosaston osalta on todettu, että vakuutusosaston ruuhkaantumista ja pitkistä käsittelyajoista kansalaisille aiheutuvia ongelmia vähennetään.

#### **6. Aikataulu**

Työryhmän toimikausi on 1.5.2008 - 30.6.2009

## **7. Vaikutukset**

Vakuutusoikeuden toimintamuotojen tehostuessa myös käsittelyajat lyhenevät.

## **8. Muut tiedot**

OM 4/32/2006

OM016:00/2008

## **12.13 ULOSOTON HALLINTOVIRASTON (VALTAKUNNANVOUDINVIRASTON) PERUSTAMINEN**

### **1. Tavoite ja tehtävät**

Säätää laki ulosoton hallintovirastosta perustuen ulosottokaaren 1 luvun 11 ja 12 §:ään.

### **2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat**

Työryhmän asettamispäätös 20.3.2008 Ad 10/36/2008, ulosottokaari 15.6.2007/705, Valtakunnan-voudinviraston sijoittamisselvitys, VM:n Alueellistamisen koordinaatio-ryhmän pöytäkirja 16.12.2008, HALKE 29.1.2009

### **3. Keskeinen sisältö**

Tarkoituksena on säätää ulosoton keskushallinnosta, jolle kuuluu hallinnollinen ulosotto-toimen yleinen johto, ohjaus ja valvonta. Laissa säädetään viraston nimestä, tehtävistä, viroista ja muusta järjestämisestä. Perussäännökset virastosta ovat ulosottokaareissa. Virastoon on tarkoitus koota pää-osa nykyisin oikeusministeriössä ja lääninhallituksissa olevasta ulosottohallinnosta ja siirtyä kaksi-portaiseen hallintomalliin siten, että ulosottolaitos muodostuu keskushallinnosta ja sen alaisista ulosottovirastoista.

### **4. Organisointi**

Hallituksen esitys valmistellaan virkatyönä oikeushallinto-osaston ulosottoyksikössä. Valmistelija-na on neuvotteleva virkamies Kari Liede. Valmistelun tueksi on 20.3.2008 asetettu asiantuntijatyöryhmä, jonka kokoonpano on seuraava:

Puheenjohtaja:

Ulosottojohtaja Juhani Toukola, oikeusministeriö

Jäsenet:

Talousjohtaja Harri Mäkinen, oikeusministeriö

Apulaisosastopäällikkö Esko Sorvali, oikeusministeriö

Neuvotteleva virkamies Kari Liede, oikeusministeriö

Lainsäädäntöneuvos Tuula Linna, oikeusministeriö

Valtionsyyttäjä Christer Lundström, Valtakunnansyyttäjänvirasto

Neuvotteleva virkamies Matti Korkealehto, valtiovarainministeriö

Johtava kihlakunnanvouti Timo Heikkinen, Helsingin ulosottovirasto

Sihteeri:

Eriyisiasiantuntija Elina Arpiainen, oikeusministeriö

## 5. Taustatietoja

Hallintoviraston perustaminen perustuu ulosottokaaren säännöksiin. Hallinnon kokoomisella oikeusministeriöstä ja lääninhallituksista perustettavaan virastoon toteutetaan ulosottoimen kaksiportainen hallintorakenne. Tarvittaessa tarkasteluun otetaan myös ulosottokaaren säännökset.

Viraston alueellistamisratkaisun perusteella se perustetaan aluksi pääkaupunkiseudulle ja Turkuun ja se siirretään asteittain Turkuun vuoteen 2015 mennessä. Pääkaupunkiseudulle voidaan jättää muutamia virkamiehiä pääkaupunkisidonnaisen työn helpottamiseksi.

## 6. Aikataulu

Työryhmän määräaika kestää hallintoviraston perustamiseen asti. Viraston on tarkoitus aloittaa 1.1.2010. Hallituksen esitys on tarkoitus antaa keväällä 2009.

## 12.14 KÄRÄJÄOIKEUSVERKOSTON KEHITTÄMINEN

### 1. Tavoite ja tehtävät

Työryhmä valmistele tarvittavia säädösmuutoksia, jotka johtuvat 1.1.2010 voimaan tulevasta käräjäoikeuksien rakennemuutoksesta.

### 2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Käräjäoikeuksien rakennemuutos - säädösryhmän asettaminen 3.9.2008

Valtioneuvoston asetus käräjäoikeuksien tuomiopiireistä 12.6.2008/410

Työryhmämietintö 15.10.2007 (2007:12) Käräjäoikeusverkoston kehittäminen

### 3. Keskeinen sisältö

Työryhmän tehtävänä on selvittää käräjäoikeuksien rakennemuutoksesta johtuvien säädösmuutosten tarve sekä valmistella tarvittavat säädökset ja tehdä niitä koskevat esitykset. Työryhmän tulee tarkastella myös sitä, onko erityisosaamista edellyttävien asiaryhmien keskittäminen tarkoituksenmukaisella tasolla.

### 4. Organisointi

Työryhmän kokoonpano

Puheenjohtaja:

Hallitusneuvos Heikki Liljeroos, oikeusministeriö, puh. 160 67608

Jäsenet:

käräjätuomari Anna-Mari Porkkala-Hietala, Suomen Tuomariliitto

lainsäädäntöneuvos Jaakko Rautio, oikeusministeriö

ylitarkastaja Päivi Saukonoja, oikeusministeriö



## 5. Taustatietoja

Valtioneuvoston antamalla asetuksella Suomessa on vuoden 2010 alusta nykyisen 54:n sijasta 27 käräjäoikeutta. Valtaosa uusista käräjäoikeuksista muodostetaan maakunta-pohjalta nykyisiä käräjäoikeuksia yhdistämällä.

## 6. Aikataulu

Työryhmän toimikausi on 10.9.2008 - 30.4.2009.

## 7. Vaikutukset

## 8. Muut tiedot

OM 8/31/2007

# 12.15 TUOMIOISTUINHARJOITTELUN KEHITTÄMINEN

## 1. Tavoite ja tehtävät

Tehtävänä on arvioida tuomioistuinharjoittelun kehittämistä siten, että se antaisi nykyistä paremmat valmiudet oikeuslaitoksen lakimiestehtäviin.

## 2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Muistio 21.12.2007

Asettamispäätös 21.12.2007

## 3. Keskeinen sisältö

Hankkeen keskeinen sisältö on valmistella ehdotus hallituksen esitykseksi siitä, miten tuomioistuinharjoittelu jatkossa käytännössä järjestetään ja mikä on sen sisältö.

## 4. Organisointi

Työryhmän kokoonpano on seuraava:

Puheenjohtaja:

Heikki Nousiainen, laamanni, Vantaan käräjäoikeus

Jäsenet:

Paula Salonen, hovioikeudenneuvos, Helsingin hovioikeus

Mikko Salo, oikeuspoliittinen asiamies, Suomen Lakimiesliitto

Minna Hällström, ma oikeussihteeri, viskaali, Suomen Tuomariliitto

Petteri Sotamaa, asianajaja, Suomen Asianajajaliitto

Jorma Hirvonen, koulutuspäällikkö, oikeusministeriö

Liisa Heikkilä, hallinto-oikeustuomari, Helsingin hallinto-oikeus

Pekka Pärnänen, erityisasiantuntija, oikeusministeriö

Päivi Saukonoja, ylitarkastaja, oikeusministeriö

Pysyvä asiantuntija:

Jukka Sippo, oikeusneuvos, korkein oikeus

Päivi Saukonoja toimii myös työryhmän sihteerinä.

## 5. Taustatietoja

Tuomioistuinharjoittelusta säädetään käräjäoikeuslaissa (581/1993) ja käräjäoikeusasetuksessa (582/1993). Säännökset ovat tulleet voimaan alioikeusuudistuksen yhteydessä 1.12.1993. Kiinteistöjen kirjaamisasioiden siirtäminen käräjäoikeuksista maanmittauslaitokselle vuoden 2010 alusta vähentää tuomioistuinharjoittelua suorittavien notaarien työtehtäviä käräjäoikeuksissa.

Vuoteen 2019 mennessä huomattava osa oikeuslaitoksen lakimiesammateissa työskentelevistä henkilöistä siirtyy eläkkeelle. Avautuviin virkoihin halutaan päteviä ja ammattitaitoisia lakimiehiä. Myös oikeuslaitos joutuu tulevaisuudessa kilpailemaan pätevistä työvoimasta. Harjoittelun kehittämisen arvioidaan myös lisäävän sen houkuttelevuutta ja kiinnostusta oikeuslaitoksen virkoihin. Nykymuotoinen tuomioistuinharjoittelu ei enää vastaa niitä tarpeita, joita sille on asetettu.

## 6. Aikataulu

Työryhmän toimikausi päättyy 31.3.2009.

## 7. Vaikutukset

Esityksellä pyritään siihen, että tuomioistuinharjoittelijoiden osaamiseen liittyvät kehittämistavoitteet voidaan toteuttaa mahdollisimman yhtenäisellä tavalla sekä parantaa oikeuslaitoksen lainkäyttötehtäviin haluavien valmiuksia suoriutua tehtävistään.

## 8. Muut tiedot

OM 22/31/2007

## 12.16 LUOTTOTIETOLAINSÄÄDÄNNÖN TARKISTAMINEN

### 1. Tavoite ja tehtävät

Luottotietolainsäädännön eräiden säännösten tarkistaminen.

### 2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Työryhmän asettamispäätös 10.10.2008

### 3. Keskeinen sisältö

Työryhmän tehtävänä on laatia ehdotus luottotietolain ja ulosottokaaren muuttamiseksi niin, että ulosottorekisteriin merkityjä asianhallintatietoja voitaisiin nykyistä laajemmin merkitä luottotietorekisteriin. Tavoitteena on parantaa luottotietojen luotettavuutta silloin, kun velallinen pitkäkestoisen ulosoton perusteella tosiasiallisesti varattomaan henkilöön. Toiseksi työryhmän tulee arvioida, onko syytä muuttaa lainsäädäntöä niin, että maksuhäiriömerkintä voitaisiin poistaa heti, kun ulosottooperusteen täytäntöönpanokelpoisuuden määräaika on kulunut umpeen ja saatava on lopullisesti vanhentunut. Tavoitteena on edistää ylivelkaantuneiden kansalaisten palaamista yhteiskunnan aktiiviksi toimijoiksi. Kolmanneksi työryhmän tulee selvittää, voidaanko antaa tietoja ulosottorekisteristä kahta kuukautta pidemmältä ajalta silloin, kun kyse on luottotietotoiminnan aloittamisesta.

#### **4. Organisointi**

Puheenjohtaja

Linna, Tuula, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 160 67718

Jäsenet

Toukola, Juhani, ulosottojohtaja, oikeusministeriö

Neuvonen, Riku, hallinto-oikeuden assistentti, Helsingin yliopisto

Peltonen, Anja, johtaja, Kuluttajavirasto

Laine, Helena, johtava lakimies Finanssialan Keskusliitto

Pysyvä asiantuntija

Wallin, Anna-Riitta, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö

Sihteeri

Pulkkinen, Kirsi, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö

#### **5. Taustatietoja**

Luottotietolain (527/2007) hyväksyessään eduskunta edellytti, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin luottotietolain täydentämiseksi siten, että ulosottorekisterin julkisten tietojen merkitseminen luottotietorekisteriin tulee mahdolliseksi.

Ulosottooperusteen määräajan päätyminen ei ole kaikin osin auttanut velallisia palamaan aktiivisiksi toimijoiksi yhteiskuntaan maksuhäiriömerkinnän vuoksi.

Oikeusministeriöön on tullut aloite, joka koskee luottotietotoiminnan aloittamisen helpottamista.

#### **6. Aikataulu**

Työryhmän on annettava ehdotuksensa 28.2.2009 mennessä. Hallituksen esitys on tarkoitus antaa loppukevästä 2009.

#### **7. Vaikutukset**

Uudistuksella pyritään tehostamaan luottotietojen luotettavuutta kuitenkin niin, etteivät laajat kansalaispiirit joudu uudistuksen vuoksi maksuhäiriömerkinnän kohteeksi. Uudistuksella pyritään vähentämään maksuhäiriömerkinnän haitallista vaikutusta sen jälkeen, kun merkinnän aiheuttanut saatava on lopullisesti vanhentunut. Tavoitteena on parantaa kilpailua luottotietotalalla, jos se on velallisten oikeusturvaa ja tietosuojaa vaarantamatta mahdollista.

#### **8. Muut tiedot**

OM 13/41/2008

OM032:00/2008

## **12.17 VAPAUDENMENETYKSEN KORVAAMISTA KOSKEVIEN SÄÄNNÖSTEN TARKISTAMINEN**

### **1. Tavoite ja tehtävät**

Vapaudenmenetyksen johdosta maksettavan korvauksen hakemista koskevien menettelysäännösten tarkistaminen.

### **2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat**

Työryhmän asettamispäätös 28.10.2008

### **3. Keskeinen sisältö**

Työryhmän tehtävänä on laatia ehdotus syyttömästi vangitulle tai tuomitulle vapaudenmenetyksen johdosta maksettavan korvauksen hakemista koskevien menettelysäännösten tarkistamiseksi siten, että korvausta olisi aina ensi vaiheessa haettava Valtiokonttorilta. Työryhmän tulee arvioida, edellyttääkö korvauksen hakemismenettelyn muuttaminen muutoksenhaun järjestämistä nykyisestä poikkeavalla tavalla. Työryhmän tulee lisäksi arvioida ja selventää valtion puhevallan käyttöä korvausasiassa koskevia säännöksiä.

### **4. Organisointi**

Puheenjohtaja

Pulkkinen, Kirsi, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 1606 7722

Jäsenet

Paananen, Ari, lakimies, Valtiokonttori

Lindberg, Harri, kihlakunnansyyttäjä, Länsi-Uudenmaan syyttäjänvirasto

Jaatela, Jarkko, asianajaja

### **5. Taustatietoja**

Tuomioistuinten resurssien oikean kohdentumisen ja valtiolle aiheutuvien kustannusten kannalta epäkohtana voidaan pitää selvien ja riidattomien korvausasioiden ohjautumista tuomioistuimen käsiteltäväksi. Valtiokonttori on oikeusministeriölle tekemässään aloitteessa esittänyt lakia muutettavaksi siten, että korvausta olisi haettava aina ensi vaiheessa Valtiokonttorilta.

### **6. Aikataulu**

Työryhmän toimikausi on 3.11.2008 - 31.3.2009.

### **7. Vaikutukset**

Tavoitteena on menettelyn tehostaminen siten, että resursseja vaativaan tuomioistuinmenettelyyn ohjautuisivat vain epäselvät ja riitaiset asiat. Tavoitteena on myös yhtenäistää korvauskäytäntöä.

### **8. Muut tiedot**

OM 20/41/2008

OM045:00/2008

## **12.18 TUOMARIT KANSAINVÄLISISSÄ JA EU:N TUOMIOISTUIMISSA – KANSALLISEN VALINTA- JA NIMEÄMISMENETTELYN KEHITTÄMINEN**

### **1. Tavoite ja tehtävät**

Tavoitteena on uudistaa nimeämismenettelyä Suomen asettaessa tuomariehdokkaita kansainvälisiin ja Euroopan unionin tuomioistuimiin.

### **2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat**

Valtioneuvoston kanslian asettaman työryhmän mietintö (VNK:n julkaisusarja 14/2006)

Valtioneuvoston kanslian toimeksianto oikeusministeriölle (VNK 012:00/2005)

Oikeusministeriön asettaman työryhmän asettamispäätös (OM 10/42/2008)

### **3. Keskeinen sisältö**

Valtioneuvoston kanslia asetti 12. elokuuta 2005 työryhmän, jonka tehtäväksi annettiin laatia ehdotus nimeämismenettelyn kehittämiseksi Suomen nimetessä tuomariehdokkaita kansainvälisiin ja Euroopan unionin tuomioistuimiin. Tavoiteltavana pidettiin sitä, että Suomen sisäisen päätöksentekojärjestelmän avoimuutta kehitettäisiin edelleen tavalla, joka turvaisi mahdollisimman hyvien ehdokkaiden valinnan. Työryhmä luovutti mietintönsä 25. syyskuuta 2006.

Oikeusministeriö asetti 21.1.2009 työryhmän hankkeen jatkovalmistelua varten. Työryhmän tehtävänä on laatia valtioneuvoston kanslian asettaman työryhmän mietinnön ja siitä saadun lausuntopalautteen pohjalta ehdotus nimeämismenettelystä. Työryhmän tulee laatia ehdotuksensa hallituksen esityksen muotoon.

### **4. Organisointi**

Työryhmän kokoonpano on seuraava:

Puheenjohtaja:

Välimaa, Asko, lainsäädäntöjohtaja, oikeusministeriö, puh. 1606 7700

Jäsenet:

Liljeroos, Heikki, hallitusneuvos, oikeusministeriö

Liukko, Arno, neuvotteleva virkamies, valtioneuvoston kanslia

Mäkelä, Sari, lainsäädäntöneuvos, ulkoasiainministeriö

Sihteeri:

Puurunen, Tapio, lainsäädäntösihteeri, oikeusministeriö, puh. 1606 7639

### **5. Taustatietoja**

### **6. Aikataulu**

Työryhmän toimikausi on 1.2.2009–1.10.2009.

**7. Vaikutukset**

Uudistus yhdenmukaistaisi valintamenettelyä Suomen asettaessa tuomariehdokkaita EU:n ja kansainvälisiin tuomioistuimiin ja lisäisi menettelyn avoimuutta.

**8. Muut tiedot**

OM 10/42/2008

## **13. KANSAINVÄLINEN PROSESSIOIKEUS**

### **13.1 LUGANON SOPIMUKSEN TARKISTAMINEN (LUGANO II)**

#### **1. Tavoite ja tehtävät**

Tavoitteena on Luganon vuoden 1988 yleissopimuksen tarkistaminen siten, että se sisältää niin pitkälle kuin mahdollista vastaa vuonna 2000 annettua Bryssel I -asetusta.

#### **2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat**

Neuvoston asetus (EY) N:o 44/2001 tuomioistuimen toimivallasta sekä tuomioiden tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta siviili- ja kauppaoikeuden alalla

Komission ehdotus päätökseksi KOM(2007) 387 lopullinen

U 23/2007 vp

LaVL 10/2007 vp

E 15/15/2008 vp

#### **3. Keskeinen sisältö**

#### **4. Organisointi**

Suomen edustaja

Leppänen Maarit, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 1606 7704

#### **5. Taustatietoja**

Yleissopimuksen tekeminen kuuluu yhteisön yksinomaisen toimivallan piiriin.

#### **6. Aikataulu**

Yhteisön, Tanskan sekä muiden sopimusvaltioiden kuin EU:n jäsenvaltioiden väliset neuvottelut on saatu päätökseen 28.3.2007. Komissio teki 6.7.2007 ehdotuksen (KOM(2007) 387 lopullinen) neuvoston päätökseksi Lugano II yleissopimuksen allekirjoittamisesta. Komission ehdotus hyväksyttiin 15.10.2007 pidetyssä yleisten asioiden ja ulkosuhteiden neuvostossa. Sopimus allekirjoitettiin Luganossa 30.10.2007 ja se tulee voimaan siten kuin sopimuksessa on sovittu. Päätös yleissopimuksen tekemiseksi (ratifiointiksi) on hyväksytty OSA-neuvostossa 27.11.2008.

#### **7. Vaikutukset**

Lugano II yleissopimus korvaa Luganon yleissopimuksen sopimusvaltioiden välisissä suhteissa. Sopimusmääräykset vastaavat sisällöllisesti Bryssel I -asetuksen säännöksiä. Tarkistettu yleissopimus yhtenäistää tarkoituksenmukaisella tavalla sopimuskenttää. Sopimus tulee lähtökohtaisesti sovellettavaksi EU:n jäsenvaltioiden ja Tanskan sekä Islannin, Norjan ja Sveitsin välisissä suhteissa.

#### **8. Muut tiedot**

OM 3/482/2005

EU/2007/1247

EU/2008/0739

## **13.2 SOVITTELU SIVILIASIOISSA, EHDOTUS DIREKTIIVIKSI**

### **1. Tavoite ja tehtävät**

Direktiiviehdotuksen tavoitteena on parantaa riidanratkaisumenettelyjen saatavuutta edistämällä sovittelun käyttöä sekä varmistamalla sovittelun ja riita-asian oikeudenkäynnin toimiva suhde.

### **2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat**

KOM(2004) 718

U 67/2004 vp

LaVL 2/2005 vp

Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2008/52/EY tietyistä sovittelun näkökohdista siviili- ja kauppaoikeuden alalla (EUVL L 136, 24.5.2008, s. 3)

### **3. Keskeinen sisältö**

Direktiivi sisältää säännöksiä, joiden tavoitteena on varmistaa toimiva suhde sovittelun ja oikeudenkäynnin välillä vahvistamalla siviiliprosessin eräitä osa-alueita koskevat yhteiset vähimmäisvaatimukset yhteisön tasolla. Jäsenvaltioiden tuomioistuimille annettaisiin myös tarvittavat keinot sovittelun käytön lisäämiseksi. Direktiivi ei sen sijaan sisällä itse sovittelumenettelyä tai sovittelijaa koskevia säännöksiä.

### **4. Organisointi**

Suomen edustaja

Leppänen, Maarit, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 1606 7704

### **5. Taustatietoja**

### **6. Aikataulu**

Direktiivi on annettu 21.5.2008. Se on saatettava valtionsisäisesti voimaan viimeistään 21.5.2011.

### **7. Vaikutukset**

Direktiivistä seuraa joitakin muutoksia Suomen lainsäädäntöön, mm. sovittelussa saavutetut sovinnot olisi voitava vahvistaa täytäntöönpanokelpoisiksi.

### **8. Muut tiedot**

OM 11/482/2004

EU/2004/1654



### **13.3 ASIAKIRJOJEN TIEDOKSIANTOA KOSKEVAN ASETUKSEN MUUTOS, EHDOTUS EU:N ASETUKSEKSI**

#### **1. Tavoite ja tehtävä**

Asetusehdotuksen tavoitteena on parantaa ja nopeuttaa oikeudenkäynti- ja muiden asiakirjojen toimittamista ja tiedoksiantamista siviili- ja kauppaoikeudellisissa asioissa jäsenvaltioiden välillä.

#### **2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat**

KOM (2005) 305 lopullinen

U 46/2005 vp

#### **3. Keskeinen sisältö**

Asetuksessa otettaisiin käyttöön määräaika tiedoksiannon tapahtumiselle. Tiedoksiannosta kieltäytymiseen liittyvästä menettelystä ja oikeusvaikutuksista säädettäisiin nykyistä tarkemmin. Lisäksi ehdotuksessa on useita muita lähinnä teknisiä muutosehdotuksia.

#### **4. Organisointi**

Suomen edustajat

Leppänen, Maarit, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 1606 7704

Kempainen, Outi, hallitussihteeri, oikeusministeriö, puh. 1606 7576

#### **5. Taustatietoja**

#### **6. Aikataulu**

Neuvottelut asetusehdotuksesta aloitettiin lokakuussa 2005. Asetus on annettu 13.11.2007 ja se tuli kokonaisuudessaan sovellettavaksi 13.11.2008 alkaen.

#### **7. Vaikutukset**

Asetusehdotukseen sisältyvät muutokset ovat varsin vähäisiä, mutta ne tukevat voimassa olevan tiedoksiantoasetuksen käytännön toimivuutta.

#### **8. Muut tiedot**

OM 2/482/2006

EU/2005/1185

**13.4 EUROOPAN UNIONIN JA ISLANNIN TASAVALLAN SEKÄ NORJAN KUNINGASKUNNAN VÄLINEN SOPIMUS TIETTYJEN KESKINÄISESTÄ OIKEUSAVUSTA RIKOSASIOISSA EUROOPAN UNIONIN JÄSENVALTIOIDEN VÄLILLÄ 29 PÄIVÄNÄ TOUKOKUUTA 2000 TEHDYN YLEISSOPIMUKSEN JA SIIHEN VUONNA 2001 LIITETYN PÖYTÄKIRJAN SOVELTAMISESTA**

**1. Tavoite ja tehtävät**

Tarkoituksena on saattaa voimaan EU:n ja Islannin sekä Norjan välillä tehdyn oikeus-  
apusopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvat määräykset.

**2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat**

Allekirjoitettu sopimus EUVL L 26, 29.1.2004  
HE 14/2007 vp  
EV 37/2007 vp  
L 1050-1051/2007

**3. Keskeinen sisältö**

Valtioneuvosto on hyväksynyt 22.11.2007 sopimuksen ja vahvistanut lain sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta (1050/2007) sekä lain vapautensa menettäneen henkilön väliaikaisesta siirtämisestä todistelutarkoituksessa rikosasioissa annetun lain 7 §:n muuttamisesta (1051/2007). Tarkoituksena on, että lait tulisivat voimaan samanaikaisesti kun sopimus tulee kansainvälisesti voimaan.

**4. Organisointi**

Valmistelija  
Jahkola, Katariina, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 1606 7705

**5. Taustatietoja**

**6. Aikataulu**

Sopimuksen kansainvälinen voimaantulo edellyttää kaikkien jäsenvaltioiden kansallisten hyväksymismenettelyjen loppuunsaattamista. Kaikki jäsenvaltiot eivät ole vielä saattaneet menettelyjään loppuun.

**7. Vaikutukset**

Voimaansaattettava sopimus tehostaa EU:n jäsenvaltioiden sekä Norjan ja Islannin välisiä yhteistyötä kansainvälisessä rikosoikeusavussa.

**8. Muut tiedot**

OM 22/481/2005

## 13.5 MENETTÄMISSEURAAMUSTEN TÄYTÄNTÖÖNPANO EU:SSA

### 1. Tavoite ja tehtävät

Oikeusministeriö asetti 4.11.2005 työryhmän valmistelemaan ns. konfiskaatiopuitepäätöksen (ja sakkopuitepäätöksen) edellyttämiä täytäntöönpanotoimia ja kansallisia lainmuutoksia.

Täytäntöönpanotoimien lähtökohtana on puitepäätöksen täytäntöönpano sekamuotoisella lailla valtiosopimusten tapaan.

### 2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Tanskan kuningaskunnan ehdotus puitepäätökseksi (EYVL C 184, 2.8.2002, s. 8),

U 52/2002 vp,

LaVL 20/2002 vp,

Neuvoston puitepäätös 2006/783/YOS, (EUVL L 328, 24.11.2006, s. 59)

Työryhmän asettamispäätös 4.11.2005 (OM 25/481/2005, OM054:00/2005)

Työryhmän mietintö, Sakko- ja konfiskaatiopuitepäätösten täytäntöönpano (Oikeusministeriö, Lausuntoja ja selvityksiä 2006:11)

HE 47/2007 vp

PeVL 23/2007 vp

LaVM 3/2008

### 3. Keskeinen sisältö

Konfiskaatiopuitepäätös koskee tuomioistuimen rikosasioissa määräämien menettämisseuraamusten täytäntöönpanoa toisessa EU:n jäsenvaltiossa. Puitepäätöksessä tarkoitetut päätökset tunnustetaan ilman muodollisuuksia ja pannaan täytäntöön toisessa jäsenvaltiossa samalla tavoin kuin kotimaiset päätökset. Oikeusrekisterikeskuksen tehtävänä olisi huolehtia seuraamusten täytäntöönpanosta.

### 4. Organisointi

Valmistelija

Pulkkinen, Kirsi, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 1606 7722

### 5. Taustatietoja

### 6. Aikataulu

Lait 222 - 224/2008 tulivat voimaan 24.11.2008.

### 7. Vaikutukset

Puitepäätöksen mukainen järjestelmä tehostaa rikosvastuun toteutumista EU:n alueella mahdollistaen menettämisseuraamusten tehokkaamman täytäntöönpanon jäsenvaltioiden välillä.

### 8. Muut tiedot

OM 25/481/2005

OM054:00/2005

OM 9/481/2005

## **13.6 EHDOTUS EU:N PUITEPÄÄTÖKSEKSI ERÄISTÄ RIKOSOIKEUDELLISISSA MENETTELYISSÄ EUROOPAN UNIONIN ALUEELLA NOUDATETTAVISTA OIKEUKSISTA**

### **1. Tavoite ja tehtävät**

Ehdotuksen tarkoituksena on luoda vähimmäissäännöksiä epäillyn ja syytetyn oikeuksiin turvaamisesta rikosoikeudellisissa menettelyissä Euroopan unionin alueella.

### **2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat**

KOM (2004) 328 lopullinen

9318/04 DROIPEN 17

U 43/2004 vp

LaVL 17/2004 vp

U-jatkokirjelmä 26.9.2005

U-jatkokirjelmä 12.6.2006

### **3. Keskeinen sisältö**

Ehdotus sisältää vähimmäissäännöksiä epäillyn ja syytetyn oikeuksista rikosoikeudellisissa menettelyissä Euroopan unionin alueella. Ehdotus koskee epäillyn ja syytetyn oikeutta oikeudelliseen neuvontaan, oikeutta maksuttomaan tulkkaukseen ja käännöksiin sekä oikeutta saada tietoa oikeuksistaan.

### **4. Organisointi**

Valmistelija

Pulkkinen, Kirsi, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 1606 7722

### **5. Taustatietoja**

### **6. Aikataulu**

Ehdotuksen käsittely keskeytettiin toistaiseksi kesäkuussa 2007.

### **7. Vaikutukset**

Ehdotus lisää jäsenvaltioiden luottamusta toistensa järjestelmiin ja siten luo paremmat edellytykset päätösten tuomioiden vastavuoroiselle tunnustamiselle.

### **8. Muut tiedot**

OM 8/481/2005

EU/2004/1036

## **13.7 EHDOTUS EU:N PUITEPÄÄTÖKSEKSI NE BIS IN IDEM -PERIAATTEEN SOVELTAMISESTA**

### **1. Tavoite ja tehtävät**

Kreikan tasavalta on 13 päivänä helmikuuta 2003 Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 29 artiklan, 31 artiklan d alakohdan ja 34 artiklan 2 kohdan b alakohdan nojalla tehnyt ehdotuksen puitepäätöksen tekemiseksi ne bis in idem -periaatteen soveltamisesta.

### **2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat**

Kreikan tasavallan ehdotus puitepäätökseksi

U 2/2003 vp

LaVL 1/2003 vp

Komission vihreä kirja KOM(2005) 696 lopullinen

### **3. Keskeinen sisältö**

Puitepäätösehdotus koskee lopullisten, rikoksen tai hallinnollisen rikkomuksen johdosta, toisessa jäsenvaltiossa annettujen päätösten niin sanottua ne bis in idem -vaikutusta (oikeusvoimavaikutus), sekä toisessa jäsenvaltiossa vireillä olevan menettelyn niin sanottua lis pendens -vaikutusta (vireilläolovaikutus). Sellaisen teon johdosta, josta jo on annettu lopullinen päätös jossain jäsenvaltiossa, ei saisi enää nostaa syytettä toiseen kertaan toisessa jäsenvaltiossa. Jos useassa jäsenvaltiossa olisi samanaikaisesti vireillä samaa asiaa koskeva menettely valittaisiin vain yksi jäsenvaltio käsittelemään asiaa ja menettelyt muissa jäsenvaltioissa keskeytyisivät.

### **4. Organisointi**

Suomen edustaja

Kiriakos, Sami, lainsäädäntösihteeri, oikeusministeriö, puh. 1606 7696

### **5. Taustatietoja**

Ehdotus perustuu Tampereella 15 ja 16 päivänä lokakuuta 1999 pidetyssä Eurooppa-neuvostossa hyväksytyihin puheenjohtajan päätelmiin, neuvoston 29 päivänä marraskuuta 2000 Tampereen päätelmien mukaisesti hyväksymään toimenpideohjelmaan vastavuoroisen tunnustamisen periaatteen täytäntöönpanemiseksi rikosasioissa sekä neuvoston ja komission 3 päivänä joulukuuta 1998 hyväksymään niin sanottuun Wienin toimintasuunnitelmaan parhaista tavoista panna täytäntöön Amsterdamin sopimuksen määräykset vapautteen turvallisuuteen ja oikeuteen perustuvan alueen toteuttamisesta.

### **6. Aikataulu**

Ehdotuksen käsittely päätettiin keskeyttää toistaiseksi heinäkuussa 2004.

### **7. Vaikutukset**

Hankkeen päätarkoituksena on vähentää positiivisia toimivaltaristiriitoja EU:n jäsenvaltioiden kesken.

### **8. Muut tiedot**

EU/2003/0252

OM 11/481/2005

## **13.8 EHDOTUS NEUVOSTON PUITEPÄÄTÖKSEKSI TUOMIOIDEN HUOMIOON OTTAMISESTA EUROOPAN UNIONIN JÄSENVALTIOIDEN VÄLILLÄ UUDESSA RIKOSPROSESSISSA**

### **1. Tavoite ja tehtävät**

Puitepäättösehdotuksen alkuperäisenä tavoitteena oli saavuttaa rikosoikeudellisten päätösten vastavuoroisen tunnustamisen periaatteen täytäntöönpanemiseksi joulukuussa 2000 laaditun toimenpideohjelman (EYVL C 12, 15.1.2001, s. 10) toimenpiteessä nro 2 asetetut tavoitteet ja määrittää edellytykset, joiden täytyessä toisessa jäsenvaltiossa annettu tuomio otetaan huomioon uudessa eri tosiseikkojen perusteella käynnistetyssä oikeudenkäynnissä.

### **2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat**

15959/06 COPEN 122

U 25/2005 vp

LaVL 17/2005 vp ja 18/2006 vp

### **3. Keskeinen sisältö**

Puitepäättöksen mukaan jäsenvaltioiden tehtävänä on toimia niin, että muiden jäsenvaltioiden antamat tuomiot voidaan rinnastaa kansallisiin tuomioihin ja liittää niihin samat vaikutukset kuin kotimaisiin tuomioihin. Aiemmin annettujen tuomioiden vaikutuksia ei jäsenvaltioiden välillä yhdenmukaisteta, vaan vaikutukset kuuluvat edelleen kansallisen lainsäädännön soveltamisalaan. Huomioon ottaminen tapahtuu kansallisen lainsäädännön mukaisesti.

### **4. Organisointi**

Valmistelija

Kanerva, Janne, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 1606 7723

Jahkola, Katariina, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 1606 7705

### **5. Taustatietoja**

Puitepäättösehdotus on jatkoa komission 25 päivänä tammikuuta 2005 antamalle valkoiselle kirjalle rikostuomioita koskevasta tietojenvaihdosta ja tuomioiden vaikutuksesta Euroopan unionin alueella (KOM(2005) 10 lopullinen).

### **6. Aikataulu**

Puitepäättös on tullut voimaan 15.8.2008. Jäsenvaltioiden on toteuttava tarvittavat lainsäädäntötoimenpiteet viimeistään 15.8.2010.

## **7. Vaikutukset**

Puitepäättösehdotuksella edistetään rikoksesta uudelleen tuomittavien henkilöiden yhdenvertaista kohtelua rangaistuksen määräämisessä Euroopan unionin alueella. Tekijän rikoshistoria otetaan paremmin huomioon rangaistuksen määräämisessä. Suomen lainsäädännöstä poistetaan kiellot ottaa huomioon ulkomaisia tuomioita yhteisen rangaistuksen määräämisessä.

## **8. Muut tiedot**

OM 18/481/2005

## **13.9 KESKINÄISTÄ OIKEUSAPUA RIKOSASIOISSA KOSKEVAN EUROOPPALAISEN YLEISSOPIMUKSEN TOINEN LISÄPÖYTÄKIRJA**

### **1. Tavoite ja tehtävät**

Euroopan neuvostossa on 8 päivänä marraskuuta 2001 hyväksytty eurooppalaisen rikosoikeusapusopimuksen toinen lisäpöytäkirja. Suomi allekirjoitti pöytäkirjan EN:n oikeusministerikokouksessa 9.10.2003.

### **2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat**

### **3. Keskeinen sisältö**

Pöytäkirja sisältää määräyksiä muun muassa oikeudenkäyntiasiakirjojen tiedoksiannosta postitse, todistajien kuulemisesta video- tai puhelinkokouksen avulla sekä rajat ylittäviä tutkintamenetelmistä kuten rajan yli tapahtuvasta tarkkailusta ja peitetoiminnasta.

### **4. Organisointi**

Valmistelija

Mikkola, Sanna, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 1606 7709

### **5. Taustatietoja**

### **6. Aikataulu**

Hallituksen esitys on valmisteilla. Luonnos on tarkoitus saada valmiiksi vuoden 2009 kuluessa.

### **7. Vaikutukset**

Voimaansaatettava pöytäkirja tehostaa sen osapuolina olevien valtioiden välistä yhteistyötä kansainvälisessä rikosoikeusavussa.

## **8. Muut tiedot**

OM 9/84/2005

## **13.10 POHJOISMAIDEN VÄLINEN SOPIMUS RIKOKSEN JOHDOSTA TAPAHTUVASTA LUOVUTTAMISESTA (POHJOISMAINEN PIDÄTYSMÄÄRÄYS)**

### **1. Tavoite ja tehtävät**

Tavoitteena on saattaa Pohjoismaiden 15 päivänä joulukuuta 2005 Kööpenhaminassa tekemän sopimuksen rikoksen johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta Pohjoismaiden välillä (Pohjoismainen pidätysmääräys) voimaan.

### **2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat**

Pohjoismainen luovuttamistyöryhmän mietintö 24.1.2007 (Oikeusministeriö, työryhmämietintö 2006:22)

Lausuntotiivistelmä 20.4.2007 (Oikeusministeriö, lausuntoja ja selvityksiä 2007:8)

HE 51/2007 vp

LaVM 8/2007

### **3. Keskeinen sisältö**

### **4. Organisointi**

Valmistelija

Rautio, Jaakko, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 1606 7708

### **5. Taustatietoja**

Uusi pohjoismaiseen sopimukseen perustuva rikoksen johdosta tapahtuvaa luovuttamista koskeva kansallinen lainsäädäntö on tullut voimaan 1 päivänä tammikuuta 2008 (L 1383-1387/2007). Sopimuksen voimaansaattamislaki (1382/2007) saatetaan voimaan tasavallan presidentin asetuksella samana ajankohtana kuin pohjoismainen sopimus tulee voimaan. Tämä edellyttää, että kaikki Pohjoismaat ovat hyväksyneet sopimuksen.

### **6. Aikataulu**

Sopimus tulee voimaan kolmen kuukauden kuluttua siitä, kun kaikki Pohjoismaat ovat sitoutuneet sopimukseen. Tanska on hyväksynyt sopimuksen vuonna 2007. Islannin, Norjan tai Ruotsin hyväksymisaikataulusta ei ole tarkempaa tietoa.

### **7. Vaikutukset**

Voimaansaattettava sopimus tehostaa Suomen ja muiden Pohjoismaiden välistä yhteistyötä rikoksen johdosta tapahtuvassa luovuttamisessa. Koska jatkossa pohjoismaiden välillä sovellettaisiin yksinomaan pohjoismaisen sopimuksen mukaista menettelyä, sen voimaantulo selkiyttää yhteistyötä niiden Pohjoismaiden välillä, jotka ovat myös EU:n jäsenvaltioita.

### **8. Muut tiedot**

OM 25/83/2005

OM 10/41/2006



## **13.11 SOPIMUKSET EU:N JA USA:N VÄLILLÄ RIKOKSEN JOHDOSTA TAPAHTUVASTA LUOVUTTAMISESTA JA KESKINÄISESTÄ OIKEUSAVUSTA RIKOSASIOISSA**

### **1. Tavoite ja tehtävät**

EU:n ja USA:n välillä kesäkuussa 2003 allekirjoitettujen rikoksen johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta ja keskinäisestä oikeusavusta rikosasioissa koskevien sopimusten sekä niihin liittyvät Suomen ja USA:n välillä tehtyjen kahdenvälisen sopimusten voimaantulo.

### **2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat**

HE 86/2005

EUVL L181, 19.7.2003

E 30/2002 vp

HE 86/2005 vp

EV 126/2007 vp

### **3. Keskeinen sisältö**

Sopimusten tarkoituksena on tehostaa rikoksen johdosta tapahtuvaa luovuttamista sekä keskinäistä oikeusapua rikosasioissa koskevaa yhteistyötä EU:n jäsenvaltioiden ja USA:n välillä. EU-USA -sopimusten EU-oikeudellinen oikeusperusta on unionisopimuksen (SEU) 24 artikla. Suomi on tehnyt SEU 24 artiklan 5 kohdassa tarkoitettua ilmoituksen, jonka mukaan sopimukset eivät sido sitä, ennen kuin se on saattanut loppuun valtiosääntönsä edellyttämät menettelyt. Koska sopimukset sisältävät lainsäädännön alaan kuuluvia määräyksiä, eduskunnan on hyväksyttävä ne perustuslain 94 §:n mukaisesti.

### **4. Organisointi**

Valmistelija

Jahkola, Katariina, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 1606 7705

### **5. Taustatietoja**

Allekirjoittamisen jälkeen kunkin jäsenvaltion ja USA:n kanssa on neuvoteltu kahdenväliset asiakirjat sopimusten soveltamisesta. Suomen osalta kahdenväliset neuvottelut on saatettu loppuun ja sopimukset allekirjoitettu joulukuussa 2004.

### **6. Aikataulu**

Hallituksen esitys sopimusten hyväksymisestä ja voimaansaattamisesta on annettu eduskunnalle kesäkuussa 2005. Eduskunta on hyväksynyt voimaansaattamislait (EV 126/2007) ja ne on vahvistettu 11.1.2008.

Sopimusten voimaantulo edellyttää, että jäsenvaltiot ovat saattaneet päätökseen kahdenvälisiä sopimuksia koskevat neuvottelut USA:n kanssa ja ilmoittaneet saattaneensa päätökseen valtion sisäiset menettelyt sopimusten hyväksymiseksi. Tämä prosessi on vielä eräissä jäsenvaltioissa kesken. Neuvosto päättää sopimusten lopullisesta hyväksymisestä erikseen annettavalla säädöksellä. Siitä on informoitu eduskuntaa U-kirjelmällä perustuslakivaliokunnan edellyttämällä tavalla (PeVL 5/2007 vp). Lakivaliokunta on anta-

nut kirjelmästä lausunnon LaVL 22/2008 vp, johon suuri valiokunta on yhtynyt (44/2008 vp)

### **7. Vaikutukset**

Sopimukset helpottavat rikosoikeudellista yhteistyötä EU:n jäsenvaltioiden ja USA:n välillä.

### **8. Muut tiedot**

OM 23/41/2003

OM024:00/2003

## **13.12 SUOMEN JA HONGKONGIN VÄLILLÄ TOUKOKUUN 5 PÄIVÄNÄ 2005 ALLEKIRJOITETTU RIKOKSEN JOHDOSTA TAPAHTUVAA LUOVUTTAMISTA KOSKEVA SOPIMUS SEKÄ LOKAKUUN 4 PÄIVÄNÄ 2007 ALLEKIRJOITETTU KANSAINVÄLISTÄ RIKOSOIKEUSAPUA KOSKEVA SOPIMUS**

### **1. Tavoite ja tehtävät**

Suomen tasavallan hallitus ja Kiinan kansantasavallan Hongkongin erityishallintoalueen hallitus ovat allekirjoittaneet toukokuun 20 päivänä 2005 sopimuksen, joka koskee rikoksen johdosta tapahtuvaa luovuttamista sekä lokakuun 4 päivänä 2007 sopimuksen, joka koskee kansainvälistä rikosoikeusapua.

### **2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat**

20.5.2005 allekirjoitettu sopimus

4.10.2007 allekirjoitettu sopimus

### **3. Keskeinen sisältö**

Luovuttamissopimus velvoittaa luovuttamaan rikoksesta, josta molempien sopimusosapuolten lainsäädännön mukaan saattaa seurata vähintään yhden vuoden vankeusrangaistus ja joka sisältyy sopimuksessa olevaan rikostyyppiluetteloon. Luovuttamisesta kieltäytymisen perusteena on muun ohella se, että luovutettavaksi pyydetään pyynnön vastaanottaneen valtion kansalaista. Luovuttaa ei myöskään saa, jos pyynnössä tarkoitusta rikoksesta on säädetty seuraamukseksi kuolemanrangaistus. Sopimus sisältää myös muita kieltäytymisperusteita, luovuttamismenettelyä ja erityyssääntöä sekä edelleen luovuttamista koskevia määräyksiä.

Kansainvälistä rikosoikeusapua koskeva sopimus sisältää valtioiden välistä oikeusapua helpottavia määräyksiä.

### **4. Organisointi**

Valmistelija

Korhonen, Juhani, hallitussihteeri, oikeusministeriö, puh. 1606 7586

### **5. Taustatietoja**

## 6. Aikataulu

Hallituksen esitysten aikataulusta ei vielä ole päätetty.

## 7. Vaikutukset

Voimaansaattettavat sopimukset tehostavat Suomen ja Hongkongin välistä yhteistyötä rikoksen johdosta tapahtuvassa luovuttamisessa sekä kansainvälisessä rikosoikeusavussa.

## 8. Muut tiedot

OM 1/814/2004

## 13.13 RIKOSREKISTERITIE TOJEN SÄHKÖINEN SÄILYTYS- JA VAIHTOJÄRJESTELMÄ EU:SSA

### 1. Tavoite ja tehtävät

Puitepäättöksen tarkoituksena on helpottaa rikosrekisteritietojen vaihtamista ja perustaa EU-jäsenvaltioiden rikosrekisteritietojen säilyttämistä ja vaihtamista koskeva sähköinen järjestelmä.

### 2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

KOM(2005) 690 lopullinen

U 27/2006 vp

LaVL 17/2006 vp, LaVL 6/2007 vp

13017/08 COPEN 158

### 3. Keskeinen sisältö

Tiedot eri jäsenvaltioissa annetuista rikostuomioista koottaisiin sen jäsenvaltion rikosrekisterinpitäjälle, jonka kansalainen tuomittu on. Tuomitun kansalaisuusjäsenvaltion olisi säilytettävä sen kansalaiselle toisessa jäsenvaltiossa annetun tämän toisen jäsenvaltion rikosrekisteriin merkittävän rikostuomion tiedot ja vastattava tuomitun rikosrekisteritietoja koskeviin tiedusteluihin toisista jäsenvaltioista. Tuomitun kansalaisuusjäsenvaltion olisi säilytettävä tietojen vaihtoa varten toisessa jäsenvaltiossa annetun tuomion tiedot, vaikka niitä ei merkittäisi kansalliseen rikosrekisteriin. Tarkoituksena on myös luoda sähköinen rikosrekisteritietojen vaihtojärjestelmä.

### 4. Organisointi

Valmistelija

Jahkola, Katariina, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 1606 7705

### 5. Taustatietoja

Hanke on osa Haagin toimenpideohjelman vuodelta 2004. Puitepäättös on yhdessä tuomioiden huomioon ottamista jäsenvaltioiden välillä koskevan puitepäättösehdotuksen (KOM(2005)91 lopullinen) kanssa jatkoa komission 25 päivänä tammikuuta 2005 antamalle valkoiselle kirjalle rikostuomioita koskevasta tietojenvaihdosta ja tuomioiden vaikutuksesta Euroopan unionin alueella (KOM(2005)10 lopullinen).

## 6. Aikataulu

Puitepäätöksen sisällöstä hyväksyttiin yleinen lähestymistapa ("general approach") ke-säkuussa 2007. Osalla jäsenvaltioita on vielä parlamentaarinen tarkasteluvarauma puitepäätökseen. Puitepäätös on pantava täytäntöön kolmen vuoden kuluessa voimaantulo-päivästä.

## 7. Vaikutukset

Tietojenvaihtoon EU-valtioiden välillä tähtäävistä, uusista rekisteröintivelvoitteista sekä sähköisen tietojenvaihtojärjestelmän perustamisesta tulee aiheutumaan taloudellisia vaikutuksia. Suomessa kansallisen rikosrekisterin yhteyteen tultaisiin perustamaan erillinen rekisteri puitepäätöksen tarkoituksia varten. Tässä vaiheessa ei kuitenkaan voida tarkemmin arvioida kustannusten määrää tai niiden jakautumista Suomen valtion ja komis-sion välillä.

Tehostamalla rikosrekisteritietojen vaihtoa EU:n jäsenvaltioiden välillä puitepäätös pa-rantaisi edellytyksiä ottaa muissa EU-valtioissa annetut tuomiot huomioon rikosoikeu-denkäynnissä. Sitä kautta rikosvastuu voisi toteutua nykyistä yhtenäisemmin EU:n alu-eella, koska uudessa oikeudenkäynnissä syytetyn henkilön rikostausta olisi selvittävää riippumatta siitä, missä jäsenvaltiossa henkilö on aikaisemmin syyllistynyt rikoksiin.

## 8. Muut tiedot

OM 4/481/2006

## 13.14 EHDOTUS EU:N PUITEPÄÄTÖKSEKSI TUOMITTUJEN SIIRTÄMISESTÄ EU:N JÄSENVALTIOIDEN VÄLILLÄ

### 1. Tavoite ja tehtävät

Tavoitteena on tehostaa rikostuomioiden täytäntöönpanoon liittyvää yhteistyötä siten, että yhdessä EU:n jäsenvaltiossa vankeusrangaistukseen tuomittu henkilö voitaisiin nykyistä helpommin siirtää suorittamaan rangaistus siihen valtioon, jonka kansalainen hän on ja jossa hän asuu.

### 2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

E 142/2004 vp

U 10 /2005 vp

LaVL 8/2005

Ehdotus neuvoston puitepäätökseksi eurooppalaisesta täytäntöönpanomääräyksestä ja tuomittujen siirtämisestä EU:n jäsenvaltioiden välillä

5597/05 COPEN 13

EUVL 5.12.2008 L 327/27

### 3. Keskeinen sisältö

Puitepäätös sisältää määräykset siitä, millä edellytyksin yhdessä jäsenvaltiossa tuomittu vankeusrangaistus voidaan siirtää täytäntöönpanotavaksi siihen jäsenvaltioon, jonka kansalainen tuomittu on ja jossa hän asuu (täytäntöönpanovaltio). Pääsääntöisesti siirtäminen ei edellytä tuomitun suostumusta. Täytäntöönpanovaltiolla on velvollisuus suostua

siirtoon, jollei tapaukseen voida soveltaa jotakin puitepäätösluonnoksessa luetelluista kieltäytymisperusteista. Puitepäätöksessä on myös määrääjat siirtämiselle.

#### **4. Organisointi**

Valmistelijat

Jahkola, Katariina, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 1606 7705

Mikkola, Sanna, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 1606 7709

#### **5. Taustatietoja**

Tampereen Eurooppa-neuvoston päätelmien mukaan vastavuoroisen tunnustamisen periaatteesta olisi tultava unionin oikeudellisen yhteistyön kulmakivi sekä yksityis- että rikosoikeudellisissa asioissa. Vastavuoroisen periaatteen ulottaminen vankeusrangaistuksiin mainitaan marraskuussa 2004 hyväksytyssä Haagin ohjelmassa vapauden, turvallisuuden ja oikeuden lujittamiseksi Euroopan unionissa.

Puitepäätösehdotus sisältyy osana Haagin ohjelmassa lueteltuihin vastavuoroisen tunnustamisen periaatetta koskeviin hankkeisiin. Ehdotuksen on valmistellut Itävalta. Ruotsi ja Suomi ovat liittyneet ehdotukseen aloitteentekijöinä.

#### **6. Aikataulu**

Ehdotuksen käsittely aloitettiin neuvoston työryhmässä kesäkuussa 2005. Puitepäätöksestä saavutettiin yleinen lähestymistapa ("general approach") helmikuussa 2007 pidetyssä oikeus- ja sisäasiain neuvostossa. Puitepäätös on hyväksytty lopullisesti 27.11.2008. Puitepäätös on tietyn poikkeuksin pantava täytäntöön kolmen vuoden kuluessa sen voimaantulosta.

#### **7. Vaikutukset**

Puitepäätös helpottaa ja nopeuttaa mahdollisuutta siirtää vankeusrangaistuksen täytäntöönpanoa tuomitun kansalaisuus- ja asuinvaltion. Sitä kautta voidaan edistää tuomitun henkilön mahdollisuuksia sopeutua yhteiskuntaan vapautumisensa jälkeen.

#### **8. Muut tiedot**

OM 15/481/2005

### **13.15 RIKOSPERUSTEISTEN, TAHDOSTA RIIPPUMATTOMIEN HOITOSEURAAMUSTEN KANSAINVÄLISTÄ TÄYTÄNTÖÖNPANOAA KOSKEVA LAINSÄÄDÄNTÖ**

#### **1. Tavoite ja tehtävät**

Hallituksen esitys rikosperusteisten, tahdosta riippumattomien hoitoseuraamusten kansainvälistä täytäntöönpanoa koskevaksi lainsäädännöksi

#### **2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat**

Työryhmämietintö 2007:13

HE 95/2008 vp

### 3. Keskeinen sisältö

Tarkoituksena on luoda lainsäädännölliset puitteet laaja-alaiselle kansainväliselle yhteistyölle rikosperusteisten hoitoseuraamusten täytäntöönpanemiseksi siten, että yhteistyö olisi mahdollista Suomen ja muiden pohjoismaiden välillä sekä myös suhteessa muihin EU-maihin ja EU:n ulkopuolisiin valtioihin.

Esitys sisältää ehdotukset lainsäädännöksi sekä niitä tilanteita varten, joissa vieraassa valtiossa määrättyä hoitoseuraamusta pyydetään täytäntöön pantavaksi Suomessa että niitä tapauksia varten, joissa Suomessa määrätyn hoitoseuraamuksen täytäntöönpanoa esitettäisiin siirrettäväksi vieraaseen valtioon.

### 4. Organisointi

Valmistelijat:

Jahkola, Katariina, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, lainvalmisteluosasto, puh. 1606 7705

Mikkola, Sanna, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, lainvalmisteluosasto, puh. 1606 7709

### 5. Taustatietoja

Suomessa ei tällä hetkellä ole voimassa olevaa kansallista lainsäädäntöä, joka mahdollistaisi rikosperusteisten hoitoseuraamusten täytäntöönpanoon liittyvän kansainvälisen yhteistyön.

### 6. Aikataulu

Hallituksen esitys (HE 95/2008 vp) annettiin eduskunnalle kesäkuussa 2008. Esityksen käsittely on aloitettu lakivaliokunnassa vuoden 2008 lopulla.

### 7. Vaikutukset

Lainsäädännöllä voitaisiin helpottaa kansainvälistä yhteistyötä sen edistämiseksi, että psyykkisesti sairaat rikoksenteelijät saisivat asianmukaista hoitoa kotivaltiossaan.

### 8. Muut tiedot

4/41/2007

OM012:00/2007

## 13.16 EUROOPPALAINEN VALVONTAMÄÄRÄYS JÄSENVALTIOIDEN VÄLISISSÄ ESITUTKINTAMENETTELYISSÄ

### 1. Tavoite ja tehtävät

Komissio on 29 päivänä elokuuta 2006 tehnyt Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 31 artiklan 1 kohdan a ja c alakohtien ja 34 artiklan 2 kohdan b alakohtien nojalla ehdotuksen neuvoston puitepäätökseksi eurooppalaisesta valvontamääräyksestä Euroopan unionin jäsenvaltioiden välisissä esitutkintamenettelyissä.

## **2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat**

Ehdotus puitepäätökseksi, KOM(2006) 468 lopullinen

U 70/2006 vp

LaVL 25/2006 vp

LaVL 17/2008 vp

17002/08 COPEN 249

## **3. Keskeinen sisältö**

Puitepäätösehdotuksen tavoitteena on mahdollistaa tutkintavankeuden vaihtoehtona olevien valvontatoimien täytäntöönpano jäsenvaltioiden välillä

## **4. Organisointi**

Valmistelijat

Mikkola Sanna, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 1606 7709

Jahkola, Katariina, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 1606 7705

## **5. Taustatietoja**

Ehdotus perustuu mm. Tampereella 15 ja 16 päivänä lokakuuta 1999 pidetyn Eurooppa-neuvoston päätelmiin, rikosoikeudellisten päätösten vastavuoroisen tunnustamisen periaatteen täytäntöönpanemista koskevaan toimenpideohjelmaan (EYVL C, 15.1.2001, s. 10), sekä neuvoston ja komission toimintasuunnitelmaan vapauden, turvallisuuden ja oikeuden lujittamiseen EU:ssa tähtäävän Haagin ohjelman toteuttamiseksi (EUVL C 198, 12..8.2005, s. 1).

## **6. Aikataulu**

Puitepäätöksen sisällöstä hyväksyttiin yleinen lähestymistapa ("general approach") marraskuussa 2008. Osalla jäsenvaltioita on vielä parlamentaarinen tarkasteluvarauma puitepäätökseen. Puitepäätös odottaa vielä lopullista hyväksymistä.

## **7. Vaikutukset**

Ehdotuksen mukainen menettely lisäisi EU:n jäsenvaltioiden kansalaisten yhdenvertaisuutta rikosasian tutkintavaiheessa, sillä ehdotuksella pyritään vähentämään niitä tilanteita joissa henkilö joutuisi tutkintavankeuteen vain sen vuoksi, että hänellä ei ole asuinpaikkaa asian käsittelyvaltiossa.

## **8. Muut tiedot**

EU/2006/1311

2/481/2008

## **13.17 EHDOTUS EHDOLLISTEN RANGAISTUSTEN JA VAIHTOEHTOISTEN SEURAAMUSTEN TUNNUSTAMISTA JA TÄYTÄNTÖÖNPANOJA KOSKEVAKSI PUITEPÄÄTÖKSEKSI**

### **1. Tavoite ja tehtävät**

Puitepäätöksen tavoitteena on luoda säännökset ehdollisten rangaistusten ja vaihtoehtoisten seuraamusten täytäntöönpanon siirtämiseksi siihen EU:n jäsenvaltioon, jossa tuomittu henkilö vakinaisesti asuu.

Puitepäätös täydentää vankeusrangaistusten ja muiden vapaudenmenetyksen käsittävien seuraamusten vastavuoroista tunnustamista koskevaa puitepäätöstä.

### **2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat**

U 2/2007 vp

LaVL 3/2007 vp

lakivaliokunnan pöytäkirja 47/2007 vp

EUVL 16.12.2008 L 337/102

### **3. Keskeinen sisältö**

Puitepäätös sisältää säännökset siitä, millä edellytyksin ehdolliseen rangaistukseen tuomitun tai ehdonalaisesti vapautetun henkilön valvonta voitaisiin siirtää täytäntöönpanotavaksi siihen EU:n jäsenvaltioon, jossa henkilö vakinaisesti asuu. Puitepäätös sisältää myös säännöksiä vaihtoehtoisten seuraamusten, kuten yhdyskuntapalvelun täytäntöönpanosta tuomitun asuinvaltiossa.

### **4. Organisointi**

Jahkola, Katariina, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 16067705

### **5. Taustatietoja**

Puitepäätös on osa vastavuoroisen tunnustamisen hankkeita, jotka sisältyvät Tampereen Eurooppa-neuvoston päätelmiin sekä Haagin toimenpideohjelmaan. Aloitteen puitepäätökseksi tekivät Ranska ja Saksa.

### **6. Aikataulu**

Puitepäätöksestä on saavutettu yleinen yhteisymmärrys ("general approach") joulukuussa 2007. Puitepäätös on hyväksytty lopullisesti 27.11.2008. Puitepäätös on pantava täytäntöön kolmen vuoden kuluessa voimaantulopäivästä.



## 7. Vaikutukset

Puitepäättös voisi osaltaan edistää rikoksesta tuomitun henkilön mahdollisuuksia sopeutua yhteiskuntaan, koska ehdolliseen seuraamukseen tai ehdonalaiseen vapauteen liittyvä valvonta voitaisiin järjestää henkilön asuinvaltiossa. Voidaan arvioida, että sovellettavien tapausten määrä kuitenkin Suomen osalta tulisi olemaan vähäinen. Yhteistyö ehdollisesti tuomittujen ja ehdonalaisesti vapautettujen henkilöiden valvonnan siirtämisessä on ollut mahdollista pohjoismaiden välillä 1960-luvulta lähtien.

## 8. Muut tiedot

3/481/2008

# 13.18 EHDOTUS NEUVOSTON PUITEPÄÄTÖKSEKSI TERRORISMIN TORJUMISESTA TEHDYN PUITEPÄÄTÖKSEN MUUTTAMISESTA

## 1. Tavoite ja tehtävät

Puitepäättösehdotuksen tarkoituksena on yhdenmukaistaa Euroopan unionin jäsenvaltioiden terrorismia koskevaa rikoslainsäädäntöä täydentämällä vuoden 2002 puitepäättösä.

## 2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

KOM(2007) 650 lopullinen

U 46/2007 vp

8807/08 DROIPEN 40

## 3. Keskeinen sisältö

Puitepäättösehdotuksen mukaan jäsenvaltioiden tulisi säätää rangaistaviksi julkinen yllytys terrorismirikokseen, värväys terrorismiin ja koulutus terrorismiin.

## 4. Organisointi

Valmistelija

Kanerva, Janne, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 1606 7723

## 5. Taustatietoja

Puitepäättökseen muuttamista koskevaa ehdotusta perustellaan sillä, että uudella tieto- ja viestintäteknologialla (esimerkiksi internet) on suuri merkitys terrorismiuhan leviämässä. Uudet rangaistussäännökset mahdollistaisivat puuttumisen nimenomaan tähän ilmiöön. Pitkälti vastaavat kriminalisointivelvoitteet sisältyvät vuonna 2005 hyväksytyyn Euroopan neuvoston terrorismin ennaltaehkäisyä koskevaan yleissopimukseen. Komission ehdotuksen perusteella puitepäättös katsotaan tehokkaaksi keinoksi saattaa yleissopimuksen mukaiset kriminalisointivelvoitteet voimaan Euroopan unionin alueella, mikä edistää myös yhteistyötä jäsenvaltioiden kesken. Ehdotus liittyy lukuisiin muihin unionin terrorismin vastaisiin hankkeisiin.

## 6. Aikataulu

Komission ehdotus on tehty 6.11.2007. Puitepäättöksestä hyväksyttiin oikeus- ja sisäasioiden neuvoston yleisnäkemys 18.4.2008.

## **7. Vaikutukset**

Puitepäätöksellä yhdenmukaistettaisiin Euroopan unionin jäsenvaltioiden terrorismia koskevaa rikoslainsäädäntöä. Tällainen yhtenäistäminen voi olla omiaan myös edistämään jäsenvaltioiden yhteistyötä terrorismin torjunnassa. Ehdotus ei toteutuessaan vaikuttaisi Suomen lainsäädäntöön, koska vastaavat kriminalisointivelvoitteet tulevat toteutetuksi jo Euroopan neuvoston yleissopimuksen kansallisen voimaansaattamisen yhteydessä alkuvuodesta 2008.

## **8. Muut tiedot**

1/481/2008

## **13.19 EUROOPPALAISESTA MAKSAMISMÄÄRÄYSMENETTELYSTÄ JA VÄHÄISISTÄ VAATIMUKSISTA ANNETTujen ASETUSTEN VOIMAANTULO**

### **1. Tavoite ja tehtävät**

Tehtävänä on laatia ehdotus hallituksen esitykseksi, jolla annettaisiin täydentävät kansalliset säännökset eurooppalaisen maksamismääräysmenettelyn käyttöönotosta annettuun asetukseen (EY) N:o 1896/2006 sekä eurooppalaisesta vähäisiin vaatimuksiin sovellettavasta menettelystä annettuun asetukseen (EY) N:o 861/2007.

### **2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat**

Työryhmän asettamispäätös 17.12.2007

EUVL L 399, 30.12.2006, s.1

EUVL L 199, 31.7.2007, s. 1

Työryhmän mietintö (oikeusministeriö, työryhmämietintö 2008:2)

Lausuntopyyntö 22.5.2008

HE 157/2008 vp

### **3. Keskeinen sisältö**

Työryhmä ehdottaa säädettäväksi lait eurooppalaisesta vähäisiin vaatimuksiin sovellettavasta menettelystä ja eurooppalaisesta maksamismääräysmenettelystä. Molempiin lakeihin ehdotetaan otettavaksi tuomioistuimen toimivaltaa koskeva säännös, jonka mukaan yksinomaan Helsingin käräjäoikeus olisi toimivaltainen tutkimaan asetuksissa säädettyissä menettelyissä esitetyjä vaatimuksia. Lakiin eurooppalaisesta maksamismääräysmenettelystä ehdotetaan otettavaksi säännös menettelyssä tuomittavista oikeudenkäyntikuluista. Ehdotuksen mukaan yksipuolisia tuomioita koskeva oikeudenkäymiskaaren 21 luvun 8 c §:n kulusäännöstä sovellettaisiin myös eurooppalaisiin maksamismääräyksiin.

### **4. Organisointi**

Valmistelija

Leppänen, Maarit, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 1606 7704

## **5. Taustatietoja**

Euroopan unionin neuvosto on hyväksynyt 12 päivänä joulukuuta 2006 asetuksen eurooppalaisesta maksamismääräysmenettelystä sekä 11 päivänä heinäkuuta 2007 asetuksen vähäisistä vaatimuksista. Asetusten soveltaminen edellyttää niitä täydentävää kansallista sääntelyä, koska asetuksissa on jätetty eräitä kysymyksiä kansallisesti ratkaistaviksi.

## **6. Aikataulu**

Työryhmä on luovuttanut mietintönsä ministeriölle 29.4.2008. Mietintö on ollut lausuntokierroksella. Hallituksen esitys on annettu lokakuussa 2008.

## **7. Vaikutukset**

Asetusten tavoitteena on rajat ylittävissä tilanteissa parantaa mahdollisuuksia periä riittomia saatavia sekä oikeuden saatavuutta määrältään vähäisissä asioissa.

## **8. Muut tiedot**

OM 31/41/2007

OM045:00/2007

## **13.20 EUROOPAN UNIONIN SEKÄ ISLANNIN JA NORJAN VÄLISTÄ LUOVUTTAMISMENETTELYÄ KOSKEVAN SOPIMUKSEN VOIMAANSAATTAMINEN**

### **1. Tavoite ja tehtävät**

Tehtävänä on laatia luonnos hallituksen esitykseksi Euroopan unionin sekä Islannin ja Norjan välistä luovuttamismenettelyä koskevan sopimuksen kansallisesta voimaansaatamisesta.

### **2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat**

EUVL L 292/2, 21.10.2006, s. 1

### **3. Keskeinen sisältö**

Sopimuksen tarkoituksena on helpottaa ja tehostaa EU:n jäsenvaltioiden sekä Islannin ja Norjan välistä yhteistyötä rikoksen johdosta tapahtuvassa luovuttamisessa.

### **4. Organisointi**

Valmistelija

Tallqvist, Janina, EU-lainsäädäntösihteeri, puh. 1606 7585

## **5. Taustatietoja**

## **6. Aikataulu**

Valmistelun aikataulua ei ole vielä päätetty.

## 7. Vaikutukset

Suomen sekä Islannin ja Norjan välillä tultaisiin sopimuksen voimaantulosta huolimatta soveltamaan 21.12.2007 voimaantullutta lakia rikoksen johdosta tapahtuvassa luovuttamisessa Suomen ja muiden Pohjoismaiden välillä (1383/2007).

## 8. Muut tiedot

3/891/2008

# 13.21 EUROJUSTIN VAHVISTAMISTA KOSKEVAN NEUVOSTON PÄÄTÖKSEN VOIMAANSAATTAMINEN

## 1. Tavoite ja tehtävät

Euroopan unionin neuvosto on 16 päivänä joulukuuta 2008 tehnyt päätöksen Eurojustin vahvistamisesta ja Eurojust-yksikön perustamisesta vakavan rikollisuuden torjunnan tehostamiseksi 28 päivänä helmikuuta 2002 tehdyn neuvoston päätöksen 2002/187/YOS, sellaisena kuin se on muutettuna neuvoston päätöksellä 2003/659/YOS, muuttamisesta.

Oikeusministeriön asettaman työryhmän tehtävänä on laatia ehdotus siitä, miten päätös Eurojustin vahvistamisesta tulisi saattaa voimaan Suomessa siltä osin kuin voimaansaatminen edellyttää lainsäädännön muuttamista.

## 2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

## 3. Keskeinen sisältö

Päätöksen tavoitteena on vahvistaa Eurojustia muun muassa luomalla kansallisia jäseniä koskevat yhteiset vähimmäistoimivaltuudet, luomalla kiireellisten tilanteiden koordinoituneen mekanismin, parantamalla tietojen välitystä Eurojustille, velvoittamalla jäsenvaltiot perustamaan kansallinen koordinaatiojärjestelmä ja vahvistamalla oikeudellista yhteistyötä muiden organisaatioiden ja verkostojen sekä kolmansien maiden kanssa.

## 4. Organisointi

Työryhmä

Puheenjohtaja

Jahkola, Katariina, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 1606 7705

Jäsenet

Kangas, Anssi, rikostarkastaja, keskusrikospoliisi

Kartila, Marja, poliisiylitarkastaja, varajäsen Lardot, Robin, poliisiylitarkastaja, sisäasiainministeriö

Martikainen, Juho, hallitussihteeri, oikeusministeriö

Toivainen, Raija, valtionsyyttäjä, varajäsen Loimukoski, Maarit, valtionsyyttäjä, valtakunnansyyttäjänvirasto

Kiriakos, Sami, lainsäädäntösihteeri, oikeusministeriö, puh. 1606 7696

Sami Kiriakos toimii myös työryhmän sihteerinä

## 5. Taustatietoja

Päätösehdotuksen ovat tehneet neljätoista Euroopan unionin jäsenvaltiota 7 päivänä tammikuuta 2008. Ehdotuksen oikeusperusta on Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 31 artiklan 2 kohta ja 34 artiklan 2 kohdan c alakohta.

## 6. Aikataulu

Työryhmän toimikausi on 1.10.2008–31.3.2009.

## 7. Vaikutukset

Päätös tehostaisi Eurojustin toimintaa vakavia ja rajat ylittäviä rikosasioita koskevien tutkinta- ja syytetoimien avustamisessa ja koordinoinnissa.

## 8. Muut tiedot

OM 14/41/2008

OM035:00/2008

EU/2008/0499

## 13.22 EUROOPPALAISTA TODISTEIDEN LUOVUTTAMISMÄÄRÄYSTÄ KOSKEVAN PUITEPÄÄTÖKSEN TÄYTÄNTÖÖNPANO

### 1. Tavoite ja tehtävät

Työryhmän tehtävänä on laatia ehdotus hallituksen esitykseksi, jolla annettaisiin kansalliset säännökset eurooppalaista todisteiden luovuttamismääräystä koskevan puitepäätöksen täytäntöönpanosta.

### 2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Työryhmän asettamispäätös 15.9.2008

13076/2/07 REV 2(fi) COPEN 132

### 3. Keskeinen sisältö

Puitepäätös sisältää säännöksiä EU:n jäsenvaltioiden välisestä yhteistyöstä rikosasioiden käsittelyyn liittyvien todisteiden hankkimiseksi. Puitepäätös on osa EU:n rikosoikeudellisen yhteistyön alalla toteutettavaa vastavuoroisen tunnustamisen toimenpideohjelmää.

### 4. Organisointi

Työryhmä

Puheenjohtaja

Jahkola, Katariina, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 1606 7705

Jäsenet

Mikkola, Sanna, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 1606 7709

Kartila, Marja, poliisiylitarkastaja, varajäsen Lardot, Robin, poliisiylitarkastaja, sisäasiainministeriö

Loimukoski, Maarit, valtionsyyttäjä, varajäsen Eerolainen, Tuuli, ylitarkastaja, valtakunnansyyttäjänvirasto

Neira, Taina, rikostarkastaja, varajäsen Kangas, Anssi, rikostarkastaja,  
keskusrikospoliisi  
Helander, Jaana, käräjätuomari, varajäsen Lappi, Kari, osastonjohtaja, käräjätuomari,  
Helsingin käräjäoikeus  
Pelkonen, Jouko, asianajaja, Suomen Asianajajaliitto

## **5. Taustatietoja**

Euroopan unionin neuvosto on muodostanut yleisen näkemyksen puitepäättöksen sisäl-  
löstä kesäkuussa 2006. Puitepäättös hyväksyttiin joulukuussa 2008. Puitepäättös on pan-  
tava täytäntöön kahden vuoden kuluessa sen voimaantulosta.

## **6. Aikataulu**

Työryhmän toimikausi on 15.9. - 28.2.2009.

## **7. Vaikutukset**

Puitepäättöksen tavoitteena on rajat ylittävissä tilanteissa helpottaa ja nopeuttaa rikosasi-  
an käsittelyyn liittyvää yhteistyötä EU:n jäsenvaltioiden välillä.

## **8. Muut tiedot**

OM 15/41/2008

OM036:00/2008

## **13.23 EHDOTUS EU:N PUITEPÄÄTÖKSEKSI RIKOSOIKEUDENKÄYNTI- JÄ KOSKEVIEN TOIMIVALTARISTIRIITOJEN EHKÄISEMISESTÄ JA RATKAISEMISESTA**

### **1. Tavoite ja tehtävät**

Tsekin tasavalta, Puolan tasavalta, Slovenian tasavalta ja Ruotsin kuningaskunta ovat 20  
päivänä tammikuuta 2009 Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 31 artiklan 1 kohdan  
c ja d alakohdan sekä 34 artiklan 2 kohdan b alakohdan nojalla tehneet ehdotuksen pui-  
tepäättöksen tekemiseksi rikosoikeudenkäyntejä koskevien toimivaltaristiriitojen ehkäi-  
semisestä ja ratkaisemisesta.

### **2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat**

5208/09 COPEN 7 + ADD 1 + ADD 2

### **3. Keskeinen sisältö**

Puitepäättösehdotus koskee tilanteita, joissa kahdella tai useammalla jäsenvaltiolla on  
toimivalta käsitellä samoja tosiseikkoja rikosoikeudellisessa menettelyssä. Puitepää-  
ttösehdotus sisältää säännöksiä tietojenvaihtomenettelystä mahdollisten toimivaltaristiri-  
tojen ehkäisemiseksi ja havaitsemiseksi. Lisäksi ehdotuksessa on säännöksiä siitä, kuin-  
ka jäsenvaltioiden tulisi menetellä sopiakseen parhaiten soveltuvasta oikeuspaikasta,  
kun toimivaltaristiriita havaitaan.

#### 4. Organisointi

Kiriakos, Sami, lainsäädäntösihteeri, oikeusministeriö, puh. 1606 7696  
 Jahkola, Katariina, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 1606 7705  
 Tallqvist, Janina, EU-lainsäädäntösihteeri, oikeusministeriö, puh. 1606 7585

#### 5. Taustatietoja

Puitepäättösehdotus perustuu Eurooppa-neuvoston kokouksessa marraskuussa 2004 hyväksytyyn Haagin ohjelmaan, jossa mainitaan, että mahdollisuuksiin keskittää syyte-toimia yhteen jäsenvaltioon rajatylittävissä asioissa tulisi kiinnittää huomiota.

Puitepäättösehdotuksen taustalla on myös komission vihreä kirja Toimivaltaristiriidoista ja *ne bis in idem* -periaatteen soveltamisesta rikosoikeudellisissa menettelyissä, KOM(2005) 696 lopullinen.

#### 6. Aikataulu

Ehdotuksen käsittely on alkanut neuvoston työryhmässä tammikuussa 2009.

#### 7. Vaikutukset

Puitepäättöksen päätarkoituksena on ehkäistä ja ratkaista toimivaltaristiriitoja ja siten välttää tarpeettomia päällekkäisiä rikosprosesseja ja tuomioita.

#### 8. Muut tiedot

### 13.24 HAAGIN YLEISSOPIMUS OIKEUSPAIKKASOPIMUKSISTA

#### 1. Tavoite ja tehtävät

Hankkeen tavoite on Haagin oikeuspaikkasopimuksia koskevaan yleissopimukseen tekeminen ja sen saattaminen voimaan yhteisön jäsenvaltioissa.

#### 2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

E 45/16.5.2001, jatkokirjeet 8.3.2002, 28.9.2003 ja 9.9.2008  
 LaVL 7/2001 vp  
 Convention on Choice of Court Agreements  
 Komission ehdotus päätökseksi KOM(2008) 538 lopullinen

#### 3. Keskeinen sisältö

Oikeuspaikkasopimuksia koskeva yleissopimus on hyväksytty Haagissa kesäkuussa 2005 järjestetyssä diplomaattikonferenssissa ja avattu allekirjoittamista varten 30 päivänä kesäkuuta. Yleissopimus koskee tuomioistuimen oikeuspaikkasopimuksen (ns. pro-rogaatiosopimuksen) perusteella määräytyvää kansainvälistä toimivaltaa sekä tällaisen sopimuksen perusteella annetun tuomion tunnustamista ja täytäntöönpanoa.

#### 4. Organisointi

Suomen edustajat  
 Leppänen, Maarit, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 1606 7704  
 Välimaa, Asko, lainsäädäntöjohtaja, oikeusministeriö, puh. 1606 7700

## **5. Taustatietoja**

Yleissopimuksen tekeminen kuuluu yhteisön yksinomaisen toimivallan piiriin.

## **6. Aikataulu**

Euroopan yhteisöjen komissio on 5 päivänä syyskuuta 2008 antanut ehdotuksen Euroopan unionin neuvoston päätökseksi oikeuspaikkasopimuksista tehdyn yleissopimuksen allekirjoittamisesta Euroopan yhteisön puolesta. Allekirjoituspäätös on hyväksytty OSA-neuvostossa marraskuussa 2008. Komissio ei vielä ole tehnyt ehdotusta sopimuksen ratifioimiseksi.

## **7. Vaikutukset**

Tullessaan voimaan Haagin oikeuspaikkasopimuksia koskeva sopimus tulisi ensisijaisesti sovellettavaksi suhteessa sellaisiin valtioihin, jotka eivät ole unionin jäseniä eivätkä Luganon yleissopimuksen sopimusvaltioita. Tällaisia valtioita voisivat olla esimerkiksi Yhdysvallat, Kiina ja Japani. Sopimuksen voimaantulo voisi johtaa siihen, että prorogaatiosopimuksen perusteella toimivaltaisen yhdysvaltalaisen tuomioistuimen antama tuomio olisi Suomessa täytäntöönpanokelpoinen ja vastaavasti suomalaisen tuomioistuimen antama yleissopimuksen soveltamisalaan kuuluva ratkaisu olisi Yhdysvalloissa täytäntöönpanokelpoinen. Tämä olisi merkittävä muutos nykytilaan. Oikeudenkäynnistä tulisi varteenotettava vaihtoehto välimiesmenettelylle riita-asioissa, joissa on liittymiä sellaisiin valtioihin, jotka eivät ole EU:n tai EFTA:n jäseniä. Yleissopimus lisäisi myös oikeusvarmuutta kansainvälisissä kaupallisissa suhteissa. Oikeuspaikkayleissopimusta voidaan myös pitää ensimmäisenä askeleena kohti maailmanlaajuisia tuomioistuimen toimivaltaa ja tuomion täytäntöönpanoa koskevaa yleissopimusta.

## **8. Muut tiedot**

EU/2008/1367



## **Sarjan aiemmat julkaisut vuonna 2009**

1. Oikeusministeriön toiminta- ja taloussuunnitelma 2010-2013
2. Oikeusministeriön päihdeohjelma
3. Tilastot kertyvät... Tilastot kertovat. Oikeushallintotilastoja vuodelta 2008. Ulosottoimi
4. Oikeusministeriön yhdenvertaisuussuunnitelma







OIKEUSMINISTERIÖ  
JUSTITIEMINISTERIET

PL 25  
00023 VALTIONEUVOSTO  
puh. (09) 160 03  
[www.om.fi](http://www.om.fi)

PB 25  
00023 STATSRÅDET  
tfn (09) 160 03  
[www.jm.fi](http://www.jm.fi)